

របាយការណ៍ស្តីពីការបោះឆ្នោត
ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៤

2022

ចេញផ្សាយ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២

មាតិកា

អក្សរកាត់	4
បុព្វកថា.....	5
១. សេចក្តីផ្តើម	7
២. សេចក្តីសង្ខេបការរកឃើញសំខាន់ៗ	9
៣. ក្របខណ្ឌច្បាប់សម្រាប់ការបោះឆ្នោត និងប្រព័ន្ធបោះឆ្នោត.....	16
៣.១ ការធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ.....	16
៣.២ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ ច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល	17
៣.៣ ការវិសោធនកម្មច្បាប់ ច្បាប់ស្តីពីច្បាប់គណបក្សនយោបាយ ៖.....	18
៣.៤ ច្បាប់ស្តីពី ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ៖	21
៣.៥ ការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ៗ នៃច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់.....	23
៣.៦ អនុសាសន៍ដែលបានផ្តល់ដោយខុមហ្វ្រែល.....	24
៣.៧ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីរបស់ គ.ជ.ប	24
៤. ការជ្រើសរើសមន្ត្រីបំរើការបោះឆ្នោត	25
៤.១ ការជ្រើសរើសសមាជិកគណៈកម្មការរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត (គគ.ខប)	25
៤.២ ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត(គយ.សប)	25
៤.៣ ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (គកប/គករ)	26
៤.៤ ការជម្រុញស្ត្រីចូលរួមជាមន្ត្រី គកប ពីគណៈកម្មការជ្រើសរើស	32
៥. ការគ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោត.....	33
៥.១ ការពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះ និងការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត	33
៥.២ ការសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ	37
៦. ការចុះឈ្មោះបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយ	38

៦.១ ឃុំសង្កាត់មានបេក្ខជនតែមួយគណបក្សនយោបាយ	41
៧. ដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោត	43
៧.១. ដំណើរការមុនការយោសនាបោះឆ្នោត	44
៧.២. អំឡុងពេលយោសនាបោះឆ្នោតផ្លូវការ	44
៧.៣ ការចំណាយហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់យោសនាបោះឆ្នោត	47
៧.៤ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលយោសនា	49
៧.៥ ថ្ងៃបិទបញ្ចប់យោសនាបោះឆ្នោត.....	55
៨. ថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ថ្ងៃទី៥ មិថុនា)	56
៨.១ អំឡុងដំណើរការបោះឆ្នោត	57
៨.២ ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងអំឡុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត	62
៨.៣ ភាពមិនប្រក្រតីផ្សេងៗដែលកើតមាន	67
៩. បណ្តឹង និងដំណោះស្រាយទាក់ទងការបោះឆ្នោត	69
៩.១ បណ្តឹងទាក់ទងការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ.....	69
៩.២ បណ្តឹងនៅក្នុងដំណាក់កាលយោសនាបោះឆ្នោត	71
១០. លទ្ធផលផ្លូវការនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់.....	72
១០.១ ការកត់សម្គាល់ការចេញផ្សាយចំនួនអ្នកចេញបោះឆ្នោតដោយ គ.ជ.ប.....	72
១០.២ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតកាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២	73
១០.៣ តំណែងមេឃុំ ចៅសង្កាត់ដែលគណបក្សនយោបាយទទួលបាន.....	74
១០.៤ ចំនួនឃុំសង្កាត់មានក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ.....	75
១១. ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងវិភាគលទ្ធផលបោះឆ្នោត.....	76
១១.១ ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២).....	76
១១.២ លទ្ធផលក្នុងការិយាល័យសំណាករបស់ខុមហ្វ្រែល (លទ្ធផល ភីវីជី).....	84
១១.៣ ការប្រៀបធៀបលទ្ធផល គ.ជ.ប និងលទ្ធផល ភីវីជី	85

១១.៤ លទ្ធផលសម្រាប់ការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣	86
១២. ការផ្ទេរអំណាចមេឃុំ ចៅសង្កាត់	87
១៣. ការចូលរួម និងសិទ្ធិទៅបោះឆ្នោត	89
១៤. ការផ្តល់កាតអ្នកសង្កេតការណ៍ និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ	93
១៤.១ ការសហការជាមួយអង្គការដៃគូ.....	94
១៤.២ បញ្ហាប្រឈមក្នុងដំណើរការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចូលរួមការបោះឆ្នោត	94
១៥. ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍មិនមែនគណបក្សនយោបាយ	98
១៥.១ ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ	98
១៥.២ អ្នកសង្កេតការណ៍មិនមែនគណបក្សនយោបាយ	99
១៦. សកម្មភាពរួមចំណែកក្នុងការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោតរបស់ខុមហ្វ្រែល.....	100
១៧. ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥.....	102
១៧.១ ការកត់សម្គាល់អំពីបរិយាកាសនយោបាយនៅមុនការបោះឆ្នោត	102
១៧.២ ការសង្កេតឃើញរបស់សង្គមស៊ីវិលអំពីបរិយាកាសក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត	103
១៧.៣ ការវាយតម្លៃការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយចូលរួមប្រកួតប្រជែង	104
១៧.៤ ចំណាត់ការចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីគណបក្សភ្លើងទៀននៅក្រោយការបោះឆ្នោត	105
១៧.៥ ការស្នើកែទម្រង់ការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយ	106
ឧបសម្ព័ន្ធ	108

អក្សរកាត់

ពាក្យការប្រើប្រាស់ជាទូទៅ

គ.ជ.ប	គណៈកម្មការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
គធ.ខប	គណៈកម្មការរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត
លធ.ខប	លេខាធិការដ្ឋានរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត
កបយ.ស	ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
គយ.សប	គណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត
គ.ក.ប/គ.ក.រ	គណៈកម្មការការិយាល័យរៀបចំការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត
ច.គ.ជ.ប	ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ច.ប.ត.រ	ច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ
ច.ប.យ.ស	ច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
ប.ន.យ.ស	បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
អ.ខ	អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ញាតិខ្មែរ
ឯ.អ	ឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណប្រើឱ្យការបោះឆ្នោត
ទ.	ទម្រង់បែបបទលេខ

គណបក្សនយោបាយ

ប្រ.ជ	គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា
គ.ក.ទ	គណបក្សក្លើងទៀន
រ.រ.ជ.ក.ឯ.អ.ស.ស	គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៊ិច
ខ.រ.ជ	គណបក្សខ្មែររួបរួម
គ.ស.ស.ប	គណបក្សសំបុកឃ្មុំសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ
គ.ស.ក	គណបក្សសញ្ញាតិកម្ពុជា
គ.ប.ម	គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន
គ.ឆ.ខ	គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរ
គ.យ.ក	គណបក្សយុវជនកម្ពុជា
គ.ខ.ស.ជ	គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ
គ.ជ.ប.ក	គណបក្សជនជាតិដើមប្រជាធិបតេយ្យកម្ពុជា
គ.ស.ក	គណបក្សសញ្ញាតិកម្ពុជា
ប.ក	គណបក្សកម្ពុជានិយម
គ.ក.ក	គណបក្សកែទម្រង់កម្ពុជា

បុព្វកថា

គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (ខុមហ្វ្រែល) លើកស្ទួយលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងសកម្មភាពចូលរួមក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោតដោយការកសាងបណ្តាញ និងសហការជាមួយសមាជិក និងអង្គការដៃគូផ្សេងទៀត។ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ មិនត្រឹមតែការបោះឆ្នោតនោះទេ ប៉ុន្តែសេរី និងយុត្តិធម៌ គឺជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។ ខុមហ្វ្រែល នៅតែបន្តខិតខំប្រឹងប្រែងជំរុញការបោះឆ្នោតដោយលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងពិតប្រាកដមួយ ឆ្ពោះទៅរកការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ។

របាយការណ៍ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ឆ្នាំ២០២២នេះ រួមបញ្ចូលទាំងការរកឃើញ ការវិភាគ និងអនុសាសន៍ តែមិនធ្វើការវាយតម្លៃលើដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នោះទេ។ នៅក្នុងរបាយការណ៍នេះ ខុមហ្វ្រែល បានបញ្ចូលនូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួមរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលលើការវាយតម្លៃរួមចំពោះស្ថានភាពនយោបាយមុនការបោះឆ្នោតដែលបានចេញផ្សាយជាសាធារណៈ សេចក្តីថ្លែងការណ៍មុនយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ពេលបោះឆ្នោត និងក្រោយពេលបោះឆ្នោតភ្លាមៗ ក៏ដូចជាការវិភាគអំពីលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតផងដែរ។ ដូចរបាយការណ៍មុនៗ ការវិភាគ និងអនុសាសន៍ស្វែងរកការជជែកពិភាក្សាជាមុនស្តីពីកំណែទម្រង់ និងការលើកកម្ពស់ការបោះឆ្នោតនៅកម្ពុជា ប្រកបដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។

ខុមហ្វ្រែល មានមោទនភាព និងកោតសរសើរដល់បណ្តាញក្នុងស្រុក សកម្មភាពអ្នកសង្កេតការណ៍ក្នុងស្រុក និងអង្គការដៃគូដែលជាអង្គការសង្គមស៊ីវិលបានចូលរួមសហការគ្នា ធ្វើកិច្ចការដោយអ្នកស្ម័គ្រចិត្តក្នុងអំឡុងពេលបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២២ និងបានធ្វើឱ្យ ខុមហ្វ្រែល និងអង្គការដែលបានសហការគ្នា ក្នុងការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍សង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោត មានបេសកកម្មដ៏ទូលំទូលាយ។ ការងាររបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ បានរាប់បញ្ចូលទាំងការសង្កេតមានរយៈពេលវែង និងរយៈពេលខ្លី លើការងារសង្កេតដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត សវនកម្មបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត ចុះឈ្មោះបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ ការជ្រើសរើសមន្ត្រីបំរើការងារនៅមូលដ្ឋានរបស់ គ.ជ.ប សង្កេតតាមបែបវិធីសាស្ត្ររាប់សន្លឹកឆ្នោតលឿន ការសង្កេតទាក់ទងពាក្យបណ្តឹង និងការសង្កេតនៅថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ ការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ មានបណ្តុំអង្គការចំនួន៩ ដែលបានចូលរួមចំណែកក្នុងការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ រួមមានការរួមចំណែកជាថវិកាធនធានមនុស្ស ការចែករំលែកព័ត៌មានពីការបោះឆ្នោត និងមានការចូលរួមសហការពីអង្គការផ្សេងទៀតក្នុងការចូលរួម ផ្តល់សេវាផ្លូវច្បាប់ដើម្បីអន្តរាគមន៍ និងការឆ្លើយតបភ្លាមៗ ទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមផ្សេងៗ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ជួបប្រទះ។

ខុមហ្វ្រែល និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលដៃគូបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចំនួន ១,៨៥៨នាក់ គ្រប់ដណ្តប់លើការិយាល័យប្រហែល ៤០០០ការិយាល័យបោះឆ្នោតទាំងមូល។ ខុមហ្វ្រែល បានចូលរួមក្នុងដំណើរការតស៊ូមតិក្នុងការកែទម្រង់ការបោះឆ្នោត ពង្រឹងក្របខណ្ឌច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធី និងចូលរួមចំណែកក្នុងការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោត តាមរយៈការផលិតវីដេអូជាតំនូរជ័រចល កិច្ចពិភាក្សាក្នុងកម្មវិធីវិទ្យុ កិច្ចពិភាក្សាក្នុងការរៀបចំ

វេទិកាថ្នាក់ខេត្ត និងសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិ ដោយការផ្សព្វផ្សាយតាមប្រព័ន្ធហ្វេសប៊ុក ការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈវីឡូ រួមទាំងគេហទំព័រវេបសាយរបស់ខុមហ្វ្រែលផងដែរ។

ខុមហ្វ្រែល សូមសម្តែងការកោតសរសើរដោយសេចក្តីគោរព ចំពោះការខិតខំពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) និងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតនៅគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់។ ខុមហ្វ្រែល ក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់អង្គភាពសារព័ត៌មាន គណបក្សនយោបាយ និងក្រុមការងារ ក៏ដូចជាអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដែលទាក់ទងការងារការបោះឆ្នោត។ ខុមហ្វ្រែល សូមសម្តែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងដោយគោរពដល់អង្គការដៃគូ និងម្ចាស់ជំនួយផងដែរ។

គណៈកម្មការនាយក និងគណៈកម្មការប្រតិបត្តិខុមហ្វ្រែល

១. សេចក្តីផ្តើម

ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ដែលបានធ្វើឡើងអស់រយៈពេល ៥អាណត្តិ និងបានរៀបចំបោះឆ្នោតនៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ ឆ្នាំ២០០៧ ឆ្នាំ២០១២ ឆ្នាំ២០១៧ និង២០២២។ ការរៀបចំដំណើរការបោះឆ្នោតនេះ បានប្រព្រឹត្តទៅ និងផ្តួចផ្តើមដំណើរការជាទៀងទាត់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រទេសកម្ពុជាបានអនុវត្តជំហានប្រកបដោយចីរភាពក្នុងការអនុវត្តន៍កំណែទម្រង់វិមជ្ឈការនៃការធ្វើកំណែទម្រង់ឃុំ សង្កាត់ ក្នុងទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ។

កំណែទម្រង់ឃុំ សង្កាត់ ត្រូវបានចេញមកពីកម្មវិធីដែលហៅថា «សីលា»។ សីលា បានចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ ១៩៩៦ ហើយត្រូវបានអនុវត្តជាក្របខ័ណ្ឌមួយ ដើម្បីផ្តល់ការផ្តល់មូលធនសម្រាប់គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធពីអ្នកផ្តល់ជំនួយជាច្រើន និងរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការនៅមូលដ្ឋាន នៅតាមរាជធានីខេត្តគោលដៅស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ គួរឱ្យកត់សំគាល់ ខណៈប្រព័ន្ធវិមជ្ឈការត្រូវបានផ្តោតសំខាន់នៅឆ្នាំឃុំ សង្កាត់។

ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ អាណត្តិទី៥ ជាការបោះឆ្នោតនៅមូលដ្ឋាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺជាការបង្ហាញ រួមបញ្ចូលនូវឱកាស និងបញ្ហាប្រឈម សម្រាប់នូវរាល់ការព្រួយបារម្ភទាំងអស់។ ជាងនេះទៀត ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ បានផ្តល់ឱកាសរួមបញ្ចូលទាំងការសម្រេចបាននូវភាពរឹងមាំនូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅមូលដ្ឋាន និងការអភិវឌ្ឍន៍នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈការបែងចែកអំណាច ជាមួយការត្រួតពិនិត្យ និងតុល្យភាពរវាងគណបក្សកាន់អំណាច និងគណបក្សនៅក្រៅរដ្ឋាភិបាល។

ការបោះឆ្នោតក្នុងថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ អាណត្តិទី៥ អ្នកសង្កេតការណ៍ជិតពីរពាន់នាក់ ត្រូវបានដាក់ពង្រាយនៅតាមស្ថានីយបោះឆ្នោតក្នុងទូទាំងប្រទេសដើម្បីសង្កេតដំណើរការបោះឆ្នោត និងពិនិត្យមើលភាពមិនប្រក្រតី កើតមានចំពោះអ្នកបោះឆ្នោត ថាតើអ្នកបោះឆ្នោត ត្រូវបានគេផ្តល់ឱកាសក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិទៅបោះឆ្នោត រីករាយទៅបោះឆ្នោត និងចូលរួមទៅបោះឆ្នោតដោយភាពសម្ងាត់របស់ខ្លួន ដែរឬទេ? តើមន្ត្រីរៀបចំការបោះឆ្នោតបានបំពេញមុខងាររបស់ពួកគេឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដូចជា ដំណើរការបោះឆ្នោត រាប់សន្លឹកឆ្នោត ការបំពេញទម្រង់កំណត់ហេតុរបស់សន្លឹកឆ្នោត និងបិទផ្សាយផ្សាយលទ្ធផលឆ្នោតដោយតម្លាភាពជាសាធារណៈដែរឬទេ?

ទិន្នន័យដែលសរសេរក្នុងរបាយការណ៍នេះ គឺផ្អែកលើការសង្កេតដោយផ្ទាល់របស់អ្នកសង្កេតការណ៍ការសម្ភាសន៍ភាគីពាក់ព័ន្ធ ការប្រមូលឯកសារសាធារណៈ និងទិន្នន័យដែលមានស្រាប់ (Secondary data) ត្រូវបានជ្រើសរើសយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ពីការបោះពុម្ពផ្សាយរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធជាតិ និងអន្តរជាតិ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលធ្វើការតាមដានមើលពីបរិយាកាសនយោបាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រភពទាំងអស់ត្រូវបានដកស្រង់ យោងលើប្រភព និងបញ្ចូលនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃចុងបញ្ចប់របាយការណ៍។ របាយការណ៍នេះបានចាប់ផ្តើមជាមួយសេចក្តីសង្ខេបនៃការរកឃើញសំខាន់ៗ។ ការរកឃើញ វាអាស្រ័យលើការវាយតម្លៃពីការវិភាគ ដោយពឹងផ្អែកលើវិធីសាស្ត្រ បទដ្ឋានជាតិ និងអន្តរជាតិ ដូចជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សេចក្តីថ្លែងជាសកល

ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស ស្តីពីកម្ពុជា ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត សេចក្តីប្រកាសទីក្រុងបាងកក ស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ សេចក្តីប្រកាសស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៃសហភាពអន្តរសភា (IPU) សូចនាករសម្រាប់ការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅឌីលី និងសេចក្តីប្រកាសជាសកល។

ការវាយតម្លៃត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីរកលទ្ធផលជាវិជ្ជមាន និង/ឬ អវិជ្ជមាន ទៅលើកត្តា ៩យ៉ាងរួមមាន ១) ច្បាប់បោះឆ្នោត និងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ២) វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីច្បាប់គណបក្សនយោបាយ ៣) ព្រំដែននៃមណ្ឌលបោះឆ្នោត និងការបែងចែកអាសនៈ ៤) ភាពឯករាជ្យ អព្យាក្រឹតភាព តម្លាភាព ជំនាញ និងសមត្ថភាពនៃស្ថាប័ន គ.ជ.ប ៥) ការចុះឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត និងបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត ៦) បេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ និងការចុះបញ្ជីឈ្មោះ ៧) ការធ្វើយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ៨) ការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោតក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត ហើយនិង ៩) ដំណោះស្រាយវិវាទបោះឆ្នោត។

ទាំងអ្នកសង្កេតការណ៍ និងរបាយការណ៍ដែលបានរកឃើញ បង្ហាញពីភាពមិនក្រតី និងការផ្តល់ជាអនុសាសន៍ គឺមិនបានរាប់បញ្ចូលថា ជាការគាំទ្រ ឬបន្ទុះបង្គាប់ដល់គណបក្សនយោបាយណាមួយឡើយ។ លើសពីនេះទៀត អព្យាក្រឹតភាពរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ ក៏ត្រូវបានធានាក្នុងការអនុវត្តតាមគោលការណ៍ច្បាប់ គោរពតាមការណែនាំរបស់ គ.ជ.ប ជាពិសេសគឺក្រមសីលធម៌អ្នកសង្កេតការណ៍ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍មិនមែនជាសមាជិក ឬជាសកម្មជន ឬលម្អៀងតួនាទីក្នុងការបំពេញការងារទៅរកគណបក្សនយោបាយណាមួយ។

២. សេចក្តីសង្ខេបការអឃើញសំខាន់ៗ

ក្របខណ្ឌផ្លូវច្បាប់ ៖ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់បោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៧ កាលអំឡុងឆ្នាំ២០១៥ និងការធ្វើវិសោធនកម្មបន្តបន្ទាប់ក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២១៧ ត្រូវបានរកឃើញថា មានភាពអវិជ្ជមាន ច្រើនជាងវិជ្ជមាន។ ការផ្លាស់ប្តូរដែលមានភាពវិជ្ជមាន ឬភាពប្រសើរជាងមុន មានចំណុចមួយចំនួន ដូចជា៖ កំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតថ្មី ការចាត់ចែងដាក់ផ្លាកសញ្ញារបស់គណបក្សនយោបាយនៅតាមទីសាធារណៈ ការហាមឃាត់យោធា ប៉ូលីស មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងមន្ត្រីតុលាការពីការចូលរួមសកម្មភាពនយោបាយជាមួយគណបក្សនយោបាយក្នុងម៉ោងធ្វើការ ឬបំពេញភារកិច្ចក្នុងរយៈពេលយោសនាបោះឆ្នោត ការទទួលស្គាល់អ្នកសង្កេតការណ៍ និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត ទាំងអស់នេះសុទ្ធតែមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត បទបញ្ជា និងនីតិវិធី និងមានចែងអំពីពេលវេលា ដែលត្រូវអនុវត្តយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត។ ការផ្លាស់ប្តូរដែលមានភាពអវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងររួមមាន៖ ច្បាប់បោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់មិនបានចែងបើកទូលំទូលាយដល់សកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត និងការរឹតត្បិតសិទ្ធិសេរីភាព ឬការកំណត់ព្រំដែនតូចចង្អៀតនៃការចូលរួមរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល នៅក្នុងរដូវកាលយោសនាបោះឆ្នោត និងការរឹតត្បិតសិទ្ធិបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេ។ ការកាត់បន្ថយពេលវេលានៃការដង្ហែរកូនយោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយ ដែលចូលរួមប្រកួតប្រជែង ការទុកចន្លោះប្រហោងក្នុងច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតអោយមន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ យោធិន និងមន្ត្រីតុលាការ មានសិទ្ធិចូលរួមសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត ជាមួយគណបក្សនយោបាយនៅក្រៅម៉ោងធ្វើការ ឬដាក់ច្បាប់ឈប់សម្រាកមួយរយៈពេលនៃការយោសនាបោះឆ្នោត ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពអោយពួកគេប្រើប្រាស់ពេលវេលាចូលរួមយោសនាបោះឆ្នោតដើម្បីគាំទ្រ និងប្រឆាំងគណបក្សនយោបាយដទៃដោយសេរី។ ម្យ៉ាងទៀត ចំណុចសំខាន់ៗ ២ ដែលមើលឃើញថា ជាចំណុចអវិជ្ជមានខ្លាំង ហើយមិនធ្លាប់មានពីមុនមក គឺ (១) តំណែងតំណាងជាប់ឆ្នោត មិនត្រូវបានធានា រួមទាំងឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ឆ្នោតព្រោះថា ច្បាប់បោះឆ្នោតបានបញ្ញត្តិឱ្យមានការបែងចែកអាសនៈដែលជាលទ្ធផលពីការបោះឆ្នោតនៃគណបក្សនយោបាយ ដែលត្រូវបានតុលាការរំលាយ យកទៅបែងចែកឱ្យគណបក្សផ្សេងទៀតដែលមិនមែនជាជំហរ ឬបំណងនៃឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ឆ្នោត (២) ការប្រើប្រាស់បណ្តឹងទៅតុលាការ ក្នុងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ជាមួយសកម្មភាពដែលអ្នកបានប្រព្រឹត្ត មិនបានបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌនៃនីតិវិធីបោះឆ្នោត។

ការជ្រើសរើសមន្ត្រីបំរើការបោះឆ្នោត ៖ ខុមហ្វ្រែល បានពិនិត្យឃើញនូវចំណុចមួយចំនួន ទាក់ទងការជ្រើសរើសមន្ត្រីបំរើការនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ គឺ (១) ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការ គ.យ.សប គ.កប.រ បានប្រព្រឹត្តទៅតាមផែនការកាលវិភាគគ្រោងទុក។ (២) បេក្ខជនដែលបានសំរាំងយកទៅប្រឡង និងសម្ភាសន៍ ហើយបានជាប់ជាមន្ត្រីកិច្ចសន្យា ភាគច្រើនសុទ្ធសឹងជាគ្រូបង្រៀន ហើយជាអ្នកដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ការងារជាមន្ត្រីកាលកន្លងមក។ (៣) បេក្ខជនបានជាប់ជាមន្ត្រី បេក្ខជនខ្លះជាបេក្ខភាពនៃសកម្មជនគណបក្សកាន់អំណាច ដែលបានដាក់ពាក្យចូលប្រឡង។ ទាក់ទងការបិទប្រកាសព័ត៌មានក្នុងការជ្រើសរើស ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា មានការប្រកាសបិទតាមបណ្តាភារិយាល័យក្នុងឃុំសង្កាត់ សាលាឃុំ របងមន្ទីរពេទ្យ មានខ្លះនៅតាមផ្សារ ឬទីប្រជុំជន

ហើយក៏មានការបង្ហោះនៅលើបណ្តាញសង្គម និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានាផងដែរ។ ហើយគណៈកម្មការជ្រើសរើសជាអ្នកចែកពាក្យ ទទួលពាក្យ និងសម្ភាសន៍។ ទោះយ៉ាងណា នៅក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសរើស ខុមហ្វ្រែល ក៏បានសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៃមួយចំនួនដែលបានកើតឡើង ចំពោះបេក្ខជនត្រូវបានសម្រេចតែងតាំងជាមន្ត្រី ដែលមានសម្ព័ន្ធភាពជាសាច់ញាតិនឹងគ្នា ដូចជា ឪពុកក្មេក និងកូនប្រសារ បងប្អូនបង្កើត បានធ្វើការងារនៅក្នុងការិយាល័យ។ បេក្ខជនដែលមិនបានសំរាំងទៅប្រឡង និងសម្ភាសន៍បានបង្ហាញថា ពួកគេមានការមិនពេញចិត្តជាមួយដំណើរការជ្រើសរើស ដោយយល់ថា គណៈកម្មការជ្រើសរើស គឺមានការរៀបចំទុកជាមុន។ តាមរយៈការសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងតំណាងនៃសមាជិកគណបក្សនយោបាយវិញ ភាគច្រើនបានបង្ហាញថា ពួកគេមិនបានបញ្ជូនបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយណាមួយទៅដាក់ពាក្យសុំធ្វើជាមន្ត្រីនោះទេ។

ការគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងការបោះឆ្នោត

ការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត ៖ ខុមហ្វ្រែល យល់ឃើញថា បញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតនូវតែមានគុណភាពដែលអាចទទួលយកបាន លើកលែងតែសិទ្ធិចុះឈ្មោះ សិទ្ធិបោះឆ្នោត នៅតែជាបញ្ហាប្រឈម មិនទាន់ដោះស្រាយបាននៅឡើយ។ ការណ៍នេះ តម្រូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀត ពីស្ថាប័នគ.ជ.ប និងរដ្ឋាភិបាល រួមទាំងស្ថាប័នសភា ដែលត្រូវបើកផ្លូវផ្នែកច្បាប់ ឱ្យមានការចុះឈ្មោះប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្រៅប្រទេសឱ្យមានសិទ្ធិចុះឈ្មោះនៅក្រៅប្រទេស ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋជាង ១.២លាននាក់ដែលមិនចុះឈ្មោះក្នុងឆ្នាំ២០២១(តួលេខ គ.ជ.ប) ឱ្យបានចុះឈ្មោះក្នុងឆ្នាំ២០២២ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខ។

ការសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ ៖ គ.ជ.ប បានធ្វើការសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ នៅសាលសន្និសីទនៃទីស្តីការ គ.ជ.ប។ អ្នកចូលរួមសរុបចំនួន ៥៨នាក់មកពីតំណាងក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ តំណាងព្រឹទ្ធសភា តំណាងរដ្ឋសភា តំណាងក្រសួងមហាផ្ទៃ តំណាងអគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល អគ្គនាយកដ្ឋានអត្តសញ្ញាណកម្ម តំណាងអគ្គស្នងការនគរបាលជាតិ តំណាងក្រសួងសារព័ត៌មាន តំណាងក្រសួងការពារជាតិ តំណាងគណបក្សនយោបាយ តំណាងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាតិ និងអន្តរជាតិ តំណាងស្ថានទូតជប៉ុនប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា តំណាងស្ថានទូតឥណ្ឌាប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ភ្នាក់ងារ JICA អ្នកសារព័ត៌មានជាតិ និងមន្ត្រី គ.ជ.ប ពាក់ព័ន្ធ។ មន្ត្រីជំនាញនៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គ.ជ.ប បានធ្វើការសាកល្បង និងបានបញ្ជាទិញទឹកខ្មៅកម្រិតសូលុយស្យុងប្រាក់នីត្រាត្រឹម ២០% ចំនួន ៥២,០០០ដប។ ក្រោយពីសាកល្បងជ្រលក់ម្រាមដៃលើទឹកខ្មៅ និងសម្អាតដោយសារធាតុសម្រាប់លាងសម្អាតរួចមក ជាលទ្ធផលបានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ទឹកខ្មៅនោះ ពិតជាលុបលាងមិនជ្រះពិតមែន ។

ការចុះឈ្មោះបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយ ៖ ក្នុងដំណើរការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ គណបក្សភ្លើងទៀន បានដាក់បេក្ខជនក្នុងឃុំសង្កាត់ចំនួន ១៦៤៩ បន្ទាប់ពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានដាក់បេក្ខជនគ្រប់ឃុំសង្កាត់ចំនួន ១៦៥២។ ក្នុងដំណើរនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជននេះ ទាំងគណបក្សភ្លើងទៀន និងគណបក្សដែលបែកចេញពីអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ សុទ្ធតែបានទទួលរងបណ្តឹង សុំដកបេក្ខជនឈរឈ្មោះទាក់ទងការបំពេញលក្ខខណ្ឌជាបេក្ខជនមិនគ្រប់គ្រាន់ រួមមាន ១) មិនចេះអក្សរ ២) មិនមានទីលំនៅពិតប្រាកដ ឬនិង ៣) មិនបំពេញប្រវត្តិរូបដោយផ្ទាល់។

ខុមហ្វ្រែល បានតាមដានដំណើរការបណ្តឹងក្នុងដំណាក់កាលនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយនេះ ឃើញថា បណ្តឹងភាគច្រើននៅក្នុងអង្គហេតុ មានដូចជា ការសុំដកខ្លួនរបស់បេក្ខជន បេក្ខជនមិនដឹងខ្លួន បេក្ខជនមិនចេះអក្សរ ឬនិងបេក្ខជនខ្លះទៀតមិនមានទីលំនៅ។ បណ្តឹងទាំងនេះ បានប្តឹងសុំដកបេក្ខជនចេញពីក្នុងបញ្ជីបេក្ខជន និងលុបបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយចេញពីឃុំសង្កាត់។ ជាមួយនឹងបណ្តឹងនេះ ក៏មានការប្តឹងដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការផងដែរ ដោយចោទពីបទក្លែងបន្លំឯកសារ ដូចករណីនៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលត្រូវបានតុលាការឃុំខ្លួនសកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀន ២រូប ពីបទចោទលើទោសព្រហ្មទណ្ឌថា «បានបន្លំឯកសារសាធារណៈ» ដោយភ្ជាប់ជាមួយករណីនៅក្នុងក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ។ ករណីចោទប្រកាន់ទៅតុលាការនេះ ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា ជាការអនុវត្តច្រើនមួយ ដែលពីមុនមកមិនត្រូវបានអនុវត្តដោយតុលាការ ក្នុងដំណាក់កាលគ្រប់គ្រង និងដំណើរការចាត់ចែងដោយ គ.ជ.ប នោះទេ។ ជាលទ្ធផលផ្លូវការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយ គឺគណបក្សភ្លើងទៀន មានបេក្ខជននៅក្នុងឃុំសង្កាត់ត្រឹមចំនួន ១៦២៣ឃុំសង្កាត់ នៃបេក្ខជនដែលបានដាក់ក្នុង ១៦៤៩ឃុំសង្កាត់។

យុទ្ធនាការឃោសនាបោះឆ្នោត ៖ ការសង្កេតឃើញមើលដំណើរការឃោសនាបោះឆ្នោត រយៈពេល ១៤ថ្ងៃនៃបរិយាកាសទាក់ទងការឃោសនាបោះឆ្នោត មានភាពស្ងប់ស្ងាត់ គ្មានអំពើហឹង្សា ឬការប្រឈមដាក់គ្នារវាងក្បួនដង្ហែរបស់គណបក្សនយោបាយនោះទេ។ របាយការណ៍សង្ខេបបឋម ស្តីពីស្ថានភាពនៃដំណើរការឃោសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ខុមហ្វ្រែល បានចេញផ្សាយជាសាធារណៈរួចហើយ។ ក្នុងរបាយការណ៍បឋម បានបង្ហាញការរកឃើញពីភាពមិនប្រក្រតីចំនួន ៨ចំណុច។ ទន្ទឹមនឹងការបង្ហាញពីភាពមិនប្រក្រតី ខុមហ្វ្រែល ក៏បានផ្តល់ជាអនុសាសន៍ និងស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌអប្បបរមា ៦ចំណុចសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដែលក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលបានស្នើឡើង។ ម្យ៉ាងទៀតភ្ជាប់ជាមួយលក្ខខណ្ឌនេះ ស្នើឱ្យពិនិត្យ និងកំណត់លើនីតិវិធីសម្រាប់ឱ្យមន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីតុលាការ ដោយមិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតច្បាប់ឱ្យទៅចូលរួមការឃោសនាបោះឆ្នោតនោះទេ។ ទោះបី ការឃោសនាមានភាពស្ងប់ស្ងាត់ គ្មានអំពើហឹង្សា ឬការប្រឈមដាក់គ្នារវាងក្បួនដង្ហែរបស់គណបក្សនយោបាយក៏ដោយ ក៏ភាពមិនប្រក្រតីនូវតែសង្កេតឃើញកើតមាន រួមមាន (១) សកម្មភាពមិនអព្យាក្រឹតភាព ឬការចូលរួមពីមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ (២) សកម្មភាពអាចចាត់ទុកថា ទិញសន្លឹកឆ្នោត (៣) សកម្មភាពដែលនាំឱ្យមានកើតជាជំលោះ ការរារាំង និងការរំខាន (៤) ភាពមិនអព្យាក្រឹតភាពរបស់អាជ្ញាធរភូមិ ឃុំ (៥) ភាពមិនស្មើគ្នានៃការប្រើប្រាស់ទីកន្លែង និងសន្តិសុខ (៦) ការបង្កការភ័យខ្លាចតាមរយៈការគំរាមកំហែង និង (៧) ការបង្កការភ័យខ្លាចដល់អ្នកបោះឆ្នោត។

ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការឃោសនាបោះឆ្នោត៖ ក្នុងដំណើរការឃោសនាបោះឆ្នោត គណបក្សនយោបាយដែលបានប្រើប្រាស់ធនធានច្រើនជាងគេ ក្នុងការរៀបចំឃោសនា គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដែលចំណាយទាំងនោះមានការចំណាយលើការចែកជូនសមាជិកគណបក្សមុនការឃោសនា ការចែកក្រោយសកម្មភាពដង្ហែក្បួនឃោសនា ការចំណាយលើការរៀបចំស្លាកសញ្ញានៅតាមទីសាធារណៈ ការរៀបចំខិតប័ណ្ណ ការរៀបចំឯកសារសម្រាប់បង្រៀនពលរដ្ឋឱ្យចេះគូសជ្រើសរើសរូបសញ្ញាគណបក្ស ការជួបជុំ ការរៀបចំជាក្បួនដង្ហែ និងការប្រគុំតន្ត្រី។ល។ ច្បាប់បោះឆ្នោតមិនបានកំណត់ ឬមាននីតិវិធីសម្រាប់គណបក្ស ស្តីពីការចំណាយថវិកាលើការ

ឃោសនាបោះឆ្នោតនោះទេ។ ករណីនេះ ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា គណបក្សកាន់អំណាច បានប្រើប្រាស់ ថវិកា ធនធានមនុស្សជាមន្ត្រីរាជការ មធ្យោបាយឃោសនា (ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយលើវីឡូ ទូរទស្សន៍ ឯកជន) ការប្រើ ប្រាស់ដងផ្លូវសាធារណៈ ច្រើនជាងគណបក្សដទៃ ដោយមិនមានការពិនិត្យ និងបង្ហាញជាសាធារណៈថា ការប្រើ ប្រាស់នោះស្រប ឬគោរពតាមគោលការណ៍ស្មើភាព តម្លាភាព ឬយ៉ាងណានោះឡើយ។

ការចូលរួមសង្កេតឃ្លាំមើលថ្ងៃបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត ៖ ខុមហ្វ្រែល សហការជាមួយអង្គការដៃគូ បានដាក់ ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ ចំនួន ១,៨៥៨នាក់ (ស្រ្តី ៧៥៩នាក់) ដើម្បីចូលរួមសង្កេតទូទៅនៃដំណើរការបោះ ឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ អង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលបានសហការគ្នាដាក់អ្នកសង្កេតការណ៍ បានប្រកាសជំហរ ថា លទ្ធផលនៃការសង្កេតមិនត្រូវបានធ្វើការវាយតម្លៃលើដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ នោះទេ ការចូលរួមសង្កេតគ្រាន់តែពិនិត្យមើលលើបញ្ហាភាពមិនប្រក្រតីចំពោះអ្នកបោះឆ្នោត រួមមានការរំលោភ សិទ្ធិអ្នកបោះឆ្នោត បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់អ្នកបោះឆ្នោត និងភាពមិនប្រក្រតីផ្សេងៗ ទៀត។

ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងអំឡុងពេលបោះឆ្នោត ៖ មានភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនបានកើតឡើងនៅក្នុងដំណើរការបោះ ឆ្នោតដែលភាពមិនប្រក្រតីនោះ រួមមាន (១) មានវត្តមានអាជ្ញាធរ ដូចជា សមាជិកភូមិ មេភូមិ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ មន្ត្រីនគរបាល បេក្ខជនឈរឈ្មោះ មានវត្តមានឈរនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត និងក្រៅ ឬក្បែរ បរិវេណការិយាល័យ។ អ្នកទាំងនោះ ត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បានរង់ចាំកត់ឈ្មោះអ្នកចូលទៅបោះឆ្នោត ឬ ក៏ឈរនៅតាមភូមិនានានៅក្នុងឃុំ សង្កាត់ដើម្បីកត់ឈ្មោះ។ (២) ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួន នូវតែមិនបានបោះឆ្នោត ដោយសារតែពួកគេ រកឈ្មោះមិនឃើញ និងឬទិន្នន័យក្នុងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណខុសពីទិន្នន័យក្នុងបញ្ជី ឈ្មោះបោះឆ្នោត និងមិនមានឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណប្រើឱ្យការបោះឆ្នោត (ឯ.អ) ខណៈដែលអត្តសញ្ញាណ ប័ណ្ណសញ្ញាតិខ្មែរបស់ពួកគេ បានហួសសុពលភាពប្រើប្រាស់ ឬបាត់បង់។

ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងអំឡុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត ៖ នៅក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត អ្នកសង្កេតការណ៍ បាន សង្កេតឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនបានកើតឡើង រួមមាន (១) កន្លែងខ្លះអ្នកសង្កេតការណ៍មិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឱ្យចូលសង្កេតក្នុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត (២) កន្លែងខ្លះមន្ត្រីការិយាល័យមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកសង្កេត ការណ៍ចតរូបពីដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (៣) កន្លែងខ្លះមន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត មិនបានបិទផ្សាយកំណត់ ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (៩.១១០២) (៤) កន្លែងខ្លះទៀតមន្ត្រីការិយាល័យ មិនបានបំពេញព័ត៌មានពីលទ្ធ ផលរាប់សន្លឹកឆ្នោតរបស់គណបក្សនីមួយៗ ដែលត្រូវបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោតនោះទេ (៥) និងមានការិ យាល័យដែលមិនមានបញ្ហាអសន្តិសុខសោះ ក៏ត្រូវបានសង្កេតឃើញថា មន្ត្រីការិយាល័យបានបិទបាំងដោយការ បិទទ្វារ ឬបង្អួចការិយាល័យនៅពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត។

ការប្រើប្រាស់ទឹកខ្មៅដោយខុសបច្ចេកទេស ៖ មានការប្រើប្រាស់ទឹកខ្មៅខុសបច្ចេកទេស ដោយមន្ត្រីការិយាល័យ បោះឆ្នោត ព្រោះមានអ្នកបោះឆ្នោតបានលាងជម្រះជ្រះស្អាតពីម្រាមដៃ។ ករណីនេះ បានកើតឡើងនៅក្នុង ការិយាល័យលេខ ០៣៧៧ នៅក្នុងទីតាំងវត្តពោធិវាល សង្កាត់រតនៈ ក្រុងបាត់ដំបង ខេត្តបាត់ដំបង។ មន្ត្រី គយ .សប បានសម្រេចប្តូរទីកន្លែងជ្រលក់ម្រាមដៃនៅក្នុងការិយាល័យនោះជាមួយអ្នកបោះឆ្នោត បានបោះឆ្នោតចំនួន ២១០នាក់រួចមកហើយ។

ការកត់សម្គាល់ការចេញផ្សាយចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតដោយ គ.ជ.ប ៖ គ.ជ.ប បានបង្ហាញតួលេខចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតបានចេញទៅបោះឆ្នោតចំនួន ៣ដង។ តួលេខអ្នកបោះឆ្នោតដែលបានចេញទៅបោះឆ្នោត ផ្សាយលើកទី១ នៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ៧,១៧២,៤៤៨សំឡេង/នាក់ស្មើនឹង ៧៧.៩១ភាគរយនៃអ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី។ លើកទី២ នៅថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ៧,៣៨២,៤៤៩នាក់ស្មើនឹង ៨០.១៩ភាគរយ។ ផ្សាយលើកទី៣ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ៧,៣៩៤,៤២៧សន្លឹក (សន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប) ស្មើនឹង ៨០.៣២ភាគរយ។

លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតកាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ៖ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥ ចេញដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បានបង្ហាញថា គណបក្សចំនួន ៩ ក្នុងចំណោមគណបក្ស ១៧ ដែលបានដាក់បេក្ខភាពចូលរួមប្រកួតប្រជែងទទួលបានអាសនៈក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់។ ក្នុងចំណោមគណបក្សនយោបាយទាំង ៩ ដែលទទួលបានអាសនៈនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានអាសនៈច្រើនជាងគេ និងបន្ទាប់មក គឺគណបក្សក្លឺងទៀន។ សន្លឹកឆ្នោតបានការសរុបចំនួន ៧,២០៦,២១៨សម្លេងទូទាំងប្រទេស និងអាសនៈសរុបចំនួន ១១,៦២២អាសនៈ។ ក្នុងចំណោមសំឡេងឆ្នោត និងអាសនៈនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបាន ៥,៣៧៨,៧៧៣ ស្មើនឹង ៩,៣៧៦អាសនៈ។ គណបក្សក្លឺងទៀនទទួលបានចំនួន ១,៦១០,៥៥៦សំឡេង ស្មើនឹង ២,១៩៨អាសនៈ។ គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៉ិច ទទួលបានចំនួន ៩១,៧៩៨សំឡេង ស្មើនឹង ១៩អាសនៈ។ គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ ទទួលបាន ៦,៨០៧សំឡេង ស្មើនឹង ១៣ អាសនៈ។

តំណែងមេឃុំ ចៅសង្កាត់ដែលគណបក្សនយោបាយទទួលបាន ៖ លទ្ធផលដែលទទួលបានពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ បានបង្ហាញថា ក្នុងចំណោមឃុំសង្កាត់ ១៦៥២ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានអាសនៈជាមេឃុំចៅសង្កាត់ច្រើនជាងគេ ចំនួន ១៦៤៨ឃុំសង្កាត់។ គណបក្សក្លឺងទៀន ទទួលបានមេឃុំចៅសង្កាត់ចំនួន ៤ឃុំសង្កាត់ រួមមាននៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ចំនួន១ និងខេត្តកំពង់ធំ ចំនួន៣។ រីឯគណបក្សនយោបាយ ៧ផ្សេងទៀត ដែលមានអាសនៈក្នុងក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ដែរ តែមិនមានអាសនៈជាប់ជាមេឃុំចៅសង្កាត់នោះទេ។

ចំនួនឃុំសង្កាត់មានក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ ៖ នៅក្នុងឃុំសង្កាត់មួយចំនួន ក្រោយការប្រកួតប្រជែង គណបក្សនយោបាយមួយចំនួន មិនត្រូវទទួលបានអាសនៈនោះទេ ទោះឃុំសង្កាត់នោះបានដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងក៏ដោយ។ ដូចករណី នៅក្នុងឃុំកោះទន្ទឹម ក្រុងកំពង់ចាម ខេត្តកំពង់ចាម មានគណបក្សនយោបាយចំនួន ២ បានចូលរួមប្រកួតប្រជែង គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបាន ១,៤៨៨សំឡេង ស្មើនឹង ៥ អាសនៈ និងគណបក្សក្លឺងទៀន ទទួលបាន ១៩៧សំឡេង មិនទទួលបានអាសនៈនោះទេ។ ឃុំសង្កាត់មានសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្ស គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានអាសនៈក្នុងឃុំសង្កាត់ ចំនួន ២៣១ ឃុំសង្កាត់។ ក្នុងចំណោមនោះ នៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ មានចំនួនច្រើនជាងគេរហូតដល់ ២៥ឃុំសង្កាត់ បន្ទាប់មកខេត្តរតនគិរី ចំនួន ២១ឃុំសង្កាត់។ ខេត្តកណ្តាល និងខេត្តមណ្ឌលគិរី មានចំនួន ១៦ឃុំសង្កាត់ដូចគ្នា និងខេត្តផ្សេងៗទៀត។

ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ៖ ខុមហ្វ្រែល បានធ្វើការប្រៀបធៀបទម្រង់ដែលទទួលបានពីអ្នកសង្កេតការណ៍ និងទម្រង់ដែលចេញផ្សាយនៅលើគេហទំព័រ គ.ជ.ប បានរក

ឃើញភាពមិនប្រក្រតី មានចំនួន ៧ ចំណុច រួមមាន (១) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប» មានចំនួន ៩០ករណី (២) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតបានការមាន» មានចំនួន ៨៥ករណី (៣) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ» មានចំនួន ៨៤ករណី (៤) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតគណបក្សទទួលបាន» មានចំនួន ៣០ករណី (៥) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតខូច» មានចំនួន ១០ករណី (៦) នៅលើចំណុច«ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតដែលមិនបានប្រើ» មានចំនួន ៥ករណី និង(៧) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតទទួលបានជាក់ស្តែង» មានចំនួន ៥ករណី។ បន្ថែមលើករណីនេះ ទម្រង់ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ទទួលបាន គឺមិនមានបំពេញព័ត៌មានលើចំណុចនីមួយៗ ឱ្យបានពេញលេញនោះទេ តែទម្រង់បង្ហាញលើគេហទំព័រ គ.ជ.ប បានបំពេញត្រឹមត្រូវ។ ករណីមួយទៀត គឺការប្រើប្រាស់ទឹកលុប លុបលើព័ត៌មានមួយចំនួនក្នុងទម្រង់ ទ.១១០២ ដែលដាក់បង្ហាញលើគេហទំព័របស់ គ.ជ.ប។ ការលុបនេះ យើងមិនដឹងថា តើលុបនៅដំណាក់កាលណា? មានអ្នកណាដឹងឮ និងជាសាស្ត្រីខ្លះ? មូលហេតុអ្វី? បានប្រើប្រាស់ទឹកលុប គឺជាមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការសង្ស័យពីភាពតម្លាភាពក្នុងការអនុវត្ត បើសិនជាមិនមានការចូលរួមពីអ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដឹងឮទេនោះ។

ចំនួនគណបក្សនយោបាយបានចូលរួមប្រកួតប្រជែង ៖ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២នេះ មានគណបក្សនយោបាយសរុបចំនួន ១៧ បានចូលរួមដាក់បេក្ខជនប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត។ គិតមកដល់ឆ្នាំ២០២២ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ មានចំនួន ៥អាណត្តិ ក្នុងនោះការបោះឆ្នោតដំបូងគេ(អាណត្តិទី១)សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ គឺនៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ ដែលមានគណបក្សនយោបាយចំនួន ៨។ អាណត្តិទី២ នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ដែលមានគណបក្សនយោបាយចំនួន ១២ អាណត្តិទី៣ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១២ មានគណបក្សនយោបាយចំនួន ១០ អាណត្តិទី៤ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ដែលមានគណបក្សនយោបាយ ចំនួន១២ និងអាណត្តិទី៥ ក្នុងឆ្នាំ២០២២ ដែលមានគណបក្សនយោបាយ ចំនួន១៧។

ការប្រៀបធៀបប្រជាពលរដ្ឋចេញទៅបោះឆ្នោត ៖ ការបោះឆ្នោតចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៣ មកដល់ឆ្នាំ២០២២នេះ បើប្រៀបធៀបចំពោះការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧ អាណត្តិទី៤ មានអ្នកបោះឆ្នោតចេញទៅបោះឆ្នោតច្រើនជាងគេ (៩០.៣៧ភាគរយ ធៀបជាមួយអ្នកបោះឆ្នោតមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី) តែតួលេខនៃអ្នកចេញទៅបោះឆ្នោតបានធ្លាក់មកត្រឹម ៨០.១៩ភាគរយក្នុងការបោះឆ្នោតអាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ នេះ។

ការរំពឹងទុកសម្រាប់ការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣ ៖ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥នេះ ខុមហ្វ្រែល បានសាកល្បងយកសំឡេងគាំទ្រគណបក្សនយោបាយមកគណនា ដើម្បីស្វែងរកអាសនៈថ្នាក់ជាតិ។ តាមការសាកល្បងគណនា លទ្ធផលបានបង្ហាញថា សំឡេងគាំទ្រសម្រាប់គណបក្សនយោបាយមានតែពីរបក្សទេ ដែលទទួលបានអាសនៈក្នុងរដ្ឋសភា គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សក្លើងទៀន នោះបើសិនជាអ្នកបោះឆ្នោតនៅតែគាំទ្រដូចការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់។ អាសនៈថ្នាក់ជាតិដែលគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានឹងទទួលបាន មានចំនួន ១០៤អាសនៈ រីឯគណបក្សក្លើងទៀន នឹងទទួលបាន ២១អាសនៈ។

ការសហការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចូលរួមការបោះឆ្នោត ៖ អ្នកសង្កេតការណ៍ ដូចចំនួន ១៨៥៨នាក់ដែលបានដាក់ពង្រាយ គឺបានពីការចូលរួមពីអង្គការដៃគូ ដែលបានសហការគ្នាទាំងធនធានថវិកា និងធនធានមនុស្ស មានចំនួន ៩ស្ថាប័ន រួមមាន ១) កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន ២) មជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បី

អភិវឌ្ឍន៍ និងសន្តិភាព ៣) អង្គការស្ថានសន្តិភាព ៤) អង្គការយេនឌ័រ និងអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីកម្ពុជា ៥) សមាគមប្រជាធិបតេយ្យឯករាជ្យនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ៦) មជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស ៧) សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា ៨) សមាគមសម្ព័ន្ធសហគមន៍កសិករកម្ពុជា ៩) សម្ព័ន្ធដើម្បីសុចរិតភាព និងគណនេយ្យភាពសង្គម។ អង្គការសង្គមស៊ីវិលទាំង ៩ស្ថាប័ននេះ បានសហការគ្នាតាមធនធានដែលមាន ដោយឆ្លងកាត់ការប្រជុំជជែកពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីជជែកពីយុទ្ធសាស្ត្រ និងការទទួលខុសត្រូវ។

បញ្ហាប្រឈមក្នុងការជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍ ៖ បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍ មានបញ្ហាចម្បងៗ មួយចំនួន ដែលបានកើតឡើង រួមមាន ១) ពេលវេលាខ្លី ក្នុងការដាក់ឱ្យជ្រើសរើស ២) តំបន់គោលដៅជ្រើសរើសបានបាត់បង់អ្នកបង្គោលរបស់ខុមហ្វ្រែល ឬគ្មានពីស្ថាប័នផ្សេង ៣) ទីតាំងការិយាល័យ ស្ថិតនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ពិបាកទំនាក់ទំនង ៤) អ្នកសង្កេតការណ៍ដែលជ្រើសរើសបាន ត្រូវលាឈប់វិញ អ្នកខ្លះយល់ឃើញថា ថវិកាផ្តល់ឱ្យតិចតួចពេក និងអ្នកខ្លះទៀតត្រូវក្រុមគ្រួសារឱ្យឈប់ដោយការភ័យខ្លាច ដូចករណី នៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តព្រះវិហារ ៥) ការជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍ មានការប្រកួតប្រជែង ជាមួយស្ថាប័ន គ.ជ.ប សម្រាប់មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត (ឥកប) រួមទាំងសមាគមផ្សេងទៀត ដែលសមាគមនោះ មានថ្នាក់ដឹកនាំជាមន្ត្រីក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល ឬគណបក្សនយោបាយ ៦) ការបំពេញព័ត៌មានក្នុងបញ្ជីឈ្មោះមិនពេញលិញ ដែលពិបាកក្នុងការប្រមូលរៀបចំជាបញ្ជីឈ្មោះបញ្ជូនទៅ គ.ជ.ប។

ផលវិបាកជាមួយស្ថាប័ន គ.ជ.ប ក្នុងដំណើរការដាក់ពាក្យ និងស្នើសុំកាត់ ៖ ក្នុងការអនុវត្តការងារជាមួយស្ថាប័ន គ.ជ.ប មានចំណុចខ្លះត្រូវធ្វើការកែលម្អសម្រាប់ការអនុវត្ត ព្រោះបញ្ហាខ្លះបណ្តាលឱ្យយើងពិបាកក្នុងការរៀបចំដាក់ពាក្យ រួមមាន ១) បញ្ជីឈ្មោះអ្នកសង្កេតការណ៍ថ្មីពី គ.ជ.ប ច្រើនដំណាក់ ធ្វើឱ្យយឺតយ៉ាវក្នុងការទទួល ២) លេខាត្រូវទទួលបន្ទុកសរសេរកាត និងពេលវេលាមិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសរសេរ ដែលជាបន្ទុកសម្រាប់លេខា និងរាំងស្ទះដល់ការងារផ្សេងៗ ទៀត ៣) ប្រធាន គជ.ខប មិនផ្តល់សិទ្ធិឱ្យអ្នកបន្ទាប់សម្រាប់ធ្វើការចុះហត្ថលេខាជំនួស ខណៈប្រធានជាប់បេសកកម្ម ករណីនេះធ្វើឱ្យការផ្តល់កាតសម្រាប់អ្នកសង្កេតការណ៍មានភាពយឺតយ៉ាវថែមទៀត ដូចនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម រាជធានីភ្នំពេញ ៤) រាល់រូបថតត្រូវការមកផ្គត់ផ្គង់នៅទីប្រជុំជន ដែលជាការទទួលខុសត្រូវរបស់លេខាខេត្ត (លេខាត្រូវចំណាយថវិកាផ្គត់ផ្គង់) ៥) រាល់កាតត្រូវផ្គត់ផ្គង់រូបថត បិទរួចត្រូវបញ្ជូនទៅចុះហត្ថលេខាពីសាមីខ្លួន ហើយត្រូវយកមកឱ្យ គជ.ខប វាយត្រា និងផ្ញើទៅអ្នកសង្កេតការណ៍ម្តងទៀត (លេខាត្រូវទទួលខុសត្រូវចេញថវិកាជូនលើដំណើរការនេះ) ៦) ការធ្វើកាតទៅឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ មានការពិបាកសម្រាប់អ្នកមានទីតាំងនៅឆ្ងាយៗ ដែលជាបន្ទុកមួយ ដែលលេខាត្រូវចំណាយពេល និងថវិកាខ្ពស់ក្នុងការផ្តល់កាត។

សម្មតិភាពរួមចំណែកក្នុងការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោតរបស់ខុមហ្វ្រែល ៖ ខុមហ្វ្រែល បានចូលរួមចំណែកធ្វើការអប់រំផ្សព្វផ្សាយ អំពីបទបញ្ជា និងនីតិវិធីបោះឆ្នោត សិទ្ធិ កាតព្វកិច្ចអ្នកបោះឆ្នោតចូលរួមក្នុងបោះឆ្នោត សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោត គោលការណ៍នៃការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ និងប្រធានបទជាច្រើនទៀតទាក់ទងដំណើរការបោះឆ្នោត។ ការចូលរួមចំណែកផ្តល់ចំណេះដឹង និងការអប់រំនេះ មានវាគ្មិនជំនាញពីស្ថាប័នផ្សេងៗ ត្រូវបានអញ្ជើញចូលរួម ដូចជា វាគ្មិនពី គ.ជ.ប និងសង្គមស៊ីវិល ដែលធ្វើការពាក់ព័ន្ធការបោះឆ្នោត ដើម្បីចូលរួមជជែកពិភាក្សា ចាប់តាំងពីពេលវេលានៃការយោសាសបោះឆ្នោតរហូតដល់ការបោះឆ្នោត ដែលមានប្រធានបទចំនួន ២២ ត្រូវបានលើកមកពិភាក្សាក្នុងកម្មវិធីវិទ្យុសំឡេងសង្គមស៊ីវិល (វីអូស៊ី) និងប្រធានបទផ្សេងៗទៀត បានជជែកតាមរយៈកិច្ចពិភាក្សាក្នុងវេទិកានៅតាមខេត្ត និងថ្នាក់ជាតិ។

៣. ក្របខណ្ឌច្បាប់សម្រាប់ការបោះឆ្នោត និងប្រព័ន្ធបោះឆ្នោត

ព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតចេញពីជម្លោះអ្នកនយោបាយនៅកម្ពុជាធ្វើឱ្យស្ថានភាពចាត់ស្រេចពិបាកដោះស្រាយ ក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៣ និងបន្ទាប់ពីមានការសម្របសម្រួលផ្នែកនយោបាយ ច្បាប់ និងនីតិវិធីទាក់ទងការបោះឆ្នោត ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ជាបន្តបន្ទាប់។ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់បោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៧ កាលអំឡុងឆ្នាំ២០១៥ ត្រូវបានរកឃើញថា មានភាពអវិជ្ជមាន ច្រើនជាងវិជ្ជមាន។ ការផ្លាស់ប្តូរដែលមានភាពវិជ្ជមាន ឬភាពប្រសើរជាងមុនរួមមានដូចជា៖ កំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតថ្មី ការចាត់ចែងដាក់ស្លាកសញ្ញារបស់គណបក្សនយោបាយនៅតាមទីសាធារណៈ ការហាមឃាត់យោធា ប៉ូលីស មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងមន្ត្រីតុលាការពីការចូលរួមសកម្មភាពនយោបាយជាមួយគណបក្សនយោបាយក្នុងម៉ោងធ្វើការ ឬបំពេញភារកិច្ចក្នុងរយៈពេលយោសនាបោះឆ្នោត ការទទួលស្គាល់អ្នកសង្កេតការណ៍ និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត ទាំងអស់នេះសុទ្ធតែមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោតបទបញ្ជា និងនីតិវិធី និងមានចែងអំពីពេលវេលាដែលត្រូវអនុវត្តយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត។ ការផ្លាស់ប្តូរដែលមានភាពអវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងររួមមាន៖ ច្បាប់បោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់មិនបានចែងបើកទូលំទូលាយដល់សកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត និងការរឹតត្បិតសិទ្ធិសេរីភាព ឬការកំណត់ព្រំដែនតូចចង្អៀតនៃការចូលរួមរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល នៅក្នុងរដូវកាលយោសនាបោះឆ្នោត និងការរឹតត្បិតសិទ្ធិបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេ ការកាត់បន្ថយពេលនៃការដង្ហែរក្បួនយោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយ ដែលចូលរួមប្រគូតប្រជែង ការទុកចន្លោះប្រហោងក្នុងច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតអោយមន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ យោធិន និងមន្ត្រីតុលាការអាចមានសិទ្ធិក្នុងការចូលរួមសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត ជាមួយគណបក្សនយោបាយនៅក្រៅម៉ោងធ្វើការ ឬដាក់ច្បាប់ឈប់សម្រាកមួយ រយៈពេលនៃការយោសនាបោះឆ្នោត ដែលផ្តល់លទ្ធភាពអោយពួកគេចូលរួមយោសនាបោះឆ្នោត ចូលរួមគាំទ្រ និងប្រឆាំងគណបក្សនយោបាយដទៃដោយសេរី។

ក្រោយការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០១៧ ច្បាប់ទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតមួយចំនួន ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ឡើងវិញ រួមមាន ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ ច្បាប់គណបក្សនយោបាយ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល រួមទាំងរដ្ឋធម្មនុញ្ញផងដែរ។ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់នេះ បានធ្វើឱ្យសិទ្ធិនយោបាយ សិទ្ធិប្រជាពលរដ្ឋទាក់ទងការបោះឆ្នោត និងលំហអង្គការសង្គមស៊ីវិលរួមកាន់តែតូច ដែលមិនអាចធានាតាមគោលការណ៍នៃការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ពេញលេញ។

៣.១ ការធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ និងអនុម័តដោយរដ្ឋសភាកាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៨ លើមាត្រា ៤២ និងមាត្រា ៤៩ និងមាត្រាផ្សេងទៀត ក្នុងន័យកំណត់នូវសកម្មភាពរបស់គណបក្សនយោបាយណាមួយ ឬប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូប ក្នុងការធ្វើសកម្មភាពទោះដោយផ្ទាល់ក្តី ឬដោយប្រយោលក្តី ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ផលប្រយោជន៍របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវហាមឃាត់។ ទោះជាយ៉ាងណា បញ្ញត្តិនៃ

ការកំណត់នេះ មិនត្រូវបានចែងលម្អិតពីសកម្មភាពបែបណាឱ្យច្បាស់លាស់នោះទេ ដែលធ្វើមានការបកស្រាយតាមការចំណេញផ្នែកនយោបាយ។

ជំពូកទី១៥ថ្មី (ពីរ) នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបាននិយាយពីអង្គការរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលបានចែងជាធម្មនុញ្ញក្នុងការផ្តល់សមត្ថកិច្ចរៀបចំចាត់ចែង និងគ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោត។ អង្គការនេះ អនុវត្តសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនប្រកបដោយឯករាជ្យ និងអាព្យាក្រឹត ដើម្បីធានាឱ្យការបោះឆ្នោតប្រព្រឹត្តទៅដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ យុត្តិធម៌ ស្របតាមគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស (មាត្រា១៥០ថ្មីពីរ)។ ដើម្បីឱ្យមានចម្រុះគណបក្សនៃការដឹកនាំក្នុងស្ថាប័ន គ.ជ.ប ជំពូកនេះក៏បាន កំណត់នូវសមាសភាព គ.ជ.ប ទាំងប្រាំបួនរូប ក្នុងនោះសមាសភាព ៤ រូបជ្រើសរើសដោយគណបក្សដឹកនាំរាជរដ្ឋាភិបាល បួនរូបត្រូវជ្រើសរើសដោយគណបក្សមានអាសនៈក្នុងរដ្ឋសភា ដែលមិនចូលរួមក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល និងមួយរូបត្រូវជ្រើសរើសដោយមានការព្រមព្រៀងរវាងគណបក្សទាំងអស់ដែលមានអាសនៈក្នុងរដ្ឋសភា។ ករណីនេះ បានធ្វើឱ្យគណបក្សនយោបាយក្រៅរដ្ឋាភិបាលមើលឃើញថាការដោះស្រាយ និងការរៀបចំដំណើរការបោះឆ្នោតមិនអាចជឿជាក់បាន។ ជាងនេះទៀត ការអនុវត្តជាក់ស្តែងទាក់ទងដំណើរការបោះឆ្នោត ត្រូវបានអាជ្ញាធរប្រើប្រាស់ច្បាប់តុលាការដើម្បីដោះស្រាយ ដូចករណីនៃការអនុវត្តលើការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ ត្រូវបានតុលាការខេត្តពោធិ៍សាត់ប្តឹងទៅបេក្ខជននៃគណបក្សភ្លើងទៀនពីបទក្លែងបន្លំកសាវសាធារណៈ ក្នុងពេលចុះឈ្មោះបេក្ខជនគណបក្ស ដែលនីតិវិធីនេះ គឺជានីតិវិធីចុះឈ្មោះសុទ្ធសាធ។

៣.២ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ ច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល

ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពី សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ បានមើលឃើញពីបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ និងការអនុវត្តរបស់អាជ្ញាធរ ធ្វើឱ្យមានការប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពនៃការបង្កើតសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាការអនុវត្តសកម្មភាព និងសហប្រតិបត្តិការរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រជាធិបតេយ្យ ការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម នៅកម្ពុជា ដូចមានស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្មលើមាត្រាទាំង១៤ រួមមានមាត្រា ១, មាត្រា ៧, មាត្រា ៨, មាត្រា ៩, មាត្រា ១០, មាត្រា ១១, មាត្រា ២០, មាត្រា ២៤, មាត្រា ២៥, មាត្រា ២៦, មាត្រា ៣០, មាត្រា ៣១, មាត្រា ៣២ និងមាត្រា ៣៥ ដែលជាការព្រួយបារម្ភ និងស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្មពីក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិល កាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២០។ ការព្រួយបារម្ភនោះ ដោយផ្អែកលើការវិភាគ មើលឃើញន័យជារួមថា (១) ការវិនិច្ឆ័យទុកជាមុន អំពីការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខជាតិ ស្ថេរភាព សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ វប្បធម៌ និងប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គមកម្ពុជា សម្រាប់បង្កើតទៅជាមូលដ្ឋានលើ ការបដិសេធការចុះបញ្ជីរបស់អង្គការ សមាគម។ (២) ការកំណត់កាតព្វកិច្ចផ្តល់ព័ត៌មានគណនីធានាគារ ដែលរំលោភលើសិទ្ធិស្វ័យភាពនិងឯកជនភាព របស់នីតិបុគ្គល។ (៣) ការតម្រូវឱ្យចុះបញ្ជីសម្រាប់ក្រុមនីតិបុគ្គលដែលធ្វើការងារជាក្រុមលើការងារចំពោះកិច្ចជារួមរបស់ពួកគេដែលមានរយៈពេលមិនអចិន្ត្រៃយ៍ និងគ្មានអង្គការលេខចាត់តាំងច្បាស់លាស់។ (៤) ការតម្រូវឱ្យប្រកាន់ជំហរអាព្យាក្រឹតចំពោះគ្រប់គណបក្សនយោបាយ។ ប្រការនេះមានភាពអវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការអនុវត្តការងាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល ព្រោះពាក្យ«អាព្យាក្រឹត» នេះអាចផ្តល់ឱកាសឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលធ្វើការបកស្រាយតាម

កាលៈទេសៈ ឬតាមស្ថានភាពនយោបាយ។ (៥) ការតម្រូវដោយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិនានាឲ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលដាក់របាយការណ៍បន្ថែម គឺជាការអនុវត្ត ហួសពីកាតព្វកិច្ចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់។ (៦) ការតម្រូវដោយអាជ្ញាធរឲ្យជូនដំណឹង ឬសុំច្បាប់ពីអាជ្ញាធរសាធារណៈមានសមត្ថកិច្ចជាមុន អំពីការធ្វើសកម្មភាពនានា ប៉ុន្តែនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលភិបាល គ្មានបទប្បញ្ញត្តិណាមួយចែងអំពីកាតព្វកិច្ចនេះឡើយ ហើយស.ជ.ណ. លេខ២០០៦ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក៏មិនតម្រូវឲ្យសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលសុំច្បាប់ជាមុនដែរ។ល។

ជារួមក្រោយការអនុម័តច្បាប់នេះមក អង្គការសង្គមស៊ីវិល បានរងនូវបញ្ហាប្រឈមក្នុងការធ្វើសកម្មភាពរួមគ្នា ដូចជា «បន្ទប់ស្ថានការណ៍» ដែលត្រូវបានក្រសួងមហាផ្ទៃហាមឃាត់មិនអនុញ្ញាតឱ្យបន្តសកម្មភាព និងតម្រូវឱ្យមានការចុះបញ្ជី ទោះបីសមាជិកនៃបន្ទប់ស្ថានការណ៍នេះ បានចុះបញ្ជី និងទទួលស្គាល់ដោយក្រសួងមហាផ្ទៃនិងគ្រាន់តែជាការប្រមូលធនធានថវិកា និងធនធានមនុស្ស ក្នុងរយៈពេលខ្លីសម្រាប់សង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោតក៏ដោយ។

៣.៣ ការវិសោធនកម្មច្បាប់ ច្បាប់ស្តីពីច្បាប់គណបក្សនយោបាយ ៖

ច្បាប់គណបក្សនយោបាយឆ្នាំ១៩៩៧ មានចំនួន ១១ជំពូក និង ៤៥មាត្រា។ ច្បាប់នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ចំនួន ៣លើក ក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧។ ច្បាប់នេះរក្សាចំនួន ១១ជំពូកដដែល តែមាត្រាបានកើនដល់ចំនួន៥០ ក្នុងនោះជំពូកទី៤ និងជំពូកទី៩ ត្រូវបានកែប្រែចំណងជើង។ នៅខែមីនា ឆ្នាំ២០១៧ ជាការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់លើកទី១ មានចំនួន ២២មាត្រា។ មាត្រាមួយចំនួនត្រូវបានបន្ថែមខ្លីមសារ ឬកថាខណ្ឌ តែមានមាត្រាខ្លះត្រូវបានលុបចោលទាំងស្រុងខុសពីបទបញ្ញត្តិដើម និងក៏មានមាត្រាដែលបានបន្ថែមថ្មីផងដែរ។ មាត្រាដែលត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មលើកទី១ ដោយលុបចោលទាំងស្រុងមាន មាត្រា១៨ មាត្រា១៩ មាត្រា៣៨ មាត្រា៣៩ មាត្រា៤០ មាត្រា៤១ មាត្រា៤២ មាត្រា៤៣ មាត្រា៤៤ និងមាត្រា៤៥។ មាត្រាដែលត្រូវបានបន្ថែមថ្មីមានចំនួន ៥មាត្រាគឺ មាត្រា៤៦ មាត្រា៤៧ មាត្រា៤៨ មាត្រា៤៩ និងមាត្រា៥០។ មាត្រាដែលបានកែប្រែ ឬបន្ថែមកថាខណ្ឌមាន មាត្រា៦ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៧ មាត្រា២៥ មាត្រា២៦ មាត្រា២៩ និងមាត្រា៣៤។

ច្បាប់វិសោធនកម្មច្បាប់លើកទី១ បានបន្ថែមនូវបទបញ្ញត្តិដូចជាការហាមមិនឱ្យញុះញង់ដែលអាចនាំឱ្យបែកបាក់ជាតិ(មាត្រា១៧ថ្មី) ការបិទសិទ្ធិបុគ្គលដែលជាទណ្ឌិតជាប់ទោសពន្ធនាគារពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬពីបទមជ្ឈឹមមិនឲ្យនៅក្នុងអង្គការដឹកនាំគណបក្ស (មាត្រា១៨ថ្មី) ព្រមទាំងចែងអំពី លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យបាត់តំណែងពីប្រធាន ឬអនុប្រធានដែលច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៧ ឱ្យកំណត់ក្នុងលក្ខន្តិកៈ។ ច្បាប់វិសោធនកម្មនេះ ក៏តម្រូវឲ្យមានសមាជិក ៤០០០ នាក់ និងត្រូវបំពេញបែបបទ និងលក្ខខណ្ឌ ដើម្បីស្របច្បាប់ជានីតិបុគ្គល និងចុះបញ្ជីក្នុងរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃបង្កើតគណបក្ស។

បន្ថែមលើការកំណត់បទល្មើសរបស់នីតិបុគ្គលគណបក្ស ច្បាប់វិសោធនកម្មនេះ ក៏បានផ្តល់តួនាទីដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃធ្វើការប្តឹងទៅតុលាការដើម្បីវិលាយគណបក្សនយោបាយផងដែរ (មាត្រា៣៨ថ្មី) ហើយក៏ផ្តល់

អាណត្តិទី១ ក្រសួងមហាផ្ទៃក៏មានអំណាចសម្រេចផ្អាកសកម្មភាពគណបក្សនយោបាយដែលមិនបានធ្វើរបាយការណ៍សកម្មភាព ឬរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុទៅក្រសួង(មាត្រា៣៩ថ្មី)។

ច្បាប់វិសោធនកម្មនេះ ក៏ដាក់កាតព្វកិច្ចផងដែរដល់ គណបក្សទាំងអស់ដែលកំពុងមានអត្ថិភាពស្របតាមច្បាប់រួចហើយ ចាប់តាំងពីត្រូវបានបង្កើតមក ត្រូវធ្វើនិយ័តកម្មឱ្យស្របតាមច្បាប់វិសោធនកម្ម ហើយបើមិនធ្វើនិយ័តកម្មឱ្យស្របទេ គណបក្សនោះនឹងប្រឈមនឹងផ្លូវច្បាប់នេះ(មាត្រា៣៨ថ្មី)។ ច្បាប់វិសោធនកម្មបានកំណត់ថា ការប្តឹងរំលាយគណបក្សនយោបាយ គឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ។

ច្បាប់វិសោធនកម្មច្បាប់លើកទី២ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ មាន ៥មាត្រា។ មាត្រាដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មមាន មាត្រា៦ថ្មី មាត្រា១១ មាត្រា៤៤ថ្មី មាត្រា៤៥ថ្មី និងមាត្រា៤៨ថ្មី។ ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់នេះ បានបន្ថែម ៤ចំណុចសំខាន់ៗ នៅមាត្រា៦ ដូចជា ១) មិនឱ្យប្រើសម្លេង ឬរូបភាព សារជាអក្សរ សកម្មភាព របស់ទណ្ឌិត ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈឹម ២) យល់ព្រមដោយចំហ ឬដោយតណ្ហាភាព ឬដោយយុបយិត ជាមួយទណ្ឌិតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈឹម ៣) គាំទ្រ ឬរៀបចំផែនការ ឬយុបយិតជាមួយរាល់បុគ្គលដែលធ្វើសកម្មភាពក្នុងគោលបំណងប្រឆាំងពីលេខ ១ ដល់លេខ ៥ នៃមាត្រា៦ថ្មី និងបន្ថែមការហាមដល់គណបក្សនយោបាយ ព្រមទាំងតម្រូវឱ្យធ្វើនិយ័តកម្មឡើងវិញក្នុងរយៈពេល ៩០ថ្ងៃផងដែរ (មាត្រា ៤៨ ស្ទួន)។

ច្បាប់វិសោធនកម្មច្បាប់លើកទី៣ មាន ១មាត្រា គឺមាត្រា៤៥ថ្មី(ស្ទួន) ត្រូវបានអនុម័តនៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ ដោយបានបន្ថែមកថាខណ្ឌថ្មីមួយដោយខ្លឹមសារក្នុងគោលបំណងបើកផ្លូវឱ្យអ្នកជាប់បំណងនយោបាយបានធ្វើនយោបាយឡើងវិញ ដូចបានបញ្ជាក់ថា “បុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការសម្រេចហាមឃាត់ការធ្វើសកម្មភាពនយោបាយនេះ នឹងអាចទទួលបានវិញនូវសិទ្ធិនយោបាយពេញលេញដោយពេញច្បាប់ បន្ទាប់ពីផុតរយៈពេលនៃការហាមឃាត់ដែលកំណត់ដោយសាលដីការបស់តុលាការកំពូល ឬក្នុងករណីដែលបុគ្គលនោះ ត្រូវបានផ្តល់នីតិសម្បទាឡើងវិញ ដោយព្រះមហាក្សត្រតាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី តាមសេចក្តីស្នើសុំរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ”។

ចំណុច៦ និងចំណុចលេខ៧ ក្នុងមាត្រា ៦ថ្មី(ពីរ) ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់គណបក្សនយោបាយ បានចាត់ទុកការប្រើសម្លេង រូបភាព រូបថត អក្សរ។ល។ នៃទណ្ឌិតពីបទមជ្ឈឹម ឬបទឧក្រិដ្ឋ ជាប្រយោជន៍ដើម្បីការគាំទ្រ ជាបទល្មើសនាំដល់ការរំលាយ ឬផ្អាកសកម្មភាពគណបក្សនោះ ហើយប្រសិនបើទណ្ឌិតនិយាយ គាំទ្រដល់គណបក្សមួយ ហើយនៅស្ងៀមមិនបដិសេធ ក៏មាត្រា៦ថ្មី(ពីរ) ចាត់ទុកថាជាបទល្មើសដែរ។

ខ្លឹមសារនៃកថាខណ្ឌថ្មីនេះ ទាមទារអ្នកជាប់បំណង ដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅក្រសួងមហាផ្ទៃជាមុនសិន ហើយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ រៀបចំសំណើទៅនាយករដ្ឋមន្ត្រី រួចហើយ នាយករដ្ឋមន្ត្រី បញ្ជូនសំណើទៅព្រះមហាក្សត្រ ចេញព្រះរាជក្រឹត្យផ្តល់នីតិសម្បទាលើសិទ្ធិធ្វើនយោបាយវិញ។

ច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ មាត្រា២៧ បានបញ្ញត្តិ ប្រភពចំណូលរបស់គណបក្សនយោបាយ ដែលចាត់ទុកជាហិរញ្ញវត្ថុគណបក្សនយោបាយបាន គឺជាចំណូលដែលបានមកពី (១) វិភាគទានរបស់សមាជិក (២) ចំណូលផ្សេងៗ របស់គណបក្សនយោបាយដែលបានមកពីការធ្វើអាជីវកម្មស្របច្បាប់ (៣) ប្រាក់ពីធិការរបស់រដ្ឋតាម

ការកំណត់ ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ (៤) អំណោយរបស់ក្រុមហ៊ុនឯកជនខ្មែរ ឬសហគមន៍ខ្មែរ (៥) ទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់គណបក្សនយោបាយ។ ចំណុចដែលកំណត់ទុកជាប្រភពចំណូលរបស់គណបក្សនេះ មិនបានឃើញបញ្ញត្តិចែងនៅក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោតនោះ ដើម្បីឱ្យ គ.ជ.ប មានការពិនិត្យ បង្ហាញជាសាធារណៈនោះទេ។

នៅក្នុងមាត្រា២៩(ថ្មី) នៃច្បាប់គណបក្សនយោបាយនេះ បានចែងបន្ថែមពីការហាមឃាត់មិនឱ្យទទួលវិភាគទានរបស់គណបក្សនយោបាយ ទោះជាតាមរូបភាពណាក៏ដោយពីស្ថាប័នរដ្ឋ សមាគម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សហគ្រាសសាធារណៈ គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ វិទ្យាស្ថានសាធារណៈ លើកលែងតែមានការចែងនៅក្នុងច្បាប់។ ការហាមឃាត់នេះ បានហាមដាច់ខាតជាមួយស្ថាប័នបរទេស ក្រុមហ៊ុនបរទេស ជនបរទេស ឬអង្គការដែលមានប្រភពហិរញ្ញប្បទានពីបរទេស ថែមទៀត។

មាត្រា២៧ និងមាត្រា២៩(ថ្មី)បានទាក់ទងជាមួយការប្រើប្រាស់ថវិកាសម្រាប់ការយោសាសនានាពេលបោះឆ្នោត ដែលច្បាប់បោះឆ្នោតមិនមានរបាយការណ៍ ឬព័ត៌មានជាសាធារណៈស្តីពីប្រភពចំណូល ផែនការចំណាយដែលត្រូវកំណត់នូវគោលការណ៍ស្មើភាពដូចការចែងនៅក្នុងច្បាប់គណបក្សនយោបាយនោះដែរ។ ថវិកាសម្រាប់ជួយដល់សកម្មភាពយុទ្ធនាការយោសាសនានេះ ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ មិនបានចែង ឬណែនាំឱ្យរដ្ឋអាចផ្តល់ថវិកាជាតិស្មើគ្នា ជួយដល់គ្រប់គណបក្សនយោបាយសម្រាប់ប្រើប្រាស់លើសកម្មភាពយុទ្ធនាការយោសាសនាបោះឆ្នោត ដូចបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់គណបក្សនយោបាយនោះដែរ (មាត្រា២៨ នៃច្បាប់គណបក្សនយោបាយ)។

ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់គណបក្សនយោបាយទាំង ៣លើកនេះ បានមើលឃើញថា បញ្ញត្តិក្នុងន័យ « ហាមបុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការហាមឃាត់សិទ្ធិធ្វើសកម្មភាពនយោបាយ» រួមមាន (១) មិនអាចបង្កើតគណបក្សនយោបាយ (២) មិនអាចចូលរួមជាមួយគណបក្សនយោបាយ (៣) មិនអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត (៤) មិនអាចធ្វើសកម្មភាពគាំទ្រ ឬប្រឆាំងគណបក្សនយោបាយណាមួយ និងចំណុចសំខាន់មួយទៀត គឺការបង្កើតបែបបទ ឱ្យជនដែលត្រូវបានតុលាការដកហូតសិទ្ធិនយោបាយ ស្នើសុំធ្វើនយោបាយវិញតាមរយៈក្រសួងមហាផ្ទៃ និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីទៅព្រះមហាក្សត្រ។ សង្គតភាពនៃច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយជាមួយនឹងគោលការណ៍ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ រដ្ឋប្បវេណី និងការទទួលខុសត្រូវរវាងនីតិបុគ្គល និងរូបវន្តបុគ្គលក្នុងគណបក្សជាបញ្ហាមូលដ្ឋាន ហើយនីតិវិធីមិនមានចែងច្បាស់លាស់សម្រាប់ការរំលាយនីតិបុគ្គលគណបក្សនយោបាយ រួមទាំងភាពមិនច្បាស់លាស់អំពីការសម្រេចថា មានអត្ថិភាពបទល្មើស(បទល្មើសដែលបានកើតមាន)របស់គណបក្សនយោបាយ និងវិធាននៃការតតាំងក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ជាធរមាន។ ការអនុវត្តថ្មីមួយទៀត ដែលបានកើតឡើងលើការចុះបញ្ជីនៃគណបក្សនយោបាយ ត្រូវបានក្រសួងមហាផ្ទៃបដិសេធការចុះបញ្ជីគណបក្សនយោបាយ និងបានធ្វើការប្តឹងទៅតុលាការចោទប្រកាន់លើតំណាងគណបក្សនយោបាយពីបទ បន្លំស្នាមមេដៃ និងបន្លំឯកសារសាធារណៈ និងបានឃុំខ្លួនតាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ។

ហេតុនេះ មានភាពច្របូកច្របល់មិនច្បាស់លាស់ និងមិនស្របតាមគោលការណ៍ដែលទទួលស្គាល់ដោយមាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញអំពីសិទ្ធិមនុស្ស និងការកាត់សេចក្តីដោយយុត្តិធម៌នៅឡើយ។ មាត្រា១០ នៃសេ

ចក្ខុប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សដែលចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ចែងថា “មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិ ទទួលបាន សមត្ថភាពពេញលេញនូវសវនាការត្រឹមត្រូវ និងជាសាធារណៈដែលផ្តល់ដោយតុលាការឯករាជ្យ និងឥតលម្អៀង នៅក្នុងការកំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច ព្រមទាំងការចោទប្រកាន់ព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ប្រឆាំងនឹងខ្លួន” (Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him)។ អង្គនីតិបញ្ញត្តិគួរមានក្រុមការងារសិក្សាបន្ថែមលើសង្គតភាពទៅនឹងគោលការណ៍ព្រហ្មទណ្ឌ និងរដ្ឋប្បវេណីនៃច្បាប់ ស្តីពី គណបក្សនយោបាយឡើងវិញ ជាពិសេសគោលការណ៍ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ការរកបទល្មើសរបស់ គណបក្ស ការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីលើអង្គហេតុ វិធានភស្តុតាង និងវិធាននៃការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋក្នុងករណីតម្រូវ ឱ្យធ្វើនិយ័តកម្មតាមច្បាប់ថ្មី។

៣.៤ ច្បាប់ស្តីពី ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ៖

ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មជាថ្មី អនុម័តដោយរដ្ឋសភានៅ ថ្ងៃទី១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៧។ ច្បាប់នេះ ត្រូវបានធ្វើការកែប្រែលើមាត្រា២០ និងមាត្រា២១ ក្នុងបញ្ញត្តិខ្លឹមសារ លើការបែងចែកអាសនៈដែលទំនេរទៅឱ្យបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយផ្សេងទៀត ដែលបានចូលរួមក្នុង ការបោះឆ្នោត នៅក្នុងឃុំសង្កាត់។ វិសោធនកម្មមាត្រានៃការបែងចែកអាសនៈនេះ បានចងភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជា មួយច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ មានខ្លឹមសារថា «គណបក្សនយោបាយណាមួយបោះបង់ចោលអាសនៈ ដែលខ្លួនទទួលបាន ឬត្រូវបានលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីគណបក្សនយោបាយ ឬត្រូវបានរំលាយ ស្របតាមច្បាប់ស្តី ពី បញ្ជីបេក្ខជន និងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ទាំងអស់នៃគណបក្សនយោបាយនោះ លែងមានសុពលភាព និងលែងមានគុណសម្បត្តិទៅទៀត។»

ក្រោយពីតុលាការបានចេញសាលដីកាស្ថាពរសម្រេចរំលាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ កាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧ នោះអាសនៈក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ចំនួន ៥,០០៧ ត្រូវបានស្ថាប័ន គ.ជ.ប ធ្វើការបែងចែកទៅគណ បក្សនយោបាយផ្សេងទៀត ទោះបីគណបក្សនយោបាយផ្សេងនោះមិនទទួលបានការគាំទ្រ កាលអំឡុងពេល បោះឆ្នោតក៏ដោយ។

មាត្រានេះ បានទទួលរងការរិះគន់ចំពោះការអនុវត្តលើការបែងចែកអាសនៈនេះយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះថា ច្បាប់នេះមិនបានធានាដល់តំណាងជាប់ឆ្នោតឱ្យពួកគេបានធ្វើកិច្ចការចប់អាណត្តិ និងធានាឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ឆ្នោត នោះទេ។ ម្យ៉ាងទៀត ច្បាប់នេះទើបតែបង្កើតក្រោយការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៧ តែច្បាប់នេះ បានយកទៅអនុវត្តលើលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត មុនច្បាប់នេះកើតទៅទៀត (មានលក្ខណៈជា ប្រតិសកម្ម)។

ជាមួយមាត្រាបានវិសោធនកម្ម មាត្រាមួយចំនួនក៏នូវតែមានភាពចម្រូងចម្រាស់ដូចមាត្រា៧៤ និងមាត្រា ១៥៩ នៃ ច.ប.យ.ស ដែលបញ្ញត្តិហាមឃាត់ ឬរឹតត្បិតសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលក្រៅរដ្ឋាភិ បាលក្នុងរយៈពេលយោសនាបោះឆ្នោត លើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពលរដ្ឋ ក្នុងការសម្តែងមតិនយោបាយ ជា

ពិសេសក្រុមអង្គការឃ្លាំមើលការបោះឆ្នោត ដែលសិទ្ធិ និងសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិនេះ វាពិតជាមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងក្នុងដំណើរការឃ្លាំមើល និងសង្កេតការណ៍លើដំណើរការបោះឆ្នោត និងផ្តល់យោបល់ អនុសាសន៍ស្ថាបនា កែលម្អដល់ចំណុចខ្វះខាតនានាដែលពួកគេរកឃើញ។

បញ្ញត្តិក្នុង**មាត្រា៦៩ នៃជំពូក៧** ស្តីពីការយោសនាបោះឆ្នោត បានកំណត់ពីការលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សនយោបាយនៅទីសាធារណៈ ដោយមានការសម្របសម្រួលពីអាជ្ញាធរឃុំសង្កាត់ ផ្អែកលើគោលការណ៍ស្មើភាពសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសោភ័ណភាពសាធារណៈ។ មាត្រានេះ បានផ្តល់សិទ្ធិឱ្យអាជ្ញាធរជាអ្នកសម្របសម្រួលនៅមូលដ្ឋានក្នុងការលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស ផ្ទុយទៅវិញគណបក្សនយោបាយក្រៅរដ្ឋាភិបាលបានសម្តែងការខកចិត្ត និងបានលើកឡើងពីបញ្ហាជាច្រើនក្នុងការអនុវត្តថា មានភាពលម្អៀងពីអាជ្ញាធរ ដោយមិនស្មើភាពគ្នានោះទេ ព្រោះថា អាជ្ញាធរប្រើប្រាស់អំណាចដោយសុំការអនុញ្ញាតជាមុន មុននឹងឱ្យលើកស្ទាក ឬត្រូវតែលើកស្ទាកតាមការចង្អុលបង្ហាញទើបបាន មិនមែនឈរលើមូលដ្ឋាននៃការសម្របសម្រួលនោះទេ។

បញ្ហាចម្រង់ចម្រាស់ក្នុងការបកស្រាយ បញ្ញត្តិច្បាប់ក្នុង**មាត្រា៧១ កថាខណ្ឌទី៥ និងមាត្រា១៧១ ចំណុចទី១១** បានបង្ហាញពីភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការបកស្រាយលើសកម្មភាពនៃការផ្តល់ថវិកាក្នុងគោលបំណងទិញទឹកចិត្តអ្នកបោះឆ្នោត និងការទិញសន្លឹកឆ្នោត។ ការផ្តល់ថវិកា ត្រូវបានគណបក្សកាន់អំណាច ចែកជូនទៅសកម្មជនរបស់ខ្លួនជាសាធារណៈ ទាំងមុនការយោសនាបោះឆ្នោត និងអំឡុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត និងគណបក្សភ្លើងទៀនក៏បានបង្ហាញពីការចែកថវិកាលើបណ្តាញសង្គមដែរ ដោយសំអាងថា ជួយជីវភាព និងដោះទុក្ខធុរៈ និងផ្តល់ថវិកាសម្រាប់ការចាក់សាំង ឬចាត់ចែងមធ្យោបាយរៀបចំការយោសនាបោះឆ្នោត។ ករណីនេះ បានបកស្រាយដោយអ្នកនយោបាយគណបក្សកាន់អំណាច និងស្ថាប័ន គ.ជ.ប ថា មិនខុសច្បាប់នោះទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា បេក្ខជននៃគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានប្តឹងទៅសកម្មជននៃគណបក្សភ្លើងទៀន ពីការបង្ហោះរូបភាពចែកថវិកានេះទៅ គយ.សប ដោយទាមទារសំណងជាថវិកា ចំនួន ៥លានរៀល និងលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សឃុំសង្កាត់ផងដែរ។

ក្នុងជំពូកយោសនានេះដែរ **មាត្រា៧៩** បានហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោតឱ្យគណបក្សនយោបាយណាមួយ។ មាត្រានេះ ត្រូវបានស្ថាប័ន គ.ជ.ប សរសេរនៅលើនីតិវិធី ដោយមិនបានរាប់បញ្ចូលនូវឡានដែលមានស្លាកលេខរដ្ឋសភា និងស្លាកលេខព្រឹទ្ធសភានោះទេ។ ក្នុងពេលយោសនា មានរថយន្ត មានស្លាកលេខទាំងពីរនេះ ដឹកសកម្មជន និងអ្នកចូលរួមធ្វើការយោសនា ដែលគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកតាមដានយល់ឃើញថា វាជាការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋសម្រាប់ផលប្រយោជន៍នយោបាយ។ ករណីនេះ ស្ថាប័ន គ.ជ.ប បានលើកឡើងថា វាមិនមានបំរាម ក្នុងការប្រើប្រាស់រថយន្តដែលមានស្លាកលេខនេះទេ។ ដូច្នេះ សម្រាប់ការសន្និដ្ឋានលើរថយន្តទាំងពីរនេះថា ជារថយន្តមិនត្រឹមត្រូវ ដូចបំរាមក្នុង**មាត្រា៧៩** នៃ ច.ប.យ.ស បានចែងខាងលើ លុះត្រាតែរកឱ្យឃើញថា រថយន្តនោះ ជារថយន្តដែលរដ្ឋបានចែកជូនតំណាងរាស្ត្រ ព្រោះបើមើលពីច្បាប់ស្តីពី លក្ខន្តិកៈតំណាងរាស្ត្រ បានចែងជាបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីការចែកជូនតំណាងរាស្ត្រក្នុងតំណែងត្រូវទទួលបាននោះ មានតែ «ផ្លាករថយន្តរដ្ឋសភា» សម្រាប់បំពាក់លើរថយន្តដែលខ្លួនប្រើប្រាស់តែប៉ុណ្ណោះ(**មាត្រា២៦ នៃលក្ខន្តិកៈតំណាងរាស្ត្រ**)។

រីឯប្រព័ន្ធបោះឆ្នោតជ្រើសរើសឡើងទៅតាមប្រព័ន្ធសមាមាត្រដោយអ្នកបោះឆ្នោតចូលរួមបោះឆ្នោតជ្រើសរើសគណបក្សនយោបាយដែលខ្លួនពេញចិត្ត។ ភាពត្រឹមត្រូវនៃភាពជាអ្នកតំណាងនៃម្ចាស់ឆ្នោតក្នុងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ និងរូបមន្តនៃការគណនាសំឡេងឆ្នោតមធ្យមភាគខ្ពស់បំផុត (មាត្រា១៦ ជំហានទីបី នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស) បានបង្កើតជាបញ្ហាដល់ភាពជាតំណាងនៃសំលេងឆ្នោត ក៏ដូចជាមិនលើកទឹកចិត្តដល់បេក្ខភាពចម្រុះនៃគណបក្សនយោបាយ ឬបុគ្គលឯករាជ្យនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់នោះដែរ។

ការចែងជាបញ្ញត្តិដាក់ទោសទណ្ឌ(មាត្រា៧៤ និងមាត្រា១៧៩ នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស)ដល់ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍ស្ម័គ្រចិត្ត និងស្ថាប័នអង្គការដែលធ្វើការមិនមែនដើម្បីរកប្រាក់ចំណេញ ដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនយោបាយការអភិវឌ្ឍសង្គម ជាការផ្លាស់ប្តូរមួយដែលអវិជ្ជមាន មិនធ្លាប់កើតមានពីមុនមក។ កិច្ចការនេះ វាគួរតែជាការលើកទឹកចិត្តដល់ពួកគេដើម្បីរួមចំណែកក្នុងការកែលម្អ និងធ្វើអោយប្រសើរឡើងនៃតម្លាភាព គណនេយ្យភាព សុក្រិតភាព និងកំណែទម្រង់ធ្វើអោយប្រសើរឡើងទាំងស្ថាប័នរៀបចំការបោះឆ្នោត និងគណបក្សនយោបាយដែលចូលរួមប្រកួតប្រជែង។

ការអនុវត្តច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២នេះ បានមើលឃើញថា ជាការអនុបែបអវិជ្ជមានខ្លាំង លើច្បាប់បោះឆ្នោត ព្រោះថា ក្រៅពីការដោះស្រាយលើវិវាទបោះឆ្នោតហើយ ត្រូវបានអាជ្ញាធរប្រើប្រាស់បណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌប្តឹងទៅតុលាការ ដោយចាត់ការប្តឹងសកម្មជន ឬសមាជិកនៃគណបក្សនយោបាយក្នុងការអនុវត្តខុសលើនីតិវិធី ឬច្បាប់បោះឆ្នោត។ ស្ថាប័ន គ.ជ.ប ជាស្ថាប័នដែលបានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជំពូកទី១៥ថ្មី(ពីរ) ស្តីពីអង្គការរៀបចំការបោះឆ្នោត និងជំពូកទី២ នៃ ច.ប.យ.ស។ នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ បានផ្តល់សមត្ថកិច្ចរៀបចំចាត់ចែង និងគ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោត។ គ.ជ.ប ត្រូវអនុវត្តសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនប្រកបដោយឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត ដើម្បីធានាការបោះឆ្នោតប្រព្រឹត្តទៅដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ ស្របតាមគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស។ នៅក្នុងមាត្រា៩ នៃ ច.ប.យ.ស បានចែងពីការធានាឱ្យជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិចូលរួម ដោយគ្មានការភ័យខ្លាច។ ដូច្នេះ ការប្តឹងដោយអាជ្ញាធរទៅតុលាការពីបទព្រហ្មទណ្ឌនូវកំហុសចេញពីការអនុវត្តនីតិវិធីការបោះឆ្នោត វាជាទង្វើដែលមិនធានាឱ្យជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិចូលរួម ដោយគ្មានការភ័យខ្លាច ដូចចែងក្នុងមាត្រា៩ នេះទេ។

៣.៥ ការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ៗ នៃច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់

ក្រោយពីរំលាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និងការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧ ខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញនូវចំណុចផ្លាស់ប្តូរ ២ចំណុចសំខាន់ៗគឺ (១) ច្បាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្ម នៅក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧ បានធ្វើឱ្យតំណែងរបស់តំណាងជាប់ឆ្នោត «មិនត្រូវបានធានា» រួមទាំងឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ឆ្នោតផងដែរ។ ការមើលឃើញថា «មិនធានា»នេះ ដោយផ្អែកលើការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់មាត្រា២០ និង២១ នៃ ច.ប.យ.ស ដែលបានបញ្ញត្តិច្បាប់ឱ្យមានការបែងចែកអាសនៈដែលជាលទ្ធផលពីការបោះឆ្នោតនៃគណបក្សនយោបាយត្រូវបានតុលាការរំលាយ យកទៅបែងចែកឱ្យគណបក្សផ្សេងទៀត ដែលមិនមែនជាជំហរ ឬបំណងនៃឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ឆ្នោត។ (២) ការប្រើប្រាស់បណ្តឹងទៅតុលាការ ជាមួយ

សកម្មភាពដែលអ្នកបានប្រព្រឹត្តនោះ មិនបានបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌនៃនីតិវិធីបោះឆ្នោត។ ករណីនេះ ខុមហ្វ្រែល មើលឃើញថា វាមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងលើច្បាប់ ច.ប.យ.ស ក្នុងជំពូកទី២ ស្តីពី «ការគ្រប់គ្រង ការបោះឆ្នោតជ្រើស រើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់» ដែលបានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រាទាំងឡាយពីសមត្ថភាពចាត់ចែង មុខងារ និងអំណាចរបស់ គ.ជ.ប នោះទេ។

៣.៦ អនុសាសន៍ដែលបានផ្តល់ដោយខុមហ្វ្រែល

គ.ជ.ប បានធ្វើការកែសម្រួល បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ឆ្នាំ២០២២ និងបានស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធផ្តល់ជាមតិ និងយោបល់សម្រាប់កែប្រែ។ ខុមហ្វ្រែល ក៏បានទទួលការស្នើ សុំផ្តល់ជាយោបល់ផងដែរ និងបានចេញជាលិខិតមួយកាលពីថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២។ ខ្លឹមសារនៃការផ្តល់ ជូនទៅស្ថាប័ន គ.ជ.ប ខុមហ្វ្រែល បានស្នើសុំឱ្យរក្សាខ្លឹមសារបទបញ្ជា និងនីតិវិធី ដូចកាលបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៤ កាលពីឆ្នាំ២០១៧ កន្លងមក។ ខុមហ្វ្រែលនូវតែយល់ឃើញថា នីតិវិធីចាស់វា មានភាពប្រសើររួចហើយ និងមិនមានភាពប្រក្រតីធ្ងន់ធ្ងរដែលនាំឱ្យមានការបដិសេធនូវលទ្ធផលឆ្នោតនោះទេ។ ខុមហ្វ្រែលក៏បានសម្តែងការព្រួយបារម្ភផងដែរ អំពីតម្លាភាព នៃការចែកឯកសារលទ្ធផលឆ្នោត ដោយការលុប និងកែប្រែចំណុច មិនឱ្យមានការចម្លងទម្រង់ ១.១១០២ សម្រាប់ជូនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នក សង្កេតការណ៍ នៅការិយាល័យបោះឆ្នោតនោះ។

ទាក់ទងជាមួយការផ្តល់អនុសាសន៍របស់ខុមហ្វ្រែលនេះ គ.ជ.ប មិនបានទទួលយកពីការស្នើសុំនោះ ទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា គ.ជ.ប បានអញ្ជើញមន្ត្រីរបស់ខុមហ្វ្រែល និងគណបក្សនយោបាយចំនួន ៣ ដើម្បីជួប ពិភាក្សា និងពន្យល់ពីមូលហេតុ ដែល គ.ជ.ប សម្រេចលុប និងកែប្រែចំណុចមួយចំនួនកាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២។ ការពន្យល់របស់មន្ត្រីបច្ចេកទេស គ.ជ.ប ខុមហ្វ្រែល យល់ថា វាមិនមែនជាហេតុផលសមរម្យ សម្រាប់ការដកតួនាទី ឬការងារដែលជាភាពប្រសើរ និងធ្លាប់អនុវត្តរួចហើយនោះទេ។

៣.៧ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីរបស់ គ.ជ.ប

ចំណុចជាច្រើនដែល គ.ជ.ប បានធ្វើការកែសម្រួល នៅក្នុងបទបញ្ជា និងនីតិវិធី សម្រាប់ការបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២។ ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលបានកែប្រែ រួមមាន៖

- កែសម្រួល ត្រង់ចំណុច ៥.៦.២ ដោយលុបពាក្យ « ហាមនាយ ឬពលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងកងនគរបាលជាតិណាម្នាក់ចូលក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត ឬឈរជិត បរិវេណការពារសន្តិសុខឡើយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងនោះមិនទៅបោះឆ្នោតទេនោះ» **ជំនួសដោយឃ្លា** «ហាមស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋានជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធចូលក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់ សន្លឹកឆ្នោត»។
- ការកែសម្រួល ត្រង់ចំណុច ១០.២.១៤ ដោយលុប «ប្រធាន គ.ក.រ ត្រូវចាត់លេខាធិការ អនុប្រធាន គ.ក.រ និងសមាជិកទី១ បំពេញកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (១.១១០២) សម្រាប់ការិយាល័យ របស់ខ្លួន តាមចំនួនដែលត្រូវប្រើប្រាស់ និងបានចុះហត្ថលេខាដោយលេខាធិការ និងប្រធាន ព្រម

ទាំងបោះត្រា សម្រាប់បន្តចាត់ចែងអនុវត្តដូចមានបញ្ជាក់ក្នុងប្រការ ១០.៤ ខាងក្រោម និងចែកជូនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដែលមានវត្តមាន និងបញ្ជូនទៅ គយ.សប ជាបន្ទាន់ ដើម្បីស្រង់ជាលទ្ធផលបឋមនៃការបោះឆ្នោត» **ជំនួសដោយឃ្លា** «ប្រធាន គ.ក.រ ត្រូវចាត់លេខាធិការ បំពេញកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ចំនួន ៣ (បី) ច្បាប់ និងត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយលេខាធិការនិងប្រធាន គ.ក.រ និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដែលមានវត្តមាននៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត (ប្រសិនបើភ្នាក់ងារទាំងនោះយល់ព្រម)។»

៤. ការជ្រើសរើសមន្ត្រីបំពេញការបោះឆ្នោត

៤.១ ការជ្រើសរើសសមាជិកគណៈកម្មការរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត (គធ.ខប)

ដំណើរការនៃការជ្រើសរើស គធ.ខប បានប្រព្រឹត្តទៅជាប្រក្រតីតាមផែនការដែលស្ថាប័ន គ.ជ.ប បានកំណត់។ គ.ជ.ប បានសម្រេចជ្រើសរើសប្រឡងសមាសភាព គធ.ខប ចំនួន ៧នាក់ ក្នុងមួយខេត្ត ហើយជាលទ្ធផលទូទាំងប្រទេសមានបេក្ខជន ចំនួន ១៧៥រូប ដែលបានប្រឡងជាប់ក្លាយជា ប្រធាន ឬអនុប្រធាន ឬសមាជិកនៃគណៈកម្មការរាជធានី ខេត្ត រៀបចំការបោះឆ្នោត (គធ.ខប)។

៤.២ ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត(គយ.សប)

យោងតាមសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ គ.ជ.ប. លេខ០៨ និងលេខ០៩ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២ បានចេញផ្សាយស្តីពីការជ្រើសរើសសមាសភាពគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់ រៀបចំការបោះឆ្នោត (គយ.សប) ចំនួន ៨,៣០២រូប ជាមន្ត្រីជាប់កិច្ចសន្យាដែលមានរយៈពេលខ្លី ឱ្យបម្រើការងារនៅតាមឃុំសង្កាត់ ដែលហៅថា គណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់ រៀបចំការបោះឆ្នោត (គយ.សប)។

ខុមហ្វ្រែល បានធ្វើការសង្កេត និងសម្ភាសន៍ជាមួយបេក្ខជនដែលបានដាក់ពាក្យចូលប្រឡងមានទាំងបេក្ខជនបានជាប់ឈ្មោះទៅសម្ភាសន៍ បេក្ខជនមិនបានជាប់ឈ្មោះសម្រាប់សម្ភាសន៍។ តាមរយៈការសង្កេតរបស់លេខាធិការខុមហ្វ្រែល ទាំង ១៧ខេត្ត ដែលបានចូលរួមសង្កេតក្នុងឃុំសង្កាត់ ចំនួន ៣៤ឃុំសង្កាត់ ពិនិត្យឃើញនូវចំណុចមួយចំនួន ដូចជា (១) ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត (គយ.សប) បានប្រព្រឹត្តទៅតាមផែនការ និងមិនមានបញ្ហាគួរឱ្យកត់សម្គាល់នោះទេ។ (២) បេក្ខជនដែលបានសំរាំងយកទៅប្រឡងសម្ភាសន៍ និងបានជាប់ជាមន្ត្រីកិច្ចសន្យា ភាគច្រើនសុទ្ធសឹងជាគ្រូបង្រៀន ហើយជាអ្នកដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ការងារជាមន្ត្រី គយ.សប ពីមុនមក។ (៣) បេក្ខជនដែលមិនបានសំរាំងយកទៅប្រឡង និងសម្ភាសន៍បានលើកឡើងថា «ដំណើរការជ្រើសរើសមានអព្យាក្រឹត តម្លាភាពល្អហើយ»។ (៤) សមាជិក គយ.សប ដែលបានជាប់ ខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញថា សមាជិកខ្លះជាបេក្ខភាពនៃសកម្មជនគណបក្សកាន់អំណាច ដែលបានដាក់ពាក្យចូលប្រឡង។

ទោះជាយ៉ាងណា ចំពោះបេក្ខជនដែលបានប្រឡងធ្លាក់ ក៏បានបង្ហាញផងដែរថា «ប្រសិនបើពួកគេមានខ្សែបណ្តោយ ងាយជាប់ជាងខ្សែទទឹង» ករណីនេះ ចង់សំដៅថា អ្នកប្រឡងជាប់មិនមែនឱ្យតែមានចំណេះ គឺជាប់

ទាំងអស់នោះទេ ទាល់តែមានបក្សពួកបន្ថែមទៀត ទើបមានសង្ឃឹម។ ករណីនេះ បានឆ្លុះបញ្ចាំងថា ការជ្រើសរើសបេក្ខជន គយ.សប នូវតែមានភាពមិនប្រក្រតីនៅពីខាងក្រោយនៃការជ្រើស។ ទោះជាយ៉ាងណា ករណីនេះមិនត្រូវបានបញ្ជាក់លម្អិតពីភាពមិនប្រក្រតីដែលបានកើតឡើងពីបេក្ខជននោះទេ ព្រោះពួកគេនូវតែបង្ហាញអារម្មណ៍ ពីការនិយាយការពិត ពីភាពមិនប្រក្រតីនៃការជ្រើសរើសនោះ។ ទាក់ទងបញ្ហាលើកពីភាពមិនប្រក្រតីនេះ តំណាង គណបក្សកាន់អំណាច និងគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងមូលដ្ឋានដែលបានសម្ភាសន៍ បានបញ្ជាក់ថា ការចូលរួមនេះ មិនមានការចាត់តាំងពីបក្សនោះទេ វាជាការស្ម័គ្រចិត្តចូលរួមដោយខ្លួនឯង។

ទាក់ទងជាមួយការជ្រើសរើសនេះ សមាជិកនៃអនុគណៈកម្មការជ្រើសរើស (គយ.សប) ដែលមានមតិលើកឡើងថា «មានផលពិបាកមួយចំនួន ក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសរើស (គយ.សប) ពីព្រោះពុំសូវមានបេក្ខជនដាក់ពាក្យប្រឡងនោះទេ មុខតំណែងខ្លះ មានបេក្ខជនដាក់ពាក្យតែ ១នាក់ ទោះជាការជ្រើសរើស (គយ.សប) បើកទូលាយឱ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបដាក់ពាក្យប្រឡងក៏ដោយ។

៤.៣ ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (គកប/គករ)

គណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត ហៅកាត់ថា គកប/គករ ត្រូវបានជ្រើសរើសជាមន្ត្រីទទួលខុសត្រូវចាត់ចែងនៅក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ តាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) លេខ ០៣៩ គ.ជ.ប.ស.ជ.ណ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២ បានធ្វើការជម្រាបដល់សាធារណៈជន អំពីការជ្រើសរើសសមាសភាពគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត (គកប/គករ) ចំនួន ១៤១,៦១២រូប ជាមន្ត្រីជាប់កិច្ចសន្យារយៈពេលខ្លី ដើម្បីបម្រើការងារនៅតាមគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត។ មន្ត្រី គកប/រ ត្រូវជ្រើសរើសក្នុងមួយការិយាល័យចំនួន ៥រូប ដែលមានមុខតំណែង រួមមានប្រធានគកប/រ ១រូប អនុប្រធាន គកប/រ ១រូប លេខាធិការ ១រូប និងសមាជិកចំនួន ៣រូប។¹ ឃុំសង្កាត់នីមួយៗ មានចំនួនបេក្ខជនសរុបមិនដូចគ្នាទេ គឺប្រែប្រួលតាមចំនួនការិយាល័យដែលមានក្នុងឃុំសង្កាត់នោះ។

ក្នុងដំណើរការជ្រើសរើសសមាសភាព គកប/រ នេះ គណកម្មការរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត (គជ.ខប) ចាត់ចែងជ្រើសរើស និងត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែល គ.ជ.ប បានកំណត់ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹង។ ការជ្រើសរើសនេះត្រូវឆ្លងកាត់ការសម្រាំងបេក្ខជនដែលដាក់ពាក្យ ចំនួន ៣នាក់ក្នុងមួយមុខតំណែង ដើម្បីធ្វើការសម្ភាសន៍។

មន្ត្រី គកប/រ ត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យចុះបំពេញការងារចំនួន ៤ថ្ងៃ គឺ ធ្វើការបណ្តុះបណ្តាល មួយថ្ងៃ (ថ្ងៃទី៣ ឬ៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២) កិច្ចការទទួល និងពិនិត្យសម្ភារៈ ឯកសារ និងត្រៀមរៀបចំការិយាល័យ មួយថ្ងៃ (ថ្ងៃ៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២) ចាត់ចែងការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត មួយថ្ងៃ (ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២) និងប្រគល់សម្ភារ ឯកសារជូន គយ.សប វិញមួយថ្ងៃទៀត (ថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២)។

¹ <https://bit.ly/3yxjblU>

មន្ត្រីនៃគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត គកប/រ ត្រូវបានទទួលថវិកាដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ដូចបានប្រកាសក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ គ.ជ.ប ក្នុងនោះ ប្រធាន គកប/រ ទទួលបាន ២៨០,០០០រៀល អនុប្រធាន គកប/រ ទទួលបាន ២៦០,០០០រៀល លេខាធិការ គកប/រ ទទួលបាន ២៤០,០០០រៀល សមាជិកនៃគកប/រ ម្នាក់ៗទទួលបាន ២២០,០០០រៀល។

៤.៣.១ នីតិវិធីនៃការសង្កេតក្នុងដំណើរការជ្រើសរើស

ខុមហ្វ្រែល បានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ ជាលេខា ក្នុងការសង្កេតទៅលើការជ្រើសរើសសមាសភាព គកប/រ នៅក្នុងឃុំសង្កាត់ចំនួន២ នៃទីរួមខេត្តទាំង ២២ខេត្ត។ ក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសរើស គកប/រ នេះ ខុមហ្វ្រែល បានឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ពិនិត្យមើលពីទិដ្ឋភាពទូទៅក្នុងការជ្រើសរើសសមាសភាព គកប/រ និងជួបសម្ភាសន៍ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធនានាដូចជា ការជួបសម្ភាសន៍ជាមួយតំណាងគណបក្សនយោបាយដែលមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងខេត្ត ជួបសម្ភាសន៍ជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៃឃុំសង្កាត់ដែលបានសង្កេត ជួបសម្ភាសន៍ជាមួយគណៈកម្មការជ្រើសរើស ជួបជាមួយបេក្ខជនដែលបានដាក់ពាក្យតែមិនត្រូវបានសម្ភាសន៍ និងក៏បានជួបជាមួយបេក្ខជនដែលបានជាប់ជាមន្ត្រី គកប/រ ផងដែរ។ ការសម្ភាសន៍និងសាកសួរនេះផ្ដោតទៅលើ ពេលវេលាដែលបេក្ខជនដាក់ពាក្យ ភាពមិនប្រក្រតីណាមួយកើតឡើងក្នុងដំណើរការជ្រើសរើស ផលលំបាក ឬបញ្ហាដែលប្រឈមក្នុងដំណើរការជ្រើសរើស និងការអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែល គ.ជ.ប បានណែនាំ។

៤.៣.២ ដំណើរការទូទៅនៃការជ្រើសរើសគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោត (គកប/រ)

តាមការសង្កេតជាទូទៅ ខុមហ្វ្រែល បានមើលឃើញថា នៅតាមបណ្តាឃុំ សង្កាត់ ដែលបានចុះសង្កេតពិតជាមានការបិទប្រកាស ឬផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីជូនដំណឹងពីការជ្រើសរើស គកប/រ នៅតាមការិយាល័យនៃគណៈកម្មការឃុំសង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត (គយ.សប) តាមសាលារៀន តាមរបងមន្ទីរពេទ្យ ហើយក៏មានការបិទនៅតាមទីប្រជុំជន ដូចជា ផ្សារ ឬតូបលក់អីវ៉ាន់ផងដែរ។ ជាមួយការផ្តល់ព័ត៌មាននេះ ក៏ឃើញមានការបង្ហោះតាមរយៈបណ្តាញសង្គមហ្វេសប៊ុក និងតាមគេហទំព័រផ្លូវការរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតផងដែរ។

សមាសភាពនៃគណៈកម្មការជ្រើសរើស ឃើញមានដូចជា ប្រធាន អនុប្រធាន សមាជិកទី១ សមាជិកទី២ និងសមាជិកទី៣ នៃ គយ.សប។ ខេត្តខ្លះមានគ្រូបង្ហាត់របស់ គជ.ខប ចូលរួមឃ្លាំមើលក្នុងការជ្រើសរើសនោះផងដែរ។

ចំពោះបេក្ខជនដែលបានសម្រាំង យកមកសម្ភាសន៍សម្រាប់ការិយាល័យនីមួយៗ មានការិយាល័យខ្លះមានចំនួនបេក្ខជនគ្រប់ចំនួនដែលការិយាល័យត្រូវការ តែកន្លែងខ្លះ មានចំនួនមិនគ្រប់គ្រាន់តាមលក្ខខណ្ឌកំណត់មួយមុខតំណែង ៣នាក់នោះទេ ដោយហេតុថា ឃុំសង្កាត់នោះមិនសូវមានអ្នកដាក់ពាក្យ។ ករណីនេះ ខុមហ្វ្រែលបានសិក្សាជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ ឬប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ បានប្រាប់នូវមូលហេតុថា (១) មិនដឹងពីព័ត៌មាននៃការជ្រើសរើស (២) លើកឡើងពីបញ្ហាថវិកាដែលទទួលបានតិចពីការធ្វើការងារនេះ (៣) ខ្លះថាខ្លួនមិនចេះ និង

មិនយល់ពីនីតិវិធីក្នុងការបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (៤) ខ្លះទៀតមិនចង់ដាក់ពាក្យតែម្តង ព្រោះមិនហ៊ានធ្វើ និង (៥) ខ្លះទៀត ត្រូវបានទទួលការហាមពីក្រុមគ្រួសារមិនចង់ឱ្យចូលរួម។

តាមការសរុបទិន្នន័យរបស់ គណៈកម្មការជ្រើសរើស បេក្ខជនដែលបានសម្រាំងសម្រាប់សម្ភាសន៍ ភាគច្រើនជាអ្នកចាស់ជាអាទិភាព និងភាគច្រើនជាគ្រូបង្រៀន ដោយមូលហេតុថា អ្នកចាស់ជាអ្នកមានបទពិសោធន៍ធ្លាប់ធ្វើជាមន្ត្រី គកប/រ ពីអាណត្តិមុនៗមក និងងាយស្រួលក្នុងការបង្រៀន ឆាប់យល់នូវរបៀបក្នុងការធ្វើការងារមិនចំណាយពេលក្នុងការបង្រៀនច្រើន។

៤.៣.៣ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបានលើកឡើងក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើស មន្ត្រី គកប/រ

តាមការសង្កេត និងសាកសួរពីភាគីពាក់ព័ន្ធមួយចំនួន ក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសរើសបេក្ខជនជាមន្ត្រីគកប/រ នេះ ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញពីភាពមិនប្រក្រតី នូវករណី ដូចខាងក្រោម៖

- **ការជ្រើសរើសយកសមាសភាព ជាសហព័ន្ធ ឬញាតិលោហិត ឬញាតិពន្ធក្នុងគណៈកម្មការតែមួយ**
ករណីនេះ ត្រូវបានហាមឃាត់ដោយសេចក្តីណែនាំរបស់ គ.ជ.ប លេខ ០៤០ គ.ជ.ប ស.ជ.ណ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២។ ទោះយ៉ាងណាករណីនេះវាបានកើតឡើង រួមមាន៖
 - មានការសម្រេចតែងតាំងសមាជិក គកប/រ ជាសាច់ញាតិ ដាក់នៅក្នុងគណៈកម្មការតែមួយដូចករណី នៅការិយាល័យលេខ ០៩៥៦ នៅក្នុងឃុំកំពង់ចំឡុង ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង។ ការិយាល័យនេះ រកឃើញថា ឪពុកជាប្រធានការិយាល័យ កូនប្រសារជាអនុប្រធាន រីឯសមាជិកទី៣ ជាកូនប្រសារ ចំណែកឯសមាជិកទី២ និងទី៣ ជាបងប្អូនបង្កើតនឹងគ្នា។
 - ការិយាល័យខ្លះ មានសមាជិកជា អនុប្រធាន និងលេខាធិការ ត្រូវជាបង ប្អូននឹងគ្នានៅក្នុងគណៈកម្មការការិយាល័យ គកប/រ តែមួយ ដូចក្នុងសង្កាត់ឡាបានសៀក ក្រុងបានលុង ខេត្តរតនគិរី។

រូបភាពទី១ នៃភាពមិនប្រក្រតីនៃការជ្រើសរើសមន្ត្រី គកប/រ

ល.រ	ឈ្មោះ	ភេទ	ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំកំណើត	កន្លែងកំណើត
១	ឈ្មោះ គឹម ហ៊ុន	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៧០	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
២	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៣	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៤	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៥	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៦	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៧	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៨	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
៩	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦
១០	ឈ្មោះ ហ៊ុន ឈា	ប្រុស	០៩/០៦/១៩៩៨	០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦ ០៩៩៦

ការសម្រេចតែងតាំងសមាជិក គកប/រ ជាសាច់ញាតិ នៅក្នុងគណៈកម្មការតែមួយ នៅការិយាល័យលេខ ០៩៩៦ នៅក្នុងឃុំកំពង់ចំឡង ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង។

ការចូលរួមនយោបាយ៖

អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញ មន្ត្រី គកប/រ បានចូលរួមកម្មវិធីយោសនាគណបក្ស ស្ថិតនៅក្នុងឃុំត្រពាំង ក្រុមមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ នៅថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ក្រោយពីគាត់បានចប់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលជាមន្ត្រី។

អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលក៏បានសង្កេតឃើញដែរថា មានបេក្ខជនខ្លះ មុនជាប់ជាបេក្ខជន គ.ក.ប ពួកគេ ធ្លាប់បានចូលរួមធ្វើសកម្មភាពឱ្យគណបក្សនយោបាយ រួមមានការចូលរួមដង្ហែបក្ស និង មានការស្លៀកពាក់អាវ ដែលមានស្លាកសញ្ញាគណបក្សផងដែរ ដូចករណី នៅឃុំកំពង់ចំឡង ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង។

រូបភាពទី២ មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត គកប/រ ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលចូលរួមដង្ហែបក្ស

មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត (គកប/រ) បានពាក់អាវ
និងពាក់មួកគណបក្សចូលរួមដង្ហែបក្ស នៅថ្ងៃទី៣
ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ស្ថិតនៅក្នុងឃុំតាមូង
ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។

៤.៣.៤ ការសង្កេត និងការលើកឡើងរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសមន្ត្រី គកប/រ

ខុមហ្វ្រែល បានជួបជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធនៃក្រុមការងារ គកប/រ ហើយបានធ្វើការសម្ភាសន៍ជាមួយ បេក្ខជនដែលត្រូវបានសម្រាំងយកមកប្រឡង និងសម្ភាសន៍ដែលទទួលបានពីឃុំសង្កាត់ទាំង១២ ក្នុងខេត្តទាំង ១២។ បេក្ខជន ដែលធ្វើការសម្ភាសន៍ ក្នុង ១ការិយាល័យ ធ្វើការសម្ភាសន៍បេក្ខជន ដែលបានសម្រាំងចំនួន ២រូប។

៤.៣.៤.១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបេក្ខជនដែលត្រូវបានសម្រាំង និងមិនបានសម្រាំងយកប្រឡង និងសម្ភាសន៍

បេក្ខជនមិនត្រូវបានសម្រាំង និងបេក្ខជនបានសម្រាំងយកមកប្រឡង និងសម្ភាសន៍សរុបមានចំនួន ២៤នាក់។ អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលក៏បានជួបសម្ភាសន៍ជាមួយបេក្ខជនដែលមិនបានសម្រាំងយកទៅប្រឡង និង សម្ភាសន៍ផងដែរ។ បេក្ខជនដែលបានធ្វើបទសម្ភាសន៍ស្នើសុំមិនបញ្ចេញឈ្មោះ ក្នុងឃុំមួយនៃខេត្តតាកែវ បាន លើកឡើងថា ៖ (១) គាត់បានបោះបង់ចោលការដាក់ពាក្យ ព្រោះបេក្ខជនដាក់ពាក្យភាគច្រើនជាគ្រូបង្រៀន ហើយគាត់គិតថា គាត់មិនមានឱកាសជាប់នោះទេ។ (២) ដំណើរការដាក់ពាក្យនេះកន្លែងមួយចំនួន មានការ រៀបចំទុកពីគណៈកម្មការជ្រើសរើសសមាជិក គកប/រ មុននូវបេក្ខជនមកដាក់ពាក្យជាមន្ត្រី គ.ក.ប នេះ។

ទោះជាយ៉ាងណាសម្រាប់បេក្ខជន បានជាប់ជាមន្ត្រី គកប/រ ក៏នូវតែលើកពីបញ្ហាប្រឈមរបស់ខ្លួន រួម មាន (១) ធ្វើការរង់ចាំដោយប្រើរយៈពេលយូរថ្ងៃ(យ៉ាងតិច ៨ថ្ងៃ)ក្នុងការធ្វើកិច្ចការនេះ (២) ខ្លះទាក់ទងនឹងបញ្ហា សុខភាព និង(៣) ការមិនទាន់យល់ច្បាស់ពីនីតិវិធីនៃការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។

៤.៣.៤.២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយគណបក្សនយោបាយ

តំណាងគណបក្សនយោបាយចំនួន ២៤នាក់ (អ្នកសង្កេតការណ៍បានធ្វើការសម្ភាសន៍តំណាងមកពី គណបក្សនយោបាយ ចំនួន២ ក្នុង ១ឃុំសង្កាត់) ។ លទ្ធផលនៃការផ្តល់កិច្ចសម្ភាសន៍បានបង្ហាញថា គណបក្ស នយោបាយទាំងអស់នៅក្នុងឃុំសង្កាត់នីមួយៗ មិនបានបញ្ជូនបេក្ខជនដាក់ពាក្យចូលបំរើការងារនៅក្នុង គកប/រ នោះទេ។ តំណាងគណបក្សភ្លើងទៀន ប្រចាំឃុំថ្មី ស្រុកទឹកឈូ ខេត្តកំពត បានប្រាប់ថា «មូលហេតុដែលមិនបាន

បញ្ជូនបេក្ខជនទៅចូលរួមដាក់ពាក្យជាមន្ត្រី គកប/រ ព្រោះគេមិនបានដឹង និងមិនបានមើលការបិទផ្សាយរបស់ គយ.សប»។ រីឯការឆ្លើយតបរបស់តំណាងមកពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានៅក្នុងឃុំខាងលើនេះ បានប្រាប់ថា «បក្សគាត់មិនបានដាក់ដែរ ដោយ គកប/រ ជាបេក្ខជនអព្យាក្រឹត ឯករាជ្យ មិនមានបក្ស»។

បន្ថែមលើលទ្ធផលខាងលើនេះ ការសម្ភាសន៍តំណាងគណបក្សនៅក្នុងឃុំសង្កាត់មួយនៃខេត្តព្រៃវែង (ក្រៅពីគណបក្សកាន់អំណាច) ពួកគេសុំមិន បញ្ចេញឈ្មោះបានប្រាប់ថា គឺពួកគេមិនបានបញ្ជូនបេក្ខជនទៅដាក់ ពាក្យនោះទេ ព្រោះពួកគេយល់ថា (១) ការដាក់ពាក្យក៏មិនជាប់ (២) ចំពោះគណៈកម្មការជ្រើសរើសមន្ត្រី គកប/រ វិញ មិនមានភាពអព្យាក្រឹត ព្រោះសុទ្ធតែបក្សពួក និងគ្នាគ្នាគេ បើមិនមែនអ្នកដែលគេហៅចូលឱ្យទៅដាក់ពាក្យ ទេ ទោះដាក់ពាក្យទៅក៏មិនជាប់ដែរ។

ការយល់ឃើញរបស់តំណាងគណបក្សនយោបាយប្រចាំឃុំមួយចំនួនក្រៅពីគណបក្សកាន់អំណាច ដូច្នេះ វាជាមូលហេតុនាំឱ្យពួកគេមិនមានទំនុកចិត្តចំពោះបេក្ខជនដែលជាប់ជាមន្ត្រី គកប/រ ដោយយល់ថា ជា បក្សពួកអ្នកជ្រើសរើសដដែលៗ។

៤.៣.៤.៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយគណៈកម្មការជ្រើសរើស គកប/រ

ខុមហ្វ្រែល បានធ្វើការសម្ភាសន៍ជាមួយគណៈកម្មការជ្រើសរើស គកប/រ ចំនួន៣០ នាក់ នៅក្នុង ១០ឃុំ សង្កាត់នៃខេត្តចំនួន១០។ គណៈកម្មការជ្រើសរើសដែលបានផ្តល់ការសម្ភាសន៍ បានបង្ហាញពីការប្រឈមមួយ ចំនួន ដែលអ្នកផ្តល់សម្ភាសន៍ខ្លះ ទទួលបាន មានដូចខាងក្រោម៖

មន្ត្រីនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ដែលបានផ្តល់ការសម្ភាសន៍ បានបញ្ជាក់ថា ដំណើរការជ្រើសរើស គកប/រ មិនមានបញ្ហាប្រឈមទេ ព្រោះថាមន្ត្រី គកប/រ សុទ្ធសឹងតែជាមន្ត្រីចាស់ៗ ភាគច្រើន (៩៥ភាគរយ) ដែលបានមក ដាក់ពាក្យស្នើសុំចូលបម្រើការងារនេះ។ រីឯបេក្ខភាព គកប ថ្មី ក៏បានដាក់ពាក្យដែរ តែមន្ត្រីផ្តល់ការសម្ភាសន៍រូប នោះថា អ្នកចាស់ត្រូវបានផ្តល់អាទិភាពមុន ព្រោះអ្នកចាស់ធ្លាប់បានបម្រើការងារក្នុងវិស័យនេះ ងាយស្រួលបណ្តុះ បណ្តាល និងធ្វើការបានល្អប្រសើរ។

ករណីសម្ភាសន៍នៅក្នុងឃុំថ្មី ក្នុងខេត្តកំពត បានបង្ហាញថា ពួកគាត់បានជួបនឹង បញ្ហាលំបាកមួយចំនួន ក្នុងការជ្រើសរើស គកប/រ រួមមាន (១) មានអ្នកដែលគេមានសមត្ថភាព និងមានចំណេះដឹង តែពួកគេពុំសូវចាប់ អារម្មណ៍ចង់ធ្វើការងារនៅក្នុង គកប/រ នេះទេ (២) ពួកគេយល់ថាថវិកាឧបត្ថម្ភមានកំរិតតិច។

ករណីខេត្តពោធិ៍សាត់ បានធ្វើការសម្ភាសន៍ទៅកាន់គណៈកម្មការជ្រើសរើសបានលើកឡើងពីបញ្ហាមួយ ចំនួនថា ការជ្រើសរើសមានជួបបញ្ហាពិបាកស្វែងរកបេក្ខជនដែលសម្ភាសន៍គាត់មានអារម្មណ៍ស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការ ធ្វើការងារ។

ករណីខាងខេត្តស្ទឹងត្រែង ស្វាយរៀង កណ្តាល បានបង្ហាញស្រដៀងគ្នាថា គណៈកម្មការមានការលំបាក ខ្លះក្នុងដំណើរការជ្រើសរើស ដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋមិនសូវបានចាប់អារម្មណ៍នឹងចូលរួម មានការដាក់ពាក្យ តិចតួច ទម្រាំតែរើសគ្រប់ចំនួន។

ករណីខេត្តតាកែវ គណៈកម្មការមានការលំបាកក្នុងការជ្រើសរើសមួយចំនួនដូចជា មានឯកសារច្រើន ត្រូវបំពេញតាមទម្រង់ មានមុខងារច្រើនពិបាកបែងចែក ដែលធ្វើឱ្យការងារមានភាពយឺតយ៉ាវ។ ហើយមាន បេក្ខជនដាក់ពាក្យមានចំនួនច្រើន។ នៅក្នុងនោះគណកម្មការក៏បានធ្វើការវាយតម្លៃជាមួយក្នុងដំណើរការជ្រើស រើសនេះចំនួនបេក្ខជនដាក់ពាក្យ៩៨នាក់ ប្រុស ៦៥នាក់ ស្រី៣៣នាក់ និងចំនួនបេក្ខធ្វើតេស្តនិងជាប់ជាមន្ត្រីបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត ចំនួន៩៦នាក់ ប្រុស៦៥នាក់ ស្រី៣១នាក់ អវត្តមានស្រី២នាក់ ហើយការជ្រើសរើសទាក់ទង លើ សុខភាពល្អ អាកប្បកិរិយាល្អ ចេះធ្វើការជាក្រុមនិងមានទំនួលខុសត្រូវ ដែលជាមូលដ្ឋានភាពល្អប្រសើរ។

ករណីខេត្តរតនគិរី គណកម្មការបានបង្ហាញការព្រួយបារម្ភ និងលំបាក ដោយសារ ការផ្សព្វផ្សាយ ទៅ ហើយ មិនសូវមានអ្នកមកដាក់ពាក្យ និងទទួលពាក្យ ហើយចំពោះការជ្រើសរើសនេះលោកថា មិនមានការ រើសអើងទៅលើជនទាំងនេះទេ អោយតែមកដាក់ពាក្យ ទទួលទាំងអស់ បន្ថែមពីនេះគណកម្មការបានធ្វើការវាយ តម្លៃដំណើរការជ្រើសរើសថាការជ្រើសរើស គកប/គករ បានជោគជ័យ ក្រោយពីបានជួយផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈមេ ភូមិ ទទួលបានគ្រប់ផែនការ។

បន្ថែមពីនោះនៅឯឃុំព្រៃក្រសាំង ស្រុកឧដុង្គ ខេត្តកំពង់ស្ពឺវិញ គណកម្មការជ្រើសរើសបានប្រាប់ពីបញ្ហា មួយចំនួនដែលជួបក្នុងដំណើរការជ្រើសរើស មានដូចជាជាប់ហើយមិនមកសម្ភាសន៍, មានបេក្ខជនថ្មីច្រើននិង មានបេក្ខជនខ្លះពុំមានឈ្មោះបោះឆ្នោត។ ចំពោះចំនួនបេក្ខជនដែលបានជ្រើសរើសវិញគឺបានឲ្យដឹងថា ស្រីមាន ចំនួន៣៥%នៃបេក្ខជនសរុប ជនពិការមាន៣នាក់មានភេទប្រុស និងយុវជនមានចំនួន៣០%នៃចំនួនបេក្ខជនសរុ ប។ រីឯការវាយតម្លៃជាមួយដោយគណកម្មការទៅលើដំណើរការជ្រើសរើសវិញបានឃើញថា មានការងាយស្រួល ដោយសារមានបេក្ខជនដាក់ពាក្យលើសចំនួន និងមានបេក្ខជនឆ្លើយត្រូវច្រើននឹងសំនួរបស់គណកម្មការ។

៤.៤ ការជម្រុញស្ត្រីចូលរួមជាមន្ត្រី គកប ពីគណៈកម្មការជ្រើសរើស

គណៈកម្មការជ្រើសរើស បានលើកឡើងដូចគ្នាថា ពួកគេបានលើកទឹកចិត្ត និងបានជំរុញឱ្យស្ត្រីមកដាក់ ពាក្យ ហើយការសម្រេចជ្រើសរើស ក៏បានយកស្ត្រីច្រើនផងដែរ ដូចករណីនៅក្នុងឃុំមួយនៃខេត្តកំពង់ចាម មាន ស្ត្រី ៦៧នាក់ក្នុងចំណោមបេក្ខជនសរុប ១១៩នាក់ស្មើនឹង ៥៧ភាគរយ។ យ៉ាងណាមិញគណៈកម្មការជ្រើស រើសនៅតែមានការជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តដល់ស្ត្រី ជាយុវជន ជនពិការ និងជនជាតិដើមភាគតិច អោយចូលរួម ក្នុងការងារមួយនេះ តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពក្នុងសេចក្តីប្រកាស។ នៅក្នុងខេត្តកំពត គណកម្មការក៏បានផ្តល់ អាទិភាពដល់ស្ត្រី យុវជន ជនពិការ មុនគេ។ ក្នុង ការិយាល័យបោះឆ្នោតចំនួន ១៤ការិយាល័យដែល បេក្ខជន ចំនួន ៨៤នាក់ បានចូលរួមសម្ភាសន៍ក្នុងនោះមានស្ត្រីស្រី៤៤នាក់ ស្មើនឹងជាង៥២ភាគរយ រីឯបុរស៤០នាក់។

ករណីខាងខេត្តស្ទឹងត្រែង ស្វាយរៀង កណ្តាល ពោធិ៍សាត់ បើទោះជាមានការជួបនូវបញ្ហាលំបាកក្នុងការ ជ្រើសរើសក្តីក៏នៅតែមានការជម្រុញនិងលើកទឹកចិត្តដល់ស្ត្រី យុវជន ជនពិការ និងជនជាតិដើមភាគតិចឱ្យទៅ ដាក់ពាក្យផងដែរ។ បញ្ហាជ្រើសរើសបេក្ខជនជាស្ត្រីនៅក្នុងខេត្តកណ្តាល គឺ មានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនដែលត្រូវ ជួបប្រទះ ព្រោះស្ត្រីជាបេក្ខជនដែលមកដាក់ពាក្យ មិនត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌក្នុងការជ្រើសរើស គឺពួកគាត់ខ្លះមិន ចេះអាននិងសរសេរ ចំណែកស្ត្រីមួយចំនួន គឺបញ្ហាអ្នកផ្ទះមិនលើកទឹកចិត្តឱ្យចូលរួមក្នុងការងារនេះទេ។ បើ

ទោះជាមានការលំបាកនិងមានការជួបនូវបញ្ហាមួយចំនួនក្តី ក៏ខាងគណកម្មការបានខិតខំសម្រួលដំណើរការនៃការជ្រើសរើសនេះ បានប្រព្រឹត្តឡើងដោយមានភាពល្អប្រសើរ និងរលូនផងដែរ។

ករណីខេត្តព្រៃវែង គណៈកម្មការជ្រើសរើសបានបញ្ជាក់ថាគ្មានការលំបាកនោះទេ ព្រោះអ្នកដាក់ពាក្យសុទ្ធតែអ្នកចាស់ ធ្លាប់ធ្វើការច្រើនអាណត្តិ ច្រើនលើកហើយចឹងមិនពិបាកនោះទេ បន្ថែមពីនេះចំពោះបេក្ខជនមកដាក់ពាក្យមានចំនួនស្មើនឹងចំនួនដែលការិយាល័យត្រូវការ (អ្នកដាក់ពាក្យ ជាអ្នកចាស់ៗ ដាក់ស្តែងយើងត្រូវការមនុស្ស១៣២នាក់ អ្នកដាក់ពាក្យមកក៏មាន ១៣២នាក់ដែរ)។ ម៉្យាងទៀតអ្នកដែលមកដាក់ពាក្យសុទ្ធតែជាអ្នកដែលមានបទពិសោធន៍ស្រាប់។

ជារួម តាមរយៈព័ត៌មានដែលបានពីការសង្កេត និងសម្ភាសន៍ ខាងលើបានឱ្យឃើញថា ការបិទប្រកាសគឺមានបិទតាមបណ្តាការិយាល័យក្នុងឃុំសង្កាត់ សាលាឃុំ របងមន្ទីរពេទ្យ មានខ្លះនៅតាមផ្សារ ឬទីប្រជុំជន ហើយក៏មានការបង្ហោះនៅលើបណ្តាញសង្គម និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានាផងដែរ។ គណៈកម្មការជ្រើសរើសមានប្រធាន គណ.កប អនុប្រធាន គណ.ខប សមាជិក ៣រូប។ គណៈកម្មការជ្រើសរើសជាអ្នកចែកពាក្យ ទទួលពាក្យ និងសម្ភាសន៍។ បេក្ខជនដែលសំរាំងយកមកសម្ភាសន៍ភាគច្រើន ជាបេក្ខជនធ្លាប់ធ្វើកិច្ចការជាមន្ត្រី គកប/រ កន្លងមកហើយការជ្រើសអ្នកថ្មី គឺមានភាគរយតិចជាង ព្រោះតែបេក្ខជនចាស់ដាក់ពាក្យមកសុំធ្វើការមិនគ្រប់ចំនួន។ អ្នកសង្កេតការណ៍ ខុមហ្វ្រែល ក៏បានសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៃមួយចំនួន ចំពោះបេក្ខជនត្រូវបានសម្រេចតែងតាំងជាសមាជិក គកប/រ ជាសាច់ញាតិនឹងគ្នា ដូចជា ឪពុកក្មេក និងកូនប្រសារ បងប្អូនបង្កើត ជាដើម បានធ្វើការងារនៅក្នុងការិយាល័យតែមួយ ។

លទ្ធផលពីការសម្ភាសន៍បេក្ខជនសំរាំងយកសម្ភាសន៍ និងប្រឡង គណៈកម្មការជ្រើសរើស បានបង្ហាញថា ដំណើរការជ្រើសរើសមានតម្លាភាព គួរឱ្យទុកចិត្ត និងត្រឹមត្រូវ។ ទោះយ៉ាងណា បេក្ខជនដែលមិនបានសំរាំងទៅប្រឡង និងសម្ភាសន៍បានបង្ហាញថា ពួកគេមានការមិនពេញចិត្តជាមួយ ដំណើរការជ្រើសរើស ដោយយល់ថា គណៈកម្មការជ្រើសរើស គកប/រ គឺមានការរៀបចំទុកជាមុនពីអភិបាលស្រុកចំពោះមន្ត្រី គកប/រ។ តែការសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងតំណាងនៃសមាជិកគណបក្សនយោបាយវិញភាគច្រើនបានបង្ហាញថា ពួកគេមិនបានបញ្ជូនបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយណាមួយទៅដាក់ពាក្យ សុំធ្វើជាមន្ត្រី គកប/រ នោះទេ ហើយយល់ឃើញថា សមាសភាពគកប/រ ដែលបានជាប់ គឺទុកចិត្តបានថា មានតម្លាភាព និងអព្យាក្រឹត្យ។

៥. ការគ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោត

៥.១ ការពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះ និងការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត

ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២១ មានតួលេខនៃការចុះឈ្មោះធៀបតួលេខនៃការប៉ាន់ស្មាននូវកម្រិតទាបនៅឡើយ ទោះបីស្ថិតិនៃតួលេខចុះឈ្មោះឆ្នាំថ្មីមានចំនួនកើនជាងរាល់ឆ្នាំក៏ដោយ។

៥.១.១ ដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត

ក្នុងរយៈពេល ៥០ថ្ងៃនៃការចុះឈ្មោះ ការចុះឈ្មោះប្រជាពលរដ្ឋបានចំនួន ៤៥០,៣៨២នាក់ស្មើនឹង ២៧.៥៣ភាគរយនៃស្ថិតិប៉ាន់ស្មានអ្នកចុះថ្មី ចំនួន ១,៦៣៥,៩៩០នាក់។ ប្រជាពលរដ្ឋសរុបមកដល់ឆ្នាំនេះ ក្នុង បញ្ជីបោះឆ្នោតមានចំនួន ៩,២០៥,៦៨១នាក់ ស្មើនឹង ៨៧.៩៤ភាគរយ បើធៀបនឹងស្ថិតិប៉ាន់ស្មាន ចំពោះអ្នក គ្រប់អាយុ១៨ឆ្នាំឡើងមានចំនួន ១០,៤៦៧,៩៦១នាក់។ រីឯការិយាល័យបោះឆ្នោតវិញ បានបង្កើតបន្ថែមចំនួន ១៧៧ការិយាល័យ លើការិយាល័យបោះឆ្នោតក្នុងឆ្នាំ២០២០។ សរុបការិយាល័យសម្រាប់ប្រើប្រាស់បោះឆ្នោត ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ សរុបចំនួន ២៣,៦០២ការិយាល័យ នៃការិយាល័យបោះឆ្នោតដែលបានប៉ាន់ ស្មានចំនួន ២៣,៦១១ការិយាល័យ។

ការចុះឈ្មោះសម្រាប់ប្រើប្រាស់បញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត ក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់អាណត្តិ ទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ដែលមានរយៈពេលចំនួន ៥០ថ្ងៃ គឺចាប់ពីថ្ងៃទី១២ ខែតុលា ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២១។

ជាមួយការចុះឈ្មោះនេះ មិនគ្រប់តាមផែនការដែលបានប៉ាន់ស្មាននោះទេ ដោយតួលេខអ្នកត្រូវចុះឈ្មោះ ប្រហែល ១,២៦២,២៨០នាក់ទៀត មិនទាន់បានចុះ ហើយអ្នកទាំងនោះអាចចំណាកស្រុករស់នៅក្នុង និងក្រៅ ប្រទេស។

៥.១.២ គុណភាពនៃបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត

គុណភាពនៃបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត ត្រូវបានសិក្សាដោយវិធីសាស្ត្រជាច្រើន រួមមាន ការផ្ទៀងផ្ទាត់វត្តមាន អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ការផ្ទៀងផ្ទាត់ឯកសារអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ការផ្ទៀងផ្ទាត់ឈ្មោះដូចគ្នា/ស្ទុះលើបញ្ជី ឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការប្រើប្រាស់ឯកសារសម្រាប់ការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត។

ការផ្ទៀងផ្ទាត់វត្តមានអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត៖ លទ្ធផលនៃការផ្ទៀងផ្ទាត់ទីតាំងអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតជាមួយ វត្តមានអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួន ៥២១នាក់ (ឬឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២១) ស្មើនឹង ៩៨.៦៧ ភាគរយនៃអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតដែលបានឆ្លើយតប ចំនួន ៥២៨នាក់ ពិតជាបានរកឃើញ ឬបានស្គាល់ថា « ត្រឹមត្រូវ » ដោយទទួលបានការបញ្ជាក់ពីមេភូមិ ឬសាច់ញាតិរបស់ពួកគេ ថាពិតជាជនរស់នៅក្នុងទីតាំងដែលបាន បញ្ជាក់ក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតពិតប្រាកដមែន។ អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួន ៦នាក់ (ឬឈ្មោះចេញពីបញ្ជី បោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២១) ស្មើនឹង ១.១៤ភាគរយ មិនត្រូវបានការបញ្ជាក់ពីអ្នករស់នៅក្នុងភូមិថា ស្គាល់នោះទេ តែ ត្រូវបានរកឃើញក្នុងគល់បញ្ជីរក្សានៅសាលាឃុំ-សង្កាត់ និងបានបញ្ជាក់ដោយលោកមេឃុំ/ចៅសង្កាត់ ឬស្មៀន ឃុំ-សង្កាត់ ថាមានក្នុងបញ្ជីបញ្ជាក់ទីលំនៅ ឬជាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតមកពីខាងក្រៅភូមិតែមកស្នាក់នៅ ឬមាន ទីសំណាក់ក្នុងឃុំនេះអំឡុងពេលចុះឈ្មោះពិតមែន។ អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួន ១នាក់ (ឬឈ្មោះចេញពីបញ្ជី បោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២១) ស្មើនឹង ០.១៩ភាគរយ គឺមេភូមិ និងអ្នករស់នៅក្នុងភូមិបញ្ជាក់ថាមិនស្គាល់នោះទេ តែក៏ មិនអាចធ្វើការបញ្ជាក់ពីមេឃុំនោះដែរ។

ការផ្ទៀងផ្ទាត់ឯកសារអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត៖ អ្នកបោះឆ្នោតដែលបានជួបផ្ទាល់ និងមានឯកសារឱ្យផ្ទៀងផ្ទាត់ ចំនួន ១៥២នាក់ស្មើនឹង ៨៣.៦១ភាគរយនៃអ្នកមានឯកសារសរុបចំនួន ១៨៣នាក់រកឃើញថា ព័ត៌មាននៅលើ ឯកសាររបស់គាត់ និងព័ត៌មាននៅលើបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត មានព័ត៌មានដូចគ្នា។ រីឯអ្នកបោះឆ្នោតចំនួន ៣០ នាក់ស្មើនឹង ១៦.៣៩ភាគរយរកឃើញថា មានព័ត៌មានខុសគ្នាលើចំណុចខ្លះនៃឯកសារ ដូចជា អ.ខ មានប្រភេទ ខុសគ្នា ឬការប្រើប្រាស់ឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណសម្រាប់ការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតខុសពីអ្វីដែលគាត់មានជាក់ ស្តែង។

ការផ្ទៀងផ្ទាត់ឈ្មោះដូចគ្នា/ស្ទួនលើបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត៖ ឈ្មោះក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតចំនួនជាង ៩,២លាន នាក់មានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីចំនួន ៤២ឈ្មោះជាឈ្មោះស្ទួនគ្នា/ដូចគ្នា ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌចំនួន ៤ គឺ (ទី១) លេខ សម្គាល់នៃការបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណអ្នកបោះឆ្នោត (អ.ខ ឬឯ.អ) (ទី២) ព័ត៌មានអំពី«ភេទ» (ទី៣) ព័ត៌មានអំពីថ្ងៃ ខែឆ្នាំកំណើត និង(ទី៤) ព័ត៌មានអំពី នាមត្រកូល និងនាមខ្លួន។ ចំនួនឈ្មោះស្ទួននេះ បើគិតពីអ្នកមានសិទ្ធិបោះ ឆ្នោត មានចំនួន ២១នាក់។ បើផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌចំនួនមួយវិញ គឺត្រឹមលេខសម្គាល់នៃការបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត (អ.ខ ឬឯ.អ) ឈ្មោះក្នុងបញ្ជីចំនួន ១៧,៥៣៤រកឃើញថា ជាឈ្មោះអ្នកមានសិទ្ធិបោះ ឆ្នោតមានលេខសម្គាល់ អ.ខ ឬឯ.អ ស្ទួនគ្នា/ដូចគ្នា។ បើពិនិត្យលើ ឈ្មោះដូចគ្នា/ស្ទួនរៀបរៀងទីតាំង វិញ ក្នុង ចំណោមអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួន ២១រូប (ឬ ៤២ឈ្មោះ) ដែលមានឈ្មោះស្ទួនក្នុងបញ្ជីឃើញថា ឈ្មោះខ្លះ មានស្ទួនក្នុងការិយាល័យតែមួយ ខ្លះមានស្ទួនក្នុងឃុំតែមួយតែខុសការិយាល័យ ខ្លះទៀតស្ទួនក្នុងខេត្តតែមួយ ខុសតែឃុំ-សង្កាត់ និងខ្លះទៀតស្ទួនខុសខេត្តតែមួយ។

ការប្រើប្រាស់ឯកសារសម្រាប់ចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត ៖ ក្នុងចំណោមអ្នកមានសិទ្ធិបោះ ឆ្នោតចំនួន ៩,២០៥,៦៨១ឈ្មោះ មានអ្នកប្រើប្រាស់ឯកសារ អ.ខ ប្រភេទទី១ ចំនួន ៤៤៦,៤៩៧ឈ្មោះស្មើនឹង ៤.៩ភាគរយ អ.ខ ប្រភេទទី២ចំនួន ២៦៦,៩៥៣ឈ្មោះ ស្មើនឹង ២.៩ភាគរយ អ.ខ ប្រភេទទី៣ចំនួន ៧,៩៥១,៥១៩ឈ្មោះស្មើនឹង ៨៦.៤ភាគរយ និងឯកសារ អ.ខ ប្រភេទថ្មីចំនួន ១០៧,៦១៥ឈ្មោះ ស្មើនឹង ១.២ ភាគរយ និងឯកសារ ឯ.អ សរុបចំនួន ៤៣៣,០៩៧ឈ្មោះស្មើនឹង ៤.៧ភាគរយ។

ឯកសារ (អ.ខ ទី១ ឬក អ.ខ ទី២ និងឬក ឯ.អ) ចំនួន ១២.៥ភាគរយឈ្មោះ នៃឈ្មោះ ដែលមានក្នុងបញ្ជី ឈ្មោះបោះឆ្នោត ត្រូវការចាំបាច់ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពឯកសារឡើងវិញ ដើម្បីឱ្យស្របលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយទាក់ទង បញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការបោះឆ្នោត បើមិនដូច្នោះទេ ប្រជាពលរដ្ឋនឹងទទួលរងការប្រឈមបាត់បង់សិទ្ធិ ពេលបោះឆ្នោត។

៥.១.៣ ភាពមិនប្រក្រតី និងអនុសាសន៍បានផ្តល់

ជាលទ្ធផលនៃការសង្កេតលើដំណើរការនៃការចុះឈ្មោះ និងការធ្វើសវនកម្មលើបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងទន្ទឹមជាមួយលទ្ធផលប្រកាសសុពលភាពបញ្ជីឈ្មោះផ្លូវការរបស់ គ.ជ.ប ខុមហ្វ្រែល ក៏បានសង្កេតឃើញនូវ ភាពមិនប្រក្រតីផងដែរ ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណជាង ១,២លាននាក់ នៅមិនទាន់បានចុះឈ្មោះបោះ ឆ្នោត បើធៀបជាមួយស្ថិតិប៉ាន់ប្រមាណ និងស្ថិតនៅក្នុងចំណោមនៃភាពមិនប្រក្រតី។ ភាពមិនប្រក្រតីទាំងនេះ

រួមមាន (១) អ្នកមានសិទ្ធិចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតចំណាកស្រុក មិនត្រូវបានសម្របសម្រួលដោយច្បាប់ និងនីតិវិធីឱ្យមានការចុះឈ្មោះនៅក្រៅប្រទេសនៅឡើយ (២) ស្ថានភាពនៃការរីករាលដាលនៃជម្ងឺកូវីដ-១៩ ដែលប្រជាពលរដ្ឋមានការព្រួយបារម្ភក្នុងការទៅចុះឈ្មោះ (៣) ស្ថានភាពគ្រោះទឹកជំនន់ក្នុងរដូវវស្សានៅតំបន់មួយចំនួនក្នុងការចុះឈ្មោះ ធ្វើឱ្យលំបាកក្នុងការទៅចុះឈ្មោះ (៤) ការចុះឈ្មោះមិនស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេលកម្មវិធីបុណ្យជាតិ ដែលធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនអាកខាន (៥) រដូវប្រជាពលរដ្ឋធ្វើស្រែចំការ អ្នកខ្លះត្រូវបានចាកឆ្ងាយពីលំនៅដ្ឋាន (៦) ឯកសារសម្រាប់អ្នកចុះឈ្មោះ នៅតែជួបបញ្ហាក្នុងការផ្តល់ជូនចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិចុះឈ្មោះ។

ខុមហ្វ្រែល បានធ្វើនូវរបាយការណ៍សង្ខេបនៃការរកឃើញនេះជូនទៅ គ.ជ.ប ភ្ជាប់ជាមួយអនុសាសន៍ចំនួន ៨ចំណុចផងដែរ រួមមាន (១) គ.ជ.ប គួររៀបចំពេលវេលាក្នុងដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតឱ្យចម្បងបុណ្យជាតិធំៗដូចជា ចូលឆ្នាំ បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ ឬបុណ្យអុំទូក។ (២) គ.ជ.ប គួរតែណែនាំ និងតាមដានឱ្យបានដិតដល់លើមន្ត្រីរៀបចំការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ក្នុងការបិទផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានកាលវិភាគចុះឈ្មោះ និងការបិទបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពងាយស្រួលសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋទៅពិនិត្យ។ (៣) គ.ជ.ប ត្រូវរកវិធីសាស្ត្រក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋាន អំពីដំណើរការចុះឈ្មោះ រួមទាំងសិក្សារកឱ្យឃើញពីភាគីសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មាន និងនីតិវិធីចែងពីអ្នកទទួលខុសត្រូវនោះ ដើម្បីឱ្យមានភាពប្រាកដថា ប្រជាពលរដ្ឋមានអាយុគ្រប់ចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតបានទទួលព័ត៌មាន។ (៤) គ.ជ.ប គួរតែពង្រឹង និងមានវិធានការឱ្យបានច្បាស់លាស់ក្នុងការចែកចំណែកព័ត៌មានដល់អ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី រួមទាំងសារៈសំខាន់នៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានលើបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត ព្រោះថាតាមលទ្ធផលនៃការវិភាគ និងសង្កេតមានឈ្មោះចំនួន ១២.៥ភាគរយនៃឈ្មោះក្នុងបញ្ជីឈ្មោះផ្លូវការមានការព្រួយបារម្ភលើឯកសារមិនបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងប្រឈមការបាត់បង់សិទ្ធិបោះឆ្នោត។ (៥) គ.ជ.ប គួរតែពិចារណាលុបចោលឈ្មោះមាននៅក្នុងបញ្ជី ដែលខុមហ្វ្រែលបានរកឃើញស្ទួន ហើយមិនមានភាពច្បាស់លាស់នៃអត្តសញ្ញាណអ្នកបោះឆ្នោតនៅក្នុងទីលំនៅជាក់ស្តែង រួមទាំងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតដាក់ក្នុងបញ្ជីលុប។ ករណីនេះ គ.ជ.ប ត្រូវតែសិក្សាជាមួយក្រុមចុះឈ្មោះ ឬអាជ្ញាធរនៅមូលដ្ឋានពីវត្តមានរបស់គេថាជានរណា? មកពីណា? ដើម្បីជាហេតុផលក្នុងការដកចេញ និងទប់ស្កាត់ឈ្មោះគ្មានវត្តមានអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត (១០ឈ្មោះ ឬ ៥នាក់ ដែលខុមហ្វ្រែល បានរកឃើញក្នុងបញ្ជីឈ្មោះស្ទួនចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០១៩ មក)។ (៦) គ.ជ.ប គួរតែធ្វើការស៊ើបអង្កេតចំពោះបណ្តឹងដែលប្តឹងលើឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតសង្ស័យគ្មានទីលំនៅក្នុងភូមិ ឬគ្មានតួនាទីចាំបាច់ក្នុងការការពារសុវត្ថិភាពពេលបោះឆ្នោតដើម្បីឱ្យប្រាកដថា ការចុះឈ្មោះនោះ គឺត្រឹមត្រូវស្របតាមច្បាប់ និងនីតិវិធី។ (៧) គ.ជ.ប គួរតែបន្តជំរុញជាមួយតំណាងរាស្ត្រ ឬរដ្ឋសភាជាតិ ឬរដ្ឋាភិបាលពីបញ្ហារាំងស្ទះក្នុងដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតជូនប្រជាពលរដ្ឋចំណាកស្រុកនៅក្រៅប្រទេស និងដើម្បីធានាសិទ្ធិរបស់ពួកគេដូចមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក៏ដូចជាការពង្រឹងសមត្ថភាពនៃការចុះឈ្មោះជូនប្រជាពលរដ្ឋដែលជាតួនាទីរបស់ស្ថាប័ន គ.ជ.ប ផងដែរ។ (៨) ស្នើសុំ គ.ជ.ប ដកចេញនូវនីតិវិធីនៃការតម្រូវឱ្យស្ថាប័នស្នើសុំចុះឈ្មោះអ្នកសង្កេតការណ៍ ធ្វើការបញ្ជាក់ពីស្ថានភាពថវិកា (ការចំណាយ និងប្រភពចំណូលរបស់ស្ថាប័ន) ទាក់ទងការសង្កេតការណ៍នេះ ព្រោះថាក្នុងច្បាប់មិនមានកាតព្វកិច្ចចែងឱ្យសង្គមស៊ីវិលត្រូវរាយការណ៍ពីបញ្ហាគម្រោងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុជូនដល់ស្ថាប័ន គ.ជ.ប នោះទេ។

ជាមួយ ខុមហ្វ្រែល យល់ឃើញថា បញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតនូវតែមានគុណភាពដែលអាចទទួលយកបាន លើកលែងតែសិទ្ធិចុះឈ្មោះ សិទ្ធិបោះឆ្នោត នៅតែជាបញ្ហាប្រឈម មិនទាន់ដោះស្រាយបាននៅឡើយ។ ការណ៍ នេះ តម្រូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀត ពីស្ថាប័ន គ.ជ.ប និងរដ្ឋាភិបាល រួមទាំងស្ថាប័នសភា ដែលត្រូវ បើកផ្លូវផ្នែកច្បាប់ឱ្យមានការចុះឈ្មោះប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្រៅប្រទេសឱ្យមានសិទ្ធិចុះឈ្មោះនៅក្រៅប្រទេស ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋជាង ១.២លាននាក់ដែលមិនចុះឈ្មោះក្នុងឆ្នាំ២០២១(តួលេខ គជប) ឱ្យបានចុះឈ្មោះក្នុង ឆ្នាំ២០២២ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខ។

៥.២ ការសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ

គ.ជ.ប បានធ្វើការសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ កាលពីថ្ងៃទី១៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ វេលា ម៉ោង ១០:០០នាទីព្រឹក នៅសាលសន្និសីទជាន់ទី១ នៃទីស្តីការ គ.ជ.ប។ ក្នុងកម្មវិធីនោះ មានអ្នកចូលរួមសរុប ចំនួន ៥៨នាក់មកពីតំណាងក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ តំណាងព្រឹទ្ធសភា តំណាងរដ្ឋសភា តំណាងក្រសួងមហាផ្ទៃ តំណាងអគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល អគ្គនាយកដ្ឋានអគ្គសញ្ញាណកម្ម តំណាងអគ្គស្នងការនគរបាលជាតិ តំណាង ក្រសួងសារព័ត៌មាន តំណាងក្រសួងការពារជាតិ តំណាងគណបក្សនយោបាយ តំណាងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ជាតិនិងអន្តរជាតិ តំណាងស្ថានទូតជប៉ុនប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា តំណាងស្ថានទូតឥណ្ឌាប្រចាំព្រះរាជា ណាចក្រកម្ពុជា ភ្នាក់ងារ JICA អ្នកសារព័ត៌មានជាតិ និងមន្ត្រី គ.ជ.ប ពាក់ព័ន្ធ។

គោលបំណងនៃការសាកល្បងជ្រលក់ទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ គឺដើម្បីបង្ហាញបញ្ហាអ្នកបោះឆ្នោតមិន ឱ្យបោះឆ្នោតលើសពីមួយដង។ ទឹកថ្នាំនេះ បានប្រើប្រាស់ផលិតផលរបស់ក្រុមហ៊ុន MYSORE PAINTS & VARNISH LTD. នៃប្រទេសឥណ្ឌា។ ក្រុមហ៊ុនបានផ្តល់ជូនគំរូទឹកខ្មៅតាមការស្នើសុំរបស់ គ.ជ.ប ដើម្បីសាក ល្បងគុណភាពជាមុន ចំនួន ៤កម្រិត គឺកម្រិតសូលុយស្យុងប្រាក់នីត្រាត ២០% កម្រិត ១៨% កម្រិត ១៥% និង ១០%។ មន្ត្រីជំនាញនៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គ.ជ.ប បានធ្វើការសាកល្បង និងបានបញ្ជាទិញទឹកខ្មៅកម្រិតសូ លុយស្យុងប្រាក់នីត្រាតត្រឹម ២០% ចំនួន ៥២,០០០ដប។ គុណភាពទឹកខ្មៅនេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ថា មានគុណ ភាពល្អ មានសភាពដិតខ្មៅជាប់នឹងស្បែកដៃ ក្រចក និងគល់ក្រចក មានសម្បត្តិល្បឿនក្នុងបរិយាកាស មិនអាច លាងសម្អាតជ្រះបានល្អភ្លាមៗនោះទេ និងមានអប្បិដ្ឋានខាងក្នុងដប។ ទឹកខ្មៅក្នុង ១ដបមានចំណុះចំនួន ៧០មីលី លីត្រ ហើយ គ.ជ.ប បានធ្វើការបែងចែក ដោយផ្តល់ជូនទៅ ៖

- ផ្តល់ជូន ២ដបក្នុងមួយការិយាល័យបោះឆ្នោត
- បម្រុងរក្សាទុកនៅគណៈកម្មការរាជធានីខេត្ត រៀបចំការបោះឆ្នោត (គជ.កប) ចំនួន ៨០០ដប ដើម្បីដោះស្រាយពេលមានតម្រូវការចាំបាច់
- រក្សាទុកនៅ គ.ជ.ប មួយចំនួន

ការធ្វើសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ មានអ្នកចូលរួមធ្វើសាកល្បងពីភាគីពាក់ព័ន្ធចំនួន ១៧នាក់ ដែលបានជ្រលក់ម្រាមដៃ ហើយបានសាកល្បងលាង នឹងសារធាតុដែលបានដាក់នៅលើតុចំនួន ៤ប្រភេទ ។

ក្រោយពីសាកល្បងជ្រលក់ម្រាមដៃលើទឹកខ្មៅ និងសម្អាតដោយសារធាតុសម្រាប់លាងសម្អាតរួចមក ជាលទ្ធផលបានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ទឹកខ្មៅនោះ ពិតជាលុបលាងមិនជ្រះពិតមែន ។

រូបភាពទី៣ សកម្មភាពសាកល្បងទឹកខ្មៅលុបលាងមិនជ្រះ

សកម្មភាពសាកល្បងជ្រលក់ទឹកថ្នាំលុបលាងមិនជ្រះ

៦. ការចុះឈ្មោះបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយ

បច្ចុប្បន្ន មានគណបក្សនយោបាយប្រមាណ ៤៥គណបក្សនយោបាយដែលបានចុះបញ្ជីនៅក្រសួងមហាផ្ទៃ (យោងតាមលិខិតលេខ ៣១៦ សជន ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ)។ លទ្ធផលផ្លូវការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ ឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតដែលទទួលបានពីគណៈកម្មការរាជធានី-ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត មានគណបក្សនយោបាយ សរុបចំនួន១៧ និងមានបេក្ខជនសរុប ចំនួន ៨៦,០៩២នាក់ ក្នុងនោះស្រ្តីមានចំនួន ២៧,៨១៣នាក់ ស្មើនឹង ៣២.៣០ភាគរយនៃចំនួនបេក្ខជនសរុប ត្រូវបានចុះបញ្ជីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២។

ក្នុងដំណើរការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ គណបក្សភ្លើងទៀនបានដាក់បេក្ខជនក្នុងឃុំសង្កាត់ចំនួន ១៦៤៩ បន្ទាប់ពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានដាក់បេក្ខជនគ្រប់ឃុំសង្កាត់ចំនួន ១៦៥២។ ជាមួយការដាក់បេក្ខជននេះ គណបក្សហ៊ុនស៊ីនប៊ិច ដាក់បេក្ខភាពចំនួន ៧១៥ឃុំសង្កាត់ ក្នុង ២៥ខេត្ត គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិចំនួន ៦៥០ឃុំសង្កាត់ និងគណបក្សដែលបានចេញពីអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ គណបក្សនីមួយៗ មានចំនួនតិចជាង ៧០ឃុំសង្កាត់។ ក្រោយប្រកាសលទ្ធផលជាផ្លូវការ កាលពីថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២ គណបក្សកាន់អំណាចបានដាក់បេក្ខជនគ្រប់ឃុំសង្កាត់ គណបក្សភ្លើងទៀនបានដាក់បេក្ខជនចំនួន ១៦២៣ ឃុំសង្កាត់ទូទាំងប្រទេសនៃបេក្ខជនក្នុងបញ្ជីដំបូង១៦៤៩ឃុំសង្កាត់។

ក្នុងដំណើរនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជននេះ ទាំងគណបក្សភ្លើងទៀន និងគណបក្សដែលបែកចេញពីអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ សុទ្ធតែបានទទួលរងបណ្តឹង សុំដកបេក្ខជនឈរឈ្មោះដែលសង្ស័យថា បំពេញលក្ខខណ្ឌជាបេក្ខជនមិនគ្រប់គ្រាន់ រួមមាន មិនចេះអក្សរ មិនមានទីលំនៅពិតប្រាកដ ឬនិងមិនបំពេញប្រវត្តិរូបដោយផ្ទាល់។

នៅក្នុងដំណើរការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ គណបក្សនយោបាយនៅក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលបានដាក់បេក្ខជនបានលើកឡើងពីការព្រួយបារម្ភពីភាពមិនប្រក្រតីដែលបានកើតឡើងលើគណបក្ស ខ្លួន។ ទាក់ទងការព្រួយបារម្ភនោះ គឺការបំភិតបំភ័យ ការរើសអើងពេលដឹងថាជាបេក្ខជនគណបក្ស ភ្នាក់ងារគណបក្ស ឬពួកគេជាអ្នកគាំទ្រគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាល។

ខុមហ្វ្រែល បានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចំនួន ១៩នាក់/ខេត្ត សង្កេតលើទីតាំង ចំនួន ៣៨ឃុំសង្កាត់។ លទ្ធផលជាមួយ ការសង្កេតនេះ ខុមហ្វ្រែល ជួបសម្ភាសន៍ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ រួមមាន តំណាងមកពីគណបក្សនយោបាយ អាជ្ញាធរ បេក្ខជន សមាជិក គណបក្ស និងសមាជិក គយ.សប។ លទ្ធផលនៃការសង្កេត និងការសម្ភាសន៍ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ បញ្ជាក់ផលលំបាករបស់ពួកគេ រួមមានដូចខាងក្រោម៖

- គណបក្សនយោបាយលំបាកក្នុងការស្វែងរកបេក្ខជន ឱ្យគ្រប់លក្ខខណ្ឌ សម្រាប់ឈរឈ្មោះឱ្យគណបក្សខ្លួន
- ការទទួលចុះបញ្ជីបេក្ខជនមានរយៈពេលខ្លី ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យគណបក្សពិបាកក្នុងការរៀបចំបែបបទដាក់ពាក្យ
- បេក្ខជនដែលជាគ្រូបង្រៀនមានបំណងចង់ចូលរួមជាមួយគណបក្សនយោបាយក្រៅរដ្ឋាភិបាល មានការព្រួយបារម្ភ មិនហ៊ានចូលរួម។ បេក្ខជនដែលចង់ចូលរួម លើកឡើងថា ពួកគេបានរងការគំរាមកំហែង ដូចជា ការបណ្តេញចេញពីក្របខ័ណ្ឌរបស់ពួកគេជាដើម។
- មានការសុំដកខ្លួនរបស់បេក្ខជនឈរឈ្មោះ តាមរយៈ ការទិញទឹកចិត្តបេក្ខជន មានការគំរាមកំហែង កៀបសង្កត់ ការភ័យខ្លាច និងការបង្ខិតបង្ខំ ។ ពាក្យពេចន៍ខ្លះ ដែលទទួលបានការបញ្ជាក់នៃតំណាងគណបក្ស បានលើកឡើងថា «មេភូមិទៅប្រាប់ថា បើអ្នកចូលគណបក្សផ្សេង ថ្ងៃក្រោយមានបញ្ហាអ្វីមួយពីពាក់គេ គេមិនទទួលដឹងឡើយនោះទេ»។ ទោះជាយ៉ាងណា ខុមហ្វ្រែល មិនអាចទទួលបានការសរសេរបញ្ជាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ពីអ្នកដែលខ្លួនទទួលបានបញ្ជាក់ទាំងនោះបាននោះទេ។

ចំពោះបញ្ហាគំរាមកំហែងបេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត ដូចការលើកឡើងរបស់គណបក្សនយោបាយ គឺខុមហ្វ្រែលទទួលបានចំនួន ៦ករណីនៃឃុំសង្កាត់ទាំង ៣៦ ដែលបានចុះធ្វើការសង្កេត និងសាកសួរ។ ករណីដែលបានកើតឡើងទាំង ៧ករណីនោះ រួមមាន ៖

- **ករណីទី១ ៖** បានកើតឡើងនៅថ្ងៃទី៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ នៅទីស្នាក់ការកណ្តាលកម្មការឃុំសង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត ឡាបានសៀក ខេត្តរតនគិរី។ មន្ត្រី គយ.សប បានឃើញឈ្មោះបេក្ខជនជាគ្រូបង្រៀនដែលលោក ប៉ាវ សំណាង ជាតំណាងរបស់គណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច បានយកបញ្ជីមកដាក់។ នូវពេលនោះមន្ត្រី គយ.សប បានឃើញឈ្មោះក្នុងបញ្ជីនោះថា ជាគ្រូបង្រៀន ក៏បានប្រាប់ទៅបេក្ខជននោះថា «អោយដកឈ្មោះចេញពីបញ្ជីគណបក្ស បើពុំនោះទេមានរឿងហើយ»។ ក្រោយមក បេក្ខជននោះក៏មកដកពាក្យពីក្នុងបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សវិញ ធ្វើឱ្យខូចបញ្ជីបេក្ខជនរបស់គណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច។
- **ករណីទី២ ៖** នៅក្នុងឃុំស្ទឹងត្រង់ ស្រុកសាលាក្រៅ ខេត្តប៉ៃលិន។ នៅពេលមានការជ្រើសរើសបេក្ខភាពរបស់គណបក្សភ្លើងទៀន មានអ្នកមានអំណាចម្នាក់បានធ្វើការប្រើពាក្យសម្តី

ឱ្យតំណាងគណបក្សនោះបញ្ឈប់សកម្មភាពក្នុងការជ្រើសរើស បើមិនដូច្នោះទេ ពួកគេនឹងមានការដកហូតនូវប័ណ្ណបញ្ជាក់ភាពត្រឹមត្រូវរបស់បេក្ខជនទាំងនោះហើយ។

- **ករណីទី៣ ៖** ទីនៃកើតហេតុស្ថិតនៅភូមិសង្កាត់ទាំង៤ ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ដូចជាសង្កាត់វាលវែងមានបេក្ខជនចំនួន ៥នាក់ សង្កាត់កំពង់ចាម ចំនួន ៥នាក់ សង្កាត់បឹងកក ចំនួន ៤នាក់ សង្កាត់សំបូរមាស ចំនួន ៦នាក់ សរុបចំនួន ២០នាក់ជាបេក្ខជនរបស់គណបក្សក្លើងទៀន។ ហេតុការណ៍ដែលបានកើតឡើងនោះ គឺបេក្ខជនទាំង ២០នាក់ដែលបានរស់តាមសង្កាត់នីមួយៗ ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ត្រូវបានមេភូមិហៅទៅឱ្យដកបេក្ខភាពឈ្មោះចេញពីបញ្ជី បើមិនដកទេ គេមិនទទួលខុសត្រូវឡើយ(ខុមហ្វ្រែល មិនអាចសុំបញ្ជាក់ថា ការប្រើពាក្យមិនទទួលខុសត្រូវនោះ យ៉ាងណានោះទេ)។
- **ករណីទី៤ ៖** នៅថ្ងៃខែឆ្នាំមិនចាំ ក្នុងសង្កាត់វាលវែង ខេត្តកំពង់ចាម មានករណីបដិសេធមិនទទួលបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនរបស់គណបក្សក្លើងទៀន។ បញ្ជីបេក្ខជនរបស់គណបក្សក្លើងទៀន ចំនួន ៦នាក់ ត្រូវបានប្រធាន គយ.សប សង្កាត់វាលវែង ឈ្មោះ ដូ នី បដិសេធមិនទទួលពាក្យដោយលើកមូលហេតុថា បេក្ខជនទាំងនោះមិនមានលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ ដូចជាមិនចេះអក្សរ មិនមានមេដៃខ្លួន (មានអ្នកផ្គត់ផ្គង់) ជាដើម។
- **ករណីទី៥ ៖** មន្ត្រី គយ.សប នៅឃុំស្ទឹងត្រង់ ស្រុកសាលាក្រៅ ខេត្តប៉ៃលិន មិនព្រមទទួលពាក្យបញ្ជីបេក្ខជន ដោយមន្ត្រីនោះតម្រូវឱ្យតំណាងគណបក្សក្លើងទៀន បំពេញឯកសារផ្សេងទៀត ដែលមិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវក្នុងច្បាប់ បើមិនដូច្នោះទេ មន្ត្រីនោះថា គាត់មិនព្រមទទួលពាក្យនោះទេ។
- **ករណីទី៦ ៖** មេភូមិចំបក់គុយ ឈ្មោះ ចោង សារឿន ភេទប្រុស និងម្នាក់ទៀតឈ្មោះ រឿន (មិនស្គាល់ត្រកូល) បាននិយាយទៅកាន់បេក្ខជននៃគណបក្សសញ្ញាតិកម្ពុជា ដែលមានឈ្មោះ អ៊ូ ឆាយ ឈ្មោះ មាស សាខន ឈ្មោះ កៅ ស្ទឹង ឈ្មោះ រស់ អាន និងឈ្មោះ រុន ពុំដោយពាក្យសម្តីថា «ម្តងចូលគណបក្សនេះ ម្តងចូលគណបក្សនោះ អ្នកត្រូវតែទៅសារភាពនៅសាលាឃុំទៅ»។ អ្នកទាំង ៥នាក់នោះមិនបានទៅសាលាឃុំនោះទេ ព្រោះពួកគេមិនដឹងថាពួកគេទៅសាលាឃុំ ទៅសារភាពរឿងអ្វី? មានបញ្ហាអ្វី? នោះដែរ។
- **ករណីទី៧ ៖** បេក្ខភាពគណបក្សក្លើងទៀនលេខរៀងទី៥ ត្រូវបានព្រះសង្ឃមួយអង្គគង់នៅវត្តកោះកែវ ស្រុកស្រីសន្ធរ ខេត្តកំពង់ចាម ហៅទៅប្រាប់ឱ្យបេក្ខភាពនោះដកឈ្មោះចេញពីបញ្ជីនៃគណបក្សក្លើងទៀន និងឱ្យចូលជាមួយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដោយបានបញ្ជាក់ថា ការចុះចូលនេះ ជាថ្នូរជាមួយការឱ្យលុយ។

ខុមហ្វ្រែល បានតាមដានដំណើរការបណ្តឹងក្នុងដំណាក់កាលនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ ឃើញថា បណ្តឹងភាគច្រើននៅក្នុងអង្គហេតុមានដូចជា ការសុំដកខ្លួនរបស់បេក្ខជន បេក្ខជនមិនដឹងខ្លួន បេក្ខជនមិនចេះអក្សរ ឬនិងបេក្ខជនខ្លះទៀតមិនមានទីលំនៅ។ បណ្តឹងទាំងនេះ បានប្តឹងសុំដកបេក្ខជនចេញពី

ក្នុងបញ្ជីបេក្ខជន និងលុបបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយចេញពីឃុំសង្កាត់។ យោងតាមច្បាប់បោះឆ្នោត ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ បានកំណត់លក្ខខណ្ឌចំនួន ៤ចំណុច ក្នុងនោះមាន ចំណុចពីរសំខាន់ដែលបាន ប្រើនៅក្នុងខ្លឹមសារនៃ ពាក្យបណ្តឹង គឺ (១) ចេះអាន និងសរសេរអក្សរ និង(២) បានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោត ក្នុងឃុំ សង្កាត់ដែលខ្លួនមានបំណងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត (បញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា៣៥ នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស)។

ជាមួយនឹងបណ្តឹងនេះ ក៏មានការប្តឹងដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការផងដែរ ដោយចោទពីបទ ក្លែងបន្លំឯកសារ ដូចករណីនៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលត្រូវបានតុលាការឃុំខ្លួនសកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀន ២ រូប ព្រោះតែការចោទប្រកាន់ថា «បានបន្លំឯកសារសាធារណៈ» ដែលករណីនេះ ជាករណីមានចែងនៅក្នុងក្រម ព្រហ្មទណ្ឌ។ ករណីចោទប្រកាន់ទៅតុលាការនេះ ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា ជាការអនុវត្តថ្មីមួយ ដែលពីមុនមក មិនត្រូវបានអនុវត្តដោយតុលាការ ក្នុងដំណាក់កាលគ្រប់គ្រង និងដំណើរការចាត់ចែងដោយ គ.ជ.ប នោះទេ។ បញ្ញត្តិច្បាប់នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស បានចែងថា ការចាត់ចែង រៀបចំ និងគ្រប់គ្រងបញ្ជីបោះឆ្នោត និងការគ្រប់គ្រង ការបោះឆ្នោត ជាសមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (មាត្រា៧) និងបានបញ្ញត្តិបន្ថែមថា ការសម្រេចលើការចុះបញ្ជីបេក្ខជន ជាអំណាច មុខងារ និងភារកិច្ចរបស់ គ.ជ.ប (មាត្រា៩)។

ការដាក់ និងការទទួលពាក្យសុំចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត សម្រាប់ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ នៅគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់រៀបចំការ បោះឆ្នោត (គ.យ.សប) បានប្រព្រឹត្តទៅកាលពីថ្ងៃទី៤ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២។ ជាមួយដំណើរការចុះបញ្ជី នេះ ក្នុងចំណោមគណបក្សនយោបាយដែលមិនបានចុះបញ្ជី មានតែគណបក្សគណបក្សសម្ព័ន្ធដើម្បីប្រជាធិបតេ យ្យមួយទេ ដែលបានប្រកាសជាសាធារណៈថា គណបក្សខ្លួនមិនចូលរួមប្រកួតប្រជែងក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើស រើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២នេះ ដូចខ្លឹមសារនៃលិខិតចេញសេចក្តីជូនដំណឹង លេខ ០០២/២២ គសប កាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ ដែលបានកត់សម្គាល់ថា (១) គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំ ការបោះឆ្នោតបានរឹតត្បិតយ៉ាងខ្លាំង នូវលទ្ធភាពរបស់គណបក្សនយោបាយក្នុងការទទួលបាននូវទម្រង់លទ្ធផល បឋមនៅការិយាល័យបោះឆ្នោត ដោយមិនប្រគល់ឱ្យដោយផ្ទាល់នូវទម្រង់លទ្ធផលឆ្នោតបឋម(ទ.១១០២) មក ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយភ្លាមៗ នៅក្រោយការរាប់សន្លឹកឆ្នោតរួច។ (២) គឺផ្តោតលើការកំណត់សុពលភាព សន្លឹកឆ្នោតបានការ ដែលគណបក្សនេះយល់ថា ប្រើប្រាស់នូវនីតិវិធីចាស់ដដែល។

៦.១ ឃុំសង្កាត់មានបេក្ខជនតែមួយគណបក្សនយោបាយ

លទ្ធផលប្រកាសជាផ្លូវការ បន្ទាប់ពីការចុះបញ្ជីបេក្ខជននេះ បានបង្ហាញថា ឃុំសង្កាត់ចំនួន ២៤ មិនមាន គណបក្សនយោបាយណាមួយក្រៅពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែង (ឧបសម្ព័ន្ធទី៤)។ ឃុំសង្កាត់ទាំង ២៤នោះ ស្ថិតនៅក្នុងរាជធានីខេត្តចំនួន៨ រួមមានខេត្តកំពង់ចាមចំនួន២ គឺសង្កាត់បឹងកក សង្កាត់ កំពង់ចាម ក្រុងកំពង់ចាម ខេត្តកោះកុង ចំនួន១ គឺឃុំថ្មដូនពៅ ស្រុកថ្មបាំង ខេត្តមណ្ឌលគិរី ចំនួន១ ក្នុងសង្កាត់ មនោរម្យ ក្រុងសែនមនោរម្យ រាជធានីភ្នំពេញ ចំនួន៨ គឺសង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន សង្កាត់អូរឫស្សីទី១ ទី ២ សង្កាត់មនោរម្យ សង្កាត់មិត្តភាព ខណ្ឌ៧មករា សង្កាត់ផ្សារដេប៉ូទី១ សង្កាត់ផ្សារដើមគរ ខណ្ឌទួលគោក

សង្កាត់ទួលស្វាយព្រៃទី១ ខណ្ឌបឹងកេងកង ខេត្តព្រះវិហារ ចំនួន១ ឃុំមរតក ស្រុកជាំក្សាន្ត ខេត្តពោធិ៍សាត់ ចំនួន ៣ ឃុំកណ្តៀង ឃុំរាំងទិល ស្រុកកណ្តៀង ឃុំក្រពើពីរ ស្រុកវាលវែង ខេត្តរតនៈគិរី ចំនួន ៧ គឺឃុំតាឡាវ ស្រុកអណ្តូងមាន ស្រុកបរកែវ ឃុំសាមគ្គី ឃុំល្អក់ ស្រុកអូរជុំ ឃុំតាវែងក្រោម ស្រុកតាវែង ឃុំកោះប៉ង និង ឃុំកុកឡាក់ ស្រុកវើនសែ និងខេត្តស្វាយរៀងចំនួន១ គឺឃុំគយត្របែក ក្រុងស្វាយរៀង។

តារាងទី១ ឃុំសង្កាត់មានតែបេក្ខជនមកពីគណបក្សប្រជាជនតែមួយ

ល.រ	រាជធានី ខេត្ត	ស្រុកខណ្ឌក្រុង	ឃុំសង្កាត់	គណបក្ស
១	កំពង់ចាម	កំពង់ចាម	សង្កាត់បឹងកុក	ប្រជាជនកម្ពុជា
២	កំពង់ចាម	កំពង់ចាម	សង្កាត់កំពង់ចាម	ប្រជាជនកម្ពុជា
៣	កោះកុង	ថ្មបាំង	ថ្មដូនពេញ	ប្រជាជនកម្ពុជា
៤	មណ្ឌលគិរី	សែនមនោរម្យ	មនោរម្យ	ប្រជាជនកម្ពុជា
៥	រាជធានីភ្នំពេញ	ចំការមន	បឹងត្របែក	ប្រជាជនកម្ពុជា
៦	រាជធានីភ្នំពេញ	៧មករា	អូរស្បូវទី១	ប្រជាជនកម្ពុជា
៧	រាជធានីភ្នំពេញ	៧មករា	អូរស្បូវទី២	ប្រជាជនកម្ពុជា
៨	រាជធានីភ្នំពេញ	៧មករា	មនោរម្យ	ប្រជាជនកម្ពុជា
៩	រាជធានីភ្នំពេញ	៧មករា	មិត្តភាព	ប្រជាជនកម្ពុជា
១០	រាជធានីភ្នំពេញ	ទួលគោក	ផ្សារដេប៉ូទី១	ប្រជាជនកម្ពុជា
១១	រាជធានីភ្នំពេញ	ទួលគោក	ផ្សារដើមគរ	ប្រជាជនកម្ពុជា
១២	រាជធានីភ្នំពេញ	បឹងកេងកង	ទួលស្វាយព្រៃទី១	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៣	ព្រះវិហារ	ជាំក្សាន្ត	មរតក	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៤	ពោធិ៍សាត់	កណ្តៀង	កណ្តៀង	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៥	ពោធិ៍សាត់	កណ្តៀង	រាំងទិល	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៦	ពោធិ៍សាត់	វាលវែង	ក្រពើពីរ	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៧	រតនគិរី	អណ្តូងមាន	តាឡាវ	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៨	រតនគិរី	បរកែវ	លុងយុង	ប្រជាជនកម្ពុជា
១៩	រតនគិរី	អូរជុំ	សាមគ្គី	ប្រជាជនកម្ពុជា
២០	រតនគិរី	អូរជុំ	ល្អក់	ប្រជាជនកម្ពុជា
២១	រតនគិរី	តាវែង	តាវែងក្រោម	ប្រជាជនកម្ពុជា
២២	រតនគិរី	វើនសែ	កោះប៉ង	ប្រជាជនកម្ពុជា
២៣	រតនគិរី	វើនសែ	និងឃុំកុកឡាក់	ប្រជាជនកម្ពុជា
២៤	ស្វាយរៀង	ស្វាយរៀង	គយត្របែក	ប្រជាជនកម្ពុជា

សរុបឃុំសង្កាត់មានតែគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាតែមួយ ចំនួន ២៤ឃុំសង្កាត់ ក្នុងរាជធានីខេត្តចំនួន៨

លទ្ធផលផ្លូវការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយ គឺគណបក្សឆ្លើយតប មានបេក្ខជននៅក្នុងឃុំសង្កាត់ត្រឹមចំនួន ១៦២៣ឃុំសង្កាត់ នៃបេក្ខជនដែលបានដាក់ក្នុង ១៦៤៩ឃុំសង្កាត់។ ករណីនេះបេក្ខជននៅក្នុង ២៦ឃុំសង្កាត់ ត្រូវបានអវត្តមាន ព្រោះថា គ.ជ.ប បានលុបចេញពីបញ្ជីបេក្ខជនក្នុងឃុំសង្កាត់ចំនួន ១១ឃុំសង្កាត់ តាមបណ្តឹងសុំលុបឈ្មោះ និងក្រៅពីនោះ គឺមិនអាចស្វែងរកបេក្ខជនគ្រប់លក្ខខណ្ឌដាក់បំពេញវិញបាន។ បេក្ខជនមកពីគណបក្សឆ្លើយតប ដែលបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនត្រូវបានលុបចេញពីក្នុងឃុំសង្កាត់ចំនួន១១នោះ មាននៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ចំនួន ៨សង្កាត់ ខេត្តកំពង់ចាម ចំនួន ២ឃុំសង្កាត់ និងចំនួន១ឃុំ នៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់។ នៅរាជធានីភ្នំពេញ មានសង្កាត់ទួលស្វាយព្រៃ១ សង្កាត់មនោរម្យ សង្កាត់ផ្សារដើមគរ សង្កាត់ព្រែកលៀប សង្កាត់ក្បាលកោះ សង្កាត់អូរឫស្សី១ សង្កាត់អូរឫស្សី២ និងសង្កាត់ដេប៉ូទី១។ នៅកំពង់ចាម មានសង្កាត់កំពង់ចាម និងសង្កាត់បឹងកក និងនៅខេត្តពោធិ៍សាត់ មានឃុំកណ្តៀង។²

៧. ដំណើរការយោសាសនាបោះឆ្នោត

យុទ្ធនាការយោសាសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃសៅរ៍ ទី២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ រហូតដល់ថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ដែលមានរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ ហើយគ្រប់សកម្មភាពយោសាសនាត្រូវបញ្ឈប់ ២៤ម៉ោង មុនថ្ងៃបោះឆ្នោត (មាត្រា៧០ នៃ ច.ប.យ.ស)។ ដោយឡែកសកម្មភាពយោសាសនាវិញ គ្រប់គណបក្សនយោបាយអាចធ្វើសកម្មភាពយោសាសនា ចាប់ផ្តើមពីម៉ោង ៦.០០នាទីព្រឹក ដល់ម៉ោង ១០.០០នាទីយប់ ហើយត្រូវបញ្ឈប់សកម្មភាពយោសាសនារបស់ខ្លួនទាំងអស់នៅម៉ោង ១០.០០នាទីយប់ ដល់ម៉ោង ៦.០០នាទីព្រឹក។ ការយោសាសនាដោយប្រើឧបករណ៍បំពង់សម្លេង ត្រូវហាមឃាត់នៅម៉ោង ១២.០០នាទីថ្ងៃត្រង់ ដល់ម៉ោង ២.០០នាទីរសៀល។ ទីកន្លែងមួយចំនួនទៀតត្រូវហាមឃាត់ផងដែរ ដូចជាក្បែរមន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន ឬគ្រឹះស្ថានសិក្សានានា ប៉ុន្តែគណបក្សនយោបាយអាចយោសាសនាបាន នៅក្រៅម៉ោងសិក្សា។

ជាទូទៅ បរិយាកាសទាក់ទងការយោសាសនាបោះឆ្នោត មានភាពស្ងប់ស្ងាត់ គ្មានអំពើហិង្សា ឬការប្រឈមដាក់គ្នារវាងក្បួនដង្ហែរបស់គណបក្សនយោបាយនោះទេ។ ទម្រង់នៃការហែរក្បួនយោសាសនា មិនមានទ្រង់ទ្រាយធំៗ ដូចកាលឆ្នាំ២០១៧ នោះឡើយ ខណៈមានគណបក្សតិចតួចប៉ុណ្ណោះ បានធ្វើការដង្ហែក្បួនយោសាសនាតាមមហាវិថីធំៗ និងដងផ្លូវសាធារណៈផ្សេងទៀត។ នៅថ្ងៃដំបូងនៃយុទ្ធនាការយោសាសនាបោះឆ្នោតនេះ ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញថា មានគណបក្សចំនួន២ ដែលបានចេញយោសាសនា និងមានអ្នកចូលរួមយោសាសនាច្រើន គឺមានគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដែលជាគណបក្សកាន់អំណាច បានដាក់បេក្ខជនគ្រប់ឃុំសង្កាត់ទូទាំងប្រទេស និងគណបក្សឆ្លើយតប ដែលបានដាក់បេក្ខជនស្ទើរគ្រប់ឃុំសង្កាត់។ គណបក្សនយោបាយដែលបានចូលរួមប្រកួត

² <https://bit.ly/3PvfTM8>

³ <https://khmer.voanews.com/a/commune-council-election-campaign-kicks-off-under-calm-atmosphere/6583453.html>

ប្រវែងមានចំនួន ១៧។ គណបក្សទាំងនេះ បានចូលរួមដាក់បេក្ខជនឈរឈ្មោះ ចំនួនជាង ៨២,៧០០នាក់ នៅឃុំ សង្កាត់ចំនួន១៦៥២។

ជាមួយដំណើរការឃ្លាំមើលការយោសាសនាបោះឆ្នោតនេះ ខុមហ្វ្រែល បានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួន ដើម្បីឃ្លាំមើលដំណើរការបោះឆ្នោតចំនួន ១០០ឃុំសង្កាត់ នៅទីប្រជុំជននៃទីរួមខេត្តក្នុង ២៣ខេត្ត។

៧.១. ដំណើរការមុនការយោសាសនាបោះឆ្នោត

នៅមុនការយោសាសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថា ករណីអំពើហិង្សា ឃាតកម្ម មិនបានកើតឡើងនោះទេ ចំពោះគណបក្សនយោបាយ ឬបេក្ខជនឈរឈ្មោះ ក៏ដូចជាសកម្មជនរបស់គណបក្សនីមួយៗ។ គណបក្សនយោបាយទាំងអស់បានត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ចូលរួមធ្វើសកម្មភាពយោសាសនារបស់ខ្លួន ជាមួយការរៀបចំផែនការសកម្មភាព ក្នុងការទាញទឹកចិត្តប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោត ដើម្បីឱ្យពួកគេបោះឆ្នោតគាំទ្រ ដល់គណបក្សខ្លួន លើកលែងតែគណបក្សភ្លើងទៀន ដែលសង្កេតមើលឃើញថា មានពេលវេលាខ្លី មិនសូវគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំនៅដំណាក់កាលនីមួយៗ។

ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថា គណបក្សនយោបាយដែលលេចធ្លោហើយមានការគាំទ្រពីប្រជាពលរដ្ឋទូទាំងប្រទេស ជាមួយការដាក់បេក្ខជនឈរឈ្មោះច្រើនជាងគេនោះ គឺ ទី១. គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងទី២. គណបក្សភ្លើងទៀន។ ទោះបីគណបក្សនយោបាយ បានដាក់បេក្ខជនឈរឈ្មោះបានច្រើន ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែសកម្មភាពយោសាសនាហាក់បីពុំសូវមានសកម្មភាពខ្លាំងដូចកាលពីការបោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិមុននោះទេ។ នេះជាការកត់សំគាល់ លើការឃ្លាំមើលការបោះឆ្នោត ផ្អែកលើបញ្ហាធនធានរបស់គណបក្ស ការផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធសាស្ត្រយោសាសនា រាប់បញ្ចូលទាំងបរិយាកាសនយោបាយផង ជាមូលហេតុដែលធ្វើឱ្យយុទ្ធនាការយោសាសនានៅអាណត្តិទី៥នេះ មិនសូវមានសកម្មភាពផុសផុលឡើយ។⁴

៧.២. អំឡុងពេលយោសាសនាបោះឆ្នោតផ្លូវការ

ក្នុងអំឡុងពេលយោសាសនាបោះឆ្នោត ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា នូវតែមិនមានអំពើហិង្សា ឬការគំរាមកំហែងធ្ងន់ធ្ងរ ឬឃាតកម្មណាមួយ ដែលបានកើតឡើងចំពោះគណបក្សនយោបាយ ឬបេក្ខជន ឬអ្នកគាំទ្រគណបក្សឡើយ។ គណបក្សដែលបានចុះបញ្ជីបេក្ខជន និងបេក្ខជនទាំងអស់អាចធ្វើការផ្សព្វផ្សាយពីកម្មវិធីនយោបាយក្នុងការអភិវឌ្ឍឃុំ សង្កាត់បាន។ សកម្មភាពមួយចំនួនត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូលអ្នកបោះឆ្នោតឱ្យបោះឆ្នោតឱ្យបន្តការគាំទ្រ បេក្ខជន ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយ រួមមាន (១) ការជួបជុំជាសាធារណៈ (២) ការយោសាសនាតាមផ្ទះ (៣) ការរៀបចំហែរក្បួននៅឃុំ សង្កាត់ (៤) ការផ្សព្វផ្សាយតាមវីឡូ ឬទូរទស្សន៍ ឬសារព័ត៌មាន (៥) ការបិទផ្សាយពាក្យស្លោកតាមបង្គោល ឬកម្មវិធីនយោបាយ ឬរូបភាពយោសាសនានា (៦) ការចែកខិត្តប័ណ្ណ (៧) ស្លាកសញ្ញា ឬម្ហូប សម្លៀកបំពាក់ សម្ភារបោះពុម្ព ឬគូរ ឬផលិត (៨) ការប្រគុំតន្ត្រី ការច្រៀង

⁴ <https://bit.ly/3b3BQ60>

ចម្រៀងយោសនា (៩) សកម្មភាពលើកបដានៅទីសាធារណៈណាមួយ (១០) និងការរៀបចំប្រកួតកីឡាជាដើម (បញ្ញត្តិក្នុងប្រការ៧.១ នៃ ប.ន.យ.ស)។

៧.២.១ សមាសភាពចូលរួមការយោសនាបោះឆ្នោត

នៅក្នុងអំឡុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត តាមការសង្កេតរបស់ខុមហ្វ្រែលឃើញថា ក្នុងរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ នៃយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ គ្រប់គណបក្សនយោបាយទាំងអស់បានធ្វើសកម្មភាពយោសនាយ៉ាងសកម្ម ជាមួយអ្នកគាំទ្ររបស់ខ្លួន។ អ្នកចូលរួមដង្ហែរ ឬធ្វើសកម្មភាពក្នុងការយោសនា ជាប្រជាពលរដ្ឋធម្មតា ឬមានមន្ត្រីរាជការជាគ្រូបង្រៀនខ្លះ លើកលែងតែគណបក្សកាន់អំណាច ដែលមានអ្នកចូលរួមគាំទ្រ និងធ្វើសកម្មភាព មានសមាសភាពជាសមាជិកគណបក្ស ប្រជាពលរដ្ឋសាមញ្ញ ប្រជាពលរដ្ឋជាមន្ត្រីរាជការ (អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្ត គ្រូបង្រៀន មន្ត្រីតាមក្រសួង មន្ទីរ និងការិយាល័យ) កងកម្លាំង (ទាហាន នគរបាល) មន្ត្រីតុលាការ អាជ្ញាធរភូមិ ប្រជាការពារភូមិជាដើម។

៧.២.២ សកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត

សកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត បានចែងនៅក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ច.ប.យ.ស និងណែនាំពីការអនុវត្តនៅក្នុងប្រការនៃបទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ដូចអ្វីដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងចំណុច ៤.២ ខាងលើ។ សកម្មភាពនៃការយោសនា ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញទម្រង់នៃការធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗគ្នា តាមគណបក្សនយោបាយ តាមធនធានថវិកា និងចំនួននៃអ្នកគាំទ្រដែលបានធ្វើសកម្មភាពយោសនាជាអាទិ៍ រួមមាន ការជួបជុំ ការហែរជាក្បួន ការប្រគំតន្ត្រី ការចាក់ឧត្តោសនសព្ទនៅតាមទីស្នាក់ការគណបក្ស ការចាក់ឧត្តោសនសព្ទតាមម៉ូតូចល័តតាមភូមិ ក្នុងឃុំ សង្កាត់ ការដើរតាមផ្ទះចែកខិត្តប័ណ្ណ បង្រៀនឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតរៀនគូរលើរូបសញ្ញាគណបក្ស និងដើរបិទបដាជាដើម។

នៅក្នុងភូមិសាស្ត្ររាជធានីភ្នំពេញ ក្នុងថ្ងៃដំបូងនេះ មានគណបក្សនយោបាយចំនួន៤ ធ្វើយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ក្នុងនោះមានគណបក្សនយោបាយចំនួន២ បានហែរក្បួនទ្រង់ទ្រាយធំ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដែលមានអ្នកចូលរួមប្រមាណ ៤០.០០០នាក់ និងគណបក្សក្លឺងទៀន ដែលមានអ្នកចូលរួមប្រមាណ ១.៥០០នាក់ រីឯគណបក្សពីរផ្សេងទៀត គឺគណបក្សខ្មែរវប្បធម៌ និងគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន បានធ្វើសកម្មភាពហែក្បួនយោសនា ចាក់មេត្រូចល័ត ចែកខិត្តប័ណ្ណ នៅតាមសង្កាត់មួយចំនួនដែលខ្លួនបានចុះបញ្ជីបេក្ខជន។⁵

រីឯសកម្មភាពនៃការយោសនានេះ នៅតាមបណ្តាខេត្តផ្សេងៗទៀត ក៏មិនខុសគ្នាដែរគឺ គណបក្សនយោបាយបានធ្វើសកម្មភាព ចែកខិត្តប័ណ្ណក្នុងឃុំសង្កាត់ ធ្វើការជួបប្រជុំនៅទីស្នាក់ការគណបក្ស ការចាក់ឧត្តោសនសព្ទ (មេត្រូ) នៅតាមទីតាំងនានា និងការដើរបង្រៀនដល់សកម្មជនពីរបៀបគូសជ្រើសរើសគណបក្សរបស់ខ្លួនលើសន្លឹកឆ្នោត។ មិនខុសពីក្បួនយោសនាដែលបានរៀបចំនៅរាជធានីភ្នំពេញនោះទេ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សក្លឺងទៀន នូវតែមានសកម្មភាព និងអ្នកចូលរួមច្រើន។ រីឯគណបក្សផ្សេងទៀត ទោះបីមានចំនួន

⁵ <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5654>

អ្នកចូលរួមតិច ឬក្បួនយោសនាមិនធំ តែនូវតែធ្វើសកម្មភាពក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួនដាក់បេក្ខជន ដូចជា គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន គណបក្សសញ្ញាតិកម្ពុជា គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៉ិច គណបក្សសំបុកឃុំសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ គណបក្សកម្ពុជានិយម គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ គណបក្សឆ្លៀតខ្មែរ គណបក្សកែទម្រង់កម្ពុជា និងគណបក្សខ្មែរតែមួយ។^៦

រូបភាពទី៤ រូបភាពសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សបាយ

ក្បួនដង្ហែគណបក្សភ្លើងទៀន

ក្បួនដង្ហែគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា

សកម្មភាពគណបក្សភ្លើងទៀន ដើរចែកខិតប័ណ្ណដល់អ្នកបោះឆ្នោត នៅសង្កាត់កោះរ៉ុងសន្លឹម ក្រុងកោះរ៉ុង ខេត្តព្រះសីហនុ

ការចែកខិតប័ណ្ណរបស់គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាននៅក្នុងខេត្តកំពត

⁶ <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5687>, <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5750>, <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5755>, <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5761>, <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5654>

ការដាក់ឧត្តេសានសព្វថ្នាក់តាមម៉ូតូ

ការយោសនាតាមរយៈម៉ូតូកង់បី

ក្រុមការងារគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបង្រៀនអ្នកបោះឆ្នោតឱ្យចេះគូសជ្រើសរើសសញ្ញាលើគណបក្សខ្លួន (រូបភាពនៅក្នុងខេត្តព្រះសីហនុ)

៧.៣ ការចំណាយហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់យោសនាបោះឆ្នោត

៧.៣.១ ការចំណាយលើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត

គណបក្សនយោបាយនីមួយៗ បានរៀបចំធ្វើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ។ សកម្មភាពទាំងនោះ ខុមហ្វ្រែល បានមើលឃើញថា គណបក្សនយោបាយដែលបានប្រើប្រាស់ធនធានច្រើនជាងគេ ក្នុងការរៀបចំ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដែលចំណាយទាំងនោះ មានចំណាយលើការចែកជូនសមាជិកគណបក្សមុនយោសនាបោះឆ្នោត ការចែកក្រោយសកម្មភាពដង្ហែក្សនយោសនា ការចំណាយលើការរៀបចំស្លាក

សញ្ញានៅតាមទីសាធារណៈ ការរៀបចំខិតប័ណ្ណ ការរៀបចំឯកសារសម្រាប់បង្រៀនពលរដ្ឋឱ្យចេះគូសជ្រើសរើស រូបសញ្ញាគណបក្ស ការជួបជុំ ការរៀបចំជាក្បួនដង្ហែ និងការប្រគំតន្ត្រី។ល។

រីឯគណបក្សនយោបាយផ្សេងទៀត ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា មានការចំណាយថវិកា លើសកម្មភាព ក្នុងការរៀបចំ និងចែកខិតប័ណ្ណ ការរៀបចំស្លាកសញ្ញា ការជួបជុំនៅស្នាក់ការគណបក្ស និងការដង្ហែជាក្បួន តែ មិនចំណាយច្រើនដូចគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានោះទេ។

៧.៣.២ ប្រភពចំណូល ចំណាយ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋ លើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត

ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថា ក្នុងដំណើរការយោសនានេះ ច្បាប់បោះឆ្នោតមិនបានកំណត់ ឬមាននីតិវិធីសម្រាប់គណបក្ស ស្តីពីការចំណាយថវិកាលើការយោសនាបោះឆ្នោតនោះទេ គណបក្សនីមួយៗ បានប្រើប្រាស់ធនធានថវិកាតាមលទ្ធភាពដែលគណបក្សខ្លួនមាន។

ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថែមទៀតថា ការមិនកំណត់គោលការណ៍ចំណាយថវិកាក្នុងការយោសនា និងការមិនផ្តល់ថវិកាពីស្ថាប័នរដ្ឋសម្រាប់ជួយគណបក្សនយោបាយ នាំឱ្យគណបក្សនយោបាយទាំងអស់ ចូលរួមសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត មានគម្លាតគ្នាខ្លាំង ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានថវិកា។ ករណីនេះ ខុមហ្វ្រែល មើលសង្កេតឃើញថា គណបក្សកាន់អំណាច បានប្រើប្រាស់ ថវិកា ធនធានមនុស្សជាមន្ត្រីរាជការ មធ្យោបាយយោសនា (ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយលើវីឡូ ទូរទស្សន៍ ឯកជន) ការប្រើប្រាស់ដងផ្លូវសាធារណៈ ច្រើនជាងគណបក្សដទៃ ដោយមិនមានការពិនិត្យ និងបង្ហាញជាសាធារណៈថា ការប្រើប្រាស់នោះស្រប ឬគោរពតាមគោលការណ៍ស្មើភាព តម្លាភាព ឬយ៉ាងណានោះឡើយ។

រូបភាពទី៥ ផ្ទាំងនៅដងផ្លូវសាធារណៈប្រើប្រាស់យោសនាគណបក្ស

រូបភាព ការដាក់តាំងនៅទីតាំងសាធារណៈតាម
បណ្តោយផ្លូវ ២០០៤។

៧.៤ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលយោសនា

សកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោតសម្រាប់ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២២នេះ មិនមានទ្រង់ទ្រាយធំៗ ដូចការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧ នោះទេ។ ខុមហ្វ្រែល បានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួន ជាលេខាខេត្ត ដើម្បីឃ្លាំមើលដំណើរការបោះឆ្នោតនៅទីប្រជុំជននៃទីរួមខេត្តក្នុង ២៣ខេត្ត ប្រហែល ១០០ឃុំសង្កាត់។ សកម្មភាពនៃការយោសនាបានប្រព្រឹត្តិទៅតាមកាលវិភាគជាធម្មតា។ ក្នុងសកម្មភាពនៃការយោសនានេះ ខុមហ្វ្រែល មិនទទួលបានសេចក្តីវាយការណ៍ពីអ្នកសង្កេតការណ៍ ថាមានសកម្មភាពប្រឈមដាក់គ្នាដោយអំពើហិង្សា និងការបង្កជារូសស្នាម ឬការប្រឈមនៃក្បួនដង្ហែរបស់គណបក្សនយោបាយនោះទេ រីឯករណីធ្ងន់ធ្ងរដែលបង្កការភ័យខ្លាចដល់អ្នកបោះឆ្នោតតាមវិធីនៃការប្រើប្រាស់អាវុធក៏មិនមានដែរ។

ទោះជាយ៉ាងណា ខុមហ្វ្រែល នូវតែសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោត ដែលកើតចេញពីការអនុវត្តនូវគោលការណ៍នៃបទបញ្ជា និងនីតិវិធី និងច្បាប់បោះឆ្នោត ដែលបានកើតមាន

ឡើងនៅឃុំសង្កាត់ខ្លះៗ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបានសង្កេតឃើញនោះ រួមមាន (១) អព្យាក្រឹតភាព ឬការចូលរួមពី មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ (២) សកម្មភាពអាចចាត់ទុកថាទិញសន្លឹកឆ្នោត (៣) សកម្មភាព ដែលនាំឱ្យមានកើតជាជំលោះ ការរារាំង និងការរំខាន (៤) អព្យាក្រឹតភាពរបស់អាជ្ញាធរភូមិ ឃុំ (៥) ភាពមិនស្មើ គ្នានៃការប្រើប្រាស់ទឹកនៃ និងសន្តិសុខ (៦) ការបង្កការភ័យខ្លាចតាមរយៈការគំរាមកំហែង និង (៧) ការបង្កការ ភ័យខ្លាចដល់អ្នកបោះឆ្នោត។

តារាងទី២ ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងអំឡុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត

ល.រ	ភាពមិនប្រក្រតីកើតមានក្នុងពេលយោសនា	ចំនួន
1	អព្យាក្រឹតភាព ការជ្រៀតជ្រែកពីមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ	300
2	សកម្មភាពនាំឱ្យមានជំលោះ ការរារាំង និងការរំខាន	35
3	អព្យាក្រឹតភាពរបស់អាជ្ញាធរភូមិ ឃុំ	34
4	ភាពស្មើគ្នានៃការអនុវត្តសកម្មភាព (ទឹកនៃ និងសន្តិសុខ)	12
5	ការបង្កការភ័យខ្លាច និងការគំរាមកំហែង	8
សរុបករណី		389

នៅក្នុងឃុំសង្កាត់ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញ ១៤ថ្ងៃ ក្នុងឃុំសង្កាត់ ប្រហែលចំនួន ១០០ ឃើញមានភាពមិនប្រក្រតី ចំនួន ៣៨៩ករណី បានកើតឡើង។ ក្នុងចំណោមករណីទាំង អស់ដែលបានកើតមានឡើងនោះ មានករណីទាក់ទងលើ អព្យាក្រឹតភាព ឬការជ្រៀតជ្រែករបស់មន្ត្រីរាជការស៊ី វិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ កើតមានច្រើនជាងគេ គឺចំនួន ៣០០ករណី។ ករណីសកម្មភាពនាំឱ្យមានជំលោះ ការរារាំង និងការរំខានមានចំនួន ៣៥ករណី និងករណីទាក់ទងភាពស្មើគ្នានៃការអនុវត្តសកម្មភាព មានចំនួន ១២ ករណី។

អព្យាក្រឹតភាព ឬការជ្រៀតជ្រែករបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ជាចំណុចសំខាន់ ក្នុងតួនាទីជាអ្នកបំរើសេវាសាធារណៈ ជាអ្នកការពារសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ ក្នុងបទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់(ប.ន.យ.ស) ក្នុងជំពូកទី៧ បានហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់តួនាទី និង ការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋ ដើម្បីគាំទ្រគណបក្សនយោបាយណាមួយ ឬដើម្បីប្រឆាំងគណបក្សនយោបាយណា មួយ រួមទាំងហាមឃាត់មេភូមិ ជំនួយការភូមិ ត្រូវជៀសវាងការគំរាមកំហែង ឬបង្ហាញឥរិយាបថលម្អៀង។ ទោះបី មានការបញ្ញត្តិជាគោលការណ៍ក្នុងការអនុវត្តយ៉ាងណាក៏ដោយ ខុមហ្វ្រែល នូវតែសង្កេតឃើញថា អ្នកគាំទ្រគណ បក្សកាន់អំណាចបានប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋ ក្នុងសកម្មភាពយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ដែលមានការ ចូលរួមយោសនា ពីមន្ត្រីរាជការ រួមមាន អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្ត មន្ត្រីតុលាការ នាយប៉ុស្តិ៍ និងមន្ត្រី ការិយាល័យបោះឆ្នោតខ្លះទៀតផង។ ក្រៅពីការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សនេះ ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញនូវ ការប្រើប្រាស់ថវិកាដែលបង្ហាញពីភាពបិទបាំងអត្តសញ្ញាណ និងសង្ស័យថា ជាថវិការបស់រដ្ឋ ព្រោះថា រថ

យន្តការនោះបានបាំងស្លាកលេខ និងរថយន្តខ្លះទៀតបានដកស្លាកលេខចេញ។ ខាងក្រោម ជារូបភាពខ្លះៗ នៃមន្ត្រីរាជការ តាមបណ្តាខេត្ត ចូលរួមដឹកនាំឃោសនាគណបក្សនយោបាយ និងរថយន្តចូលរួមឃោសនា។

រូបភាពទី៦ សកម្មភាពមន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីតុលាការចូលរួមឃោសនាឱ្យគណបក្ស

សមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ជួបជុំគ្នានៅទីតាំងដីឡូក្រុមហ៊ុនឡេងណាវ៉ាតត្រា នៅក្នុងស្រុកព្រៃនប់ ក្នុងខេត្តព្រះសីហនុ មានអ្នកចូលរួមមកពី ១៥ឃុំ។ ការជួបជុំនេះ បានផ្តល់សុន្ទរកថា ដោយអភិបាលគណៈអភិបាលខេត្ត សង្កេតឃើញមានការចូលរួមពីមន្ត្រីរាជការជាច្រើននាក់ រួមទាំងព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមសាលាដំបូង និងអ្នកធ្វើការនៅសាលាឧទ្ធរណ៍ផងដែរ បានពាក់អាវ និងមួករបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។

អ្នកសង្កេតការណ៍បានឃើញ មេប៉ុស្តិ៍ នៅឃុំកោះចិន ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្តាល បានស្លៀកពាក់ខោអាវ គណបក្សប្រជាជន ចូលរួមឃោសនាបក្ស កាលពីថ្ងៃសុក្រ ទី២៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២។

ការចូលរួមឃោសនារបស់លោកមេប៉ុស្តិ៍ ឃុំកំពង់ចំលង ក្រុងស្វាយរៀង ខេត្តស្វាយរៀង។

ការថ្លែងសន្ទរកថា ដោយឯកឧត្តមអភិបាលនៃគណៈ
អភិបាលខេត្តក្រចេះ

ការចូលរួមដង្ហែរ និងជួបជុំ ដោយមន្ត្រីរាជការ
ក្នុងខេត្តកំពត

រថយន្តដោះស្លាកលេខ ហៃក្យួនយោសនា
នៅរាជធានីភ្នំពេញ

រថយន្តបិទបាំងស្លាកលេខក្នុងការហៃក្យួនយោសនា
នៅក្នុងខេត្តប៉ៃលិន

ករណីសកម្មភាពដែលនាំឱ្យមានជំលោះ ការរារាំង និងការរំខានដល់គណបក្សនយោបាយ ខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញមានសកម្មភាពកើតឡើង នៅតាមខេត្តមួយចំនួន ក្នុងគោលដៅដែលខុមហ្វ្រែលបានសង្កេត ក្នុងនោះរួមមាន កំពង់ស្ពឺ កោះកុង តាកែវ ស្វាយរៀង ព្រះសីហនុ បាត់ដំបង កំពង់ចាម ព្រះវិហារ និងប៉ៃលិន។ អ្វីដែលបានកត់សម្គាល់ឃើញនោះ គឺសកម្មភាពគំរាមកំហែង ដល់សកម្មជនគណបក្សនយោបាយក្នុងពេលយោសនា ការហែកបំផ្លាញស្លាកគណបក្ស និងមានការរំខានការហែកក្យួនគណបក្សផងដែរ។ ករណីមួយមានហេតុការណ៍កើតឡើងស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងរុន ឃុំច្រេស ស្រុកចន្ទ្រា ខេត្តស្វាយរៀង កាលពីថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ វេលាម៉ោង ៨ និង៤៨នាទីព្រឹក។ ករណីនេះ មានឡានមួយគ្រឿងបិទស្លាកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានចាក់មេក្រូពីក្រោយក្យួនដង្ហែរបស់គណបក្សភ្លើងទៀន និងបន្ទាប់មកបានវ៉ាក្យួនទៅមុខដោយមិនមានការសម្របសម្រួលណាមួយនោះទេ។

រូបភាពទី៨ ទិដ្ឋភាពហែក្សន និងការចាក់មេត្រូពីក្រោយក្សន

រូបភាពនេះ ជាហេតុការណ៍កើតឡើងស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងរុន ឃុំច្រេស ស្រុកចន្ទ្រា ខេត្តស្វាយរៀង កាលពីថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ វេលាម៉ោង ៨ និង៤៨នាទីព្រឹក។ ករណីនេះ បានបង្ហាញពីឡានមួយគ្រឿង បានចាក់មេត្រូពីក្រោយក្សនដង្ហែរបស់គណបក្សភ្លើងទៀន និងបានវ៉ាក្សនទៅមុខ ដោយមិនមានការសម្របសម្រួលណាមួយនោះទេ។

គ្រប់គណបក្សនយោបាយត្រូវបានផ្តល់ទីកន្លែងសម្រាប់ការយោសាសនា ការហែក្សន ការលើកស្លាកគណបក្សនៅតាមទីសាធារណៈ នៅទីស្នាក់ការ និងនៅគេហដ្ឋានរបស់សកម្មជនផងដែរ ដោយស្មើភាពគ្នា។ ទោះយ៉ាងណា ការអនុវត្តជាក់ស្តែង ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថា ការលើកស្លាកសញ្ញានៅកន្លែងមួយចំនួន មិនត្រូវបានសម្របសម្រួល ការពារនោះទេ។ មានករណីជាក់ស្តែងមួយចំនួន ដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដូចករណីហែក្សនគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន ដោយជនមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិទួលវិហារ ឃុំស្វាយយា ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង។ ករណីកាត់យកបាយោសនាអស់ចំនួន ៣ នៅឃុំបិតត្រាង ស្រុកព្រៃនប់ ខេត្តព្រះសីហនុ កាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២។ គណបក្សខ្មែរហ្វូមជាតិ យកស្លាកសញ្ញាថ្មីទៅបិទលើស្លាកសញ្ញាចាស់ដែលចាស់ ត្រូវបានអាជ្ញាធរឃុំតាអង ស្រុកកូនមុំ ខេត្តរតនគិរី រារាំងមិនឱ្យបិទ។

រូបភាពទី៨ ដែលបានបង្ហាញពីការបង្កទំនាស់ ឬរំខានដល់គណបក្សនយោបាយដទៃ

ករណីហែកស្លាកគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន ដោយជនមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិទួលវិហារ ឃុំ ស្វាយយា ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង។

ការបង្កការភ័យខ្លាច និងការគំរាមកំហែងក៏តែងតែកើតមានក្នុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត ដោយជនមិនស្គាល់មុខដែលលាក់អត្តសញ្ញាណ ឬអាជ្ញាធរមានភាពលម្អៀងគាំទ្រគណបក្សមានអំណាច បានប្រើប្រាស់រូបភាពបំភ័យ ឬគម្រាមកំហែងមួយចំនួនលើគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ ដូចករណី កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ មានក្មេងស្មាវពីរនាក់ បានជិះម៉ូតូ យកស្បែកជើងគប់មកលើកូនដង្ហែរបស់គណបក្សភ្លើងទៀននៅក្នុងភូមិត្រាំងលាវ ឃុំត្រាំងលាវ ស្រុកបាទី ខេត្តតាកែវ។ ជនប្រព្រឹត្តនោះត្រូវបានស្គាល់ឈ្មោះថា ហួរ ភេទប្រុស អាយុ ២៤ឆ្នាំ និងបក្សពួក ១នាក់ទៀត បានយកស្បែកជើងមកគប់ពីក្រោយខ្នង និងចំក្បាល សកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀនម្នាក់ ឈ្មោះ អ៊ី ភេទប្រុស អាយុ ៣៤ឆ្នាំ បានរងរបួសស្រាល។ តំណាងគណបក្សភ្លើងទៀន បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅកាន់ប៉ូស្តិ៍ប៉ូលីស ដើម្បីដោះស្រាយតាមនីតិវិធី។ សមត្ថកិច្ចក៏បានកោះហៅជនបង្កហេតុមកសាកសួរ និងបានបញ្ចប់រឿងផងដែរ។ ករណីមួយទៀត តំណាងគណបក្សភ្លើងទៀន នៅឃុំល្បាំងពីរ ខេត្តរតនគិរី ឈ្មោះ ចាន់ វ៉ា ត្រូវបានជនមិនស្គាល់មុខ មកច្របាច់ក នៅពេលលោកសម្រាកនៅក្រោមផ្ទះ វេលាម៉ោង១២យប់ ថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២។ ខណៈពេលជនល្មើសកំពុងច្របាច់កនោះ លោក ចាន់ វ៉ា បានរើប៉ាស់រួច ហើយជនមិនស្គាល់មុខនោះក៏រត់បាត់។ ជនរងគ្រោះបានដាក់ពាក្យប្តឹងទៅនាយប៉ូស្តិ៍ តែនាយប៉ូស្តិ៍មិនបានដោះស្រាយទាន់ពេលវេលានោះទេ ហើយថ្ងៃបន្ទាប់បានប្រាប់ថា គាត់រស់រៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់ឱ្យគណបក្សហែកកូន។

មានកន្លែងមួយចំនួនទៀតនៅក្នុងឃុំសង្កាត់ត្រូវបានរាយការណ៍ថា ពីការមិនសម្របសម្រួលក្នុងការដង្ហែកូន ហើយក៏មានការចូលរួមឃ្លាំមើលពីអាជ្ញាធរថែមទៀត ដូចជាការតាមដានឃ្លាំមើល ចតរូប និងកត់ឈ្មោះអ្នក

ចូលរួមដង្ហែចម្រើន។ ដូចករណីនៅក្នុងឃុំកក់ ស្រុកបរកែវ ខេត្តរតនគិរី ដែលមានការជួបជុំជាសាធារណៈមួយ របស់គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ កាលពីថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ ត្រូវបានអាជ្ញាធរហាមឃាត់ជួបជុំ និងចតុប រួមទាំងកាត់ឈ្មោះ។ ករណីមួយទៀតនៅក្នុងឃុំត្រពាំងប្រិយ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ អាជ្ញាធរបានឈរ ចតុបអ្នកចូលរួមហែក្បួនយោសនារបស់គណបក្សភ្លើងទៀន កាលពីថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ធ្វើឱ្យអ្នកចូល រួមដង្ហែមានការព្រួយបារម្ភ។

រូបភាពទី៩ អាជ្ញាធរចតុបក្បួនដង្ហែគណបក្សភ្លើងទៀន

អាជ្ញាធរ បានឈរ
ចតុបអ្នកចូលរួម
ក្បួនយោសនារបស់
គណបក្ស
ភ្លើងទៀន

៧.៥ ថ្ងៃបិទបញ្ចប់យោសនាបោះឆ្នោត

ការយោសនាបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ត្រូវបានបិទបញ្ចប់នៅថ្ងៃសុក្រ ទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។ គណ បក្សនយោបាយ យ៉ាងហោចណាស់ចំនួនបី បានចេញហែក្បួនបិទបញ្ចប់របស់ខ្លួននៅរាជធានីភ្នំពេញ។ ក្នុងនោះ គណបក្សកាន់អំណាច គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ដឹកនាំដោយ លោក យូង ស្រែង ប្រធានគណៈកម្មាធិការ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជារាជធានីភ្នំពេញ និងគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលមានកម្លាំងប្រកួតប្រជែង គឺគណបក្ស ភ្លើងទៀន មានអ្នកចូលរួមច្រើនកុះករដល់រាបម៉ឺននាក់។ គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ ក៏បានហែក្បួនយោសនា របស់ ខ្លួននៅថ្ងៃបញ្ចប់នេះដែរ។ តាមរបាយការណ៍របស់គណកម្មការធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) មិនបាន បញ្ជាក់អំពីការដង្ហែរបស់គណបក្សផ្សេង លើសពីអ្វីដែលខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញនោះទេ។ នៅថ្ងៃបញ្ចប់នៃ ការយោសនានេះ គណបក្សនយោបាយ និង គ.ជ.ប បានបន្តអំពាវនាវឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ចេញទៅបោះ ឆ្នោតនៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី០៥ ខែមិថុនា។⁷ នៅក្នុងអំឡុងពេលយោសនា គិតត្រឹមថ្ងៃសុក្រ ទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០២២ គ.ជ.ប ទទួលបានពាក្យបណ្តឹងសរុបជាង ៥០០បណ្តឹង ភាគច្រើននៃពាក្យបណ្តឹង គឺពាក់ព័ន្ធនឹងសាររបស់

⁷ <https://bit.ly/3Nm7Dww>

គណបក្សឆ្លើងទៀនដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងពេលយោសនា (យោងតាមរបាយការណ៍លេខាខេត្តខុមហ្វ្រែល និងការបញ្ជាក់របស់អ្នកនាំពាក្យ គ.ជ.ប)។

ការសង្កេតឃ្លាំមើលដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោត រយៈពេល ១៤ថ្ងៃនៃយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោតនេះ ខុមហ្វ្រែល បានចេញរបាយការណ៍សង្ខេបបឋម ស្តីពី ស្ថានភាពនៃដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ កាលពីថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។^៨ ក្នុងរបាយការណ៍បឋមនេះ ខុមហ្វ្រែល បានបង្ហាញការរកឃើញពីភាពមិនប្រក្រតីចំនួន ៨ចំណុច។ ទន្ទឹមនឹងការបង្ហាញពីភាពមិនប្រក្រតី ខុមហ្វ្រែល ក៏បានផ្តល់ជាអនុសាសន៍ និងស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌអប្បបរមា ៦ចំណុច សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដែលក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលបានស្នើឡើងកាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១។^៩ ម្យ៉ាងទៀត ភ្ជាប់ជាមួយលក្ខខណ្ឌនេះ ស្នើឱ្យពិនិត្យ និងកំណត់លើនីតិវិធីសម្រាប់ឱ្យមន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីតុលាការ ដោយមិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតច្បាប់ឱ្យទៅចូលរួមការយោសនាបោះឆ្នោតនោះទេ ព្រោះពេលបោះឆ្នោត កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីរាជការត្រូវមានតួនាទីដោះស្រាយបញ្ហា និងការពារសន្តិសុខជូនអ្នកបោះឆ្នោត តាមការស្នើសុំរបស់គណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោត។ រីឯមន្ត្រីតុលាការមានតួនាទីក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងផ្សេងៗ តាមរយៈពាក្យបណ្តឹងពីប្រជាពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះ ដោយប្រការណាមួយដែលត្រូវការស្នើសុំជួយដោះស្រាយ ដូច្នេះបើមន្ត្រីតុលាការអវត្តមាន នោះនាំឱ្យដំណើរការនៃការដោះស្រាយបញ្ហាជូនប្រជាពលរដ្ឋ ជួបនូវបញ្ហាកកស្ទះ។

៨. ថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ថ្ងៃទី៥ មិថុនា)

ខុមហ្វ្រែល សហការជាមួយអង្គការដៃគូ បានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ ចំនួន ១,៨៥៨នាក់ (ស្រ្តី ៧៥៩នាក់) ដើម្បីចូលរួមសង្កេតទូទៅនៃដំណើរការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ ក្នុងការសង្កេតនេះ អង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលបានសហការគ្នាដាក់អ្នកសង្កេតការណ៍ ប្រកាសថា លទ្ធផលនៃការសង្កេតមិនត្រូវបានធ្វើការវាយតម្លៃលើដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌នោះទេ ការចូលរួមសង្កេតគ្រាន់តែពិនិត្យមើលលើបញ្ហាភាពមិនប្រក្រតីចំពោះអ្នកបោះឆ្នោត រួមមានការរំលោភសិទ្ធិអ្នកបោះឆ្នោត បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់អ្នកបោះឆ្នោត និងភាពមិនប្រក្រតីផ្សេងៗ ទៀត។ ក្នុងចំណោមអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលខុមហ្វ្រែល និងអង្គការដៃគូបានដាក់ពង្រាយនោះ ត្រូវធ្វើការសង្កេតមើលលើការិយាល័យបោះឆ្នោត ប្រហែល ៤០០០ការិយាល័យ (៤៧១នាក់ នៃអ្នកសង្កេតការណ៍ពិនិត្យមើល ២ទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងក្រៅពីនោះ មើលមួយការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត)។ គ្រប់អ្នកសង្កេតការណ៍ត្រូវបានចូលរួមបណ្តុះបណ្តាលពីបទបញ្ជា និងនីតិវិធីនៃការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ ក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត ខុមហ្វ្រែល ស្នាក់ការកណ្តាលទទួលបានរបាយការណ៍ដែលផ្ញើមកពីអ្នកសង្កេតការណ៍ចំនួន ១,២៤៤នាក់ នៃអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលបានដាក់ពង្រាយចំនួន ១៨៥៨នាក់។

^៨ <https://bit.ly/3OsUbrW>
^៩ <https://bit.ly/3Os31pK>

ក្នុងចំណោមរបាយការណ៍សង្កេតដែលបានទទួល អ្នកសង្កេតការណ៍បានសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត និងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត។

ភាពមិនប្រក្រតីទាំងនោះ ត្រូវបានខុមហ្វ្រែល នឹងអង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលបានចូលរួមសង្កេត និងដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ បង្ហាញពីលទ្ធផល តាមរយៈការចេញរបាយការណ៍សង្ខេបបឋម¹⁰ របស់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ពីភាពមិនប្រក្រតី និងអនុសាសន៍ ទាក់ទងដំណើរការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។

៨.១ អំឡុងដំណើរការបោះឆ្នោត

ក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោតបានសង្កេតឃើញ (១) វត្តមានអាជ្ញាធរ មានដូចជា សមាជិកភូមិ មេភូមិ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ មន្ត្រីនគរបាល បេក្ខជនឈរឈ្មោះ មានវត្តមានឈរនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត និងក្រៅ ឬក្បែរបរិវេណការិយាល័យ។ អ្នកទាំងនោះ ត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បានរង់ចាំកត់ឈ្មោះអ្នកចូលទៅបោះឆ្នោត ឬតាមភូមិនានានៅក្នុងឃុំ សង្កាត់។ (២) ប្រជាពលរដ្ឋមិនបានបោះឆ្នោត ដោយសារមូលហេតុដូចជា ការរកឈ្មោះមិនឃើញ និងទិន្នន័យក្នុងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ខុសពីទិន្នន័យក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងមិនមានឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណប្រើឱ្យការបោះឆ្នោត (ឯ.អ) ខណៈដែលអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរ ហួសសុពលភាពប្រើប្រាស់ ឬបាត់បង់។

តារាងទី៣ សម្រង់ករណីភាពមិនប្រក្រតីក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត

ល.រ	ករណីកើតមាន	ចំនួន
១	មានមន្ត្រីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន (ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មេភូមិ...) មានវត្តមាននៅបរិវេណខាងក្រៅ ឬក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោតនាំឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតភិតភ័យ ឬព្រួយបារម្ភ	93
២	មានការស្លៀកពាក់ ឬការដាក់បង្ហាញ ឬការផ្សព្វផ្សាយ ឬការនិយាយដោយបង្ហាញការគាំទ្រ ឬប្រឆាំងបេក្ខជន ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយ	53
៣	មានកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ (ដែលមិនមានពាក់ប្រឡង់ដៃសន្តិសុខរបស់ គ.ជ.ប) ស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋាននៅបរិវេណខាងក្រៅ ឬក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត	46
៤	មានជនដែលគេស្គាល់ថាជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធមិនស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋាន ឬជនមានអំណាច ឈរនៅបរិវេណខាងក្រៅ ឬក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត នាំឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតភ័យព្រួយប៉ះ	43
៥	មានការបដិសេធមិនឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយចូលសង្កេត ក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត និង/ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត	16

¹⁰ <https://bit.ly/3ABCKI2>

៦	តើមានបញ្ហាអសន្តិសុខនៅបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត ហើយមិនមានវិធានការដោយគណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែរឬទេ?	16
៧	មានការប្តឹងតវ៉ា ឬប្តឹងជំទាស់ពីអ្នកបោះឆ្នោត ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយលើករណីណាមួយទាក់ទងការបោះឆ្នោត	11
៨	មានករណី យកអាវុធ ជាតិផ្ទុះ និងវត្ថុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ដោយនរណាម្នាក់ ឬច្រើននាក់ចូលទៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត	6
៩	មានការរារាំងអ្នកបោះឆ្នោតដោយវិធីផ្តល់លុយកាត់ ឬសម្ភារៈ ដើម្បីកុំឱ្យទៅបោះឆ្នោត	4
១០	មានអ្នកបោះឆ្នោតបានយកសន្លឹកឆ្នោតចេញមកខាងក្រៅការិយាល័យបោះឆ្នោត ដើម្បីគូសឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតផ្សេងទៀត ហើយយកទៅដាក់ក្នុងហិបឆ្នោត	4
១១	មានភាពមិនប្រក្រតីផ្សេងទៀត	55
សរុប		347

តារាងខាងលើជាលទ្ធផលនៃការសង្កេតទិដ្ឋភាពទូទៅនៅអំឡុងពេលដំណើរការបោះឆ្នោត មានភាពមិនប្រក្រតីចំនួន ៣៤៧ករណីយ៉ាងតិច (ក្នុងការិយាល័យខ្លះអាចកើតមានករណីលើសពី១) បានកើតឡើង។ ក្នុងចំណោមករណីដែលកើតឡើងនេះ មានករណីមន្ត្រីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន រួមមាន ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មេភូមិ អនុភូមិ មេប៉ុស្តិ៍ និងអ្នកមានអំណាចនៅមូលដ្ឋានផ្សេងទៀត មានវត្តមាននៅបរិវេណខាងក្នុង ខាងក្រៅ ឬក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត ហើយជាចំនួនករណីដែលកើតច្រើនជាងគេ។ វត្តមានរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននេះ នាំឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតទទួលរងការភិតភ័យ ឬព្រួយបារម្ភ បញ្ហានេះមានចំនួន ៩៣ករណី។ ករណីនេះបានកើតឡើង ស្ទើរគ្រប់ខេត្តនៃអ្នកសង្កេតការណ៍ បានធ្វើរបាយការណ៍។

រូបភាពទី១០ វត្តមានអាជ្ញាធរ ឈរនៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោតចាំអ្នកមកបោះឆ្នោត

មេភូមិបឹងក្អែក អង្គុយនៅជាប់បរិវេណការិយាល័យ
បោះឆ្នោត លេខ ០៩៣០ និង ០៩៣១
ក្នុងឃុំពាមមានជ័យ ស្រុកពាម
ខេត្តព្រៃវែង

អ្នកនៅការិយាល័យ ១៤០២ នៃរាជធានីភ្នំពេញបញ្ជាក់
ថា គាត់មានតួនាទីធំជាងមន្ត្រីមូលដ្ឋាន គាត់នៅជួយ
ស្វែងរកឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោត រហូត
ដល់ម៉ោង៣រសៀល

នៅក្នុងអំឡុងថ្ងៃបោះឆ្នោត សកម្មភាពទាំងឡាយត្រូវបានហាមឃាត់នៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត បរិវេណខាងក្នុង និងបរិវេណខាងក្រៅការិយាល័យបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ប.ន.យ.ស ប្រការ៥.៦.៥) នូវការស្លៀកពាក់ ឬការដាក់បង្ហាញ ឬការផ្សព្វផ្សាយ ឬការនិយាយដោយបង្ហាញការគាំទ្រ ឬប្រឆាំងបេក្ខជន ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយ។ សកម្មភាពហាមឃាត់នេះ នូវតែត្រូវបានអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញនៅតាមការិយាល័យមួយចំនួន នៃខេត្តទាំង១៣ មានចំនួន ៥៣ករណី។

រូបភាពទី១១ អ្នកបោះឆ្នោតស្លៀកពាក់អាវគណបក្សនៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត

អ្នកបោះឆ្នោតពាក់អាវមានស្លាកសញ្ញាគណបក្ស នៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត
នៃសង្កាត់លេខ៤ ខេត្តព្រះសីហនុ។

នៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត មានភ្នាក់ងារសន្តិសុខដែលគេអាចចំណាំដោយសារតែភ្នាក់ងារសន្តិសុខនោះមានពាក់ប្រឡង់ដៃ ដែលរៀបចំដោយ គយ.សប។ អាជ្ញាធរទាំងឡាយដែលស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋាន អាចចូលការិយាល័យបោះឆ្នោតបានលុះត្រាតែមានការស្នើសុំឱ្យធ្វើអន្តរាគមន៍ពីប្រធាន គកប/រ បើមិនដូច្នោះទេ អ្នកទាំងនោះ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យនោះទេ (ច.ប.យ.ស មាត្រា២៨ និង ប.ន.យ.ស ជំពូក៥ ប្រការ ៥.៦.១.២ និងប្រការ ៥.៦.២)។ ករណីនេះ ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញ ពីអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួនចំនួន ៤៦ករណី។

រូបភាពទី១២ អាជ្ញាធរស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋានឈរនៅក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត

មេប៉ូស្ត័រដ្ឋបាលឃុំពាមមានជ័យ ឈរនៅមាត់ទ្វារចេញចូល ការិយាល័យ ០៩៣៦ និង០៩៣៧ ឃុំពាមមានជ័យ ស្រុកពាម ខេត្តព្រៃវែង

នៅការិយាល័យ ០៩៤៤ រាជធានីភ្នំពេញ គាត់ឈរនៅទីនេះដោយមិនមានពាក់ប្រឡង់ដៃសន្តិសុខនោះទេ

មានបញ្ហាផ្សេងៗ ចំនួន៥៣ករណី ក្រៅពីករណីដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលក៏បានសង្កេតឃើញ ដូចជាវត្តមានរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន មេភូមិ អនុភូមិ ប្រជាការពារ នៅក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬអ្នកខ្លះដាក់តុនៅសងខាងផ្លូវចូលការិយាល័យបោះឆ្នោត និងអ្នកខ្លះឈរឃ្លាំមើល កត់ឈ្មោះ ឬផ្ទៀងផ្ទាត់ជាមួយបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត។

រូបភាពទី១៣ សកម្មភាពផ្សេងរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោត

អនុភូមិខ្វាវ (ប្រុស) និងបេក្ខភាព(ស្រី) កំពុងកត់
ឈ្មោះ និងសាកសួរព័ត៌មានអ្នកទៅបោះឆ្នោតនៅមុខ
ការិយាល័យបោះឆ្នោត ១៤១១ រាជធានីភ្នំពេញ
ចម្ងាយប្រមាណ ១៥ម៉ែត្រ។

ជនមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណ ចាំកត់ឈ្មោះប្រជា
ពលរដ្ឋដែលមកបោះឆ្នោតនៅមុខការិយាល័យបោះ
ឆ្នោតលេខ១៤១២ រាជធានីភ្នំពេញ ចម្ងាយប្រមាណ
៥ម៉ែត្រ ពីការិយាល័យ។

អនុភូមិ ភូមិថ្មី និងប្រធានភូមិ អង្គុយសងខាងផ្លូវ
ទៅការិយាល័យ ០៩៣៨ និងបេក្ខភាព(ប្រុស)
នៅឃុំពាមមានជ័យ ស្រុកពាមរ ខេត្តព្រៃវែង។

មេឃុំប៊ូស្រា អង្គុយកត់ឈ្មោះប្រជាពលរដ្ឋទៅ
បោះ នៅការិយាល័យបោះឆ្នោត ក្នុងឃុំប៊ូស្រា
ខេត្តមណ្ឌលគិរី។

មេភូមិបានយកបញ្ជីឈ្មោះដែលមានឡូហ្គោ
គណបក្សស្រង់ឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត និងសួរនាំ
នៅក្បែរការិយាល័យបោះឆ្នោតលេខ១០៩៤
ក្នុងឃុំមៀន ស្រុកព្រៃឈរ ខេត្តកំពង់ចាម។

៨.២ ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងអំឡុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត

នៅក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត អ្នកសង្កេតការណ៍បានសង្កេតឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនបានកើតឡើង រួមមាន (១) អ្នកសង្កេតការណ៍មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលសង្កេតក្នុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត (២) មន្ត្រីការិយាល័យមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ចតរូបពីដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ (៣) មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត មិនបានបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (៩.១១០២)។ (៤) ការិយាល័យមួយចំនួន មិនបានបំពេញព័ត៌មានពីលទ្ធផលរាប់សន្លឹកឆ្នោតរបស់គណបក្សនីមួយៗ ដែលត្រូវបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត។ (៥) ការិយាល័យដែលមិនមានបញ្ហាអសន្តិសុខ ត្រូវបានសង្កេតឃើញថា បានបិទបាំង និងខ្វះតម្លាភាពដោយការបិទទ្វារ ឬបង្អួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត។

ក្រោយពីបញ្ចប់នៃការបោះឆ្នោត មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោតបានរៀបចំការិយាល័យបោះឆ្នោតឱ្យក្លាយជាការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោតតាមការណែនាំមានក្នុងបទបញ្ជា និងនីតិវិធី។ ការណែនាំជាច្រើនត្រូវបានកំណត់ និងអនុញ្ញាតឱ្យគណៈកម្មការការិយាល័យបោះឆ្នោតអនុវត្ត ដោយមានការចូលរួមឃ្លាំមើលពីភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ អ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ។ ក្នុងដំណើរការរាប់ អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល បានសង្កេតឃើញថា មន្ត្រី គករ និងភាគីពាក់ព័ន្ធ នូវតែមានភាពខ្វះខាតក្នុងការអនុវត្តតួនាទីដែលនាំឱ្យមានភាពមិនប្រក្រតីមួយ។ ក្នុងចំណោមរបាយការណ៍ ១២៤៤ទម្រង់ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍បានបញ្ជូនមកស្នាក់ការកណ្តាល មានភាពមិនប្រក្រតីចំនួន ៣២៦ករណី ដែលបានកើតមានឡើង។

តារាងទី៤ សម្រង់ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត

ល.រ	ប្រភេទករណី	ចំនួន
១	មិនបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) នៅមុខការិយាល័យ	89
២	មិនអនុញ្ញាតឱ្យភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍ ចំណីការរាប់សន្លឹកឆ្នោត	71
៣	ការបិទទ្វារ ឬបង្គួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត នៅពេលកំពុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត	55
៤	មានការទទួលស្គាល់លើការសង្ស័យចំពោះសន្លឹកឆ្នោតគូសមិនត្រឹមត្រូវ ដោយមិនមានការត្រួតពិនិត្យឃ្លាត់ចត់	41
៥	ការរាប់សន្លឹកឆ្នោត ដោយអានញាប់ពេក និង/ឬមិនបាន បង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ពីគំនូសសន្លឹកឆ្នោត	41
៦	មានការបដិសេធមិនឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយចូលសង្កេតក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត និង/ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត	16
៧	មិនមូលភ្លិតសន្ទះបិទប្រឡោះសម្រាប់សិកសន្លឹកឆ្នោត និង/ឬមិនចាក់សោឃ្លុំហិបឆ្នោត	8
៨	មានភាពខុសគ្នារវាងសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិបឆ្នោតដែលបានរាប់ឃើញ និងចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតដែលបានបោះឆ្នោត	4
៩	ហែកចោលកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ដែលបានបិទផ្សាយនៅមុខការិយាល័យ មិនលើសពីកន្លះម៉ោង	3
សរុប		326

ដូចតារាងខាងលើ ក្នុងចំណោមបញ្ហាដែលកើតមាន ករណីមិនបានបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត(ទ.១១០២) ចំនួន ៨៩ករណី ដូចនៅខេត្តកំពង់ចាម ព្រៃវែង និងស្វាយរៀង មានចំនួនច្រើនជាងគេ ឧទាហរណ៍នៅទីតាំងបឋមសិក្សាវត្តឈើទាល ឃុំឈើទាល ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង ទីតាំងវត្តព្រីងជ្រំ ឃុំព្រីងជ្រំ ស្រុកជើងព្រៃ ខេត្តកំពង់ចាម និងការិយាល័យ០៨៥៤ ក្នុងឃុំក្រាំងតាយ៉ង ស្រុកពាមជរ ខេត្តព្រៃវែង។ ការណែនាំឱ្យមន្ត្រី គករ បិទផ្សាយកំណត់ហេតុនេះ បានចែងនៅក្នុង ប.ន.យ.ស ចំណុច១០.២.១៤/១៥។ ទោះយ៉ាងណា កំហុសឆ្គងនេះ មិនត្រូវបានពិន័យដោយ គ.ជ.ប ឡើយ។

ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍ ចំណីការរាប់សន្លឹកឆ្នោត ចំនួន ៧១ករណី មាននៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម និងបាត់ដំបងច្រើនជាងគេ ឧទាហរណ៍នៅក្នុងទីតាំងសាលាបឋមសិក្សាតាំងយូ ឃុំអូរដា ស្រុកកំរៀង ខេត្តបាត់ដំបង ទីតាំងការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រ ឃុំរំចេក ស្រុកកំពង់សៀម ខេត្តកំពង់ចាម។ នៅក្នុង ច.ប.យ.ស និង ប.ន.យ.ស ចំណុច១០.២.២.២ និង១០.២.២.៤ បានអនុញ្ញាតឱ្យមានការចត្តារបក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹក។ តាមការសង្កេត អាចមានការយល់ច្រឡំជាមួយប័ណ្ណប្រកាសដែល គ.ជ.ប ណែនាំឱ្យបិទនៅគ្រប់ការិយាល័យ និងមន្ត្រីមិនទទួលបានការណែនាំឱ្យបានច្បាស់លាស់នៃដំណើរការបោះឆ្នោត ឬរាប់សន្លឹកឆ្នោត ព្រោះខុមហ្វ្រែលយល់ឃើញថា សេចក្តីប្រកាសដែលសរសេរហាមប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទដៃ

ម៉ាស៊ីន និងឧបករណ៍ចត្វប ក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត» បិទគ្រប់ការិយាល័យជាដើមហេតុនៃ ការហាមឃាត់ក្នុង ការចត្វប ដូចរូបភាពខាងក្រោម។

រូបភាពទី១៤ ប័ណ្ណប្រកាសហាមចត្វប

*គ្រប់ការិយាល័យបោះឆ្នោតតែងតែមានបិទប័ណ្ណ
ប្រកាសនេះ ដែលជាហេតុនាំឱ្យមាន
ការយល់ច្រឡំ ឬអំណះអំណាង
មិនឱ្យចិត្ត។*

ការបិទទ្វារ ឬបង្អួចការិយាល័យដែលមិនបញ្ជាក់ពីអនុវត្តភាព ក្នុងពេលដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតមាន ចំនួន ៥៥ករណី។ ករណីនេះ មានការយល់ឃើញផ្សេងៗគ្នា ចំពោះមន្ត្រីការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ដោយកន្លែង ខ្លះបានបើកចំហ និងកន្លែងខ្លះបានបិទ។ ឧបសគ្គសង្កេតឃើញថា ភាពមិនច្បាស់លាស់នៅក្នុង ប.ន.យ.ស ដូច ក្នុងចំណុច ១០.២.១.៣ លើកឡើងថា «សមាជិកទី២ និងទី៣ ឱ្យសហការគ្នាការពារមាត់ទ្វារ ឬបង្អួចដែល បើកចំហ កុំឱ្យមានអ្នកចេញចូល...»។ ត្រង់ចំណុចនេះហើយ ធ្វើឱ្យមន្ត្រី គករ បកស្រាយតាមការយល់ឃើញរហូតដល់បិទ ទាំងច្រកការិយាល័យទាំងមូលថែមទៀត។

ការហាមឃាត់អ្នកសង្កេតការណ៍មិនឱ្យចូលរួមសង្កេតក្នុងការិយាល័យពេលដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត បានកើតមាន ចំនួន ១៦ករណី។ ជាក់ស្តែង ករណីទី១ ដែលកើតមាននៅក្នុង ភូមិព្រៃ ឃុំត្នោត ស្រុកបាទី ខេត្ត តាកែវ លេខការិយាល័យបោះឆ្នោត០២៥៩ ដែលមានទីតាំងនៅ សាលាឆន្ទាន។ ករណីនេះ បានបញ្ជាក់ថា ប្រធានការិយាល័យ ឈ្មោះ ហុង គំនិត ។ មិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ចេញ ចូលក្នុងការិយាល័យ (ប៉ុន្តែ នៅខាងក្រៅ ឬក្បែរការិយាល័យបាន)។ នៅពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត និងមិនអនុញ្ញាតឱ្យចត្វបលទ្ធផលទម្រង់ទ .១១០២ ថែមទៀត។ សរុបមកគឺប្រធានការិយាល័យមិនបានស្វាគមន៍អ្នកសង្កេតការណ៍តែម្តង»។ ករណីទី២ នៅការិយាល័យ ០២៣៨ ក្នុងទីតាំងសាលាបឋមសិក្សាហ៊ុនសែនភូមិត្រព្វ ឃុំជ្រុងពពេល ស្រុករំដួល ខេត្តស្វាយ រៀង។ ហេតុការណ៍គឺ ពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត គណៈកម្មការឈរនៅក្បែរមាត់ច្រកចូល ហាមឃាត់ខ្ញុំមិនឱ្យចូលក្នុង ការិយាល័យ។ ករណីទី៣ នៅទីតាំងការិយាល័យវត្តសុខាភិរម្យ ឃុំអ្នកលឿង ស្រុកពាមរក៍ ខេត្តព្រៃវែង មន្ត្រី ការិយាល័យមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកឧបសគ្គចូលក្នុងការិយាល័យនៅពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត ដោយឱ្យឈរនៅមើល ខាងក្រៅ។

រូបភាពទី១៥ ការបិទច្រកទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត

ការបិទទ្វារនៅទីតាំងការិយាល័យបឋមសិក្សាសុវណ្ណ
សាគរ ស្រុកល្វាឯម ខេត្តកណ្តាល

ការបិទទ្វារនៅទីតាំងការិយាល័យសាលាពោធិរាមា
ស្រុកកោះធំ ខេត្តកណ្តាល

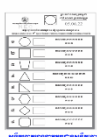
ករណីដែលសម្រេចនូវការទទួលស្គាល់សន្លឹកគូសមិនត្រឹមត្រូវ សម្រេចថាមិនបានការ ឬសន្លឹកឆ្នោតខូច ដោយមិនបានត្រួតពិនិត្យឱ្យឃ្លាតចង្អុលពីគ្រប់ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយមានចំនួន ៤១ករណី។ ករណីនេះ បានកំណត់ថា «ប្រធានត្រូវប្រកាសឱ្យឮៗ អំពីហេតុផលសម្រាប់សន្លឹកឆ្នោតនោះ និងត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងឱ្យចោទជាសំណួរចំពោះហេតុផលនៃការកំណត់របស់ប្រធានចំពោះសន្លឹកឆ្នោតនោះ (ប.ន.យ.ស ចំណុច ១០.២.៧.១)» អ្នកសង្កេតការណ៍ មើលឃើញថា ការកំណត់នេះ មិនត្រូវបានអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញតាមសេចក្តីណែនាំឱ្យភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍ពិនិត្យឱ្យបានពេញលេញនោះទេ។ ដូចករណីនៅក្នុងការិយាល័យលេខ១៥៣៨ ទីតាំងការិយាល័យបឋមសិក្សាព្រៃស្តី សង្កាត់ចោមចៅ២ រាជធានីភ្នំពេញ ប្រធានការិយាល័យមិនបានធ្វើការសម្រេចចិត្ត ឬស្នើសំណើអ្វីលើសសន្លឹកឆ្នោតដែលមិនបានគូសញ្ញា (✓ ,X) ដោយសម្រេចចិត្តយកតាមការឆ្លើយរបស់ភ្នាក់ងារគណបក្សបក្សនយោបាយមួយ។ ករណីការិយាល័យលេខ២០០ នៅក្នុងទីតាំងរោងបុណ្យភូមិត្រឹង ឃុំទួលសាលា ស្រុកបសេដ្ឋ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ប្រធានការិយាល័យបានទទួលស្គាល់ការគូសសន្លឹកឆ្នោតដែលគូសហួសប្រអប់គណបក្សថាបានការ(ផ្ទុយពីសេចក្តីណែនាំ ដែលចាត់ជាសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ) ដោយគ្មានការជំទាស់ពីភ្នាក់ងារគណបក្សផ្សេងៗ។ ករណីនៅក្នុងការិយាល័យលេខ ០៣៩៧ ក្នុងទីតាំងការិយាល័យបឋមសិក្សាវត្តលៀប ឃុំចំការសំរោង ស្រុកបាត់ដំបង ខេត្តបាត់ដំបង មានការយកជាបានការនូវសន្លឹកឆ្នោតបានប្រឡាក់។ ករណីនៅក្នុងការិយាល័យលេខ ០៤៥០ ទីតាំងអនុវិទ្យាល័យសន្តង ឃុំសន្តង ស្រុកខ្សាច់កណ្តាល ខេត្តកណ្តាល មានការជំទាស់ពីគណបក្សភ្លើងទៀនអំពីការគូសសន្លឹកឆ្នោតមិនត្រឹមត្រូវ បន្ថែមគ្មានការឯកភាពពីប្រធាន គករ ព្រោះសន្លឹកឆ្នោតសម្រេចយកជាការបាន។

រូបភាពទី១៦ សេចក្តីណែនាំនៃសន្លឹកឆ្នោតចាត់ទុកថាមិនបានការ

១. គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ១៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមិនមានសញ្ញាណប័ណ្ណ

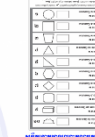
គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ២៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណច្រើនជាងមួយ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៣៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្បែរស្រទាប់

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៤៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

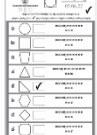
គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៥៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២

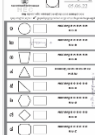

២. គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៦៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្បែរស្រទាប់

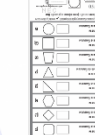
គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៧៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៨៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ៩៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ១០៖ សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ ព្រោះមានសញ្ញាណប័ណ្ណនៅក្នុងស្រទាប់ ប៉ុន្តែមិននៅលើខ្សែស្រឡាយ

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការឆ្នោត
ដែលគូសហួសគំនូស

គំរូសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការឆ្នោត
ដែលមានស្នាមប្រឡាក់

ការរាប់សន្លឹកឆ្នោតញាប់ពេក ឬនិងមិនបានបង្ហាញឱ្យច្បាស់លាស់ដល់អ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ។ ករណីនេះ មានចំនួន ៤១ករណី។ ទាក់ទងចំណុចនេះ ក្នុង ប.ស.យ.ស ចំណុច ១០.២.៦.១ និង១០.២.៦.៣ ចង្អុលបង្ហាញថា «ប្រធាន គករ ត្រូវយកសន្លឹកឆ្នោតម្តងមួយសន្លឹកៗ មកពិនិត្យ ផ្ទៀងផ្ទាត់សុពលភាព និងបង្ហាញឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយបានពិនិត្យ បន្ទាប់ប្រធាន ត្រូវប្រកាសឱ្យឮៗ នូវគណបក្សនយោបាយដែលមានសញ្ញាតាំទ្រ»។ ដូចនៅក្នុងការិយាល័យលេខ ០៣២៩ ក្នុង ទីតាំងបឋមសិក្សាសានគរ«ខ» ឃុំសានគរ ស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ ប្រធាន គករ រាប់សន្លឹកឆ្នោតលឿន និង មិនបង្ហាញឱ្យបានឃើញច្បាស់ពីគំនូសសន្លឹកឆ្នោតនោះទេ។ សាលាបឋមសិក្សាជម្ពូរីន ឃុំត្នោត ស្រុកកញ្ជៀច ខេត្តព្រៃវែង នៅកំឡុងពេលបោះឆ្នោតគណៈកម្មការរាប់សន្លឹកឆ្នោត បានអានលឿនធ្វើអោយភ្នាក់ងារសង្កេត ការណ៍បក្សមានការស្នើសុំអោយអានយឺតប៉ុន្តែប៉ុន្តែគណៈកម្មការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅតែអានដូចមុនដដែលហើយ ភ្នាក់ងារសង្កេតការណ៍ក៏ឈប់និយាយដោយដឹងថាបើនិយាយក៏គាត់នៅតែអានលឿនដដែល។ ករណីនៅក្នុងការិ

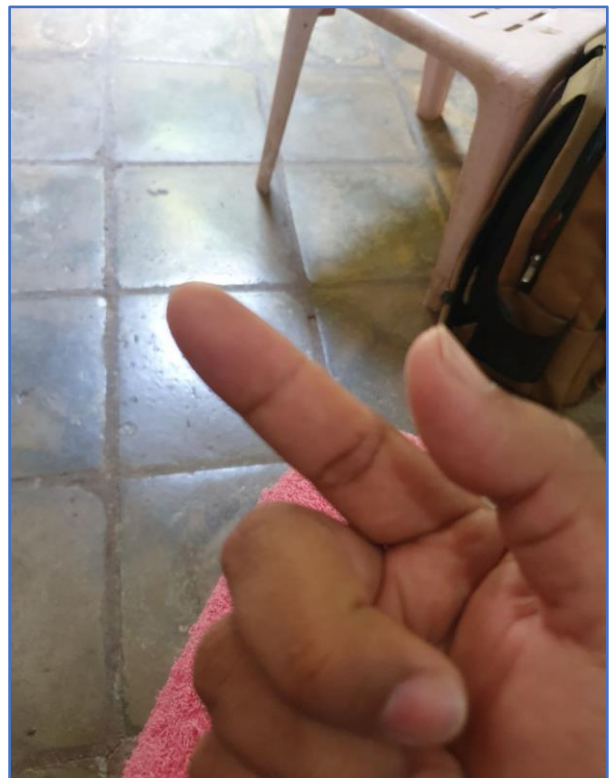
៨.៣.២ ការប្រើប្រាស់ទឹកខ្មៅដោយខុសបច្ចេកទេស

មានករណីប្រើប្រាស់ទឹកខ្មៅខុសបច្ចេកទេស ដោយមិនដឹងថា មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត បានប្រើប្រាស់ទឹកខ្មៅ ឬទឹកថ្នាំក្រហមនោះទេ ព្រោះមានអ្នកបោះឆ្នោតបានលាងជ្រះ។ ករណីនេះ បានកើតឡើងនៅក្នុងការិយាល័យលេខ ០៣៧៧ នៅក្នុងទីតាំងវត្តពោធិវាល សង្កាត់រតនៈ ក្រុងបាត់ដំបង ខេត្តបាត់ដំបង។ តាមការសាកសួររបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល ជាមួយអ្នកបោះឆ្នោតមួយចំនួនមានលេខរៀងក្នុងបញ្ជី ១៦x និង ៨ x បានបង្ហាញថា ពួកគាត់បានលាងជ្រះពិតមែន(មានរូបបង្ហាញខាងក្រោម)។ តាមការបញ្ជាក់ពី មន្ត្រី គកបនិយាយថា «វាមិនជ្រះអស់ទេ តែពណ៌ គឺខុសមែន»។ ប៉ុន្តែអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល សង្កេតឃើញថា ថ្នាំជាប់ម្រាមដៃនោះមានពណ៌ក្រហម អាចជាថ្នាំក្រហមសម្រាប់វាយត្រា។ ករណីនេះ មន្ត្រី គយ.សប បានសម្រេចប្តូរទឹកថ្នាំជ្រលក់ម្រាមដៃនោះ នៅវេលាម៉ោង១០ និង១០នាទីព្រឹក ដែលមានចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតបោះបានចំនួន ២១០នាក់រួចហើយ។

រូបភាពទី១៨ លទ្ធផលនៃការលាងសម្អាតទឹកថ្នាំជ្រលក់ម្រាមដៃ

ម្រាមដៃដែលបានជ្រលក់ទឹកថ្នាំក្រោយបោះឆ្នោត មានពណ៌ក្រហម

ម្រាមដៃដែលបានលាងទឹកថ្នាំជ្រះ

អ្នកបោះឆ្នោតដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល
បានសាកសួរព័ត៌មាន និងពិនិត្យមើលម្រាមដៃដែល
លាងទឹកថ្នាំចេញពីម្រាមដៃ
គាត់មានលេខរៀងក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោត ១៦X ។

៩. បណ្តឹង និងដំណោះស្រាយទាក់ទងការបោះឆ្នោត

៩.១ បណ្តឹងទាក់ទងការចុះបញ្ជីបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយ

ដំណើរការបោះឆ្នោតតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ គឺការរួមបញ្ចូលផងដែរអំពីប្រព័ន្ធដោះស្រាយវិវាទនៅក្នុង
ដំណាក់កាលនានា នៃដំណាក់កាលនៃការបោះឆ្នោត។ យន្តការដោះស្រាយបណ្តឹងការបោះឆ្នោត ត្រូវបើកឱ្យអ្នក
បោះឆ្នោត បេក្ខជនឈរឈ្មោះ និងគណបក្សនយោបាយ អាចមានលទ្ធភាពតតាំង និងលើកឡើងពីកង្វល់ផ្សេងៗ
និងត្រូវទទួលបានការដោះស្រាយត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌។ ប្រព័ន្ធដោះស្រាយបណ្តឹងដែលមានប្រសិទ្ធភាព
សម្រាប់ដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹង ត្រូវធានាដល់អ្នកបោះឆ្នោត បេក្ខជនឈរឈ្មោះ និងគណបក្សនយោបាយ អំពី
កង្វល់ ឬការចង់បានរបស់ពួកគេ ត្រូវបានគេយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ និងឆ្លងកាត់ការដោះស្រាយដោយ
តម្លាភាព។

ការដាក់ ការទទួល និងការដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹង ក្នុងដំណាក់កាលចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្ស
នយោបាយឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ បានទទួលពាក្យ
បណ្តឹងសរុបចំនួន ១៤៧បណ្តឹង។ ក្នុងចំណោមពាក្យបណ្តឹងទាំង១៤៧ នោះរួមមាន ៖

- ករណីប្តឹងតវ៉ាការបដិសេធសុំចុះបញ្ជីបេក្ខជន នៃគណបក្សភ្លើងទៀន មានចំនួន ៩បណ្តឹងត្រូវបាន
គ.ជ.ប សម្រេច។

- ករណីប្តឹងជំទាស់នឹងបញ្ជីបេក្ខជនមិនគ្រប់លក្ខខណ្ឌ មានចំនួន ១៨បណ្តឹង ស្មើនឹង ៣៧នាក់ដែលត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋប្តឹងជំទាស់បេក្ខភាពពីបញ្ជីគណបក្សភ្លើងទៀន ចំនួន ១៧បណ្តឹង (៣៣នាក់) និងគណបក្សឆន្ទៈខ្មែរ ១បណ្តឹង (៤នាក់)
- ករណីប្តឹងជំទាស់សុំលុបបញ្ជីបេក្ខជនចេញពីបញ្ជីជំបូង មានចំនួន ១២បណ្តឹង ក្នុងនោះគណបក្សភ្លើងទៀនចំនួន ១០បណ្តឹង គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរចំនួន ១បណ្តឹង និងគណបក្សសំបុកឃុំសង្កមប្រជាធិបតេយ្យចំនួន ១បណ្តឹង
- ករណីប្តឹងតវ៉ានឹងបញ្ជីបេក្ខជនជំបូងសុំដកបេក្ខភាពពីគណបក្សនយោបាយ មាន ១០៧បណ្តឹងដែលបេក្ខជនសុំដកបេក្ខភាពពី ៖
 - o គណបក្សភ្លើងទៀនចំនួន ៦២បណ្តឹង ស្មើនឹង ៥៣នាក់
 - o គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរចំនួន ២៥បណ្តឹង ស្មើនឹង ១៥នាក់
 - o គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិចំនួន ១០បណ្តឹង ស្មើនឹង១០នាក់
 - o និងគណបក្សសំបុកឃុំសង្កមប្រជាធិបតេយ្យចំនួន ១០បណ្តឹង (បញ្ចូលក្នុងបណ្តឹងលេខ ១០០ករណី លុបបញ្ជីទាំងមូល)
- បណ្តឹងប្តឹងបន្តពីគណបក្ស (ករណីសុំឱ្យផ្ដន្ទាទោស) មានចំនួន ១បណ្តឹង

ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតក្នុងឃុំសង្កាត់ មានសិទ្ធិប្តឹងទៅ គ.ជ.ប អំពីបេក្ខជន ឬបញ្ជីបេក្ខជនជំបូង (មាត្រា៥៨ នៃច្បាប់ស្តីពី ច.ប.យ.ស) ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃបិទផ្សាយជាសាធារណៈ (មាត្រា៥៧ នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស)។ បណ្តឹងជំទាស់ត្រូវចោទប្រកាន់ទៅលើបេក្ខជន ឬបញ្ជីបេក្ខជនជំបូង នៃគណបក្សនយោបាយជាក់លាក់ណាមួយ ដែលមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៥ មាត្រា ៣៦ មាត្រា ៣៧ មាត្រា ៣៩ មាត្រា ៤០ មាត្រា ៤១ និងមាត្រា ៤២ (មាត្រា៥៩ នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស)។

គ.ជ.ប បានលើកឡើងថា ការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងបញ្ជីបេក្ខជនជំបូង គឺជាការដាក់បន្ទុកលើការទទួលខុសត្រូវរបស់គណបក្សនយោបាយ ក្នុងការរៀបចំឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវឯកសារ ៦(ប្រាំមួយ)ប្រភេទ ដែលត្រូវដាក់ភ្ជាប់ជាមួយពាក្យសុំចុះបញ្ជីបេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត (មាត្រា៤២ នៃច្បាប់ ច.ប.យ.ស) ដែលឯកសារទាំងនោះរួមមាន៖

១. សេចក្តីចម្លងលិខិតបញ្ជាក់ការចុះបញ្ជីគណបក្សនយោបាយនៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ១ ច្បាប់
២. អាសយដ្ឋាននៃទីស្នាក់ការកណ្តាលគណបក្សនយោបាយ អាសយដ្ឋានទីស្នាក់ការគណបក្សក្នុងឃុំសង្កាត់ និងឈ្មោះតំណាងប្រចាំទីស្នាក់ការគណបក្សក្នុងឃុំ សង្កាត់ ដែលបានដាក់ស្នើបញ្ជីបេក្ខជន។
៣. បញ្ជីរាយនាមបេក្ខជន ដែលមានចំនួនបេក្ខជនយ៉ាងហោចណាស់ស្មើនឹងពីរដងនៃចំនួនសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ក្នុងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់។

៤. លិខិតបញ្ជាក់ពីមេឃុំ ចៅសង្កាត់ថា បេក្ខជនពិតជាបានចុះឈ្មោះ និងមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតក្នុងឃុំ សង្កាត់ ដែលខ្លួនមានបំណងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត។

៥. ជីវប្រវត្តិសង្ខេបដែលបំពេញផ្ទាល់ដៃរបស់បេក្ខជនម្នាក់ៗ និងរូបថតបេក្ខជនម្នាក់ៗចំនួន ៣ សន្លឹកទំហំ ៤x៦ ថតចំពីមុខ តាមគំរូកំណត់ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំ-ការបោះឆ្នោត។

៦. ឈ្មោះគណបក្សនយោបាយជាអក្សរពេញ អក្សរកាត់ និងសញ្ញាសម្គាល់គណបក្សនយោបាយ។

គ.ជ.ប បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា ក្នុងករណីមានភាពមិនប្រក្រតីក្នុងការរៀបចំឯកសារណាមួយ ឬច្រើនក្នុងចំណោមឯកសារទាំងប្រាំមួយខាងលើ បញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយនោះពុំមានគុណសម្បត្តិ និងលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចូលរួមប្រកួតប្រជែងក្នុងការបោះឆ្នោតនៅមណ្ឌលបោះឆ្នោតនៃឃុំ សង្កាត់ពាក់ព័ន្ធឡើយ។

គ.ជ.ប បានបដិសេធលើបញ្ជីបេក្ខជនដំបូងនៃគណបក្សនយោបាយ ដោយលើកឡើងពីមូលដ្ឋានសំអាងនៃបញ្ជីក្នុងការបដិសេធ គឺ ១) គណបក្សភ្លើងទៀន បានជ្រើសរើសប្រជាពលរដ្ឋមិនចេះអាន និងមិនចេះសរសេរ អក្សរខ្មែរមកធ្វើជាបេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ២) សាមីខ្លួនត្រូវបានគេយកឈ្មោះទៅឈរជាបេក្ខជនឱ្យគណបក្សនយោបាយទាំងខ្លួនបេក្ខជនពុំបានដឹង និងពុំមានឆន្ទៈក្នុងការឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនឱ្យគណបក្សនយោបាយផង ៣) ជីវប្រវត្តិសង្ខេប និងសេចក្តីប្រកាសយល់ព្រមឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនដែលបេក្ខជនត្រូវបំពេញផ្ទាល់ដៃ បែរជាត្រូវបានបំពេញជំនួសដោយក្រុមការងារគណបក្ស។

៩.២ បណ្តឹងនៅក្នុងដំណាក់កាលយោសនាបោះឆ្នោត

សរុបសេចក្តីមក យុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោតមានរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា និងបិទបញ្ចប់នៅវិញនៅថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ បានទទួលពាក្យបណ្តឹងសរុបចំនួន ៩០បណ្តឹង (បានដោះស្រាយចប់ជាស្ថាពរហើយ) មានដូចខាងក្រោម ៖

- នៅ គយ.សប បានទទួលពាក្យបណ្តឹងសរុបចំនួន ៥៣បណ្តឹង (បានដោះស្រាយចប់ស្ថាពរ)
- ផ្សះផ្សាសះជា ១៧បណ្តឹង
- ផ្សះផ្សាមិនសះជា ២៤បណ្តឹង
- លិខិតជូនដំណឹង ៨បណ្តឹង
- ដើមបណ្តឹងសុំដកពាក្យបណ្តឹង ៣បណ្តឹង
- ចារបដិសេធ (ដាក់ក្រោយរយៈពេលកំណត់) ១បណ្តឹង

នៅ គគ.ខប បានទទួលពាក្យបណ្តឹងដែលបង្កើតបន្តពី គយ.សប សរុបចំនួន ២២បណ្តឹង (បានដោះស្រាយចប់ស្ថាពរ) រួមមាន ៖

- លិខិតជូនដំណឹង ៦បណ្តឹង
- សម្រេចផាកពិន័យ ៥លានរៀល ២បណ្តឹង

- សម្រេចព្រមាន ១បណ្តឹង
- សម្រេចក្រើនរំលឹក ១១បណ្តឹង
- ផ្សះផ្សាសះស្បើយ ២បណ្តឹង

នៅ គ.ជ.ប បានទទួលពាក្យបណ្តឹងដែលប្តឹងពី គណ.ខប សរុបចំនួន ១៥ពាក្យបណ្តឹង (បានដោះស្រាយចប់ស្ថាពរ) រួមមាន ៖

- សម្រេចលុបចោលការផាកពិន័យ ២បណ្តឹង
- តម្កល់សេចក្តីសម្រេច ១បណ្តឹង
- លិខិតជូនដំណឹង ១១បណ្តឹង
- ដើមបណ្តឹងសុំដកពាក្យបណ្តឹង ១បណ្តឹង

១០. លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់

១០.១ ការកត់សម្គាល់ការចេញផ្សាយចំនួនអ្នកចេញបោះឆ្នោតដោយ គ.ជ.ប

ខុមហ្វ្រែល បានកត់សម្គាល់ឃើញថា គ.ជ.ប បានបង្ហាញតួលេខចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតបានចេញទៅបោះឆ្នោតចំនួន ២ដង។ តួលេខអ្នកបោះឆ្នោតបានចេញទៅបោះឆ្នោត ផ្សាយលើកទី១ នៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ៧,១៧២,៤៤៨សំឡេង/នាក់ស្មើនឹង ៧៧.៩១ភាគរយ¹¹។ លើកទី២ នៅថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២¹² មានចំនួន ៧,៣៨២,៤៤៩នាក់ស្មើនឹង ៨០.១៩ភាគរយនៃអ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី។ ផ្សាយលើកទី៣ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ៧,៣៩៤,៤២៧សន្លឹក(សន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប)ស្មើនឹង ៨០.៣២ភាគរយ¹³។

តារាងទី៥ ការផ្សាយចំនួនអ្នកបោះឆ្នោតចេញទៅបោះឆ្នោត

ល.រ	ការចេញផ្សាយ	ពេលវេលា	អ្នកបោះឆ្នោតចេញទៅបោះឆ្នោត	
			ចំនួន	ភាគរយ
១	លើកទី១	៥ មិថុនា	៧,១៧២,៤៤៨	៧៧.៩១
២	លើកទី២	៦ មិថុនា	៧,៣៨២,៤៤៩	៨០.១៩
៣	លើកទី៣	២៦ មិថុនា	៧,៣៩៤,៤២៧	៨០.៣២

¹¹ <https://bit.ly/3OWHEw9>

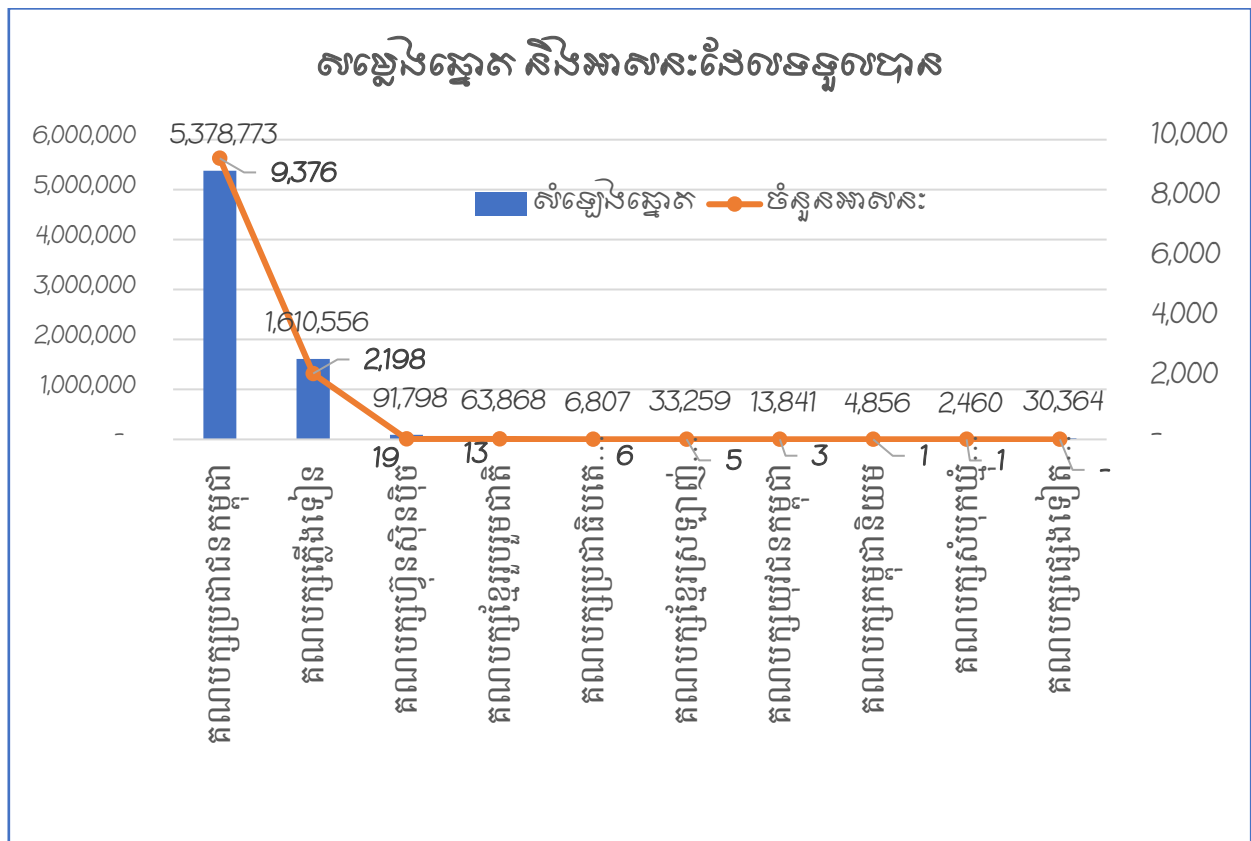
¹² <https://bit.ly/3IVexbt>

¹³ <https://bit.ly/3OmEem9>

១០.២ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតកាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥ ដែលចេញដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បានបង្ហាញថា គណបក្សចំនួន ៩ ក្នុងចំណោមគណបក្ស ១៧ដែលបានដាក់បេក្ខភាពចូលរួមប្រកួតជែងទទួលបានអាសនៈក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់។ ក្នុងចំណោមគណបក្សនយោបាយទាំង ៩ ដែលទទួលបានអាសនៈនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានអាសនៈច្រើនជាងគេ និងបន្ទាប់មកគឺគណបក្សភ្លើងទៀន។

ក្រាហ្វិកទី១ សម្លេងឆ្នោត និងអាសនៈដែលគណបក្សនយោបាយទទួលបាន

លទ្ធផលបោះឆ្នោតបានបង្ហាញថា សន្លឹកឆ្នោតបានការសរុបចំនួន ៧,២០៦,២១៨សម្លេងទូទាំងប្រទេស និងអាសនៈសរុបចំនួន ១១,៦២២អាសនៈ ។ ក្នុងចំណោមសំឡេងឆ្នោត និងអាសនៈនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបាន ៥,៣៧៨,៧៧៣ ស្មើនឹង ៩,៣៧៦អាសនៈ។ គណបក្សភ្លើងទៀនទទួលបានចំនួន ១,៦១០,៥៥៦សំឡេង ស្មើនឹង ២,១៩៨អាសនៈ។ គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៉ិចទទួលបានចំនួន ៩១,៧៩៨សំឡេងស្មើនឹង ១៩អាសនៈ។ គណបក្សខ្មែរឬប្បជាតិ ទទួលបាន ៦,៨០៧សំឡេង ស្មើនឹង ១៣អាសនៈ។ គណបក្សប្រជាជនប៉ែតយុវជន ទទួលបានចំនួន ៦,៨០៧សំឡេងស្មើនឹង ៦អាសនៈ។ គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ ទទួលបានចំនួន ៣៣,២៥៩សំឡេង ស្មើនឹង ៥អាសនៈ។ គណបក្សយុវជនកម្ពុជា ទទួលបានចំនួន ១៣,៨៤១សំឡេងស្មើនឹង ៣អាសនៈ។ គណបក្សកម្ពុជានិយម ទទួលបានចំនួន ៤,៨៥៦សំឡេង ស្មើនឹង ១អាសនៈ និងគណបក្សសំបុកឃ្មុំសង្គមប្រជាជនប៉ែតយុវ ទទួលបានចំនួន ២,៤៦០សំឡេងស្មើនឹង ១អាសនៈ។ ក្រៅពីគណ

បក្សទាំង ៩ នេះ គណបក្សផ្សេងទៀតចំនួន ៨ ទទួលបានសំឡេងសរុបចំនួន ៣០,៣៦៤សំឡេង តែមិនទទួល អាសនៈនោះទេ។

១០.៣ តំណែងមេឃុំ ចៅសង្កាត់ដែលគណបក្សនយោបាយទទួលបាន

លទ្ធផលដែលទទួលបានពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ បានបង្ហាញថា ក្នុងចំណោម ឃុំសង្កាត់ ១៦៥២ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានអាសនៈជាមេឃុំចៅសង្កាត់ច្រើនជាងគេ ចំនួន ១៦៤៨ឃុំសង្កាត់។ គណបក្សភ្លើងទៀន ទទួលបានមេឃុំចៅសង្កាត់ចំនួន ៤ឃុំសង្កាត់ រួមមាននៅក្នុងខេត្តកំពង់ ចាម ចំនួន១ និងខេត្តកំពង់ធំ ចំនួន៣។ រីឯគណបក្សនយោបាយ ៧ផ្សេងទៀតដែលមានអាសនៈក្នុងក្រុមប្រឹក្សា ឃុំសង្កាត់ដែរ តែមិនមានអាសនៈជាប់ជាមេឃុំចៅសង្កាត់នោះទេ។

តារាងទី៦ មេឃុំចៅសង្កាត់ដែលគណបក្សទទួលបាន

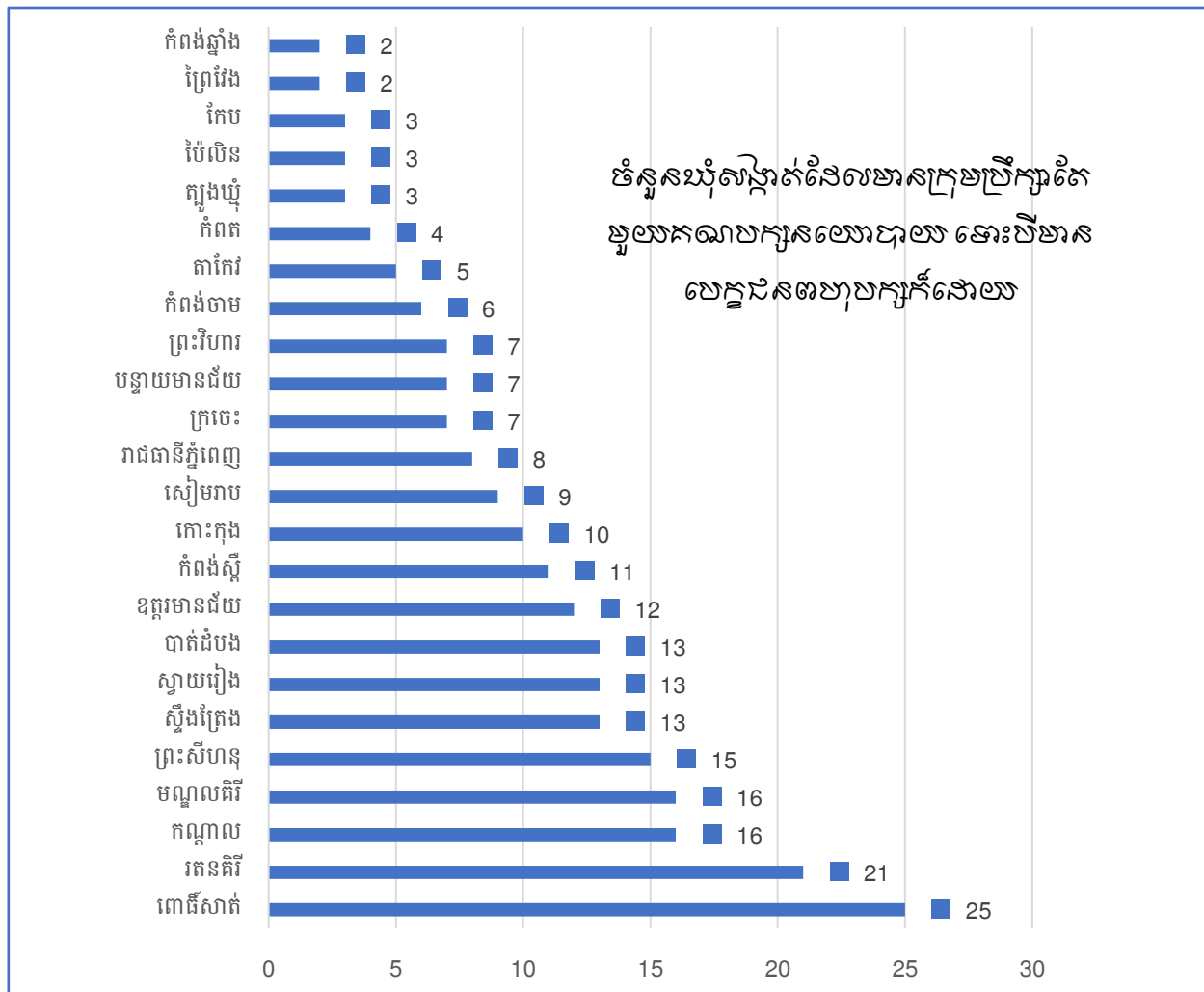
ល.រ	ឈ្មោះគណបក្ស	លទ្ធផលបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២២			
		អាសនៈ	មេឃុំ	ជំទប់១	ជំទប់២
១	គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា	9,376	1,648	1,618	261
២	គណបក្សភ្លើងទៀន	2,198	4	25	1,360
៣	គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៊ិច	19	0	4	12
៤	គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ	13	0	1	10
៥	គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន	6	0	2	2
៦	គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ	5	0	2	2
៧	គណបក្សយុវជនកម្ពុជា	3	0	0	3
៨	គណបក្សកម្ពុជានិយម	1	0	0	1
៩	គណបក្សសំបុកឃ្មុំសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ	1	0	0	1
១០	គណបក្សផ្សេងទៀត ចំនួន ១១	0	0	0	0
សរុប		11,622	1,652	1,652	1,652

តារាងខាងលើ បានបញ្ជាក់ថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាទទួលបានអាសនៈ ៩៣៧៦អាសនៈស្មើនឹង ៨០.៦៧ភាគរយនៃអាសនៈសរុបទូទាំងប្រទេស។ ក្នុងចំណោមអាសនៈដែលគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាទទួល បាន មានអាសនៈជាមេឃុំចៅសង្កាត់ចំនួន ១៦៤៨អាសនៈនៃអាសនៈដែលគណបក្សប្រជាជនទទួលបានសរុ ប។ អាសនៈជាជំទប់ទី១ ចំនួន ១៦១៨អាសនៈ និងអាសនៈជាជំទប់ទី២ ចំនួន ២៦១អាសនៈ។ រីឯគណបក្សភ្លើ ងទៀន មានអាសនៈជាមេឃុំចៅសង្កាត់ចំនួន៤ អាសនៈជាជំទប់ទី១ ចំនួន២៥ និងអាសនៈជាជំទប់ទី២ ចំនួន ១៣៦០អាសនៈ។

១០.៤ ចំនួនឃុំសង្កាត់មានក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ

នៅក្នុងឃុំសង្កាត់មួយចំនួន ក្រោយការប្រកួតប្រជែង គណបក្សនយោបាយមួយចំនួន មិនត្រូវទទួលបានអាសនៈនោះទេ ទោះឃុំសង្កាត់នេះមានដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងក៏ដោយ។ ដូចករណី នៅក្នុងឃុំកោះទន្ទឹម ក្រុងកំពង់ចាម ខេត្តកំពង់ចាម មានគណបក្សនយោបាយ ២ចូលរួមប្រកួតប្រជែង គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបាន ១,៤៨៨សំឡេង(៥អាសនៈ) និងគណបក្សភ្លើងទៀន ទទួលបាន ១៩៧សំឡេង(០អាសនៈ)។

តារាងទី២ ចំនួនឃុំសង្កាត់មានក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ

តារាងខាងលើ បានបង្ហាញថា លទ្ធផលក្រោយថ្ងៃបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ គឺសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាមានតែគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាតែមួយគត់ដែលទទួលបានអាសនៈក្នុងឃុំសង្កាត់ ចំនួន ២៣១ឃុំសង្កាត់។ ក្នុងចំណោមនោះ នៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ មានចំនួនច្រើនជាងគេរហូតដល់ ២៥ឃុំសង្កាត់ បន្ទាប់មកខេត្តរតនគិរី ចំនួន ២១ឃុំសង្កាត់។ ខេត្តកណ្តាល និងខេត្តមណ្ឌលគិរី មានចំនួន ១៦ឃុំសង្កាត់ដូចគ្នា។

១១. ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងវិភាគលទ្ធផលបោះឆ្នោត

១១.១ ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២)

អង្គការខុមហ្វ្រែលបានធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់ទិន្នន័យ និងកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ដែលផ្សាយក្នុងគេហទំព័ររបស់ គ.ជ.ប ក្រោយថ្ងៃបោះឆ្នោត ជាមួយនឹងកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ដែលខុមហ្វ្រែលប្រមូលបានពីអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួន។ កំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ដែលប្រមូលបានដោយអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលមានចំនួន ៥២៧ការិយាល័យបោះឆ្នោត នឹងយកមកផ្ទៀងផ្ទាត់។

តារាងទី៧ សង្ខេបនៃករណីភាពមិនប្រក្រតីលើទម្រង់ ទ.១១០២

ល.រ	ប្រភេទករណីកើតមាន	ចំនួន
១	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប»	៩០
២	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតបានការមាន»	៨៥
៣	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ»	៨៤
៤	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតគណបក្សទទួលបាន»	៣០
៥	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតខូច»	១០
៦	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតដែលមិនបានប្រើ»	៥
៧	ខុសគ្នានៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតទទួលបានជាក់ស្តែង»	៥
៨	ការប្រើប្រាស់ទឹកលុបលើទម្រង់ ទ.១១០២	
សរុប		៣០៩

លទ្ធផលនៃការផ្ទៀងផ្ទាត់បានរកឃើញថា ក្នុងចំណោម ៥២៧ទម្រង់ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលទទួលបាន និងបញ្ជូនពីការិយាល័យមក មានទម្រង់ចំនួន ១២០ ដែលកើតមានភាពមិនប្រក្រតី។ ភាពមិនប្រក្រតីនោះ សរុបជាករណីមានចំនួន ៣០៩ករណី។ ក្នុងចំណោមករណីដែលកើតមានភាពមិនប្រក្រតី មានចំនួន ៧ ចំណុច រួមមាន (១) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប» មានចំនួន ៩០ករណី (២) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតបានការមាន» មានចំនួន ៨៥ករណី (៣) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ» មានចំនួន ៨៤ករណី (៤) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតគណបក្សទទួលបាន» មានចំនួន ៣០ករណី (៥) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតខូច» មានចំនួន ១០ករណី (៦) នៅលើចំណុច«ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតដែលមិនបានប្រើ» មានចំនួន ៥ករណី និង(៧) នៅលើចំណុច«សន្លឹកឆ្នោតទទួលបានជាក់ស្តែង» មានចំនួន ៥ករណី។ ករណីដែលកើតមានលើទម្រង់ ទ.១១០២ នេះ បង្ហាញថា ទម្រង់ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ទទួលបាន គឺ មិនមានបំពេញព័ត៌មានលើចំណុចនីមួយៗ តែទម្រង់បោះលើគេហទំព័រ គ.ជ.ប បានបំពេញត្រឹមត្រូវ។

រូបភាពទី១៩ ភាពខុសគ្នានៃការប្រៀបធៀបទម្រង់ ទ.១១០២

ទម្រង់បង្ហាញលើគេហទំព័រ គជប

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

កំណត់ហេតុនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

១. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	១០៣៧
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

២. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ការប្រៀបធៀបឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៣. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៤. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៥. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

ទម្រង់ទទួលបានពីអ្នកសង្កេតការណ៍

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

កំណត់ហេតុនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

១. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៣៧
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

២. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ការប្រៀបធៀបឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៣. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៤. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

៥. ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ (ទ.១១០២)

ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥
ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោតសន្តិសុខ	០០៥

ទម្រង់បង្ហាញលើគេហទំព័ររបស់ គជប បានប្រើប្រាស់ទឹកលុប លុបតួលេខក្នុងចំណុច «ខ. ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតខូច ០០» រីឯទម្រង់ដែលទទួលបានពីអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល និងបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត មានតួលេខ ក្នុងចំណុច «ខ. ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតខូច ១៣» ។

រូបភាពទី២០ ទម្រង់ ទ.១១០២ ប្រើប្រាស់ទឹកលុប

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
កំណត់ត្រាផ្ទៃក្នុងការបោះឆ្នោត (ទ.១១០២)

១- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

២- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៣- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៤- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៥- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៦- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៧- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៨- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៩- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

១០- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
កំណត់ត្រាផ្ទៃក្នុងការបោះឆ្នោត (ទ.១១០២)

១- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

២- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៣- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៤- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៥- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៦- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៧- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៨- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

៩- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

១០- ឈ្មោះសម្លេងនៃការបោះឆ្នោត និងចំនួនសម្លេង
ឈ្មោះសម្លេង: គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
ចំនួនសម្លេង: ០ ៥ ០ ៥

ទម្រង់ដែលបានប្រើប្រាស់ទឹកលុប

ករណីមួយទៀត គឺការប្រើប្រាស់ទឹកលុប លុបលើព័ត៌មានមួយចំនួនក្នុងទម្រង់ ទ.១១០២ ដែលដាក់បង្ហាញលើគេហទំព័ររបស់ គ.ជ.ប មានចំនួន ១៥ទម្រង់នៃទម្រង់ដែលខុសប្រែប្រួលបានពិនិត្យចំនួន ៥២៩ទម្រង់។ ការលុបនេះ យើងមិនដឹងថា តើលុបនៅដំណាក់កាលណា? មានអ្នកណាដឹង និងជាសាក្សីខ្លះ? មូលហេតុអ្វីបានប្រើប្រាស់ទឹកលុប គឺជាមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការសង្ស័យពីភាពតម្លាភាពក្នុងការអនុវត្ត បើសិនជាមិនមានការចូលរួមពីអ្នកសង្កេតការណ៍ ឬភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដឹងឮទេនោះ។ ទោះជាយ៉ាងណាករណីលុបនេះ វាមិនមានបញ្ហាធ្វើឱ្យប្រែប្រួលសន្លឹកឆ្នោតនោះទេ បើសិនជា ការប្រើទឹកលុបនោះ ត្រឹមតែចំណុចទាំងឡាយដែលជាលទ្ធផលរកឃើញដោយ ខុសប្រែប្រួល។

ជារួមការពិនិត្យមើលទម្រង់ ទ.១១០២ ដោយធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់គ្នារវាងទម្រង់ ទ.១១០២ ដែលបានបង្ហាញលើគេហទំព័រ គ.ជ.ប និងទម្រង់ ទ.១១០២ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍ខុសប្រែប្រួលទទួលបាន ឃើញថា មានករណីខុសគ្នា លើចំណុចទាំង៧ រួមមាន ចំណុច ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតខុប ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតទទួលបានជាក់ស្តែង ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតដែលមិនបានប្រើ ចំនួនសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិប សន្លឹកឆ្នោតបានការមាន សន្លឹកឆ្នោតមិនបានការ និងសន្លឹកឆ្នោតគណបក្សទទួលបាន។ ភាពខុសគ្នាដែលពិនិត្យឃើញនេះ វាបានកើតឡើងពីតម្លៃនៃ តែចំណុចទាំងនេះ វា

មិនអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ ឬប្រែប្រួលនៃសម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សនីមួយៗនោះទេ ព្រោះថា ទាំងនេះ ខុសប្លែក យល់ឃើញថា ជាកំហុសបច្ចេកទេសរបស់មន្ត្រីការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ក្នុងការបំពេញទម្រង់ ដែលពួកគេ មិនយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យបានហ្មត់ចត់ក្នុងការបំពេញទម្រង់ រហូតមានទម្រង់ខ្លះ យកទៅបិទនៅមុខការិយាល័យ ដោយមិនបានសរសេរបញ្ចូលតួលេខលទ្ធផលគណបក្សថែមទៀតផង។

១១.១.១ ចំនួនគណបក្សនយោបាយបានចូលរួមប្រកួតប្រជែង

តារាងទី៨ ចំនួនគណបក្សនយោបាយបានចូលរួមប្រកួតប្រជែង

អាណត្តិ/ឆ្នាំបោះឆ្នោត	អាណត្តិទី១ឆ្នាំ ២០០២	អាណត្តិទី២ឆ្នាំ ២០០៧	អាណត្តិទី៣ឆ្នាំ ២០១២	អាណត្តិទី៤ឆ្នាំ ២០១៧	អាណត្តិទី៥ឆ្នាំ ២០២២
គណបក្សចូលរួមប្រកួតប្រជែង	8	12	10	12	17

ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២នេះ មានគណបក្សនយោបាយសរុបចំនួន ១៧ បានចូលរួមដាក់បេក្ខជនប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត។ គិតមកដល់ឆ្នាំ២០២២ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ មានចំនួន ៥អាណត្តិ ក្នុងនោះការបោះឆ្នោតដំបូងគេ(អាណត្តិទី១)សម្រាប់ការបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ គឺនៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ ដែលមានគណបក្សនយោបាយចំនួន ៨។ អាណត្តិទី២ នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ដែលមានគណបក្សនយោបាយចំនួន ១២ អាណត្តិទី៣ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១២ មានគណបក្ស នយោបាយចំនួន ១០ អាណត្តិទី៤ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ដែលមានគណបក្សនយោបាយ ចំនួន១២ និងអាណត្តិទី ៥ ក្នុងឆ្នាំ២០២២ ដែលមានគណបក្សនយោបាយ ចំនួន១៧។

១១.១.២ ការប្រៀបធៀបប្រជាពលរដ្ឋចេញទៅបោះឆ្នោត

ចាប់តាំងពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣ មក កំណើនប្រជាពលរដ្ឋ ចេញទៅបោះឆ្នោត មានចំនួនភាគរយ គួរឱ្យកត់សម្គាល់។

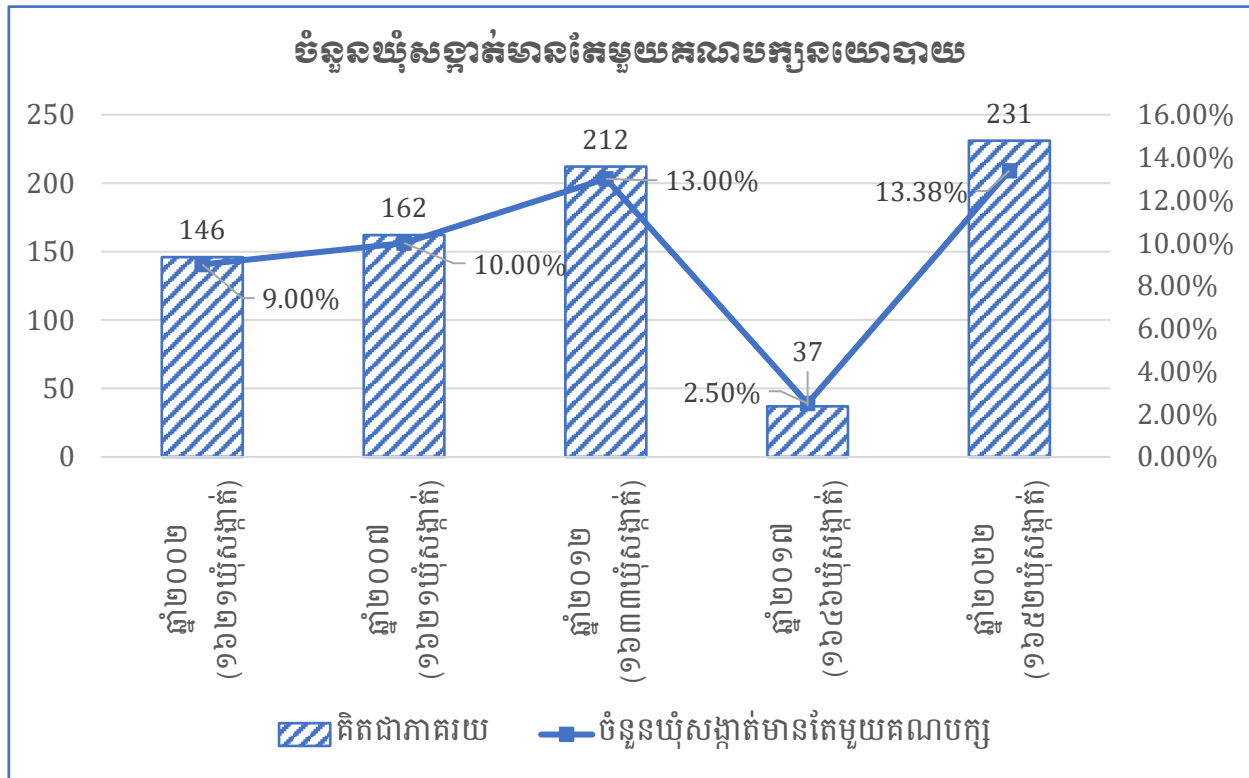
តារាងទី៩ ប្រៀបធៀបអ្នកបោះឆ្នោតចេញទៅបោះឆ្នោត

ល.រ	ឆ្នាំបោះឆ្នោត	អ្នកមានសិទ្ធិ បោះឆ្នោត	អ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត		អ្នកបានបោះឆ្នោត	
			ចំនួន	ភាគរយ	ចំនួន	ភាគរយ
១	ឆ្នាំ ១៩៩៣	4,654,000	4,764,430	102	4,267,192	89.56
២	ឆ្នាំ២០០២	6,251,832	5,190,307	83	4,543,974	87.55
៣	ឆ្នាំ២០០៧	7,291,084	7,799,371	107	5,293,327	67.87
៤	ឆ្នាំ២០១២	8,894,219	9,203,493	104	5,993,992	65.13
៥	ឆ្នាំ២០១៧	9,664,216	7,865,033	81.38	7,107,395	90.37
៦	ឆ្នាំ២០២២	10,467,961	9,205,681	87.94	7,382,449	80.19

តារាងខាងលើនេះ បានបង្ហាញថា ការបោះឆ្នោតចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៣ មកដល់ឆ្នាំ២០២២នេះ បើប្រៀបធៀបចំពោះការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧ អាណត្តិទី៤ មានអ្នកបោះឆ្នោតចេញទៅបោះឆ្នោតច្រើនជាងគេ (៩០.៣៧ភាគរយ ធៀបជាមួយអ្នកបោះឆ្នោតមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី)។ តែយ៉ាងណាក៏ដោយនេះ ធ្លាក់មកត្រឹម ៨០.១៩ភាគរយនៃការបោះឆ្នោតអាណត្តិទី៥។

១១.១.៣ ការប្រៀបធៀបឃុំសង្កាត់មានសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ

រូបភាពទី៣ ការប្រៀបធៀបឃុំសង្កាត់មានសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាតែមួយគណបក្សនយោបាយ

ការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ បានបង្ហាញថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាមានអាសនៈជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់តែងកងចំនួន ២៣១ឃុំសង្កាត់ស្មើនឹង ១៣.៣៨ភាគរយនៃឃុំសង្កាត់ទូទាំងប្រទេសចំនួន ១៦៥២។ លទ្ធផលនេះ បានបញ្ជាក់ថា ចំនួនក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ក្នុងឃុំសង្កាត់មានការកើនឡើងពី៣៧ ទៅ ២៣១ ឃុំសង្កាត់ បើធៀបជាមួយឆ្នាំ២០១៧ តែវាមានចំនួនប្រហាក់ប្រហែលគ្នាជាមួយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១២ ដែលគណបក្សនេះទទួលបានចំនួន ២១២ឃុំសង្កាត់ស្មើនឹង ១៣ភាគរយនៃឃុំសង្កាត់សរុបចំនួន ១៦៣៣។

១១.១.៤ ការប្រៀបធៀបលទ្ធផលរបស់គណបក្សនយោបាយតាមអាណត្តិបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់

ការប្រៀបធៀបលទ្ធផលរបស់គណបក្សនយោបាយតាមអាណត្តិនីមួយៗ ដែលគណបក្សនយោបាយ បានដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត។ ជាលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត បានបង្ហាញថា គណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជា មានសំឡេងច្រើនជាងគេចាប់តាំងពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០០២មក។ គណបក្សភ្លើងទៀន ដែល បានប្តូរមកពីគណបក្សសមរង្ស៊ី ក៏មានសំឡេងច្រើនបន្ទាប់ពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាផងដែរ រហូតដល់ឆ្នាំ ២០១៧ គណបក្សនេះ មិនដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងនោះទេ ព្រោះគណបក្សសមរង្ស៊ី បានបញ្ចូលគ្នា ជាមួយគណបក្សសិទ្ធិមនុស្ស បង្កើតជាគណបក្សសង្គ្រោះជាតិថ្មីមួយ។

តារាងទី១០ ការប្រៀបធៀបលទ្ធផលរបស់គណបក្សនយោបាយតាមអាណត្តិ

គណបក្ស	ឆ្នាំ២០០២	ឆ្នាំ២០០៧	ឆ្នាំ២០១២	ឆ្នាំ២០១៧	ឆ្នាំ២០២២	ប្រៀបធៀប	
						ឆ្នាំ២០២២ និង២០១៧	ឆ្នាំ២០២២ និង២០១២
ប្រជាជនកម្ពុជា	2,647,849	3,148,533	3,631,082	3,540,056	5,378,773	1,838,717	1,747,691
សមរង្ស៊ី/ភ្លើងទៀន	736,454	1,303,906	1,224,460		1,610,556		386,096
សិទ្ធិមនុស្ស	-	-	580,483			-	
សង្គ្រោះជាតិ				3,056,824			-
ហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច	955,200	277,545	222,671	132,319	91,798	(40,521)	(130,873)
នរោត្តមរណបូទី	-	419,791	170,962			-	
ខ្មែររួបរួមជាតិ	-	-	-	78,724	63,868	(14,856)	
ប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន	-	-	-	4,981	6,807	1,826	
សម្ព័ន្ធដើម្បីប្រជាធិបតេយ្យ				122,882			-
យុវជនកម្ពុជា					13,841		
សំបុកឃុំសង្កាត់ប្រជាធិបតេយ្យ	-	-	-	31,334	2,460	(28,874)	
គណបក្សកម្ពុជានិយម					4,856		
ខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ					33,259		
ផ្សេងៗ	9,061	27,094	46,069	140,275	30,364	(109,911)	(15,705)
សរុប	4,348,564	5,176,869	5,985,458	7,107,395	7,236,582		

តារាងខាងលើ បានបង្ហាញថា សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ត្រូវបានចុះសំឡេងចំនួន ៩១,០២៦សំឡេងកាលឆ្នាំ២០១៧ តែបានកើនឡើងខ្ពស់ ក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២២ មានចំនួន ១,៨៣៨,៧១៧សំឡេង ឬកើនចំនួន ១,៧៤៧,៦៩១សំឡេងធៀបឆ្នាំ២០១៧។ គណបក្សភ្លើងទៀន ដែលបាន ចូលរួមប្រកួតក្នុងឆ្នាំ២០២២ ទទួលបានសំឡេង ១,៦១០,៥៥៦សំឡេង កើនឡើង ៣៨៦,០៩៦សំឡេង បើ ធៀបជាមួយឆ្នាំ២០១៧។ គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន បានចូលរួមប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ទទួលបានការគាំទ្រចំនួន ៤,៩៨១សំឡេង និងទទួលបានការគាំទ្រចំនួន ៦,៨០៧សំឡេង កើនឡើង ចំនួន ១,៨២៦សំឡេង បើធៀបជាមួយឆ្នាំ២០១៧។ សម្រាប់គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៉ិច និងគណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ ឃើញថា លទ្ធផលនៃការគាំទ្ររបស់អ្នកបោះឆ្នោតធ្លាក់ចុះក្នុងការបោះឆ្នោតនៃអាណត្តិនីមួយៗ។

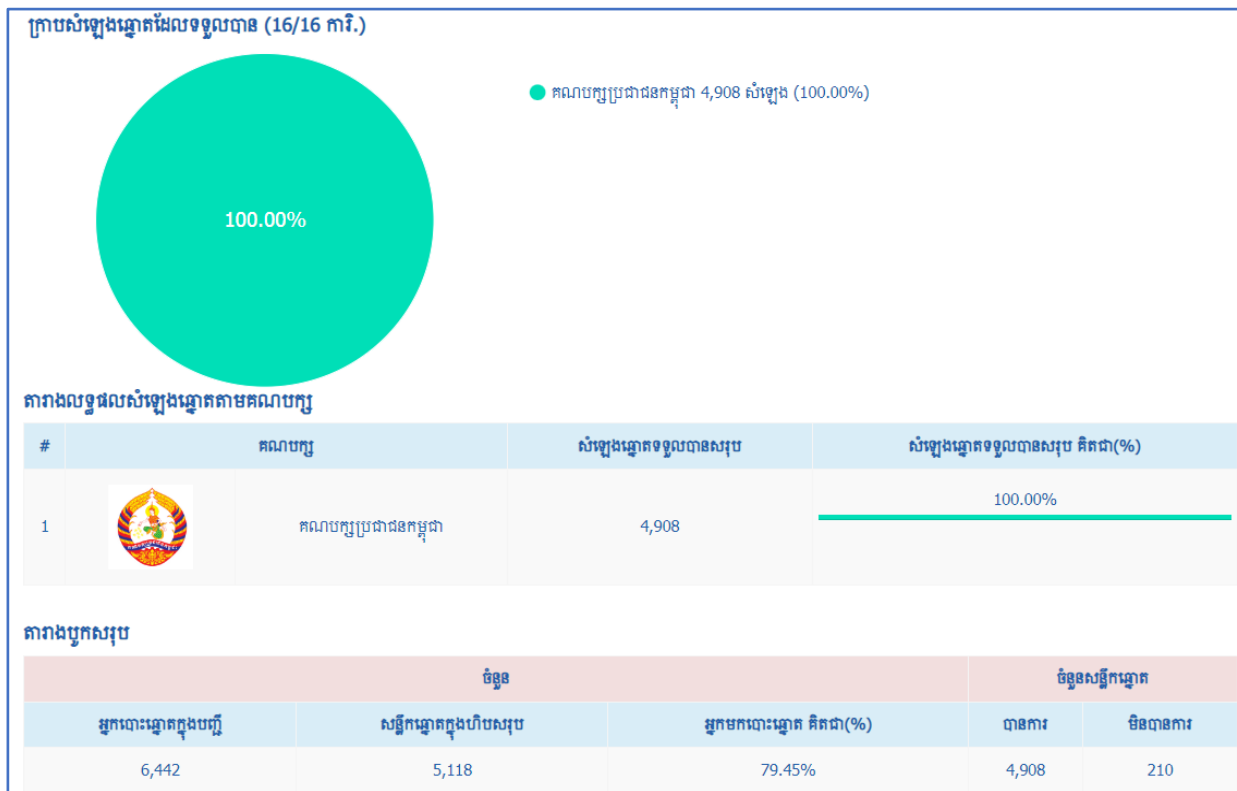
១១.១.៥ ចំណុចពាក់ព័ន្ធនៃលទ្ធផលបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់

លទ្ធផលប្រកាសជាផ្លូវការ បន្ទាប់ពីការចុះបញ្ជីបេក្ខជននេះ បានបង្ហាញថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បាន ឈ្នះការបោះឆ្នោត មុនថ្ងៃប្រកួតមកដល់ ដោយទទួលបានអាសនៈក្នុងក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ចំនួន ២៤ឃុំ សង្កាត់ ព្រោះមិនមានគណបក្សនយោបាយណាមួយមានបេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែង (មើលតារាងទី១ ក្នុង ចំណុច ៩.៥.១ ខាងលើ)។

ក្នុងចំណោមឃុំសង្កាត់នេះ ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញថា មានឃុំសង្កាត់ចំនួន១១ គឺគណបក្សភ្លើងទៀន បានដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែង តែត្រូវបាន គ.ជ.ប លុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត តាមរយៈបណ្តឹង ដែលសុំលុបឈ្មោះបេក្ខជន ដោយសម្លេងលើបេក្ខជនមិនបានបំពេញគ្រប់គ្រាន់តាមលក្ខខណ្ឌ និងឃុំសង្កាត់ខ្លះ គឺមិនអាចស្វែងរកបេក្ខជនដោះដូរទាន់តាមលក្ខខណ្ឌ។ ឃុំសង្កាត់ដែលមានអាសនៈក្រុមប្រឹក្សា តែមួយគណបក្សនយោបាយ មាននៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ចំនួន ៨សង្កាត់ ខេត្តកំពង់ចាម ចំនួន ២ឃុំសង្កាត់ និង ចំនួន១ឃុំ នៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់។ នៅរាជធានីភ្នំពេញ មានសង្កាត់ទូលស្វាយព្រៃ១ សង្កាត់មនោរម្យ សង្កាត់ ផ្សារដើមគរ សង្កាត់ព្រែកលៀប សង្កាត់ក្បាលកោះ សង្កាត់អូរឫស្សី១ សង្កាត់អូរឫស្សី២ និងសង្កាត់ដេប៉ូទី១។ នៅកំពង់ចាម មានសង្កាត់កំពង់ចាម និងសង្កាត់បឹងកក និងនៅខេត្តពោធិ៍សាត់ នៅឃុំកណ្តៀង។¹⁴

¹⁴ <https://bit.ly/3PvfTM8>

រូបភាពទី២១ លទ្ធផលនៃគណបក្សនយោបាយមានតែមួយគណបក្ស

លទ្ធផលសម្លេងឆ្នោតនៅក្នុងសង្កាត់ទួលស្វាយព្រៃទី១ ខណ្ឌបឹងកេងកង
រាជធានីភ្នំពេញ

១១.២ លទ្ធផលក្នុងការិយាល័យសំណាករបស់ខុមហ្វ្រែល (លទ្ធផល ភីវីធី)

ខុមហ្វ្រែល បានរៀបចំការិយាល័យសំណាករបស់ខ្លួនចំនួន ១៧៦៩ការិយាល័យនៃការិយាល័យសរុប ចំនួន ២៣៦០២ការិយាល័យ តាមវិធីសាស្ត្រវិទ្យាសាស្ត្រស្ថិតិ។ លទ្ធផលនៃការិយាល័យ ភីវីធី យើងអាចធ្វើការ វិភាគលើលទ្ធផលថ្នាក់ជាតិដោយសាកល្បងអនុវត្តលើលទ្ធផលបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២។ វិធីសាស្ត្រនៃ ការសិក្សាដោយយកសំណាក ១៧៦៩ការិយាល័យនេះ ផ្អែកលើកំរិតជឿជាក់នៃសំណាក ៩៩ភាគរយ និង កំណត់កំរិតលំអៀង ០.១៥ភាគរយ។

តារាងទី១១ លទ្ធផលអ្នកចេញទៅបោះឆ្នោតក្នុងការិយាល័យសំណាក ភីវីធី

បរិយាយ	ឈ្មោះក្នុងបញ្ជី	សន្លឹកឆ្នោតក្នុងប្រអប់	បានការ	មិនបានការ
ចំនួន	686,521	551,869	539,878	11,991
ភាគរយ		80.39%	97.83%	2.17%

ក្នុងលទ្ធផលនៃការិយាល័យ ភីវីធី បានបង្ហាញថា សន្លឹកឆ្នោតនៅក្នុងប្រអប់មានចំនួន ៨០.៣៩ភាគរយក្នុង នោះសន្លឹកឆ្នោតបានការមានចំនួន ៩៧.៨៣ភាគរយ និងសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការមានចំនួន ២.១៧ភាគរយ។

តារាងទី១២ លទ្ធផលសំឡេងឆ្នោតក្នុងការិយាល័យសំណាក ភីវីធី

ល.រ	ឈ្មោះគណបក្ស	សំឡេងឆ្នោត	ភាគរយ
១	គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា	401,304	74.33%
២	គណបក្សក្លើងទៀន	119,040	22.05%
៣	គណបក្សហ៊្វិនស៊ិនប៊ិច	7,111	1.32%
៤	គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ	4,631	0.86%
៥	គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន	478	0.09%
៦	គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ	2,652	0.49%
៧	គណបក្សយុវជនកម្ពុជា	1,161	0.22%
៨	គណបក្សកម្ពុជានិយម	449	0.08%
៩	គណបក្សសំបុកឃុំសង្កមប្រជាធិបតេយ្យ	131	0.02%

លទ្ធផលនៃតារាងខាងលើ បានបង្ហាញពីសំឡេងនៃគណបក្សនីមួយៗ ទទួលបានរៀបជាមួយសំឡេងសរុបថ្នាក់ជាតិ។ ក្នុងនោះគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលបានសំឡេងចំនួន ៧៤.៣៣ភាគរយ គណបក្សក្លើងទៀន ទទួលបានសំឡេងចំនួន ២២.០៥ភាគរយ។

១១.៣ ការប្រៀបធៀបលទ្ធផល គ.ជ.ប និងលទ្ធផល ភីវីធី

តារាងទី១៣ លទ្ធផលនៃការប្រៀបធៀប និងគម្លាតលទ្ធផល

ល.រ	ឈ្មោះគណបក្ស	ភីវីធី		គជប		គម្លាត
		ចំនួន	ភាគរយ	ចំនួន	ភាគរយ	
១	ប្រជាជនកម្ពុជា	401,304	74.33%	5,378,773	74.64%	0.31%
២	ក្លើងទៀន	119,040	22.05%	1,610,556	22.35%	0.30%
៣	ហ៊្វិនស៊ិនប៊ិច	7,111	1.32%	91,798	1.27%	-0.04%
៤	ខ្មែររួបរួមជាតិ	4,631	0.86%	63,868	0.89%	0.03%
៥	ប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន	478	0.09%	6,807	0.09%	0.01%
៦	ខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ	2,652	0.49%	33,259	0.46%	-0.03%
៧	យុវជនកម្ពុជា	1,161	0.22%	13,841	0.19%	-0.02%
៨	កម្ពុជានិយម	449	0.08%	4,856	0.07%	-0.02%
៩	សំបុកឃុំសង្កមប្រជាធិបតេយ្យ	131	0.02%	2,460	0.03%	0.01%

លទ្ធផលនៃតារាងខាងលើ បង្ហាញថា លទ្ធផលនៃការិយាល័យសំណាក និងលទ្ធផលនៃការិយាល័យផ្លូវការរបស់ គ.ជ.ប មានភាគរយប្រហាក់ប្រហែលគ្នា និងមានគម្លាតមិនឆ្ងាយពីការកំណត់នៃការិយាល័យសំណាក ដែលបានកំណត់ទុកមុននោះទេ។ មានន័យថា លទ្ធផលនៃការិយាល័យសំណាករបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាមានចំនួន ៧៤.៣៣ភាគរយ រីឯលទ្ធផលនៃការិយាល័យផ្លូវការរបស់ គ.ជ.ប មានចំនួន ៧៤.៦៤ភាគរយ។

១១.៤ លទ្ធផលសម្រាប់ការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣

ខុមហ្វ្រែល សាកល្បងគណនាអាសនៈដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃអ្នកគាំទ្រគណបក្សនយោបាយឆ្នាំ ២០២២ នៃការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ លទ្ធផលបានបង្ហាញ ដូចតារាងខាងក្រោម។

តារាងទី១៤ សាកល្បងវិភាគលទ្ធផលអាសនៈថ្នាក់ជាតិផ្អែកលើលទ្ធផលបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់

កូដ	រាជធានី/ខេត្ត	ចំនួន ឃុំសង្កាត់	ចំនួន អាសនៈ	សំឡេង សរុប	ប្រជាជនកម្ពុជា		ភ្លើងទៀន	
					សំឡេង	អាសនៈ	សំឡេង	អាសនៈ
1	បន្ទាយមានជ័យ	67	6	269334	194543	5	55900	1
2	បាត់ដំបង	103	8	456068	347062	7	94744	1
3	កំពង់ចាម	109	10	484042	339279	8	125875	2
4	កំពង់ឆ្នាំង	71	4	284240	202957	3	66991	1
5	កំពង់ស្ពឺ	88	6	492727	384954	5	90002	1
6	កំពង់ធំ	81	6	328712	205882	4	94323	2
7	កំពត	93	6	317629	232479	5	75999	1
8	កណ្តាល	127	11	649461	481744	9	154371	2
9	កោះកុង	29	1	56553	44992	1	10356	0
10	ក្រចេះ	48	3	165992	120550	3	35216	0
11	មណ្ឌលគិរី	21	1	36047	29676	1	4434	0
12	រាជធានីភ្នំពេញ	105	12	697350	536625	10	151262	2
13	ព្រះវិហារ	51	1	115087	84791	1	25130	0
14	ព្រៃវែង	116	11	557849	398045	8	140728	3
15	ពោធិ៍សាត់	49	4	229482	195656	4	32143	0
16	រតនគិរី	50	1	83827	69838	1	11735	0
17	សៀមរាប	100	6	442044	306668	5	115589	1
18	ព្រះសីហនុ	29	3	107748	86308	3	17400	0
19	ស្ទឹងត្រែង	34	1	71684	55898	1	12009	0

20	ស្វាយរៀង	80	5	326985	245164	4	75528	1
21	តាកែវ	100	8	536700	406958	6	118061	2
22	កែប	5	1	22724	19284	1	2893	0
23	ប៉ៃលិន	8	1	31122	25456	1	5095	0
24	ឧត្តរមានជ័យ	24	1	107927	87069	1	16353	0
25	ត្បូងឃ្មុំ	64	8	365703	276895	7	78419	1
សរុប		1652	125	7237037	5378773	104	1610556	21

ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥នេះ ខុមហ្វ្រែល សាកល្បងយកសំឡេងគាំទ្រគណបក្សនយោបាយមកគណនាដើម្បីស្វែងរកអាសនៈថ្នាក់ជាតិ។ តាមការសាកល្បងគណនាដូចក្នុងតារាងខាងលើ បានបង្ហាញថា សំឡេងគាំទ្រសម្រាប់គណបក្សនយោបាយមានតែពីរបក្សទេ ដែលទទួលបានអាសនៈក្នុងរដ្ឋសភា គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សក្លៀងទៀន បើសិនជាអ្នកបោះឆ្នោតនៅតែគាំទ្រដូចការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់។ អាសនៈថ្នាក់ជាតិដែលគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានឹងទទួលបាន មានចំនួន ១០៤អាសនៈ រីឯគណបក្សក្លៀងទៀនទទួលបាន ២១អាសនៈ។

លទ្ធផលដែលសាកល្បងគណនាខាងលើនេះ ឈរលើការគាំទ្រក្នុងការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឆ្នាំ២០២២ ទោះយ៉ាងណា លទ្ធផលជាក់ស្តែងនៃការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ២០២៣ វាមិនអាចក្លាយជាលទ្ធផលពិតប្រាកដ ដូចការសាកល្បងនោះទេ ការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ជាការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសបេក្ខជនគណបក្សនយោបាយនៅមូលដ្ឋានដែលប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតបានធ្វើកិច្ចការផ្ទាល់ និងភាគច្រើនម្ចាស់ឆ្នោតបានស្គាល់ រីឯការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិ គឺជាការជ្រើសរើសគណបក្សនយោបាយ ហើយភាគច្រើនប្រជាពលរដ្ឋស្គាល់បេក្ខជនមិនសូវច្រើននោះទេ ជាពិសេសបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រប្រចាំមណ្ឌល។

១២. ការផ្ទេរអំណាចមេឃុំ ចៅសង្កាត់

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ទាំងអស់ត្រូវបានប្រកាសសុពលភាព និងឈ្មោះសមាជិកក្រុមប្រឹក្សានៅក្នុងឃុំសង្កាត់ ដើម្បីចូលកាន់តំណែងក្រោមអធិបតីភាពមន្ត្រីម្នាក់ដែលចាត់តាំងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្នុងអំឡុងពេល ១៤ថ្ងៃក្រោយពីប្រកាសលទ្ធផលជាផ្លូវការនៃការបោះឆ្នោត (មាត្រា ១៩ នៃច្បាប់ស្តីពីច្បាប់គ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំសង្កាត់)។ ក្រសួងមហាផ្ទៃ បានចាត់តាំងតំណាងរបស់ខ្លួនដើម្បីប្រកាសសុពលភាពនៅក្នុងឃុំសង្កាត់នៃរាជធានី ខេត្តនីមួយៗ នៅដើមខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២២¹⁵ ដោយចេញសេចក្តីណែនាំលេខ ០១៣ សណន កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២¹⁶។

¹⁵ <https://bit.ly/3R52dIG>

¹⁶ <https://bit.ly/3Ts023I>

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥ ត្រូវបានកើតចេញពីលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០២២ ដោយប្រជាពលរដ្ឋអ្នកបោះឆ្នោតនៅក្នុងមូលដ្ឋាន។ ជាលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាសនៈរបស់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាមកពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាទទួលបាន ចំនួន ៩,៣៧៦អាសនៈ និងក្រុម ប្រឹក្សាមកពីគណបក្សឆ្នើមទៀន មានចំនួន ២,១៩៨អាសនៈ។

មន្ត្រីដែលបានចាត់តាំងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ មកអនុវត្តសេចក្តីណែនាំដើម្បីប្រកាសសុពលភាព និងប្រកាសឈ្មោះក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ត្រូវបានសមាសភាពក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់មកពីគណបក្សឆ្នើមទៀន នៅ ក្នុងខេត្តខ្លះ (គិតត្រឹមថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២) លើកឡើងថា «តំណាងនោះមានការរើសអើង និងលម្អៀង ផ្នែកនយោបាយ ព្រោះតំណាងនោះ បានយកពិធីប្រកាសសុពលភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ជាវេទិកា និយាយទៅមន្ត្រីជាប់ឆ្នោតមកពីគណបក្សឆ្នើមទៀនថា មិនចេះធ្វើការនយោបាយ និងមិនយល់អំពីច្បាប់ ព្រម ទាំងព្រមានចាត់វិធានការដោយប្រៀបធៀបពួកគេទៅនឹងសត្វចង្រៃក្នុងសង្គមដែលគេត្រូវថ្នាំបាញ់សម្លាប់ចោល ទៀតផង»¹⁷។

ទោះជាយ៉ាងណាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាគណបក្សឆ្នើមទៀន មួយចំនួនថា ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់បានសហ ការគ្នាល្អក្នុងការបំរើសេវាសាធារណៈជូនប្រជាពលរដ្ឋក្នុងមូលដ្ឋាន តែនៅកន្លែងខ្លះទៀត ក៏បានលើកឡើងពី ការរើសអើងនយោបាយពីមេឃុំ ចៅសង្កាត់ដែលមានសមាសភាពមកពីគណបក្សកាន់អំណាច ព្រោះសមាស ភាពក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់មកពីគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាលទាំងនោះ មិនទទួលបានការបែងចែកតួនាទី ភារកិច្ច ទី កន្លែងធ្វើការ រួមទាំងសំលៀកបំពាក់ដែលជាឯកសណ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាទៀតផង¹⁸។

មិនថាឡើយ ពីការលើកឡើងចំពោះការរើសអើងលើសមាសភាពក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់មកពីគណបក្ស ក្រៅរដ្ឋាភិបាល សូម្បីតែស្មៀនឃុំសង្កាត់នៅកន្លែងខ្លះ ដែលជាមន្ត្រីតំណាងឱ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ ក៏គេយល់ថាបាន អនុវត្តសកម្មភាពរើសអើងផ្នែកនយោបាយផងដែរ¹⁹។

ជារួម នៅរាល់អាណត្តិនៃការចូលរកាន់តំណែងក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ តែងតែលើកឡើងពីការរើសអើង ផ្នែកនយោបាយពីសមាសភាពក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់មកពីគណបក្សកាន់អំណាច។ ទោះយ៉ាងណា ការអនុវត្តតួ នាទី ភារកិច្ចត្រូវបានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពី ច្បាប់គ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំសង្កាត់។ ជំទប់ ឬចៅសង្កាត់រងទី១ និងទី២ មានតួនាទីជាអ្នកជំនួយការមេឃុំ ចៅសង្កាត់ (មាត្រា ២៦ នៃ ច.ប.យ.ស)។ បន្ថែមលើការចង្អុលបង្ហាញនេះ បទ ប្បញ្ញត្តិច្បាប់ក៏បានអធិប្បាយពីតួនាទីជាក់លាក់របស់ជំទប់ និងចៅសង្កាត់រង ក្នុងការបែងចែកភារកិច្ច ដោយ ជំទប់ទី១ និងចៅសង្កាត់រងទី១ មានតួនាទីទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រីឯជំទប់ទី២ និងចៅ សង្កាត់រងទី២ មានតួនាទីទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការរដ្ឋបាល សង្គមកិច្ច សេវាសាធារណៈ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សា ធារណៈ ព្រមទាំងអាចប្រគល់ភារកិច្ចផ្សេងទៀត លើភារកិច្ចដែលបានបែងចែករួចហើយ (មាត្រា ៤០ នៃ ច.ប.យ

¹⁷ <https://bit.ly/3ADGSiu>

¹⁸ <https://bit.ly/3AXwkfA>

¹⁹ <https://bit.ly/3pV3Hcl>

.ស)។ ជាមួយគ្នានេះ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ក៏ជាអ្នកចេញសេចក្តីណែនាំពីកិច្ចការផ្សេងៗ រួមទាំងរបៀបវារៈប្រជុំនៅក្នុងរដ្ឋបាលឃុំសង្កាត់ទៀតផងដែរ (មាត្រា ២២ និងមាត្រា ២៣ នៃ ច.ប.យ.ស)។ ហេតុនេះ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ដែលបានជាប់ឆ្នោត តាមរយៈការបោះឆ្នោតដោយពិតប្រាកដ គឺមិនត្រូវបានបដិសេធដោយនរណាមួយខុសពីច្បាប់ដែលបានកំណត់នោះឡើយ ការប្រព្រឹត្តិផ្ទុយពីច្បាប់ ប.ច.យ.ស បានចែងចាត់ទុកថា សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់មិនបានគោរពច្បាប់ ដែលត្រូវទទួលពិន័យចាប់ពីដំណាក់កាលស្តីបន្ទោស រហូតដល់បញ្ឈប់ពីមុខតំណែង (មាត្រា ៨៤ នៃ ច.ប.យ.ស) ។

១៣. ការចូលរួម និងសិទ្ធិទៅបោះឆ្នោត

១៣.១ កម្មវិធីនយោបាយរបស់គណបក្ស និងបេក្ខជនស្ត្រី

គណបក្សនយោបាយ ចំនួន ៥ នៃគណបក្សទាំង១៧ ដែលបានចូលរួមការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ មានការយកចិត្តទុកដាក់ពីការដោះស្រាយបញ្ហាស្ត្រី និងកុមារ នៅក្នុងកម្មវិធីនយោបាយរបស់ខ្លួន ។

ល.រ	កម្មវិធីនយោបាយ	គណបក្សនយោបាយ
១	ទប់ស្កាត់ការជួញដូរគ្រឿងញៀន ល្បែងស៊ីសង ចោរកម្ម និងការជួញដូរផ្លូវភេទទៅលើស្ត្រី	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន - ហ៊ុនស៊ីនប៊ិច - ខ្មែររួបរួមជាតិ
២	- លុបបំបាត់ការជួញដូរស្ត្រី និងកុមារ - លុបបំបាត់គ្រឿងញៀនដែលជះឥទ្ធិពលមកលើកូនខ្មែរគ្រប់រូប។	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន - ខ្មែររួបរួមជាតិ
៣	អប់រំជាសាធារណៈអំពីការរំលោភផ្លូវភេទ និងការជួញដូរស្ត្រី និងកុមារ	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន
៤	បង្កើតមូលនិធិជូនដល់ជនដែលងាយរងគ្រោះ ដូចជា ចាស់ជរា ស្ត្រី មានផ្ទៃពោះ	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន - ហ៊ុនស៊ីនប៊ិច
៥	រៀបចំឱ្យមានសហគមន៍ជួយគ្នាទៅវិញទៅមកនៅតាមមូលដ្ឋាន ជាពិសេសជួយគាំពារដល់ចាស់ជរា ជនក្រីក្រ ជនគ្មានទីពឹង កុមារកំព្រា និងជនពិការ ។	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន
៦	ខិតខំស្វែងរកការងារជូនរាស្ត្រ ជាពិសេសស្ត្រីនៅក្នុងមូលដ្ឋាន	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន
៧	បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការសិក្សា និងកីឡាជូនយុវជន យុវនារីក្នុងមូលដ្ឋាន ដើម្បីកាយសម្បទារឹងមាំ និងប្រាជ្ញាភ្លឺថ្លា ។	- ប្រជាជនកម្ពុជា - ភ្លើងទៀន

៨	ជំរុញគ្រូពេទ្យឱ្យយកចិត្តទុកដាក់ពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺជូនប្រជាកសិករ នៅមណ្ឌលសុខភាព ពិសេសចាស់ជរា មាតា ទារក និងទទួលសង្គ្រោះ បន្ទាន់ដោយគ្មានការរើសអើងព្រមទាំងរៀបចំឱ្យមានរថយន្តឬ មធ្យោបាយសមស្របអាចដឹកជញ្ជូនអ្នកជំងឺ សង្គ្រោះបន្ទាន់ទៅ មណ្ឌលសុខភាព ឬមន្ទីរពេទ្យ ជាពិសេសមិនឱ្យអ្នកជំងឺស្លាប់ដោយខ្វះ ប្រាក់សម្រាប់ព្យាបាលឡើយ ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
៩	លើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍ស្ត្រី និងកុមារឱ្យបានរីកចម្រើនគ្រប់វិស័យនូវតំរូវ ការនៃប្រជាពលរដ្ឋចង់បាន ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន • ហ៊ុនស៊ីនប៊ុច
១០	អភិវឌ្ឍន៍ឃុំ សង្កាត់ឱ្យរីកចម្រើនប្រកបដោយចីរភាពលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច វប្បធម៌ អប់រំ សុខាភិបាល និងយេនឌ័រ ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១១	បណ្តុះបណ្តាលចំណេះដឹង និងចំណេះធ្វើដល់កុមារ យុវជន យុវតី ដោយផ្តល់នូវអាហាររូបករណ៍ ទំនាក់ទំនងអង្គការក្រៅប្រទេសដើម្បី ជួយដល់កុមារ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន • ហ៊ុនស៊ីនប៊ុច
១២	ជួយលើកតម្កើងស្ត្រីឱ្យមានគំនិតច្នៃប្រឌិតតាមតំបន់នីមួយៗ ដោយ តម្បាញតាមផ្ទះ ផ្តល់ជំនួយសម្រាប់កុមារ ជនពិការ ក្មេងកំព្រា។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១៣	• លើកស្ទួយសិទ្ធិកុមារ កុមារកំព្រា កុមារពិការ កុមារមកពី គ្រួសារក្រីក្រ ។ • បង្កើនការអប់រំការស្តារនីតិសម្បទានិងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជា ជីវៈដល់កុមាររងគ្រោះ ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១៤	លើកតម្កើងការគោរពសិទ្ធិសេរីភាពប្រជាកសិករ និងសមភាពយេនឌ័រ ដែលជាគោលការណ៍គ្រឹះនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន • ខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ
១៥	បង្កើតគោលនយោបាយសមភាពយេនឌ័រ ដើម្បីលើកស្ទួយការចូលរួម របស់ស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ និងការផ្តល់អំណាចដល់ស្ត្រីក្នុងការធ្វើ សេចក្តីសម្រេចចិត្ត ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១៦	ធានាប្រសិទ្ធភាព និងលើកកម្ពស់ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេស សិទ្ធិស្ត្រី សិទ្ធិកុមារ និងសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច ហើយ ជម្រុញឱ្យ មានការចូលរួមពីស្ត្រីនៅគ្រប់វិស័យ ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១៧	រៀបចំឱ្យមានកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលស្ត្រីដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពយល់ ដឹង និងការចូលរួមក្នុងកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងនយោបាយ ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន
១៨	គាំទ្រដល់យុវជន និងយុវនារីដែលមិនមានលទ្ធភាពបន្តការសិក្សាដល់ ថ្នាក់វិទ្យាល័យ និងមហាវិទ្យាល័យឱ្យទទួលបាននូវការបណ្តុះបណ្តាល	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន

	វិជ្ជាជីវៈ និងទុនសម្រាប់បង្កើតមុខរបរដោយខ្លួនឯង ។ យើងនឹងជ្រើសរើសមន្ត្រីជំនាញយ៉ាងតិច ១រូបក្នុង ១ឃុំ ឱ្យជួយតម្រង់ទិស និងគាំទ្រដល់យុវជនដើម្បីទទួលបានការងារល្អ ។	
១៩	ធានាផ្តល់នូវសេវាសាធារណៈជូនមន្ត្រីរាជការ កម្មករ-កម្មកាវិនិច្ឆ័យ ចក្រ និងស្ត្រីបុរសកម្មសំណង់ ស្ត្រី-បុរសអាជីវករ ព្រមទាំងសិស្សនិស្សិត និងយុវជន-យុវនារីប្រកបដោយគុណភាព និងប្រសិទ្ធភាព ។	• ប្រជាជនកម្ពុជា • ភ្លើងទៀន

១៣.២ បេក្ខជនស្ត្រី និងការប្រឈម

ចំនួនបេក្ខជនស្ត្រី មានការកើនឡើងក្នុងអាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ បើធៀបជាមួយអាណត្តិមុនៗ តែបេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតនៅតែមានចំនួនតិច បើធៀបជាមួយបេក្ខជនបុរស ។

បេក្ខភាពស្ត្រីឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនបោះឆ្នោត កើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលមានចំនួនសរុប ២៧.៨១៣នាក់ ស្មើនឹង ៣២,៣%នៃបេក្ខជនស្ត្រី-បុរសសរុប ៨៦,០៩២នាក់ នៃគណបក្សនយោបាយទាំង១៧ គឺ កើនចំនួន ៥% ធៀបនឹងអាណត្តិទី៤ ឆ្នាំ២០១៧ មានចំនួនតែ ២៧.២% ប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកឯ បេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះនៅលេខរៀងទី១ មានចំនួន ៥៩៩នាក់ (១០.៨%) គឺកើន ចំនួន ៣% (១១៨នាក់) ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០១៧ មានចំនួន ៧.៨% (៤៨១នាក់) ។ បើប្រៀបធៀបនឹងអាណត្តិទី៤ ឆ្នាំ២០១៧ បេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះពីលេខរៀងទី១ ដល់ ទី៣ បានកើនចំនួន ២៩០នាក់ (៣.៤%) ពី ២,៧៣៨នាក់ (១៤.៩%) ឆ្នាំ២០១៧ ដល់ ៣,០៣៤នាក់ (១៨.៣%) ឆ្នាំ២០២២ ។²⁰

ទោះបីជាចំនួនបេក្ខជនស្ត្រីមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក៏ដោយ ក៏ក្រុមស្ត្រីនៃអង្គការសង្គមស៊ីវិលនៅមានកង្វល់ ដោយសារចំនួននេះនៅមានគម្លាតធំរវាងបេក្ខជនស្ត្រី និងបេក្ខជនបុរស (បេក្ខជនស្ត្រី៣២.៣% និងបេក្ខជនបុរស ៦៧.៧%) ដែលវិសមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យនយោបាយនៅតែជាបញ្ហាត្រូវបន្ថែមការយកចិត្តទុកដាក់ ពីគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ។ បញ្ហាវិសមភាពយេនឌ័រនេះនៅបន្តកើតមានឡើងដោយសារ៖ (១)កង្វះឆន្ទៈនយោបាយរបស់គណបក្ស និងការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់របស់អ្នកដឹកនាំក្នុងការជម្រុញឱ្យមានសមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យនយោបាយ និងថ្នាក់សម្រេចចិត្ត ។ (២)ខ្វះនូវគោលនយោបាយសមភាពយេនឌ័រជាក់លាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅក្នុងគណបក្ស រួមទាំងមិនមានចែងជាក់លាក់ក្នុងមាត្រាមួយចំនួននៃច្បាប់បោះឆ្នោត ដើម្បីគាំទ្រ និងផ្តល់ឱកាសឱ្យស្ត្រីចូលរួមដោយស្មើគ្នានឹងបុរសក្នុងវិស័យនយោបាយ ជាពិសេសការឈរឈ្មោះជាបេក្ខជន និងជាបេក្ខភាពជាអ្នកដឹកនាំ ។ (៣)បទដ្ឋានវប្បធម៌ និងសង្គមមួយចំនួនដែលមានផ្ទុកគំនិតអវិជ្ជមានក្នុងការលើកកម្ពស់ភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ស្ត្រី គឺជាឫសគល់បញ្ហាបង្កជារាំងរាងដល់ការចូលរួមរបស់អ្នកនយោបាយស្ត្រីប្រកបដោយគុណភាពនិងប្រសិទ្ធភាព។

²⁰ លទ្ធផលផ្លូវការនៃការចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយសម្រាប់ឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥

បន្ថែមលើនេះទៀត អ្នកនយោបាយស្ត្រីនៅតែប្រឈមច្រើនទម្រង់នៃការរើសអើង និងអំពើហិង្សាប្រឆាំងនឹងពួកគេក្នុងការចូលរួម និងផលប្រយោជន៍នយោបាយរបស់ពួកគេ ដែលនេះនៅតែបន្តកើតមានទោះបីជាសិទ្ធិនយោបាយ និងការចូលរួមរបស់ស្ត្រីត្រូវបានធានាយ៉ាងពេញលេញដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រី (CEDAW/ស៊ី-ជីអិល) ក៏ដោយ²¹ ។

សកម្មជនស្ត្រីគណបក្សនយោបាយបានឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ស្ត្រីរបស់ខុមហ្វ្រែលដឹងថា ស្ត្រីដែលមានសមត្ថភាព និងមានភាពក្លាហាន ត្រូវបានគណបក្សនៅថ្នាក់ឃុំធ្វើការញែកឈ្មោះគាត់ទៅឱ្យឆ្ងាយឈរឈ្មោះនៅលេខរៀងខាងក្រោម និងខ្លះមិនមានឱកាសឈរឈ្មោះ ។ ជាក់ស្តែង នៅឃុំកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ បេក្ខជនស្ត្រីមានចំនួនតែ៥រូបក្នុងចំណោមបេក្ខជនស្រី-ប្រុស២២រូបមកពីគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច បានឈរឈ្មោះនៅលេខរៀងទី៧, ទី១២, ទី១៦, ទី១៧ និងទី១៨ ខណៈដែលពីលេខរៀងទី១ ដល់ទី៦ ជាបេក្ខជនបុរស។ ចំណែកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាក៏ដូចគ្នាដែរ បេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះមានចំនួន៤រូបនៅលេខរៀងទី៧, ទី១១, ទី១៤ និងទី១៧ ខណៈដែលគណបក្សភ្លើងទៀនមិនមានបេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះសោះ ។²²

១៣.៣ អ្នកបោះឆ្នោតស្ត្រី

ចំនួនស្ត្រីនៅក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតផ្លូវការ ឆ្នាំ២០២១ ទូទាំងប្រទេស មានចំនួន ៤,៩០៤,៨៣២នាក់ ស្មើនឹង ៥៣.៣% នៃចំនួនស្រី-ប្រុសសរុប ៨,៣៨០,២១៧នាក់²³ ។ តាមការប៉ាន់ស្មាន ដោយផ្អែកលើតួលេខនេះ អ្នកបោះឆ្នោតស្ត្រីច្រើនជាងអ្នកបោះឆ្នោតបុរស ដែលចេញទៅបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃបោះឆ្នោត នៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ។

យោងតាមរបាយការណ៍សង្កេតរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ស្ត្រីខុមហ្វ្រែល BCV និងអ្នកសង្កេតការណ៍ស្ត្រី-បុរសរបស់អង្គការ GADC ក្នុងខេត្តគោលដៅចំនួន៧ បានរកឃើញថា²⁴ ក្នុងចំណោមការិយាល័យបោះឆ្នោតសរុបចំនួន៨៧ មាន ៧៥ការិយាល័យបោះឆ្នោត ស្មើនឹង ៨៦.២% ស្ត្រីបានមកបោះឆ្នោតច្រើនជាងបុរស ដែលមានចន្លោះពី ៥១.១% ដល់ ៧៨% ។

ការស្ទង់មតិរហ័ស (Rapid Survey) ស្តីពីការចូលរួមនយោបាយរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងខេត្តគោលដៅទាំង៥ របស់ខុមហ្វ្រែលនៅថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ក្រោយថ្ងៃបោះឆ្នោតមួយថ្ងៃ ទៅលើ «ស្ត្រីបានបោះឆ្នោត ឬមានទឹកខ្មៅនៅម្រាមដៃ និងស្ត្រីមិនបានបោះឆ្នោត ឬមិនមានទឹកខ្មៅនៅម្រាមដៃ» បានរកឃើញថា ក្នុងចំណោមស្ត្រីសរុប ១១៩នាក់ដែលបានសម្ភាសន៍ មាន ៦៤%បានបោះឆ្នោត ដោយបានលើកពីមូលហេតុដែលខ្លួនបានចេញ

²¹ យោងតាមរបាយការណ៍ខុមហ្វ្រែល ឆ្នាំ២០២០ ស្តីពី «ការចូលរួមរបស់សកម្មជននយោបាយស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយនៅកម្ពុជា»

²² យោងតាមរបាយការណ៍សង្កេតរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ស្ត្រីខុមហ្វ្រែល ស្តីពី «ការចូលរួមនយោបាយរបស់ស្ត្រីក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ក្នុងតំបន់គោលដៅខុមហ្វ្រែល ៥ ខេត្ត (ខេត្តកំពង់ធំ កំពង់ចាម កំពង់ឆ្នាំង តាកែវ និងព្រះវិហារ)

²³ លទ្ធផលផ្លូវការនៃការពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះ និងការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ឆ្នាំ២០២១ ចេញផ្សាយដោយគណបក្ស នៅថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២

²⁴ យោងតាមរបាយការណ៍សង្កេតរបស់ខុមហ្វ្រែល BCV and GADC ស្តីពី « ការចូលរួមនយោបាយរបស់ស្ត្រីក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ

ទៅបោះឆ្នោត និង៣៦% មិនបានបោះឆ្នោត ដោយបានលើកឡើងពីបញ្ហារបស់ខ្លួនដែលមិនអាចចេញទៅបោះឆ្នោតបាន ។

សម្រាប់ព័ត៌មានលំអិតសូមចូលអានរបាយការណ៍ខុមហ្វ្រែល ស្តីពី «ការផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រី និងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់» ។

១៣.៤ ស្ត្រីជាប់ឆ្នោត

លទ្ធផលនៃការសង្កេតបានបង្ហាញថា ចំនួនស្ត្រីជាប់ឆ្នោត និងបុរសជាប់ឆ្នោត នូវតែមានគម្លាតពីគ្នាយ៉ាងខ្លាំង នៅក្នុងអាណត្តិទី៥ នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ឆ្នាំ២០២២។

ស្ត្រីជាមេឃុំ ចៅសង្កាត់មានចំនួន ១៧៣នាក់ (១០,៥%)នៅក្នុងអាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២នេះ មានការកើនឡើង ៣២នាក់ (២%) បើប្រៀបធៀបនឹងអាណត្តិទី៤ ឆ្នាំ២០១៧ មានចំនួន១៤១នាក់ ស្មើនឹង ៨,៥% (ចុងអាណត្តិ)។ ស្ត្រីជាប់ឆ្នោតជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មានចំនួន ២.៥៦២នាក់ ស្មើនឹង ២២% នៃចំនួនក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់សរុប ១១.៦២២នាក់។ បើប្រៀបធៀបនឹងអាណត្តិទី៤ ឆ្នាំ២០១៧ ស្ត្រីជាប់ឆ្នោតមានភាគរយប្រហាក់ប្រហែលគ្នា គឺ ២១,៨% (២.៥២២នាក់) ចុងអាណត្តិទី៤ និង ២២% (២.៥៦២នាក់) អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២។ ចំណែកឯ ភាគរយសរុបនៃស្ត្រី និងបុរសជាប់ឆ្នោត មានគម្លាតធំរវាងភេទ គឺស្ត្រីជាប់ឆ្នោត ២២% និងបុរសជាប់ឆ្នោត ៧៨% ។ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ស្ត្រី ១០,៥% និងមេឃុំ ចៅសង្កាត់បុរស ៨៩,៥% ។²⁵

ចំនួននេះបង្ហាញពីការមិនទាន់ឆ្លើយតបគ្រប់គ្រាន់នូវភាពជាតំណាងរបស់ស្ត្រី ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ (១) ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ ក៏ដូចជាគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព ដែលមិនអាចសម្រេចបាននូវគោលដៅសមភាពយេនឌ័រ (២) ប៉ះពាល់ដល់ស្ត្រីដែលកំពុង និងត្រៀមនឹងប្រឡូកនៅក្នុងឆាកនយោបាយ ជាពិសេសកម្រិតឃុំ សង្កាត់ បង្កឱ្យមានការបាក់ទឹកចិត្ត ដោយសារចំនួនស្ត្រីដែលជាគំរូភាពនៅតែមានតិច (៣) បញ្ហាបរិយាប័នសង្គមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ជាពិសេសស្ត្រី និងកុមារនៅថ្នាក់មូលដ្ឋានមិនត្រូវបានគេយកចិត្តទុកដាក់ និងឆ្លើយតបដោយប្រសិទ្ធភាព ដោយសារសម្លេងស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់មានចំនួនតិចនៅឡើយ ។

១៤. ការផ្តល់ភាគរយអ្នកសង្កេតការណ៍ និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ

ទាក់ទងការផ្តល់ភាគ គ.ជ.ប បង្ហាញពីលទ្ធផលនៃការផ្តល់ប័ណ្ណសង្កេតការណ៍ទៅអ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ សម្រាប់ឃ្លាំមើលការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ចំនួន ៧៤,៨៨៥នាក់មកពី ៧២ស្ថាប័ន²⁶។

ក្នុងចំណោមអ្នកសង្កេតការណ៍ដែល គ.ជ.ប បានផ្តល់ប័ណ្ណនេះ មានចំនួនអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលចំនួន ១,៩៤៩នាក់ ក្នុងនោះអ្នកសង្កេតការណ៍ជាស្ត្រីមានចំនួន ៨៤៥នាក់ស្មើនឹង ២៣.៣៥ភាគរយ។

²⁵ លទ្ធផលផ្លូវការនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ដែលប្រកាសដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

²⁶ <https://bit.ly/3d49Dgn>

១៤.១ ការសហការជាមួយអង្គការដៃគូ

អ្នកសង្កេតការណ៍ ដូចចំនួនដែលបានបង្ហាញខាងលើ គឺបានពីការចូលរួមពីអង្គការដៃគូ ដែលបានសហការគ្នាទាំងធនធានថវិកា និងធនធានមនុស្ស ចំនួន ៩ស្ថាប័ន រួមមាន ៖

១. កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន
២. មជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ និងសន្តិភាព
៣. អង្គការស្ថានសន្តិភាព
៤. អង្គការយេនឌ័រ និងអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីកម្ពុជា
៥. សមាគមប្រជាធិបតេយ្យឯករាជ្យនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ
៦. មជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស
៧. សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា
៨. សមាគមសម្ព័ន្ធសហគមន៍កសិករកម្ពុជា
៩. សម្ព័ន្ធដើម្បីសុចរិតភាព និងគណនេយ្យភាពសង្គម

អង្គការសង្គមស៊ីវិលទាំង ៩ស្ថាប័ននេះ បានសហការគ្នាតាមធនធានដែលមាន ដោយឆ្លងកាត់ប្រជុំពិភាក្សាចំនួន ៤លើកធំ ដើម្បីជជែកពីបញ្ហាចូលរួម និងការទទួលខុសត្រូវ។

១៤.២ បញ្ហាប្រឈមក្នុងដំណើរការដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចូលរួមការបោះឆ្នោត

១៤.២.១ បញ្ហាប្រឈមក្នុងការជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍

បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍ មានបញ្ហាចម្បងៗ ដូចខាងក្រោម៖

១. ពេលវេលាខ្លី ក្នុងការដាក់ឱ្យជ្រើសរើស
២. តំបន់គោលដៅជ្រើសរើស បានបាត់បង់អ្នកបង្គោលរបស់ខុមហ្វ្រែល ឬគ្មានពីស្ថាប័នផ្សេង
៣. ទីតាំងការិយាល័យស្ថិតនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ពិបាកទំនាក់ទំនង
៤. អ្នកសង្កេតការណ៍ដែលជ្រើសរើសបាន ត្រូវលាឈប់វិញ
 - អ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះយល់ឃើញថា ថវិកាផ្តល់ឱ្យតិចតួចពេក
 - អ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះទៀត ត្រូវក្រុមគ្រួសារឱ្យឈប់ដោយការភ័យខ្លាច ដូចករណីកើតឡើងមួយចំនួន នៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តព្រះវិហារ។

៥. ជ្រើសរើសអ្នកសង្កេតការណ៍ មានការប្រកួតប្រជែង ជាមួយស្ថាប័ន គឺជា សម្រាប់មន្ត្រី ការិយាល័យបោះឆ្នោត(គកប) រួមទាំងសមាគមផ្សេងទៀត ដែលសមាគមនោះមានថ្នាក់ដឹកនាំ ជាមន្ត្រីក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល ឬគណបក្សនយោបាយ។

៦. ការបំពេញព័ត៌មានក្នុងបញ្ជីឈ្មោះមិនពេញលេញ ដែលពិបាកការរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះ

ការលាយបំប្លែងអ្នកសង្កេតការណ៍ ដោយការភាពភ័យខ្លាច បានកើតឡើងដោយអាជ្ញាធរ នៅក្នុងមូល ដ្ឋានឃុំសង្កាត់មួយចំនួន ដែលបានប្រព្រឹត្តដោយមិនប្រកាន់ភ្ជាប់នូវតួនាទីជាអាជ្ញាធរ ដូចអ្វីដែលមានចែងក្នុង សហលក្ខន្តិកៈមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល ឬក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ករណីទាំងនោះ រួមមាន ៖

ករណីទី១ ៖ ក្នុងឃុំសំរោង ស្រុកព្រៃឈរ ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍មានឈ្មោះ ម៉ុត យ៉ុត ភេទប្រុស បានលាយបំ ប្លែងអ្នកសង្កេតការណ៍។ ករណីនេះ ត្រូវបានលោកមេភូមិ នៅភូមិតាក្រិត ឈ្មោះ សែម វណ្ណារ៉ា បានហៅអ្នកសង្កេត ការណ៍មានឈ្មោះខាងលើ ទៅជួបលោកមេឃុំសំរោង ឈ្មោះ សាំង ឆន ជួបនៅឯមន្ទីរគណបក្សប្រជាជន កម្ពុជា។ ហេតុការណ៍នោះបានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា លោកមេឃុំ សាំង ឆន បានគំរាម (មិនបញ្ជាក់ការគំរាមនោះ យ៉ាងណាទេ) គឺមិនអោយធ្វើជាអ្នកសង្កេតការណ៍នោះទេ ថែមទាំងបញ្ចុះបញ្ចូលអោយគាត់ត្រូវចូលមកធ្វើជា សមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាវិញ។ ក្រោយវិលត្រឡប់មកពីជួបលោកមេឃុំ លោក ម៉ុត យ៉ុត ក៏បានសុំលា ឈប់ពីអ្នកសង្កេតការណ៍ និងមិនបានអត្ថាធិប្បាយច្រើននោះទេ។

ករណីទី២ ៖ អ្នកសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត នៅក្នុងឃុំជាងដែក ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង ត្រូវបានអាជ្ញាធរឃុំ ទូរស័ព្ទមកសួរនាំលេខាធិការខេត្តព្រៃវែង ពីការអនុញ្ញាតឱ្យសមាជិករបស់គេចូលជាអ្នកសង្កេតការណ៍ខុម ហ្វ្រែល។ ករណីនេះបានកើតឡើង កាលថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២ ដោយលេខាធិការខេត្តព្រៃវែង បានបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាលដល់អ្នកសង្កេតការណ៍ដែលជ្រើសរើសបាន។ នៅទីតាំងដូចរៀបរាប់ខាងលើ បន្ទាប់ពី ចប់វគ្គបណ្តុះបណ្តាល នៅវេលាម៉ោង ១:១២នាទី ស្រាប់តែមានស្មៀនឃុំឈ្មោះ នៅ ជាលីន និងលោក រាម ធារ៉ា ជាប្រធាន ស.ស.យ.ក ប្រចាំឃុំជាងដែក បានទូរស័ព្ទ មកលេខាធិការខេត្តព្រៃវែង ដោយនិយាយថា «ហៅសមាជិកខ្ញុំ ទៅណា មកណា ហេតុអ្វីមិនប្រាប់ខ្ញុំជាអ្នកគ្រប់គ្រងផង ព្រោះយុវជនទាំងអស់នៅក្នុងឃុំជាងដែកជាង ៨០នាក់ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកខ្ញុំ។ អ្នកទាំងពីរបាននិយាយថា អ្នកណា ទៅណា មកណា បើគ្មានការ អនុញ្ញាតពីពួកខ្ញុំទេ គឺមិនអាចអោយអ្នកណាទៅណាបាននោះទេ»។

ករណីទី៣ ៖ នៅក្នុងខេត្តព្រះវិហារនេះ មានអ្នកសង្កេតការណ៍ត្រូវបានលាយបំប្លែងទៅជាភ្នាក់ងារគណបក្ស នយោបាយចំនួន ៤នាក់។ អ្នកទី១ និងទី២ គឺអ្នកសង្កេតការណ៍ឈ្មោះ ចាន់ រីន ភេទប្រុស នៅភូមិមឺនរាជ ឃុំខ្យង ស្រុកជ័យសែន ខេត្តព្រះវិហារ និងឈ្មោះ សាន សៀប ភេទស្រី នៅភូមិមឺនរាជ ឃុំខ្យង ស្រុកជ័យសែន ខេត្តព្រះ វិហារ។ អ្នកទាំងពីរត្រូវបានជ្រើសរើសជាអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខុមហ្វ្រែល។ អ្នកទាំងពីរត្រូវបានគណបក្សកាន់ អំណាច អូសទាញធ្វើជាភ្នាក់ងារសង្កេតការណ៍ចេញពីអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល។ ករណីនេះ លេខាធិការខេត្តបាន បញ្ជាក់ប្រាប់ថា «អ្នកសង្កេតការណ៍ទាំងពីរដូចមានឈ្មោះខាងលើ បានបញ្ជាក់ថា គាត់មិនបានដឹងខ្លួនថា គណ បក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានដាក់ឈ្មោះពួកគាត់ ធ្វើជាភ្នាក់ងារគណបក្សនោះឡើយ លុះពេលដល់ថ្ងៃយោសនាបោះ

ឆ្នោត ទើបគេតំណាងគណបក្សមកប្រាប់ពួកខ្ញុំថា (ឯងត្រូវយើងដាក់បញ្ចូលជាភ្នាក់ងារគណបក្សហើយ) ខណៈនោះអ្នកទាំងពីរនាក់ភ្ញាក់ព្រឹត តែពួកគាត់មិនហ៊ានប្រកែកឡើយ ព្រោះខ្លាចបញ្ហាសុវត្ថិភាពដល់ខ្លួនពួកគាត់ក៏យល់ព្រមធ្វើ និងបានលាលយប់ពីអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល។

អ្នកទី៣ ៖ ឈ្មោះជួន សុវណ្ណនីកា ភេទស្រី អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្នភូមិសំឡាញ ឃុំភ្នំត្បែងមួយ ស្រុកសង្កមថ្មី ខេត្តព្រះវិហារ កញ្ញាលាលយប់ធ្វើជាអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល។ សាមីខ្លួនបានបញ្ជាក់ប្រាប់ថា នាងចូលជាភ្នាក់ងារអ្នកសង្កេតការណ៍អោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាហើយ ស្របពេលនោះដែរ លេខាខេត្តបានសួរថា ចុះពីមុនហេតុអ្វី ប្អូនស្ម័គ្រចិត្តធ្វើជាអ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែល ខណៈនោះនាងក៏បានប្រាប់វិញថា នាងក៏មិនបានដឹងថា តំណាងគណបក្សនយោបាយដាក់ឈ្មោះអោយនាងធ្វើជាអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយនោះដែរ ទើបតែដឹងអំឡុងពេលប៉ុន្មានថ្ងៃនេះទេ ដូចនេះមានតែសូមទោសលោកគ្រូ។

អ្នកទី៤ ៖ អ្នកសង្កេតការណ៍ឈ្មោះ ញ៉ុង ចុច ភេទប្រុស អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្នភូមិថ្នល់កោង ឃុំរំដោះ ស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារ បានលាលយប់ជាអ្នកសង្កេតការណ៍ និងចូលជាភ្នាក់ងារគណបក្ស។

អ្នកទី៥ ៖ អ្នកសង្កេតការណ៍ឈ្មោះ ឆុង វី អាសយដ្ឋានភូមិអន្ទីល ឃុំយាង ស្រុកជាំក្បាន ខេត្តព្រះវិហារ ក៏គាត់រារកមិនចង់ធ្វើនោះដែរ (មិនព្រមទទួលកាត) ក្រោយពីចុះឈ្មោះរួចរាល់ជាអ្នកសង្កេតការណ៍ និងទទួលបានកាតរួចហើយនោះ។

១៤.២.២ បញ្ហាប្រឈមក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសង្កេតការណ៍

បញ្ហាដែលកើតមានក្នុងពេលបណ្តុះបណ្តាល រួមមាន ៖

- ពេលវេលាខ្លីសម្រាប់រៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាល ការបំពេញកាត និងផ្តល់ឯកសារផ្សេងៗទៅដល់អ្នកសង្កេតការណ៍
- អ្នកសង្កេតការណ៍ដែលរើសចេញពីសហគមន៍អ្នកខ្លះមិនចេះអក្សរ ខ្លះទៀតមិនចេះប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទស្អាតហ្វូន និងការបញ្ជូនព័ត៌មានតាមកម្មវិធី
- មានឧបសគ្គក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកសង្កេតការណ៍ តាមរយៈទូរស័ព្ទនៅតំបន់ខ្លះព្រោះ ខលមិនចូល ឬមិនលើក (កន្លែងខ្លះបញ្ជាក់ថា មិនមានសេវា)
- ពិបាកទំនាក់ទំនងអ្នកសង្កេតការណ៍មកពីអង្គការដៃគូ ព្រោះគាត់ឆ្លើយថារវល់ ឬមិនលើក
- ពិបាករកកន្លែងសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាល ព្រោះថវិកាឧបត្ថម្ភតិច កន្លែងខ្លះព្រួយបារម្ភចំពោះអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន
- អ្នកសង្កេតការណ៍ចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលហើយ បានសុំឈប់វិញ ព្រោះឪពុកម្តាយមិនឱ្យធ្វើ អ្នកខ្លះបានទៅចូលរួមជាមន្ត្រីនៅការិយាល័យបោះឆ្នោតវិញ
- អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានតម្រូវឱ្យសុំច្បាប់មុនដំណើរការបើកវគ្គដល់អ្នកសង្កេតការណ៍ កន្លែងខ្លះមកផ្អាកសកម្មភាព ករណីនេះ មាននៅក្នុងខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តព្រះសីហនុ។

- កន្លែងខ្លះ គណបក្ស បានតម្រូវឱ្យមានលិខិតអនុញ្ញាត និងបញ្ជាក់ពីពេលវេលា ទីតាំងចុះបណ្តុះ បណ្តាល ខណៈពេលយើងត្រូវការ ការសម្របសម្រួលនៅមូលដ្ឋាន ដូចនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម កណ្តាល ។

រូបភាពទី២២ អាជ្ញាធរចុះទៅហាមឃាត់ការបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសង្កេតការណ៍នៅខេត្តព្រះសីហនុ

១៤.២.៣ ផលវិបាកជាមួយស្ថាប័ន គ.ជ.ប ក្នុងដំណើរការដាក់ពាក្យ និងស្នើសុំកាត

ក្នុងការអនុវត្តការងារជាមួយស្ថាប័ន គ.ជ.ប មានចំណុចខ្លះត្រូវធ្វើការកែលម្អសម្រាប់ការអនុវត្ត ព្រោះបញ្ហាខ្លះបណ្តាលឱ្យយើងពិបាកក្នុងការ រៀបចំដាក់ពាក្យ រួមមាន ៖

- បញ្ជីឈ្មោះអ្នកសង្កេតការណ៍ធ្វើពី គ.ជ.ប ច្រើនដំណាក់ ធ្វើឱ្យយឺតយ៉ាវក្នុងការទទួល
- លេខាត្រូវទទួលបន្ទុកសរសេរកាត និងពេលវេលាមិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសរសេរ ដែលជាបន្ទុកសម្រាប់លេខា និងរាំងស្ទះដល់ការងារផ្សេងៗ ទៀត
- ប្រធាន គណបក្ស មិនផ្តល់សិទ្ធិឱ្យអ្នកបន្ទាប់សម្រាប់ធ្វើការចុះហត្ថលេខាជំនួស ខណៈប្រធានជាប់បេសកកម្មនោះទេ ករណីនេះធ្វើឱ្យការផ្តល់កាតសម្រាប់អ្នកសង្កេតការណ៍មានភាពយឺតយ៉ាវថែមទៀត ករណីដូចនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម រាជធានីភ្នំពេញ។
- រាល់រូបថតត្រូវការមកផ្គត់ផ្គង់នៅទីប្រជុំជន ដែលជាការទទួលខុសត្រូវរបស់លេខាខេត្ត (លេខាត្រូវចំណាយថវិកាផ្គត់ផ្គង់)

- រាល់កាតត្រូវផ្ដិតរូបថត បិទរូបត្រូវបញ្ជូនទៅចុះហត្ថលេខាពីសាមីខ្លួន ហើយត្រូវយកមកឱ្យ គណ.ខប វាយត្រា និងផ្ញើទៅអ្នកសង្កេតការណ៍ម្តងទៀត(លេខាត្រូវទទួលខុសត្រូវចេញ ថវិកាជូនលើដំណើរការនេះ)
- ការផ្ញើកាតទៅឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ មានការពិបាកសម្រាប់អ្នកមានទីតាំងនៅឆ្ងាយៗ ដែល ជាបន្ទុកមួយ លេខាត្រូវចំណាយពេល និងថវិកាខ្ពស់ក្នុងការផ្តល់កាត

១៤.២.៤ ផលវិបាកជាមួយអ្នកសង្កេតការណ៍

អ្នកសង្កេតការណ៍ តាមតំបន់នីមួយៗ មានការប្រឈមផ្សេងៗគ្នា ការប្រឈមទាំងនោះ យើងបង្រួម ជា បញ្ហាចម្បង ដូចខាងក្រោម ៖

- អ្នកសង្កេតការណ៍ រើសបានហើយ តែពួកគេប្រឈមជាមួយមធ្យោបាយចុះទៅសង្កេត ការណ៍ព្រោះពួកគេគ្មានម៉ូតូ បើកអ្នកមានម៉ូតូជូនទៅ ត្រូវចេញថវិកាឱ្យគេ កន្លែងខ្លះ ចំណាយច្រើនជាងថវិកាដែលគាត់ទទួលបានថែមទៀត។
- អ្នកសង្កេតការណ៍មួយចំនួន ជួបគ្រោះថ្នាក់ពេលចុះទៅធ្វើការ ដូចករណី អ្នកសង្កេតការណ៍ នៅទីតាំងការិយាល័យសាលាបឋមសិក្សាកោះតាដោល ក្នុងឃុំសួរគង ស្រុកកងមាស ខេត្ត កំពង់ចាម។ ករណី អ្នកសង្កេតការណ៍នៅទីតាំងការិយាល័យសាលាបឋមសិក្សាស្រះព្រីង ឃុំ បាធាយ ស្រុកបាធាយ ខេត្តកំពង់ចាម បានជ្រុះបាត់ទូរស័ព្ទដៃបន្ទាប់ពីត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។
- អ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះ ដែលជ្រើសរើសបានមិនចំគោលដៅ ត្រូវចុះទៅសង្កេតការណ៍នៅតំបន់ ឆ្ងាយ ដែលត្រូវការចំណាយខ្ពស់ (មិនមានតុល្យភាពនៃប្រាក់ឧបត្ថម្ភ សាំងថ្លៃ អាហារ)។
- អ្នកសង្កេតការណ៍ មិនអាចបំពេញការងារតាមការណែនាំ មានអ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះ មិន ទាន់បំពេញទម្រង់ពេញលេញ គាត់ទៅចំការ ឬខ្លះទៅភ្នំពេញ។
- មណ្ឌលបោះឆ្នោតខ្លះមានតែមួយការិយាល័យពេលសង្កេតការណ៍ចប់គាត់ត្រូវជិះម៉ូតូឧប ទៅថតយកទម្រង់១១០២ ពីការិយាល័យផ្សេងមួយទៀតអស់លុយទៀត។
- មានអ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះ ដែលសង្កេតនៅឃុំផ្សេងពីគាត់រស់នៅ ប្រធាន គកប មិនឱ្យចូល ក្នុងការិយាល័យ។

១៥. ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកសង្កេតការណ៍មិនមែនគណបក្សនយោបាយ

១៥.១ ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ

ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយជាតំណាងរបស់គណបក្សនយោបាយដែលមានបញ្ជីបេក្ខជនរបស់ខ្លួន ឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់នៅក្នុងឃុំសង្កាត់នោះ។ គណបក្សនយោបាយមានសិទ្ធិ ចាត់តាំងតំណាងរបស់ខ្លួនចំនួន ២(ពីរ)រូប គឺ ១ (មួយ)រូប ពេញសិទ្ធិ និង ១(មួយ)រូបទៀត បម្រុង។ ភ្នាក់ងារគណ បក្សនយោបាយដែលអាចចូលសង្កេតក្នុងការិយាល័យនៃឃុំសង្កាត់ណាមួយត្រូវតែជ្រើសរើសចេញពីបញ្ជីឈ្មោះ បោះឆ្នោតនៅក្នុងឃុំសង្កាត់នោះ (មាត្រា៨៣ នៃ ច.ប.យ.ស)។ ករណីនេះ មានន័យថា បើគណបក្សនយោបាយ

ចាត់សមាជិកនៅក្នុងឃុំសង្កាត់«ក» ឱ្យមកចុះឈ្មោះធ្វើជាភ្នាក់ងារគណបក្សនៅក្នុងឃុំសង្កាត់«ខ» មិនបានទេ ព្រោះសមាជិកនោះបានរស់នៅ និងមានឈ្មោះបោះឆ្នោតក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតនៅក្នុងឃុំសង្កាត់«ក»។ ប័ណ្ណ សម្គាល់ជាភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយត្រូវបានផ្តល់ដោយគណៈកម្មការឃុំសង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត ក្នុងឃុំ សង្កាត់នោះ ដោយផ្អែកលើការបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ (មាត្រា៨៥ នៃ ច.ប.យ.ស)។

គណបក្សនយោបាយចំនួន ១៧ ដែលបានដាក់បេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សា ឃុំសង្កាត់នេះ មានភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយទាំងពេញសិទ្ធិ និងបំរុងសរុបចំនួន ៨៨,០៥០នាក់ (ស្ត្រីមាន ចំនួន ២៦,១៥៥នាក់)។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានដាក់បញ្ជីបេក្ខជនចូលរួមប្រកួតប្រជែងនៅគ្រប់ ១៦៥២ឃុំសង្កាត់ ដែល មានភ្នាក់ងាររបស់ខ្លួនចំនួន ៤៧,២០៣នាក់ (ស្ត្រីមានចំនួន ១២,៤៣៣នាក់) និងគណបក្សភ្លើងទៀន មាន បេក្ខជនចំនួន ១៦២៣ឃុំសង្កាត់ដែលមានភ្នាក់ងារគណបក្សចំនួន ៣០,៧១១នាក់ (ស្ត្រីចំនួន ៩,៦៥៤នាក់)។ ក្រៅពីគណបក្សទាំងពីរនេះ គណបក្សផ្សេងទៀត មានភ្នាក់ងារគណបក្សមិនលើសពី ៣០០០នាក់នោះទេ (ឧបសម្ព័ន្ធទី១)។

១៥.២ អ្នកសង្កេតការណ៍មិនមែនគណបក្សនយោបាយ

ឋានៈជាអ្នកសង្កេតការណ៍ គឺជាបេក្ខជនដែលបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលមានបំណងចូលរួមសង្កេតក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត (មាត្រា ៨៦ នៃ ច.ប.យ.ស)។ អ្នកសង្កេតការណ៍ ត្រូវបានរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះដោយសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលសុំចុះឈ្មោះជាអ្នកសង្កេតការណ៍នៅគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (មាត្រា ៨៨ នៃ ច.ប.យ.ស) បន្ទាប់មកអ្នកសង្កេតការណ៍នឹងទទួលបាន ប័ណ្ណសម្គាល់។ អ្នកសង្កេតការណ៍មាន ២ (ពីរ)ប្រភេទ គឺអ្នកសង្កេតការណ៍ចល័ត និងអ្នកសង្កេតការណ៍ធម្មតា។ អ្នកសង្កេតការណ៍ចល័ត មានចំនួន មិនច្រើនលើសពី ១០នាក់ ក្នុងមួយស្ថាប័ននោះទេ។ រីឯអ្នកសង្កេតការណ៍ ធម្មតា មានសិទ្ធិសង្កេតក្នុងការិយាល័យទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្នុងខេត្តដែលបានដាក់ស្នើកាតនោះ។

ការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់កន្លងទៅ គ.ជ.ប បានអនុញ្ញាតទទួលស្គាល់អ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ សរុបចំនួន ៧៥,៤៧១នាក់ (ស្ត្រីចំនួន ៤៥,៤៧១នាក់) ដែលចំនួននេះ មកពីអង្គការ សមាគម ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ចំនួន ៧២ស្ថាប័ន រួមទាំងឧបមហាសមាជិកផងដែរ។ គ.ជ.ប ក៏បានទទួលស្គាល់អ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិផងដែរ សរុបចំនួន ១១០នាក់ មកពី១៩ស្ថាប័ន ដែលជាអ្នកសង្កេតការណ៍របស់សមាគម អង្គការនៅក្រៅប្រទេស។

ការចូលរួមសង្កេតការណ៍ពីស្ថាប័នអន្តរជាតិនេះ មិនមានអ្នកសង្កេតការណ៍តំណាងប្រទេសរបស់ បរទេសស្នើសុំកាតនោះទេ តែស្ថាប័ន គ.ជ.ប បានចេញប័ណ្ណទទួលស្គាល់ជាភ្ញៀវពិសេស សរុបចំនួន ២៣នាក់ ដែលអ្នកទាំងនោះ មកពីសកលវិទ្យាល័យ និងស្ថានទូតប្រចាំក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដូចជា ជប៉ុន អូស្ត្រាលី និងរុស្ស៊ី។

ក្នុងចំណោមអ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ ឧបមហាសមាជិកបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ចំនួន ១,៩៤៩នាក់។ ក្នុងចំណោមអ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិដែលបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ច្រើនជាងគេ គឺអ្នកសង្កេតការណ៍

មកពីសហភាពសហព័ន្ធយុវជនកម្ពុជា (ស.ស.យ.ក)²⁷ មានចំនួន ៣៩,៨១៥នាក់ និងសមាគមនារីកម្ពុជា ដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ (ន.ក.ស.អ)²⁸ មានចំនួន ២៦,១០២នាក់។ រីឯសមាគមសម្ព័ន្ធយុវជនស្រីសន្តិភាព²⁹ មានចំនួន ២,៦២៤នាក់ ក្រៅពីនោះស្ថាប័នផ្សេងទៀត មានចំនួនអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលបានដាក់ពង្រាយមិនលើសពី ១០០០(មួយពាន់)នាក់នោះទេ។ ខុមហ្វ្រែល បានកត់សម្គាល់ឃើញថា សមាគមទាំង ៣ខាងលើ ដែលបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍មានចំនួនច្រើននេះ មានថ្នាក់ដឹកនាំស្ថាប័នស្ថិតនៅក្នុងជួររបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលមកពីគណបក្សកាន់អំណាច។

ជារួម អ្នកសង្កេតការណ៍ដែលបានចូលរួមសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត ខុមហ្វ្រែល កត់សម្គាល់ឃើញថា អ្នកសង្កេតការណ៍មកពីអង្គការខុមហ្វ្រែល មានចំនួនមិនច្រើន និងមិនគ្រប់ការិយាល័យនោះទេ ផ្ទុយពីសមាគម ឬអង្គការដែលមានថ្នាក់ដឹកនាំនៅក្នុងជួររដ្ឋាភិបាលបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍គ្រប់ការិយាល័យ និងចំនួនច្រើន ដោយមិនទាន់រាប់បញ្ចូលភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយរបស់គណបក្សកាន់អំណាចទៀតផង។

១៦. សកម្មភាពរួមចំណែកក្នុងការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោតរបស់ខុមហ្វ្រែល

តាមលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ អ្នកបានចុះឈ្មោះសម្រាប់ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០២២ បានចំនួន ៨៧.៩៤៤ភាគរយ និងអ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតចំនួន ៧,៣៨២,៤៤៩នាក់ ស្មើនឹង ៨០.១៩ភាគរយបានបោះឆ្នោត។ ចំនួនអ្នកចុះឈ្មោះ និងបានបោះឆ្នោតនេះ វាជាចំណែកមួយដែលខុមហ្វ្រែលបានចូលរួមធ្វើការអប់រំផ្សព្វផ្សាយ អំពីបទបញ្ជា និងនីតិវិធីបោះឆ្នោត សិទ្ធិ កាតព្វកិច្ចអ្នកបោះឆ្នោតចូលរួមក្នុងការបោះឆ្នោត សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោត គោលការណ៍នៃការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ និងប្រធានបទជាច្រើនទៀតទាក់ទងដំណើរការបោះឆ្នោត។ ចូលរួមជាមួយការអប់រំតាមរយៈការផ្តល់ចំណេះដឹងនេះ មានវាគ្មិនជំនាញពីស្ថាប័នផ្សេងៗត្រូវបានអញ្ជើញ ដូចជា វាគ្មិនពី គ.ជ.ប និងសង្គមស៊ីវិលដែលធ្វើការពាក់ព័ន្ធការបោះឆ្នោតដើម្បីចូលរួមជជែកពិភាក្សា។ ចាប់តាំងពីពេលវេលានៃការយោសាសនាបោះឆ្នោតរហូតដល់ការបោះឆ្នោត ប្រធានបទចំនួន២២ ត្រូវបានលើកមកពិភាក្សាក្នុងកម្មវិធីវិទ្យុសំឡេងសង្គមស៊ីវិល រួមមាន ៖

១. ការយោសាសនាបោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់នៅកម្ពុជា
២. សេរីភាពសារព័ត៌មានក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត
៣. សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោតតាមឆន្ទៈពិតប្រាកដ
៤. សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់យុវជនក្នុងការចូលរួមបោះឆ្នោត
៥. យុត្តិធម៌បែបបោះឆ្នោត

²⁷ <https://bit.ly/3wHtMjp>

²⁸ <https://bit.ly/3pZwxc6>

²⁹ <https://bit.ly/3R6U2f6>

៦. នយោបាយ និងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់នៅកម្ពុជា
៧. សិទ្ធិនយោបាយ និងការប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោតដោយស្មើភាព
៨. បរិយាកាសនយោបាយសម្រាប់ការបោះឆ្នោតខាងមុខ
៩. សិទ្ធិនយោបាយ និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ឆ្នាំ២០២២
១០. ឆន្ទៈអ្នកបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិបោះឆ្នោត
១១. សមាសភាពគណៈកម្មាធិការរៀបចំការបោះឆ្នោត
១២. ឯករាជ្យភាព និងអព្យាក្រឹតភាពនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងតុលាការក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត
១៣. តួនាទីអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត
១៤. អនុសាសន៍ទទួលបានពីវេទិកាឆន្ទៈអ្នកបោះឆ្នោតថ្នាក់ខេត្ត (ពិភាក្សា៣លើក)
១៥. ប្រសិទ្ធភាពនៃការណែនាំអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានកុំប្រើប្រាស់អំណាច ឥទ្ធិពល និងធនធានរដ្ឋក្នុងការបោះឆ្នោត
១៦. អ្នកបោះឆ្នោតឆ្លាតវៃ
១៧. សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
១៨. ការត្រៀមខ្លួនរបស់គ.ជ.ប និងភាគីពាក់ព័ន្ធនៅមុនការបោះឆ្នោតថ្ងៃទី៥ មិថុនា ឆ្នាំ២០២២
១៩. គោលនយោបាយរបស់គណបក្សដែលកម្មករ និងកសិករចង់បាន
២០. ការយោសាសនាបោះឆ្នោត សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥
២១. ការវាយតម្លៃទៅលើសំណើរលក្ខខណ្ឌ៦ចំណុចសម្រាប់ការបោះឆ្នោត
២២. ដំណើរការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោត

កិច្ចពិភាក្សាក្នុងកម្មវិធីវិទ្យុសំឡេងសង្គមស៊ីវិលទាំងនេះ បានចាក់ផ្សាយផ្ទាល់ និងឡើងវិញនៅក្នុងគេហទំព័រហ្វេសប៊ុក ដែលមានអ្នកទស្សនាសរុបចំនួន ៤៨៧,៥២៤នាក់ ក្នុងនោះ អ្នកចុចពេញចិត្ត (Likes) សរុបចំនួន ២,៦៦៩នាក់ អ្នកចែករំលែក (Shares) សរុបចំនួន ១,៤៤៣ និងអ្នកមានមតិ (Comments) សរុបចំនួន ៣៥០នាក់។ ចំនួននេះ មិនទាន់បូកសរុបចំនួនអ្នកស្តាប់ការផ្សាយតាមរយៈវិទ្យុ FM ដែល ខុមហ្វ្រែល បានជួលម៉ោងផ្សាយនៅដំណាលគ្នានៃការផ្សាយផ្ទាល់លើគេហទំព័រហ្វេសប៊ុកនោះទេ។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ ខុមហ្វ្រែល បានផលិត និងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយវីដេអូគំនូរជីវចលចំនួន ១១វីដេអូ ដែលទាក់ទងនឹងការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោត ដោយផ្សព្វផ្សាយអំពីដំណើរការបោះឆ្នោត រួមមានប្រធានបទដូចជា ៖

១. ម្ចាស់ឆ្នោតឆ្លាតវៃ

២. សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
៣. តើអ្នកណាខ្លះមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០២២?
៤. តើអ្វីទៅជាការយោសនាបោះឆ្នោត?
៥. តើឯកសារអ្វីខ្លះប្រើប្រាស់សម្រាប់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០២២?
៦. នីតិវិធីនៃស្នើសុំ និងការចេញឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណប្រើឱ្យការបោះឆ្នោត
៧. នីតិវិធីនៃការបើកការិយាល័យបោះឆ្នោត
៨. ដំណើរការបោះឆ្នោត
៩. ការបិទការិយាល័យបោះឆ្នោត
១០. ដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត
១១. កំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត «ទម្រង់១១០២»

ជាលទ្ធផលនៃការចាក់ផ្សាយវីដេអូគំនូរជីវចលទាំង ១១វីដេអូនេះ មានអ្នកទស្សនា សរុបចំនួន ៦៧៤,៥២៥នាក់ ក្នុងនោះអ្នកចុចពេញចិត្ត (Like) ចំនួន ៥០,៥៤១នាក់ អ្នកចុចចែករំលែក (Share) ចំនួន ១០,៤៤៤នាក់ និងអ្នកចុចផ្តល់មតិយោបល់ (Comments) សរុបចំនួន ៣៣៦នាក់។

១៧. ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥

១៧.១ ការកត់សម្គាល់អំពីបរិយាកាសនយោបាយនៅមុនការបោះឆ្នោត

បរិយាកាសនយោបាយដោយសេរី គឺជាចំណុចសំខាន់មួយក្នុងចំណោមចំណុចផ្សេងទៀត ដើម្បីធានាឱ្យដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតបានប្រព្រឹត្តទៅដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥នេះ មានការកត់សម្គាល់មួយចំនួន អំពីបរិយាកាសនយោបាយមុនការបោះឆ្នោត។

អង្គការសង្គមស៊ីវិល បានធ្វើការកត់សម្គាល់ឃើញថា បរិយាកាសមុនការបោះឆ្នោត មិនមានការផ្លាស់ប្តូរកែលំអរនោះទេ ផ្អែកលើលក្ខណៈ ៦ចំណុច ដែលសង្គមស៊ីវិលធ្វើការវាយតម្លៃមុនការបោះឆ្នោត។ ចំណុចមិនមានការផ្លាស់ប្តូរ និងកែលំអរនោះ ព្រោះពួកគេមើលឃើញថា សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ ការជួបជុំដោយសន្តិវិធីរបស់សមាគម សារព័ត៌មាន និងសិទ្ធិនយោបាយនៅមិនទាន់ល្អប្រសើរនៅឡើយ ចាប់តាំងពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៨មក។ សង្គមស៊ីវិលមើលឃើញបន្ថែមទៀតថា មិនទាន់មានការសន្ទនាការផ្សះផ្សារនយោបាយ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពតានតឹងរវាងភាគីរដ្ឋាភិបាល និងគូអង្គនយោបាយដទៃទៀត រួមទាំងគណបក្សនយោបាយ។ រដ្ឋាភិបាលមិនទាន់ធានានូវសេរីភាពពីការភ័យខ្លាច ដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាជន អនុវត្តសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេបានពេញលេញមុនពេល អំឡុងពេល និងក្រោយការពេលបោះឆ្នោត។

ការិយាល័យឧត្តមស្នងការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ បានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា នៅមុនការបោះឆ្នោត បេក្ខជន និងសកម្មជនគណបក្សប្រឆាំងយ៉ាងតិច ៦នាក់ កំពុងជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគាររង់ចាំសវនាការ ខណៈមនុស្សជាច្រើននាក់ផ្សេងទៀត ត្រូវបានគេកោះហៅឱ្យទៅបំភ្លឺក្នុងសំណុំរឿងដែលមានចរិតនយោបាយ។ ការិយាល័យមួយនេះ មានការព្រួយបារម្ភ ដោយសារតែឃើញមានលំនាំនៃការគំរាមកំហែង ការបំភិតបំភ័យ និងការរារាំងសំដៅលើបេក្ខជនគណបក្សប្រឆាំង នៅមុនការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់។ បេក្ខជនមួយចំនួនបានប្រឈមមុខនឹងការរឹតត្បិត និងការសងសឹកដែលរារាំងដល់សកម្មភាពរបស់ពួកគេ ក្នុងនោះក៏មានការចាប់ខ្លួនបេក្ខជនមួយចំនួនជាក់ពន្ធនាគារ ដែលទំនងជាត្រូវបានគេរៀបចំឡើង ដើម្បីទប់ស្កាត់ការធ្វើយុទ្ធនាការនយោបាយរបស់ពួកគេ។

អង្គការសមាជិកសភាអាស៊ាន (APHR) ក៏បានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅមុនការបោះឆ្នោត ថ្កោលទោសយុទ្ធនាការយាយី និងបំភិតបំភ័យលើសមាជិកគណបក្សប្រឆាំង អំឡុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត ជាពិសេសការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើបេក្ខជនគណបក្សភ្លើងទៀន។ ជាមួយគ្នានេះស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកក៏បានកត់សម្គាល់ថា មានសកម្មជន និងបេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សភ្លើងទៀនត្រូវបានអាជ្ញាធរចាប់ខ្លួននៅមុនពេលបោះឆ្នោត។

គណបក្សនយោបាយដែលចូលរួមប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត មួយចំនួនបានកត់សម្គាល់ជាវិជ្ជមានថា បរិយាកាសនយោបាយមុនការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥ មានភាពល្អប្រសើរ។ ខណៈដែលគណបក្សខ្លះទៀតថា បរិយាកាសនយោបាយមិនទាន់មានភាពល្អប្រសើរ ព្រោះមានការសម្តុកគំរាមកំហែង ការបំភិតបំភ័យនៅពេលដែលពួកគេចុះទៅមូលដ្ឋានជួបសកម្មជន និងអ្នកគាំទ្ររបស់ខ្លួន ព្រមទាំងការលើកស្ទាកគណបក្ស ហើយសកម្មជន និងអ្នកគាំទ្រគណបក្សមួយចំនួន ត្រូវរងនូវដីកាកោះហៅ និងការចាប់ខ្លួន។

ជុំវិញបរិយាកាសនយោបាយនៅមុនការបោះឆ្នោត រដ្ឋាភិបាល គ.ជ.ប និងគណបក្សកាន់អំណាចបានអះអាងប្រហាក់ប្រហែលគ្នាថា ការបោះឆ្នោតខាងមុខនឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរិយាកាសសន្តិភាព ស្ងប់ស្ងាត់ល្អ គ្មានអំពើហិង្សា ស្របតាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស ហើយការរៀបចំកាន់តែល្អប្រសើរឡើង ទាំងលើទិដ្ឋភាពច្បាប់ និងទិដ្ឋភាពបច្ចេកទេស។

១៧.២ ការសង្កេតឃើញរបស់សង្គមស៊ីវិលអំពីបរិយាកាសក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត

ក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ (ថ្ងៃទី៥ មិថុនា ឆ្នាំ២០២២) មានសង្គមស៊ីវិល មួយចំនួនបានសង្កេតបរិយាកាសទូទៅ ហើយបានរកឃើញបញ្ហាមិនប្រក្រតី និងបញ្ហាគួរឱ្យកត់សម្គាល់ដូចជា៖

- ករណីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដូចជា មេភូមិ មេឃុំ-ចៅសង្កាត់ បានកត់ត្រាល្មោះ ឬចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលបានទៅបោះឆ្នោតនៅក្រៅច្រកចូលនៃទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងតម្រូវឱ្យពលរដ្ឋប្រាប់ល្មោះពួកគាត់ក្រោយពីការបោះឆ្នោត
- ករណីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានមួយចំនួនចុះតាមផ្ទះប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បីសួរនាំប្រជាពលរដ្ឋអំពីគណបក្សដែលពួកគាត់បោះឆ្នោតឱ្យ

- ករណីមានក្រុមដែលចម្រុះសមាសសភាពធ្វើការតាមដានដោយប្រយោលទៅលើប្រជាពលរដ្ឋ ទៅបោះឆ្នោត
- ការហាមឃាត់អ្នកកាសែត និងប្រជាពលរដ្ឋមិនឱ្យចូលទៅបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត ដើម្បី តាមដានការរាប់សន្លឹកឆ្នោត និងការបិទទ្វារបង្អួចនៃការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅពេលរាប់ សន្លឹកឆ្នោតជាដើម។

១៧.៣ ការវាយតម្លៃការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយចូលរួមប្រកួតប្រជែង

ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥នេះ មានគណបក្សនយោបាយចំនួន១៧ បានចូលរួមដាក់បេក្ខជនឈរឈ្មោះប្រកួតប្រជែង។ នៅក្រោយថ្ងៃបោះឆ្នោតទី៥ មិថុនា ឆ្នាំ២០២២ គណបក្ស មួយចំនួនបានវាយតម្លៃជាវិជ្ជមាន គណបក្សខ្លះវាយតម្លៃជាអវិជ្ជមាន និងគណបក្សខ្លះទៀតស្ថិតក្នុងស្ថានភាព ស្ងាត់ស្ងៀមចំពោះដំណើរការនេះ។

គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន បានបញ្ជាក់ពីភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួន ដូចជា ការបិទទ្វារ ការិយាល័យនៅពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត ការកាត់ឈ្មោះពលរដ្ឋពីសំណាក់អាជ្ញាធរភូមិឃុំ ករណីមេឃុំចៅ សង្កាត់ពី គណបក្សកាន់អំណាចឈរនៅក្បែរការិយាល័យ ឬទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត និងការខកខានរបស់ស្ថាប័ន រៀបចំការបោះឆ្នោតក្នុងការបំពេញតាមសិទ្ធិរបស់ភ្នាក់ងារគណបក្សជាដើម។

គណបក្សភ្លើងទៀនបានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយ ដោយសម្តែងការសោកស្តាយចំពោះលទ្ធផលនៃ ការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ កាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ដោយថា លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត គឺមិនមានភាពសេរី និង យុត្តិធម៌ ហើយមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីឆន្ទៈរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដោយលើកឡើងថា ការបោះឆ្នោតមិនមានបរិយាកាស ស្មើភាពគ្នា ពលរដ្ឋមិនមានសេរីភាពក្នុងការចូលរួមកិច្ចការនយោបាយ និងការបញ្ចេញមតិបានត្រឹមត្រូវ និងស្ថាប័ នបោះឆ្នោតមិនទាន់ឯករាជ្យ។ គណបក្សក៏បានបញ្ជាក់ពីការទទួលរងការគាបសង្កត់បំភិតបំភ័យ ចាប់តាំងពីការ រៀបចំបញ្ជីបេក្ខជន រហូតដល់ការដាក់បញ្ជីអ្នកសង្កេតការណ៍ និងលើកឡើងពីសកម្មភាពកៀរគរប្រជាពលរដ្ឋ តាមរយៈការទិញសន្លឹកឆ្នោត ការតាមដាន ការសំឡេងគំរាម ដែលគណបក្សនេះអះអាងថា សកម្មភាពទាំងនេះ មិនទទួលបានការស៊ើបអង្កេត និងហាមប្រាមពីស្ថាប័នរៀបចំការបោះឆ្នោត គ.ជ.ប នោះទេ។

គណបក្សកម្ពុជានិយមបានលើកឡើងថា ការបោះឆ្នោតនេះ ពុំបានអនុវត្តពេញលេញតាមគោលការណ៍បោះ ឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នោះទេ។ គណបក្សបានរកឃើញពីភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួននៅមុនពេលបោះឆ្នោត និងនៅថ្ងៃបោះឆ្នោត។ ភាពមិនប្រក្រតីទាំងនោះមានដូចជា៖ ការបំពានដែនសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាធរភូមិឃុំលើស្ថាប័ នរៀបចំការបោះឆ្នោត ការគំរាមកំហែងដល់ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានបំណងឈរឈ្មោះជាបេក្ខជន និងការមិនមាន សិទ្ធិស្មើគ្នាក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្សជាដើម។ ការរាប់សន្លឹកឆ្នោតពុំបានធ្វើជាចំហរ និងមាន ក្រុមអង្គុយចាំកាត់ឈ្មោះប្រជាពលរដ្ឋដែលទៅបោះឆ្នោតនៅជិត ឬនៅក្បែរទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត។

គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរ ប្រកាសថា ដំណើរការរៀបចំការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិ ទី៥ គឺមានភាពមិនប្រក្រតីជាច្រើនរួមមាន ការបំភិតបំភ័យ និងការទិញទឹកចិត្តតាមគ្រប់រូបភាព ជាហេតុនាំឱ្យ

ប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតមួយចំនួនពុំអាចបោះឆ្នោត ដោយសតិសម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួនបាន។ គណបក្សឱ្យដឹងថា ភាពមិនប្រក្រតីទាំងនេះ គឺចាប់ផ្តើមពីការចុះបញ្ជីបេក្ខជន ការដាក់ភ្នាក់ងារសង្កេតការណ៍របស់គណបក្ស ការយោសនាបោះឆ្នោត ការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោតជាដើម។

គណបក្សកែទម្រង់កម្ពុជា បានចាត់ទុកថា គ.ជ.ប នៅមិនទាន់មានតម្លាភាព និងឯករាជ្យ ដោយស្ថាប័នមួយនេះបន្តលំអៀងទៅកាន់បក្សកាន់អំណាចដដែល។

គណបក្សនយោបាយមួយចំនួនទៀត ដូចជាគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ឯកភាពជាតិខ្មែរ គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ គណបក្សខ្មែរតែមួយ គណបក្សសញ្ជាតិកម្ពុជា គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ និងគណបក្សយុវជនកម្ពុជា ជាដើម បានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍គាំទ្រ និងទទួលយកលទ្ធផលការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ បើទោះបីជាគណបក្សខ្លះមិនទទួលបានអាសនៈណាមួយ និងបញ្ជាក់ថា ការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ អាណត្តិទី៥នេះ គឺប្រព្រឹត្តទៅដោយរលូន សេរី និងយុត្តិធម៌។

១៧.៤ ចំណាត់ការចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីគណបក្សភ្លើងទៀននៅក្រោយការបោះឆ្នោត

គណបក្សភ្លើងទៀន គឺជាគណបក្សទីពីរ ដែលមានការគាំទ្រពីអ្នកបោះឆ្នោតច្រើនបន្ទាប់ពីគណបក្សកាន់អំណាច។ ជាការកត់សម្គាល់ថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីនៃគណបក្សនេះ បានទទួលរងនូវចំណាត់ការផ្សេងៗ ច្រើនជាងគណបក្សនយោបាយដទៃទៀត ដែលចូលរួមប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោត។ ជាក់ស្តែងចំណាត់ការទាំងនោះ រួមមានដូចជា៖

លោក សុន ឆ័យ អនុប្រធានគណបក្សភ្លើងទៀន ត្រូវបានគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាប្តឹងទាមទារសំណងជាទឹកប្រាក់ចំនួន៤ពាន់លានរៀល ឬស្មើប្រមាណ១លានដុល្លារអាមេរិក ករណីលោកថ្លែងរិះគន់អំពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ហើយ គ.ជ.ប ក៏បានប្តឹងលោកពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ជាសាធារណៈ ករណីលោកថ្លែងរិះគន់ការបោះឆ្នោតនេះដែរ។

អាជ្ញាធរខេត្តបាត់ដំបងបានចាប់ខ្លួនមន្ត្រីគណបក្សភ្លើងទៀន លោក ឡឿ សុខុន ពីបទរំលោភសិទ្ធិលំនៅឋានបន្ទាប់ពីលោកបានចិតសកម្មភាពរបស់អាជ្ញាធរអង្គុយកត់ឈ្មោះពលរដ្ឋទៅបោះឆ្នោត។ បើទោះបីដើមចោទបានជកពាក្យបណ្តឹងវិញក៏ដោយ តែសាលាដំបូងខេត្តបាត់ដំបងបញ្ជូនលោកទៅពន្ធនាគារខេត្ត ដើម្បីរងចាំការជំនុំជម្រះ។

សមត្ថកិច្ចខេត្តកំពង់ធំបានចាប់ខ្លួនមេឃុំជាប់ឆ្នោត លោក ញឹម សារ៉ុម ដោយចោទពីបទប្លន់ តែត្រូវបានដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំវិញ។

ចៅសង្កាត់រងទី២ សង្កាត់ច្បារអំពៅ១ ជាប់ឆ្នោតខាងគណបក្សភ្លើងទៀន លោក កែវ សុមុនី ត្រូវបានក្រសួងសុខាភិបាលបានលុបឈ្មោះលោកចេញពីក្របខណ្ឌមន្ត្រីរាជការ កាលពីថ្ងៃទី២១ មិថុនា ក្រោមហេតុផលថា បានធ្វើខុសវិធានវិន័យ។ សាមីខ្លួនបានចាត់ទុកការលុបឈ្មោះលោកចេញពីក្របខណ្ឌនេះគឺជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញផ្នែកនយោបាយ ព្រោះលោកបានសុំអនុញ្ញាត ដោយមានលិខិតសុំច្បាប់ត្រឹមត្រូវទៅអង្គការពូជហើយសម្រាប់ការឈរឈ្មោះនេះ។

មន្ត្រីនគរបាល លោក អេង ស្រុយ ដែលជាមន្ត្រីគណបក្សភ្លើងទៀន ក៏ត្រូវបានដកហូតមុខតំណែង ឋានន្តរសក្តិ និងបណ្តេញចេញពីក្របខណ្ឌនគរបាលជាតិ តាមរយៈសេចក្តីប្រកាសមួយរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃដោយបញ្ជាក់មូលហេតុយ៉ាងខ្លីថា លោកបោះបង់ចោលការងារ។ សាមីខ្លួនអះអាងថា ខ្លួនមិនបានបង់ចោលការងារដូចការចោទប្រកាន់នេះទេ។ ក្រៅពីនេះ ក៏មានករណីលុបឈ្មោះបេក្ខជនជាប់ឆ្នោត១រូបផ្សេងទៀតនៃគណបក្សភ្លើងទៀនចេញពីក្របខណ្ឌមន្ត្រីរាជការ ដោយមូលហេតុមិនច្បាស់លាស់ដែរ។

ទាក់ទិនករណីអនុប្រធានគណបក្សភ្លើងទៀន ភាគីពាក់ព័ន្ធមានការយល់ឃើញថា បើគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាមិនពេញចិត្តនឹងការបញ្ចេញមតិរបស់លោក សុន ឆ័យ គួរតែប្តឹងទៅ គ.ជ.ប ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា ព្រោះថា ក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត គ.ជ.ប ជាអ្នកគ្រប់គ្រង និងមានតួនាទីចាត់ចែង ដូច្នេះគួរទំនាស់ទាំងពីរគួរតែយកបញ្ហា ដែលមិនពេញចិត្តរៀងខ្លួន មកដាក់ទល់មុខ និងពិភាក្សារួមគ្នាជាមួយ គ.ជ.ប ជាជាងការប្តឹងផ្តល់គ្នាទៅតុលាការ។ ដោយឡែក គ.ជ.ប ក៏មិនគួរប្តឹងលោក សុន ឆ័យ ទៅតុលាការដែរ ព្រោះវាគ្រាន់តែជាវាហារសព្ទនយោបាយ ដែលតែងតែកើតមានពីអ្នកនយោបាយក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត។ ហើយម្យ៉ាងទៀតក្នុងបរិបទកម្ពុជា មន្ត្រីតុលាការបានចេញមុខធ្វើសកម្មភាពយ៉ាងសកម្មជូនគណបក្សកាន់អំណាច ដែលស្ថាប័ននេះ មិនអាចរកយុត្តិធម៌ចំពោះសំណុំរឿងអ្នកនយោបាយបានទេ។

ចំពោះចំណាត់ការផ្សេងៗទៀត មានការលើកឡើងថា គឺជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ រើសអើងនិន្នាការនយោបាយ ជារូបភាពគំរាមកំហែងដល់សិទ្ធិធ្វើនយោបាយ ជារឿងអយុត្តិធម៌ និងជាការបំបិទសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការចូលរួមនយោបាយរបស់មន្ត្រីគណបក្សប្រឆាំងទាំងនោះ។ ហើយមានការព្រួយបារម្ភថា ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅបន្តបែបនេះ នឹងធ្វើឱ្យដំណើរការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំ២០២៣ខាងមុខ មិនអាចប្រព្រឹត្តទៅដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌នោះឡើយ។

១៧.៥ ការស្នើកែទម្រង់ការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សនយោបាយ

ដោយបានកត់សម្គាល់នូវភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ និងការបោះឆ្នោតកន្លងមក គណបក្សនយោបាយចំនួន៥ គឺគណបក្សភ្លើងទៀន គណបក្សកម្ពុជានិយម គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរ គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន និងគណបក្សកែទម្រង់កម្ពុជា បានជួបពិភាក្សាគ្នា ស្នើឱ្យមានការកែទម្រង់ការបោះឆ្នោត។ គណបក្សនយោបាយទាំងនោះ បានស្នើនូវចំណុចគួរកែទម្រង់មួយចំនួន ដូចជា ៖

- កែទម្រង់សមាសភាព គ.ជ.ប ដោយមានប្រធានជាបុគ្គលមកពីប្រភពឯករាជ្យ (មិនពាក់ព័ន្ធគណបក្សនយោបាយ យ៉ាងតិច៥ឆ្នាំ) ឬមានសមាជិក៥រូប មកពីប្រភពឯករាជ្យ មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធគណបក្សនយោបាយ។
- រាល់វិវាទទាក់ទិនការបោះឆ្នោតកើតឡើងក្នុងដំណាក់កាលបោះឆ្នោត ត្រូវដោះស្រាយតាមច្បាប់បោះឆ្នោត។

- ខេត្តដែលមានអាសនៈសភាតំណាងរាស្ត្រ ១អាសនៈ គួរបន្ថែម ២ ឬ៣អាសនៈ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីកំណើនប្រជាពលរដ្ឋ និងផ្តល់ឱកាសឱ្យមានតំណាងរាស្ត្រមកពីគណបក្សនយោបាយផ្សេងៗ។
- ប្រើប្រាស់រូបមន្តសំណល់ធំបំផុត ដូចកាលបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣ ក្នុងការកំណត់បែងចែងអាសនៈ ដែលរូបមន្តនេះផ្តល់ភាពជាតំណាងពហុបក្សប្រសើរជាងរូបមន្តមធ្យមភាគខ្ពស់បំផុត។
- ចំនួនបេក្ខជនចាំបាច់ក្នុងបញ្ជីឈ្មោះ យ៉ាងច្រើនស្មើនឹងចំនួនអាសនៈ ឬកន្លះ២។
- មិនចាំបាច់មានការបញ្ជាក់បញ្ជីបេក្ខជនឈរឈ្មោះពីសំណាក់មេឃុំ ចៅសង្កាត់។
- កែទម្រង់ ទ.១១០២ ដោយបំពេញជាលេខឌីជីត និងចែក ទ.១១០២ ជូនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដែលមានវត្តមានក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោត។
- ត្រូវមានការកំណត់ថវិកាអតិបរមាសម្រាប់យុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ដើម្បីធានាតម្លាភាព និងគោលការណ៍ស្មើភាព។
- ត្រូវមានការចាត់ចែងរបៀប ទម្រង់ និងទំហំយោសនាឱ្យមានភាពស្មើគ្នារវាងគណបក្សនីមួយៗ។
- ត្រូវមានយន្តការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតជាប្រចាំនៅតាមលេខាធិការដ្ឋានរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត។
- ផ្តល់ឱកាសជូនប្រជាពលរដ្ឋបោះឆ្នោតនៅទីដែលគាត់កំពុងធ្វើការ និងរស់នៅ ដូចជា កម្មករ និងនិយោជិកធ្វើការ និងរស់នៅភ្នំពេញ ប្រទេសថៃ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ប្រទេសកូរ៉េ តាមរយៈការបង្កើតមណ្ឌលបោះឆ្នោតពិសេស។
- អនុញ្ញាតឱ្យមានភ្នាក់ងារសង្កេតការណ៍ចល័ត ដែលមានសិទ្ធិសង្កេតនៅក្រៅឃុំ សង្កាត់របស់ខ្លួន។
- ធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ មាត្រា ៦ថ្មី (ពីរ) មាត្រា ៧ មាត្រា៤៤ និងមាត្រា ៤៥។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១ លទ្ធផលផ្លូវការនៃចំនួនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន
លេខ: ០៤៧ គ.ជ.ប.អគ្គ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ថ្ងៃ ១០ ខែ ពិសាខ ឆ្នាំ ខាល ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៦៥
 រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២២

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន

លទ្ធផលផ្លូវការនៃចំនួនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ សម្រាប់សន្តិសុខដំណើរការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោត នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២

តាមរបាយការណ៍ពីគណៈកម្មការរាជធានី ខេត្តរៀបចំការបោះឆ្នោត លទ្ធផលផ្លូវការនៃភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយស្នើសុំចុះឈ្មោះដើម្បីសង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោត សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ សរុបមានចំនួន ៨៨.០៥០ នាក់ ក្នុងនោះស្ត្រីមានចំនួន ២៦.១៥៥ នាក់។

ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដែលត្រូវបានអនុញ្ញាត មានដូចខាងក្រោម៖

ល.រ	គណបក្សនយោបាយ	ចំនួនភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ					
		ពេញសិទ្ធិ		បម្រុង		សរុបពេញសិទ្ធិ និងបម្រុង	
		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
១	គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា	២៣.៦០២	៥.១៤៦	២៣.៦០១	៧.២៨៧	៤៧.២០៣	១២.៤៣៣
២	គណបក្សក្លៀងកៀង	២០.៩៦៩	៦.១៧៨	៩.៧៤២	៣.៤៧៦	៣០.៧១១	៩.៦៥៤
៣	គណបក្សហ៊ុនស៊ីនប៊ុច	២.៧៤៩	១.០៧៧	៣៣៣	១២៨	៣.០៨២	១.២០៥
៤	គណបក្សខ្មែរឫកម្ពុជា	២.៧៩៤	១.២១១	៤៨៨	២៤៧	៣.២៨២	១.៤៥៨
៥	គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ	១.៨៦២	៧៦២	២៧៣	១១២	២.១៣៥	៨៧៤
៦	គណបក្សសញ្ញាតិកម្ពុជា	៩	២			៩	២
៧	គណបក្សយុវជនកម្ពុជា	២៣៦	៦៨	៦៤	១៩	៣០០	៨៧
៨	គណបក្សកែទម្រង់កម្ពុជា	៣៦១	១១៤	១៩	៧	៣៨០	១២១
៩	គណបក្សឆន្ទៈខ្មែរ	១៣១	៤៩	១១	៦	១៨៧	៥៥

១

អគារ គ.ជ.ប៖ វិថីរដ្ឋសភា សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 NEC Building : St. Ratsaphea, Sangkat Tonle Basac, Khan Chamkar Mon, Phnom Penh, Kingdom of Cambodia

ទូរស័ព្ទ ៖ 012 959 666 / 092 105 556 / 012 855 018
 អ៊ីម៉ែល ៖ info@nec.gov.kh

១០	គណបក្សកម្ពុជានិយម	១៧៨	៦៩	១៣	៦	១៨៧	៧៥
១១	គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យ-មូលដ្ឋាន	២៣៣	៥៩	៦៧	២១	៣០០	៨០
១២	គណបក្សខ្មែរតែមួយ	៣	២	១		៤	២
១៣	គណបក្សសំបុកឃុំសង្កម-ប្រជាធិបតេយ្យ	៨៧	៣៥	១៤	១	១០១	៣៦
១៤	គណបក្សជនជាតិដើមប្រជា-ធិបតេយ្យកម្ពុជា	៣៨	៨	១០	៤	៥៨	១២
១៥	គណបក្សឯកភាពជាតិខ្មែរ	១៣៨	៥៤	៣	២	១៩១	៥៦
១៦	គណបក្សស្ម័គ្រចិត្ត	៥	១			៥	១
១៧	គណបក្សខ្មែរអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋ-កិច្ច	២០	៤			២០	៤
សរុបរួម		៥៣.៤១១	១៤.៨៣៩	៣៤.៦៣៩	១១.៣១៦	៨៨.០៥០	២៦.១៥៥

តារាងលម្អិត មានផ្សព្វផ្សាយនៅលើគេហទំព័រ គ.ជ.ប www.nec.gov.kh/khmer/content/5565 ។

យោងតាមបទបញ្ជា និងនីតិវិធី សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ គណបក្សនយោបាយដែលបានទទួលស្គាល់ឱ្យចុះឈ្មោះភ្នាក់ងារ ដើម្បីសង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត មានសិទ្ធិផ្លាស់ប្តូរភ្នាក់ងាររបស់ខ្លួន រហូតដល់ម៉ោង ១៧:៣០ នាទី មួយថ្ងៃមុនថ្ងៃបោះឆ្នោត ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ បេក្ខជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត មេភូមិ ជំនួយការមេភូមិ ប្រជាការពារភូមិ និងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើជាភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយសង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោតឡើយ ។

សូមបញ្ជាក់ថា ភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយដែលចូលរួមសង្កេតមើលដំណើរការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ត្រូវគោរពច្បាប់ បទបញ្ជាដែលពាក់ព័ន្ធជាធរមាន និងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវក្រមសីលធម៌សម្រាប់គណបក្សនយោបាយ បេក្ខជន និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី២ លទ្ធផលផ្លូវការនៃចំនួនអ្នកសង្កេតការណ៍

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

លទ្ធផលផ្លូវការនៃការបោះឆ្នោតអ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ
សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២

I. អ្នកសង្កេតការណ៍ជាតិ

ក. ប. បាទសម្របចំនួនស្តង់ដារផ្លូវការ

ល.រ	សមាគម អង្គការ	រាជធានី ខេត្ត	ស្មើគ្នា				បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
			សរុប	ស្រី	បរិស្ថាន		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
					សរុប	ស្រី				
១	សមាគមបញ្ញវន្ត និងយុវជនស្ម័គ្រចិត្ត	២	៤៦	២៥					៤៦	២៥
២	សហភាពសហព័ន្ធយុវជនកម្ពុជា	២៥	៣៩,៨១៧	១៦,៤២៣			២	២	៣៩,៨១៥	១៦,៤២១
៣	គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោត ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (ឌីម៉ូក្រាស៊ី)	២៥	១,៩៥០	៨៤៦	១០	២	១	១	១,៩៤៩	៨៤៥
៤	សមាគមនារីកម្ពុជាដើម្បីសន្តិភាព និង អភិវឌ្ឍន៍	២៥	២៦,១០៤	២៦,១០១	១០	៧	២	២	២៦,១០២	២៦,០៩៩
៥	អង្គការសុខភាពផ្លូវចិត្តបែបបុរាណ និង សម័យ	៥	១៥	២					១៥	២
៦	សមាគមចិត្តយើង	៦	២៧	៧	៧	២			២៧	៧
៧	សមាគមសហព័ន្ធនិស្សិត បញ្ញវន្ត ប្រជាធិបតេយ្យកម្ពុជា	២៥	១,០៦៣	៥៣៩	១០	១	៥	២	១,០៥៨	៥៣៧
៨	សមាគមរាជសីហ៍	២១	២០៤	៣១	១០				២០៤	៣១
៩	សហគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ	១៧	២៧២	៤២	៥	១			២៧២	៤២
១០	សមាគមសហព័ន្ធវិនិយោគិនកម្ពុជា	១	១១១	២៣					១១១	២៣
១១	សមាគមយុវជនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា	១	១២០	៤០					១២០	៤០
១២	សមាគមសហព័ន្ធអភិវឌ្ឍន៍ជីវិត និង សំណង់កម្ពុជា	១	១១៥	៤០					១១៥	៤០
១៣	សមាគមសហព័ន្ធទ្រព័ន្ធទីផ្សារ បណ្តាញកម្ពុជា	១	១១៩	៤៧					១១៩	៤៧
១៤	សមាគមសម្ព័ន្ធភាពកសិកម្ម និង បរិស្ថានកម្ពុជា	១	៦៩	២២					៦៩	២២

១

វិថីរដ្ឋសភា សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
St., Ratsaphea Tonle Basac, Khan Chamkar Mon, Phnom Penh, Cambodia

ទូរស័ព្ទ : 023 235 271
អ៊ីម៉ែល : info@nec.gov.kh

ល.រ	សមាគម អង្គការ	រាជធានី ខេត្ត	ស្តីពី				បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
			សរុប	ស្រី	បល័ត		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
					សរុប	ស្រី				
១៥	សមាគមសម្ព័ន្ធភាព អង្គការ-សមាគម និងវិស័យឯកជននៅកម្ពុជា	១	១២៥	៣៨					១២៥	៣៨
១៦	សមាគមសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ស្រាវជ្រាវដើម្បីអប់រំសង្គម	៣	៦	៣					៦	៣
១៧	សមាគមអ្នកផ្តល់សេវាសុខភាព ប្រជាជនកម្ពុជា	១	៧៥	១៦					៧៥	១៦
១៨	សមាគមសហព័ន្ធផេដ្ឋសាស្ត្រ ឱសថសាស្ត្រ និងទន្តសាស្ត្រកម្ពុជា	១	៧៨	២៥					៧៨	២៥
១៩	សមាគមអាយវីអេហ្សកម្ពុជា	១	៨៥	២៥					៨៥	២៥
២០	សមាគមអ្នកលក់ឱសថកម្ពុជា	១	១១៦	៣៨					១១៦	៣៨
២១	សមាគមសហព័ន្ធលីប្បកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកម្ពុជា	១	៨៥	១១					៨៥	១១
២២	សមាគមសហព័ន្ធការពារអ្នកប្រើប្រាស់ នៅកម្ពុជា	១	៧៩	២៩					៧៩	២៩
២៣	សមាគមសហព័ន្ធទេសចរណ៍ និង បដិសណ្ឋារកិច្ចកម្ពុជា	១	៨០	២១					៨០	២១
២៤	សមាគម សិស្សនិស្សិតបញ្ញវន្តរក្សា	១០	៦៣១	៨៩					៦៣១	៨៩
២៥	សមាគមសំណាងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ	១	៥	៣					៥	៣
២៦	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋាន និងសហគ្រិនភាព	១	៥	៣					៥	៣
២៧	សមាគមសហព័ន្ធលីស្ស-និស្សិតអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ	១៦	៥៩	២៨					៥៩	២៨
២៨	សមាគមសម្ព័ន្ធយុវជនស្រីសាលា សន្តិភាព	១៦	២,៦២៤	៧៦១	១០	២			២,៦២៤	៧៦១
២៩	អង្គការសហព័ន្ធអង្គការស្ត្រីកម្ពុជា ដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍	៥	៨	៦	៣	៣			៨	៦
៣០	សមាគមអុណរៈ	៥	៧	២	២	១			៧	២
៣១	អង្គការសហគមន៍គ្រួសារអភិវឌ្ឍន៍ កសិកម្ម	៥	១៧	១០	៧	២			១៧	១០
៣២	អង្គការវិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍ធនធាន មនុស្ស	២	១៣	២					១៣	២
៣៣	អង្គការដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ និងការពារ ធនធានធម្មជាតិ	១	២១	៥					២១	៥

ល.រ	សមាគម អង្គការ	រាជធានី ខេត្ត	ស្មើស្ម័គ្រ				បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
			សរុប	ស្រី	ចល័ត		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
					សរុប	ស្រី				
៣៤	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាពសហគមន៍	១	៥	២					៥	២
៣៥	សមាគមសហព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកកម្ពុជា	១	៧៥	៣០					៧៥	៣០
៣៦	សមាគមអ្នកលក់ផ្ទាល់នៅកម្ពុជា	១	៧៥	១២					៧៥	១២
៣៧	អង្គការសម្ព័ន្ធអង្គការអភិវឌ្ឍន៍យុវជនកម្ពុជា	៣	២២	២					២២	២
៣៨	អង្គការអព្យាក្រឹត្យ និងយុត្តិធម៌ ដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរីនៅកម្ពុជា (និកហ្វិច)	១	២១	១២					២១	១២
៣៩	អង្គការខ្មែរជីវិតឯករាជ្យ	១	៥	២					៥	២
៤០	អង្គការវេទិកាស្ត្រី និងកុមារពិការខេត្តកំពត	១	៥	២					៥	២
៤១	អង្គការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍ជីវភាពគ្រួសារកម្ពុជា	១	៤	១					៤	១
៤២	អង្គការសាលាភាសាបរទេសជុំគ្រៀល	១	៥	៣					៥	៣
៤៣	អង្គការស្ម័គ្រចិត្តកសាងកម្ពុជា	១	២	១					២	១
៤៤	អង្គការអនាគតកុមារ	១	៥	១					៥	១
៤៥	អង្គការសហគមន៍ព្រះអាទិត្យអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា	១	៥						៥	
៤៦	អង្គការសហព័ន្ធនាវិពិការ	១	៥	៥					៥	៥
៤៧	អង្គការមូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍ស្បៀតឥស្សាម	១	៥						៥	
៤៨	អង្គការសហប្រតិបត្តិការដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ	១	៣						៣	
៤៩	អង្គការទ្រទ្រង់ស្ត្រីខ្មែរ ខេត្តកំពង់ធំ	១	៤	៣					៤	៣
៥០	អង្គការពន្លឺអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីជនក្រីក្រ	១	៥	១					៥	១
៥១	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សុខភាពគ្រួសារ	១	៤	២					៤	២
៥២	សមាគមសម្ព័ន្ធយុវជនមូស្លីមកម្ពុជា	១១	៣៦៣	៥៣			១២	៣	៣៥១	៥០
៥៣	សមាគមនិស្សិតបញ្ញវន្តកម្ពុជា-អាស៊ាន	១	៥	១					៥	១

529

ល.រ	សមាគម អង្គការ	រាជធានី ខេត្ត	ស្ត្រីស្នំ				បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
			សរុប	ស្រី	ចល័ត		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
					សរុប	ស្រី				
៥៤	សមាគមស្ត្រីសំរាប់អភិវឌ្ឍន៍សិទ្ធិ មនុស្ស ឧស្សាហកម្ម កសិកម្ម	៥	១៣	៦	៥	២			១៣	៦
៥៥	អង្គការគម្រោងពុទ្ធិកបណ្ណាល័យកម្ពុជា	១	៥						៥	
៥៦	អង្គការសហព័ន្ធអភិវឌ្ឍន៍ជនពិការ ស្វាយអន្ទរ	១	៥	៥					៥	៥
៥៧	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចកសិកម្មកម្ពុជា	១	៥				១		៥	
៥៨	អង្គការវេទិកាអភិវឌ្ឍន៍ស្ត្រី និងកុមារ ពិការវិទ្យុ	១	៥	២					៥	២
៥៩	អង្គការសង្គ្រោះអនាគតកុមារវិទ្យុ	៦	៣៤	១០	៥	២			៣៤	១០
៦០	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍ និងការការពារស្ថាន	១	៦	២					៦	២
៦១	អង្គការបំប៉នវិជ្ជាជីវៈអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងកសិកម្មជនបទ	១	៥	២					៥	២
៦២	សមាគមអភិវឌ្ឍន៍ជនពិការបាភ្នំ	១	៥	៥					៥	៥
៦៣	អង្គការសហប្រតិបត្តិការដើម្បី អភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា	១	៤	២					៤	២
៦៤	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍នារីវិទ្យុ	១	៥	២					៥	២
៦៥	អង្គការសង្គ្រោះជនទុរគត និងមនុស្ស ចាស់	១	៤	១					៤	១
៦៦	អង្គការសម្ព័ន្ធសន្តិភាពកម្ពុជា	១	៥	២					៥	២
៦៧	អង្គការបញ្ញាមូលនិធិអប់រំនៅកម្ពុជា	១	៤	១					៤	១
៦៨	អង្គការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា	១	៥						៥	
៦៩	អង្គការផ្តល់ក្តីមេត្តានៅកម្ពុជា	១	៥	១					៥	១
៧០	អង្គការពុទ្ធសាសនា និងអភិវឌ្ឍន៍ សហគមន៍ជនជាតិភាគតិច	១	៥	២					៥	២
៧១	អង្គការបំបាត់បង្គោលវិទ្យុមានសំរាប់ កម្ពុជា	៥	៩	៦	៤	៤			៩	៦
៧២	អង្គការសហព័ន្ធសន្តិភាពសកល-កម្ពុជា	១	៥	១					៥	១
សរុបរួម			៧៤,៩០៨	៤៥,៤៨១	៤៨	២៩	២៣	១០	៧៤,៨៨៥	៤៥,៤៧១

Handwritten signature in blue ink.

II. អ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិ

គ.២ បាតសម្រេចទទួលស្គាល់ផ្លូវការ

ល.រ	ស្ថាប័ន	ស្តីពី		បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
		សរុប	ត្រឹម	សរុប	ត្រឹម	សរុប	ត្រឹម
១	សមាគមខ្មែរហាមឈាត ភ្នំពេញ មកពីប្រទេស ញូហ្សេលែន	៣				៣	
២	សមាគមខ្មែរ-អូស្ត្រាលីប្រចាំរដ្ឋឃ្លីនស្តេន មកពី ប្រទេសអូស្ត្រាលី	២				២	
៣	សមាគមពលរដ្ឋខ្មែរ-អូស្ត្រាលីនៃរដ្ឋវិចត្រីយ៉ា មកពី ប្រទេសអូស្ត្រាលី	២				២	
៤	សមាគមមិត្តភាពកម្ពុជា និងវប្បធម៌ប្រចាំរដ្ឋអូស្ត្រាលី ខាងត្បូង មកពីប្រទេសអូស្ត្រាលី	១				១	
៥	អង្គការប្រជាធិបតេយ្យនិយមកណ្តាលអន្តរជាតិ (CDI IDC)	៦	១			៦	១
៦	សមាគមអន្តរសភាអាស៊ាន (AIPA)	៩	៣			៩	៣
៧	អង្គការប្រជាធិបតេយ្យនិយមកណ្តាលអន្តរជាតិ ប្រចាំតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក (CAPDI)	១១	៨			១១	៨
៨	ក្រុមយុវជននៃសន្និបាតអន្តរជាតិតណបក្ស នយោបាយអាស៊ី (Youth Wing-ICAPP)	១០	៤			១០	៤
៩	សភាអន្តរជាតិសម្រាប់សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍ (IPIP)	២				២	
១០	វេទិកាសកលឆ្នាំ២០២២ នៃក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ ជាន់ខ្ពស់	៥				៥	
១១	សមាគមវប្បធម៌ខ្មែរប្រចាំរដ្ឋឆាតីវ៉ែលីងតុន	៥	១			៥	១
១២	អ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិឯករាជ្យ	១២	៨			១២	៨
១៣	អ្នកបកប្រែភាសា របស់អង្គការប្រជាធិបតេយ្យ និយមកណ្តាលអន្តរជាតិ (Interpreter)	៦	៦			៦	៦
១៤	អ្នកបកប្រែភាសា របស់សមាគមអន្តរសភា អាស៊ាន (Interpreter)	៤				៤	
១៥	អ្នកបកប្រែភាសា របស់អង្គការប្រជាធិបតេយ្យនិយម កណ្តាលអន្តរជាតិ ប្រចាំតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក (Interpreter)	៩	២			៩	២
១៦	អ្នកបកប្រែភាសា របស់ក្រុមយុវជននៃសន្និបាត អន្តរជាតិតណបក្សនយោបាយអាស៊ី (Interpreter)	៥				៥	
១៧	អ្នកបកប្រែភាសា របស់សភាអន្តរជាតិសម្រាប់ សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍ (Interpreter)	២				២	

ល.រ	ស្ថាប័ន	ស្ត្រីសុំ		បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
១៨	អ្នកបកប្រែភាសា របស់អធិការកណ្តាលឆ្នាំ២០២២ នៃក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ (Interpreter)	៦	៤			៦	៤
១៩	អ្នកបកប្រែភាសា របស់អ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិ ឯករាជ្យ (Interpreter)	១០	៣			១០	៣
សរុបរួម		១១០	៧០			១១០	៧០

III. ភ្ញៀវពិសេស

ក.២.ប បានសម្របបទលក្ខណៈផ្លូវការ

ល.រ	ស្ថាប័ន	ស្ត្រីសុំ		បដិសេធ		អនុញ្ញាត	
		សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី	សរុប	ស្រី
១	The University of Tokyo (Japan)	១				១	
២	Niigata University of International and Information Studies (Japan)	១				១	
៣	Australian Embassy, Phnom Penh	៨	៣			៨	៣
៤	Japan Embassy in Cambodia	១០	២			១០	២
៥	Embassy of Russia in Cambodia	៣	១			៣	១
សរុបរួម		២៣	៦			២៣	៦

ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កើត ឆ្នាំ ខែ ឈ្មោះ ឆ្នាំ ខាងលើ ច្បាប់ ក.ស. ២០២២
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២២ ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣ សេចក្តីប្រកាសរបស់គណបក្សយោបាយក្រោយការបោះឆ្នោត

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណបក្សភ្លើងទៀន

គណបក្ស ភ្លើងទៀន
CANDLELIGHT PARTY
សីលធម៌ សច្ចធម៌ យុត្តិធម៌

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

គណបក្សភ្លើងទៀន សំដែងការសោកស្តាយចំពោះលទ្ធផល នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ នៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២នេះ ជាលទ្ធផលមិនឆ្លុះបញ្ចាំងនូវរបស់បងប្អូនប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទេ។

ការបោះឆ្នោតក្នុងរបបប្រជាធិបតេយ្យ ត្រូវតែមានបរិយាកាសស្មើភាព សេរី និងយុត្តិធម៌ ដែលនៅក្រោមការចាត់ចែង របស់ស្ថាប័នបោះឆ្នោត ដែលអព្យាក្រឹត្យមិនប្រកាន់បក្សពូកែ។ ប៉ុន្តែការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២នេះ គឺ មិនមានបរិយាកាសស្មើភាព ពលរដ្ឋមិនមានសេរីភាពក្នុងការចូលរួមកិច្ចការនយោបាយ និងការបញ្ចេញមតិបានត្រឹមត្រូវ នៅឡើយ ហើយស្ថាប័នបោះឆ្នោតទៀតសោត ក៏មិនទាន់ឯករាជ្យ ព្រោះការចាត់ចែងនិងការសម្រេចលើការងារមួយ ចំនួនធំ គឺធ្វើដោយលំអៀង រួមទាំងសមាសភាពសមាជិកដឹកនាំស្ថាប័ននេះពិសេសដល់ក្រោម ជាសមាជិកមកពីគណបក្ស កាន់អំណាចស្ទើរតែទាំងអស់។

គណបក្សភ្លើងទៀន ទទួលការរៀបសង្កត់បំភិតបំភ័យ ចាប់តាំងពីការរៀបចំបញ្ជីបេក្ខជន រហូតដល់ការ ដាក់បញ្ជីអ្នកសង្កេតការ ហើយរាល់សកម្មភាពគៀងគរពលរដ្ឋតាមរយៈការចេញសន្លឹកឆ្នោត តាមដាន សំឡុត តំរាម មានជាហូរហែដោយមិនមានការអង្កេត និងហាមប្រាមពី គ.ជ.ប សោះទេ។

នៅថ្ងៃបោះឆ្នោតស្ទើរគ្រប់មណ្ឌលបោះឆ្នោតទូទាំងប្រទេស ដែលយកសាលារៀនជាទីតាំង បានត្រូវបិទទ្វារបង ចាប់ពីម៉ោង៣រសៀល ហើយបណ្តាញពលរដ្ឋចេញមិនឲ្យនៅតាមដានការរាប់សន្លឹកឆ្នោត ដូចដែលបានណែនាំនិងអនុ ញ្ញាតិដោយ គ.ជ.ប. តែមានការផ្តល់ឲ្យមន្ត្រី ភូមិ ឃុំរបស់បក្សកាន់អំណាចនិងតំណាងអង្គការជាច្រើនរូបរបស់គណបក្ស នេះ មានសិទ្ធិស្ថិតក្នុងបរិវេណសាលា ចំណែកភ្នាក់ងារគណបក្សក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួន ត្រូវគេបណ្តេញឲ្យនៅក្រៅ ការិយាល័យបោះឆ្នោត នៅពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោតហើយមានករណីយន្ត្រូងគ្រាន់តែចតយកលទ្ធផល ដែលបិទនៅការិយាល័យ បោះឆ្នោតក៏មិនត្រូវអនុញ្ញាតិដែរ។ ការរំលោភបំពានទាំងនេះ រួមទាំងករណីយន្ត្រូងគ្រាន់តែចតយកលទ្ធផល បានបង្ហាញពី សកម្មភាពនៃការលួចបង្ខំសន្លឹកឆ្នោត។

គណបក្សភ្លើងទៀន ចាត់ទុកថា ការបោះឆ្នោតឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២នេះ មិនសេរី និងមិនយុត្តិធម៌ ទេ។

ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទំនាក់ទំនង :

- 012 908 882
- 077 928 253

ធ្វើថ្ងៃច័ន្ទ ៧កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស ៥៦៦៦

ត្រូវនិង ថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា គ.ស ២០២២

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណបក្សប្រជាជន

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា
គណៈកម្មាធិការកណ្តាល

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព ប្រជាធិបតេយ្យ
អព្យាក្រឹត និង វិជ្ជនភាពសង្គម

ថ្ងៃអាទិត្យ ១២រោច ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស ២៥៦៦
រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០២២

សេចក្តីថ្លែងការណ៍
របស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា

សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះថេរ ឥន្ទ្រៈ គ្រប់ព្រះអង្គជាទីសក្ការៈ
បងប្អូនជនរួមជាតិជាទីគោរពស្រឡាញ់ដ៏ជ្រាលជ្រៅបំផុត!

ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ កាលពីថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០២២ បានប្រព្រឹត្តទៅស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រកបដោយលក្ខណៈសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ ក្នុងបរិយាកាស អព្យាក្រឹត សន្តិសុខ របៀបរបបរយ គ្មានអំពើហិង្សា និងការគំរាមកំហែង។ គ្រប់គណបក្សដែលបានចូលរួមបោះឆ្នោត មានឱកាសពេញលេញក្នុងការធ្វើសកម្មភាពស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ដើម្បីស្វែងរកការគាំទ្រពីប្រជាពលរដ្ឋ។ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរជាង៨០%នៃអ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោត បានអនុវត្តយ៉ាងពេញលេញនូវសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយបានអញ្ជើញទៅបោះឆ្នោតយ៉ាងច្រើនកុះករប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ សប្បាយរីករាយ និងតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ដើម្បីជ្រើសតាំងតំណាងដែលខ្លួនពេញចិត្តឱ្យបន្តដឹកនាំឃុំ សង្កាត់ ពីឆ្នាំ ២០២២ ដល់ឆ្នាំ ២០២៧ បន្តទៀត។ ព្រឹត្តិការណ៍ជាប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ បានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីភាពចាស់ទុំនៃដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យជាទៀងទាត់នៅកម្ពុជា ជាពិសេសនៅថ្នាក់មូលដ្ឋានក្រោមពន្លឺនៃសន្តិភាព។ ជោគជ័យនេះក៏ទទួលបាន ក្នុងខណៈដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាកំពុងងើបឡើងវិញពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងសម្រេចបានសមិទ្ធផលថ្មីៗបន្តទៀតក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច សង្គម ព្រមទាំងយុវជន កីឡានុភាពនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏កាន់តែត្រូវបានលើកកម្ពស់ឡើងនៅលើឆាកអន្តរជាតិ ស្របពេលដែលកម្ពុជាកំពុងទទួលបានតួនាទីជាប្រធានអាស៊ាន និងការត្រៀមធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះរៀបចំការប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេមលើកទី៣២ នៅឆ្នាំ២០២៣ខាងមុខ។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមប្រកាសជាឧទ្ធរាន ទទួលយកលទ្ធផលផ្លូវការនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ដែលគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតបានប្រកាស នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២នេះ។ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតនេះ បានកើតចេញពីទឹកចិត្ត ឆន្ទៈ និងវិចារណញ្ញាណរបស់ប្រជាពលរដ្ឋជាម្ចាស់ឆ្នោតពិតប្រាកដ ដែលមានសេចក្តីសង្ឃឹមជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំចំពោះការរីកចម្រើនរបស់កូមិឃុំ សង្កាត់ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួនបន្តទៀត ហើយបានបដិសេធនូវការកុហកបោកប្រាស់ ញុះញង់មូលបង្គាប់ការពិតរបស់ពួកប្រឆាំងជ្រុលនិយម និងមជ្ឈដ្ឋានអគតិមួយចំនួនដែលតែងតែរារាំងដំណើរអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។ ការសម្រេចចិត្តប្រកបដោយសុករិភូមិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការបោះឆ្នោតនេះ បានឆ្លុះបញ្ចាំងនូវការផ្តល់យុត្តិធម៌ចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រកបដោយជោគជ័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក្នុងការអនុវត្តកម្មវិធីនយោបាយរបស់ខ្លួនទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងការគាំទ្រយ៉ាងទូលំទូលាយចំពោះគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ២០២២-២០២៧ របស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមសម្តែងការគោរពដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះបងប្អូនជនរួមជាតិនៅគ្រប់ឃុំ សង្កាត់ ទូទាំងប្រទេស ដែលបានបោះឆ្នោតគាំទ្រគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាយ៉ាងច្រើនលើសលប់ ធ្វើឱ្យគណបក្សទទួលបានជោគជ័យជ័យជ័យគ្រប់គ្រង។ តាមរយៈជ័យជម្នះនេះ បានបង្ហាញថា ប្រជាជនបានបោះឆ្នោត

ជ្រើសរើសយកសន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍដែលមានតម្លៃលើសអ្វីៗទាំងអស់ ព្រមជាមួយនោះបានពង្រឹងមូលដ្ឋានសម្រាប់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ឈានទៅទទួលបានជ័យជម្នះដ៏ត្រចះត្រចង់ជាថ្មីទៀត ក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ នីតិកាលទី៧ នា ឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខ។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមគោរព និងកោតសរសើរ ចំពោះគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត គណៈកម្មការរាជធានី ខេត្ត និងគណៈកម្មការឃុំ សង្កាត់ រៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលបានបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ប្រកបដោយភាពឯករាជ្យ អព្យាក្រឹតឥតលម្អៀង តម្លាភាព និងយុត្តិធម៌ ក្នុងជំហរទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ចំពោះឧត្តមប្រយោជន៍ជាតិ និងប្រជាជន ធ្វើឱ្យដំណើរការរៀបចំការបោះឆ្នោតនៅគ្រប់ដំណាក់កាលបានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងល្អប្រសើរស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីនៃការបោះឆ្នោត។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមថ្លែងអំណរគុណ និងវាយតម្លៃខ្ពស់ចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរដែនដី និងកងកម្លាំងមានសមត្ថកិច្ចនៅគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ដែលបានយកអស់លទ្ធភាពជួយគាំទ្រយ៉ាងសកម្មដល់ដំណើរការរៀបចំការបោះឆ្នោត ជាពិសេស ការការពារសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ទូទៅសម្រាប់យុទ្ធនាការយោសាសបោះឆ្នោត និងថ្ងៃបោះឆ្នោត ធ្វើឱ្យដំណើរការបោះឆ្នោតបានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងល្អនូវតាំងពីពេលចាប់ផ្តើមរហូតដល់បញ្ចប់។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់ក្រុមអ្នកអង្កេតការណ៍ជាតិមកពីគ្រប់គណបក្សនយោបាយ សមាគម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា និងមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិ ដែលបានតាមដានពិនិត្យមើលយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃការបោះឆ្នោត ហើយបានធ្វើការវាយតម្លៃប្រកបដោយភាពសត្យានុម័តចំពោះការបោះឆ្នោតនេះ ថាជាការបោះឆ្នោតមានលក្ខណៈសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌។ សូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះបណ្តាប្រទេសជាមិត្ត និងសហគមន៍អន្តរជាតិដែលតែងជួយគាំទ្រដល់ដំណើរប្រជាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជា ហើយបានតាមពិនិត្យមើលដំណើរការបោះឆ្នោតនេះ និងបានវាយតម្លៃប្រកបដោយភាពវិជ្ជមានចំពោះការបោះឆ្នោត។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមប្តេជ្ញាចំពោះមុខប្រជាជនថា គណបក្សនឹងអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនឱ្យបានជោគជ័យ ដើម្បីរក្សាសន្តិភាព ស្ថិរភាព សន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ សុវត្ថិភាពសង្គមឱ្យបានរឹងមាំ លើកកម្ពស់ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ បង្កើនកិច្ចគាំពារសង្គមជួយជនក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះ និងអភិវឌ្ឍឃុំ សង្កាត់លើគ្រប់វិស័យឱ្យកាន់តែរីកចម្រើនឡើង ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងបំណងប្រាថ្នា និងផលប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមរបស់ប្រជាជនគ្រប់ៗរូបនៅគ្រប់មូលដ្ឋាន។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា សូមអំពាវនាវដល់បងប្អូនជនរួមជាតិនៅគ្រប់ទិសទី ទោះបីបានបោះឆ្នោតគាំទ្រគណបក្សណាក្តី ឬមិនបានទៅបោះឆ្នោតក្តី សូមបន្តរួបរួមសាមគ្គីគ្នាជាឆ្មងមួយក្រោមដំបូលរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងម្លប់បារមីនៃ**អង្គព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ជាទីសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតនៃយើង និងរួមសាមគ្គីគ្នាជុំវិញរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលមានសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** ជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីបន្តថែរក្សាសន្តិភាព ការពាររាល់សមិទ្ធផលសង្គមជាតិ និងអភិវឌ្ឍមាតុភូមិជាទីស្នេហានៃយើងឆ្ពោះទៅរកអនាគតដ៏រុងរឿង។

សូមប្រគេនព្រះថេរវន្តគ្រប់ព្រះអង្គ និងសូមប្រសិទ្ធពរជូនបងប្អូនជនរួមជាតិ ទាំងនៅក្នុងប្រទេសទាំងនៅក្រៅប្រទេស សូមបានប្រកបពុទ្ធពរ និងពរទាំង ៥ប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ និងបដិភាណៈកុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ

លេខ:.....✓.....

គណបក្ស ឆ្នោះខ្មែរ

KHMER WILL PARTY

សាមគ្គី គង់វង្ស ថ្កើងជ្រុង

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ សូមសម្តែងការអបអរ ដែលតាមរយៈការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ កម្ពុជាមានក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ ឬអំណាចប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋានឡើងវិញ ដោយកើតចេញពីការបោះឆ្នោតចូលរួម ដោយគណបក្សនយោបាយច្រើន ពិសេសគណបក្សនយោបាយដែលមានប្រភពពីអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិសំខាន់ៗ មួយចំនួន។

ទន្ទឹមនេះ **គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ** សង្កេតឃើញថា ដំណើរការនៃការរៀបចំបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ គិតចាប់ពីការចុះបញ្ជីបេក្ខជន ការដាក់ភ្នាក់ងារសង្កេតការណ៍របស់គណបក្សនយោបាយ ការឃោសនាបោះឆ្នោត ការបោះឆ្នោត និងការរាប់សន្លឹកឆ្នោត នៅមានភាពមិនប្រក្រតី មានការបំភិតបំភ័យ និងការទិញទឹកចិត្តតាមគ្រប់រូបភាព ជាហេតុនាំអោយប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតមួយចំនួន ពុំអាចបោះឆ្នោតដោយសតិសម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួនបាន។

គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ យល់ឃើញថា ដំណើរការបោះឆ្នោតមួយដែលមានភាពត្រឹមត្រូវ សេរី និងយុត្តិធម៌ អាចទទួលយកបានពីគ្រប់គណបក្សនយោបាយដែលចូលរួមប្រកួតប្រជែង ត្រូវតែធានារៀបចំដោយស្ថាប័នបោះឆ្នោតមួយដែលឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត្យពិតប្រាកដ ស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ផ្ទៀងផ្ទាត់ក្នុងឱកាសនេះ **គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ** សូមសម្តែងការគោរព សរសើរ ជូនចំពោះក្រុមការងារ និងបេក្ខជនក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់នៃគណបក្សឆ្នោះខ្មែរ និងប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ-សង្កាត់ទាំងអស់ ដែលបានផ្តល់សំឡេងគាំទ្រគួរឲ្យមានមោទនភាពបំផុត។

គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ មានវប្បធម៌នយោបាយថ្មី ជាគណបក្សប្រជែង(កសាង) មានគោលជំហរការពារ និងបម្រើប្រជាពលរដ្ឋ យុវជននៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយសុខចម្រើនជានិច្ចនិរន្តរ៍ទៅ។ **គណបក្សឆ្នោះខ្មែរ** សង្ឃឹម និងជឿជាក់ថា យើងនឹងទទួលបានការគាំទ្រដ៏ទូលំទូលាយពីប្រជាពលរដ្ឋ និងយុវជនកម្ពុជា នៅក្នុងការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិនៅឆ្នាំ២០២៣ខាងមុខជាមិនខាន ។

ថ្ងៃ អង្គារ ៨កើត ខែ ជេស្ឋ ឆ្នាំ ខាល ចត្វាស័ក ព.ស២៥៦៦

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ *Ke*

ទីស្នាក់ការកណ្តាល៖ ផ្ទះលេខ ៧១ ផ្លូវសម្តេចសុធារស សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ
Address: #71 Samdech Sothearos Blvd Sangkat Tonle Bassac Khan Chamkarmon, Phnom Penh, Cambodia

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ

CAMBODIA NATIONAL LOVE PARTY

សេរីភាព យុត្តិធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យ

លេខ ២៩៥/ គ.ជ.ប

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងកោតសរសើរចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង និងការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ក្នុងការកិច្ចប្រកបរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ដែលបានបំពេញបេសកកម្មដឹកនាំ ចាត់ចែងរៀបចំការងារទាំងឡាយក្នុងដំណើរការចូលរួមប្រកួតប្រជែងបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២ ប្រកបដោយជោគជ័យ។

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ សូមថ្លែងអំណរគុណ និងកោតសរសើរចំពោះសមាជិក សមាជិកា សកម្មជន សកម្មនារី និងអ្នកគាំទ្រគណបក្សដែលបានចូលរួមក្នុងដំណើរការយោសាស ផ្សព្វផ្សាយ និងបញ្ជ្រាបគោលជំហរ និងគោលនយោបាយគណបក្សយ៉ាងផុសផុល ជូនទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតនៅទូទាំង ៣១៥ ឃុំ សង្កាត់ដែលគណបក្សបានដាក់បេក្ខជនឈរឈ្មោះ។ ការរួមចំណែក ការលះបង់ពេលវេលា កំលាំងកាយចិត្ត និងថវិការបស់បងប្អូន គឺជាទឹកចិត្តមិនអាចកាត់ថ្លៃបានក្នុងបុព្វហេតុបំរើជាតិមាតុភូមិ និងបុព្វហេតុបន្តស្មារតីសង្គ្រោះជាតិ។

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ សូមធ្វើការកត់សម្គាល់ជុំវិញដំណើរបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ នៅអាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២នេះថា ៖

១.ប្រជាពលរដ្ឋមានការយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិ កាតព្វកិច្ច និងសារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោត និងបានទៅចូលរួមបោះឆ្នោតដោយស្មារតីទទួលខុសត្រូវ។

២.ដំណើរការបោះឆ្នោតមានការល្អប្រសើរ ទាំងមន្ត្រីរៀបចំការបោះឆ្នោត និងសកម្មជនគណបក្សក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតមានភាពចាស់ទុំជាងអាណត្តិមុនៗ។

៣.ចំពោះឥរិយាបថរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានមួយចំនួននៅតែមិនផ្លាស់ប្តូរទំលាប់មិនគោរពច្បាប់, បទបញ្ជា និងនីតិវិធី និងសេចក្តីណែនាំនានាសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់របស់ គ.ជ.ប ដោយនៅតែមិនបានអនុវត្តតួនាទីការកិច្ចប្រកបដោយអព្យាក្រឹតភាពដដែលៗ។

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ សូមប្រកាសគោរពទៅតាមច្បាប់ បទបញ្ជានិងនីតិវិធី និងធន្ទៈរបស់ប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ឆ្នោតនៅថ្ងៃទី០៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។

ថ្ងៃអង្គារ ៨ កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ត្រីស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៥៦៦

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

គណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ

អាសយដ្ឋាន: ទីស្នាក់ការកណ្តាល ភូមិខ្នារ សង្កាត់ព្រែកលៀប ខណ្ឌជ្រោយចង្វារ រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរសព្ទលេខ: 092 323 555 / 069 839 333

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ក្រុមយុវជននៃសន្និបាតអន្តរជាតិគណបក្សនយោបាយអាស៊ី (ICAPP)³⁰

**សេចក្តីថ្លែងការណ៍
ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់
ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២នៅកម្ពុជា**

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២២

ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិ ឯកឧត្តម Ramin Mamandov សមាជិកសភាមកពីប្រទេស Azerbaijan សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃគណបក្ស New Azerbaijan និងជាសហប្រធានក្រុមយុវជននៃសន្និសីទអន្តរជាតិនៃគណបក្សនយោបាយអាស៊ី (ICAPP) ឯកឧត្តម Soltan Mammadov សមាជិកសភាមកពីគណបក្ស New Azerbaijan ឯកឧត្តម Aldwin Requejo តំណាងការិយាល័យ ឯកឧត្តម Jose de Venecia ប្រធានស្ថាបនិកនៃសន្និសីទអន្តរជាតិនៃគណបក្សនយោបាយអាស៊ី ឯកឧត្តម ឯក ណាត ជាកាល់ ប្រធានគណបក្សគ្រួសារនេះប៉ាល់ និងឯកឧត្តម Wu Chuanbing តំណាងបក្សកុម្មុយនិស្តចិន បានបំពេញបេសកកម្មសង្កេតការណ៍ ដើម្បីសង្កេតការណ៍ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ដែលបានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្នុងអំឡុងពេលបេសកកម្មសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោតនៅកម្ពុជា ដោយមានការគាំទ្រ និងសម្របសម្រួលពី គ.ជ.ប គណៈប្រតិភូបានចូលជួបសម្តែងការគួរសមជាមួយសម្តេច ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក។ យើងក៏មានឱកាសពិភាក្សា និងផ្លាស់ប្តូរទស្សនៈ និងសិក្សាអំពីបច្ចុប្បន្នភាពផ្នែកច្បាប់ និងនយោបាយក្នុងប្រទេស ខណៈដែល គ.ជ.ប បាន និងកំពុងដឹកនាំការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ ក្នុងន័យធានាថា ការបោះឆ្នោតនេះនឹងប្រព្រឹត្តទៅស្របតាម គោលការណ៍នៃការរួមបញ្ចូល តម្លាភាព ភាពសេរី និងយុត្តិធម៌។

គណៈប្រតិភូក៏បានជួបជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំនៃវេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិលកម្ពុជា អ្នកសង្កេតការណ៍ក្នុងស្រុក និងអន្តរជាតិ និងអ្នកគិតគង់ករណី។ ជាលទ្ធផលនៃកិច្ចប្រជុំ គណៈប្រតិភូមានទស្សនៈថា បានផ្តល់ឱកាសស្ទើរគ្នាដល់គណបក្សនយោបាយទាំងអស់ក្នុងការជជែកជេញដោល និងថ្លែងសាររបស់គណបក្សខ្លួនទៅកាន់អ្នកបោះឆ្នោតក្នុងពេលយោសនាបោះឆ្នោត។ លើសពីនោះ គណៈប្រតិភូបានដឹងថា គណបក្សនយោបាយដែលបានចុះឈ្មោះទាំងអស់ អាចធ្វើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោតបានដោយសេរី ហើយថ្នាក់ដឹកនាំអាចធ្វើដំណើរទូទាំងប្រទេស ដើម្បីប្រមូលការគាំទ្រគណបក្សនយោបាយរៀងៗខ្លួន។

³⁰ <https://bit.ly/3cBsdMY>

នៅថ្ងៃបោះឆ្នោត គណៈប្រតិភូបានចុះទៅពិនិត្យការិយាល័យបោះឆ្នោតភ្លាមៗ មុននឹងបើក ដើម្បី បានមើលការត្រៀមរៀបចំរបស់បុគ្គលិក គ.ជ.ប ដើម្បីធានាឱ្យដំណើរការបោះឆ្នោតមានភាពត្រឹមត្រូវ។ ជាលទ្ធផល គណៈប្រតិភូបានកត់សម្គាល់ថា វិជ្ជាជីវៈ និងភាពស្មោះត្រង់របស់បុគ្គលិក គ.ជ.ប មានស្តង់ដារខ្ពស់។ ជាងនេះទៅទៀត ដើម្បីទទួលបានការយល់ដឹងច្រើនបំផុតអំពីដំណើរការបោះឆ្នោត គណៈប្រតិភូក៏បានអនុវត្តសកម្មភាពសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួននៅតាមការិយាល័យបោះឆ្នោតមួយចំនួនផងដែរ ដូចនេះគណៈប្រតិភូបានសង្កេតឃើញថា អាជ្ញាធរកម្ពុជាគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់បានបង្កើតនូវលក្ខខណ្ឌអំណោយផលសម្រាប់គ្រប់គណបក្សនយោបាយទាំងអស់ក្នុងការចូលរួម ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោតទូទាំងប្រទេស។

គណៈប្រតិភូបានកត់សម្គាល់ថា អត្រាអ្នកទៅបោះឆ្នោតមានលើសពី 77.9 ភាគរយនៃបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត ដែលបង្ហាញពីការចូលរួមយ៉ាងសកម្មរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងដំណើរការនយោបាយ និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ជាពិសេសក្នុងការលើកកម្ពស់តម្លៃសិទ្ធិមនុស្ស និងគោលការណ៍លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ទោះបីជាមានការតវ៉ាខ្លះដែល គ.ជ.ប បានទទួលក៏ដោយ ក៏គណៈប្រតិភូមិនឃើញមានឧប្បត្តិហេតុណាមួយដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការ ឬលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ ឆ្នាំ ២០២២ នេះឡើយ។

សរុបសេចក្តីមក គណៈប្រតិភូជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា ការបោះឆ្នោតបានប្រព្រឹត្តទៅដោយសន្តិវិធី ដោយសេរី យុត្តិធម៌ តម្លាភាព និងបរិយាប័ន្ន។ គណៈប្រតិភូបានសង្កេតឃើញថា ការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ នេះ ប្រព្រឹត្តទៅស្របតាមការបោះឆ្នោតជាសកលដោយការបោះឆ្នោតសម្ងាត់ និងស្របតាមគោលការណ៍លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស នីតិវិធី និងសិទ្ធិមនុស្សសកល ដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា និងច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដែលកម្ពុជាជាភាគី។

គណៈប្រតិភូសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះឱកាសដើម្បីសង្កេតមើលដោយផ្ទាល់នូវដំណើរលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដែលកំពុងបន្តនៃប្រទេសកម្ពុជាសម័យទំនើប និងរីករាយយ៉ាងក្រៃលែងក្នុងការអបអរសាទរដល់ គ.ជ.ប សម្រាប់វិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួន និងប្រជាជនកម្ពុជាសម្រាប់ការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការបោះឆ្នោត។ ជាមួយគ្នានេះ យើងសូមជូនពរឱ្យកម្ពុជាទទួលបានជោគជ័យគ្រប់ការកិច្ចក្នុងការពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សិទ្ធិមនុស្ស នីតិវិធី សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍន៍។ ជោគជ័យនៃការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ 2022 នៅតែជាជំហានដ៏សំខាន់មួយទៀតក្នុងការជំរុញកំណែទម្រង់ដែលកំពុងបន្តរបស់ព្រះរាជាណាចក្រ ដើម្បីសម្រេចបាននូវសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ប្រជាជនចំពោះសន្តិភាព លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការអភិវឌ្ឍន៍។

ក្នុងស្មារតីនេះ គណៈប្រតិភូសូមអំពាវនាវដល់សហគមន៍អន្តរជាតិ គ្រប់គណបក្សនយោបាយ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ សហការក្នុងន័យស្ថាបនាជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា និងជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីធានាបាននូវភាពបន្តនៃសង្គមកម្ពុជាប្រកបដោយសន្តិភាព សុខដុមរមនា និងរួមចំណែកបន្ថែមទៀតដល់សង្គមជាតិ។ ការអភិវឌ្ឍន៍ និងវិបុលភាពរបស់ប្រទេស ដែលនឹងជួយធានាសន្តិភាព និងស្ថិរភាពក្នុងតំបន់ និងក្រៅតំបន់។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២២

Hon. Ramin Mamandov

Mr. Aldwin Requejo

Hon. Ek Nath Dhakal

Mr. Wu Chuanbing

Hon. Soltan Mammadov

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤ ឃុំសង្កាត់ចុះឈ្មោះបេក្ខជនមានតែមួយគណបក្សនយោបាយ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

លទ្ធផលផ្លូវការ
ស្តីពី

ឃុំ សង្កាត់ដែលមានតែមួយគណបក្សនយោបាយ
ចុះបញ្ជីបេក្ខជននៃគណបក្សនយោបាយឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត
សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២

ល.ក	ឈ្មោះ ឃុំ សង្កាត់	ចំនួនសមាជិក ក្រុមប្រឹក្សា	ឈ្មោះគណបក្ស នយោបាយ	ផ្សេងៗ
០៣ ខេត្ត កំពង់ចាម				
	ក្រុង កំពង់ចាម			
០៣១	បឹងកក	៧	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០៣២	កំពង់ចាម	៧	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០៩ ខេត្ត កោះកុង				
	ស្រុក ថ្មបាំង			
០២៨	ថ្មបាំង	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
១១ ខេត្ត មណ្ឌលគិរី				
	ក្រុង សែនមនោរម្យ			
០១៨	មនោរម្យ	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
១២ រាជធានីភ្នំពេញ				
	ខណ្ឌ ចំការមន			
០១១	បឹងកេងកង	៧	ប្រជាជនកម្ពុជា	
	ខណ្ឌ ៧មករា			
០២៤	អូរឫស្សីទី ១	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០២៥	អូរឫស្សីទី ២	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០២៨	មនោរម្យ	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	

ល.ក	ឈ្មោះ ឃុំ សង្កាត់	ចំនួនសមាជិក ក្រុមប្រឹក្សា	ឈ្មោះគណបក្ស នយោបាយ	ផ្សេងៗ
០២៩	មិត្តភាព	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ខណ្ឌ ទួលគោក				
០៣២	ផ្សារដេប៉ូទី ១	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០៤០	ផ្សារដើមគរ	១១	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ខណ្ឌ បឹងកេងកង				
០០៦	ទួលស្វាយព្រៃទី ១	៩	ប្រជាជនកម្ពុជា	
១៣ ខេត្ត ព្រះវិហារ				
ស្រុក ជាំក្សាន្ត				
០៥១	មរកត	៧	ប្រជាជនកម្ពុជា	
១៥ ខេត្ត ពោធិ៍សាត់				
ស្រុក កណ្តៀង				
០១៣	កណ្តៀង	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០១៥	រាំងទិល	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ស្រុក វាលវែង				
០៤៦	ក្រពើពីរ	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
១៦ ខេត្ត កេរតិរី				
ស្រុក អណ្តូងមាន់				
០០៣	តាឡាវ	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ស្រុក បរកែវ				
០១០	លុងឃ្លុង	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ស្រុក អូរជុំ				
០៣០	សាមគ្គី	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០៣១	ល្អក់	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
ស្រុក តាវែង				
០៤០	តាវែងក្រោម	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	

ល.ក	ឈ្មោះ ឃុំ សង្កាត់	ចំនួនសមាជិក ក្រុមប្រឹក្សា	ឈ្មោះគណបក្ស នយោបាយ	ផ្សេងៗ
ស្រុក ទើនសែ				
០៤៤	កោះប៉ង់	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
០៤៦	កុកឡាក់	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	
២០ ខេត្ត ស្វាយរៀង				
ក្រុង ស្វាយរៀង				
០៦៨	គយត្របែក	៥	ប្រជាជនកម្ពុជា	

ថ្ងៃ ច័ន្ទ ៧/កើត ខែ ជេស្ឋ ឆ្នាំ ខាល ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៦៦
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២២

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ឧបប្រែល

១. របាយការណ៍សង្ខេបបឋមស្តីពីដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោត

ថ្ងៃសុក្រ ៤កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស ២៥៦៦

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

របាយការណ៍សង្ខេបបឋម

ស្តីពី

**«ស្ថានភាពនៃដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើស
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥»**

ក្នុងដំណាក់កាលនៃការយោសនាបោះឆ្នោតសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២នេះ ឧបប្រែលបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍រយៈពេលវែងតាមបណ្តាញរាជធានី ខេត្ត ដើម្បីសង្កេតឃើញចំណើនការនេះ។

ក្នុងអំឡុងពេលនៃការយោសនាបោះឆ្នោតនេះ ឧបប្រែលបានសង្កេតឃើញថា សកម្មភាពនៃការយោសនាបានប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលវិភាគជាធម្មតា។ សកម្មភាពនៃការយោសនាបោះឆ្នោតមានរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា រហូតដល់ថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។ នៅក្នុងចំណោមគណបក្សនយោបាយដែលបានចូលរួមប្រកួតប្រជែងទាំង១៧ មានគណបក្សចំនួន២ ដែលឃើញថា មានសមាជិកចូលរួមដង្ហែរក្បួនច្រើនជាងគេ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សឆ្លើងទៀន។ ក្នុងសកម្មភាពនៃការយោសនានេះ ឧបប្រែល មិនទទួលបានសេចក្តីរាយការណ៍ថា មានសកម្មភាពប្រឈមដាក់គ្នាដោយអំពើហិង្សា និងការបង្កជាប្រហារស្នាមនោះទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា ឧបប្រែលសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោតមួយចំនួនបានកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់។ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបានសង្កេតឃើញនោះ មានដូចជា (១) **ករណីប្រើប្រាស់ថយន្តក្នុងក្បួនដង្ហែរដោយមានការបិទបាំងស្លាកលេខ ឬការដាក់ស្លាកលេខចេញ។** ករណីនេះ បានសង្កេតឃើញនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ខេត្តប៉ៃលិន និងខេត្តផ្សេងទៀត នៅក្នុងក្បួនយោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។ ការដាក់ស្លាកលេខថយន្ត និងបិទបាំងស្លាកលេខខាងលើនេះ បានបង្កើតនូវភាពសង្ស័យនៃការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋ ដែលមិនស្របតាមច្បាប់ បទបញ្ជា នីតិវិធីនៃការបោះឆ្នោត។ (២) **ការមិនសម្របសម្រួលឱ្យគណបក្សនយោបាយឆ្លងកាត់នៅទីប្រជុំជន** ដូចជាករណីក្បួនដង្ហែររបស់គណបក្សឆ្លើងទៀននៅទីក្រុងតាខ្មៅ (មានលិខិតហាមឃាត់ធ្វើសកម្មភាព) និងការមិនសម្របសម្រួលពេញលេញនូវក្បួនដង្ហែររបស់គណបក្សផ្សេងៗទៀត នៅតាមបណ្តាខេត្តមួយចំនួន។ (៣) **ការចែកចំណែកដល់អ្នកហែរក្បួនយោសនា ឬសមាជិករបស់គណបក្ស។** ករណីនេះ បានកើតមានចេញពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សឆ្លើងទៀន ដែលបានបង្ហោះជាសាធារណៈនៅក្នុងគណនីហ្វេសប៊ុករបស់សកម្មជននៃគណបក្សទាំងនោះ។ ករណីចែកចំណែកនេះ នាំឱ្យមានពាក្យបណ្តឹងដោយសមាជិកគណបក្សឃុំនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាមរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ប្តឹងទៅគណបក្សឆ្លើងទៀនទាំង ១៥រូប នៅក្នុងស្រុកកងមាសចេញពីបញ្ជី និងជាកពិន័យជាថវិកាបន្ថែមទៀត។ អង្គជំនុំជម្រះ

ខុមហ្វ្រែល

ទំព័រ 1 នៃ 3

ខុមហ្វ្រែល

របស់ គណបក្ស ខេត្តកំពង់ចាម បានសម្រេចមិនដកបេក្ខជន តែបានសម្រេចពិន័យជាប្រាក់ចំនួន ៥លាន រៀល។ នៅថ្ងៃទី២ ករណីបណ្តឹងនេះ ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៅ គ.ជ.ប សម្រេចប្រានចោលពាក្យ បណ្តឹងទាំងមូល និងបិទផ្លូវតវ៉ា។ ទោះជាយ៉ាងណាករណីចែកចរិកានេះ មិនមានពាក្យបណ្តឹងចំពោះ សមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដែលបានបង្ហោះរូបភាពចែកចរិកានោះទេ។ (៤) **ការបំផ្លាញស្លាក ឬធ្វើ ឱ្យខូចខាតបង់គណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ បានកើតឡើងជាហូរហែរ លើគណបក្សនយោបាយមិន កាន់អំណាច។ ខុមហ្វ្រែល បានទទួលការរាយការណ៍ពីគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន ស្ថិតនៅក្នុងភូមិ ទួលរិហា ឃុំស្វាយ ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង និងគណបក្សឆ្លើងទៀន នៅតាមខេត្តមួយចំនួន ដូចជា ករណីនៅខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តព្រះសីហនុ និងខេត្តផ្សេងទៀត។ (៥) **ការភ័យខ្លាច និងការលាឈប់របស់ សកម្មជន និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ នៅតែបន្តកើតមានចំពោះសកម្មជន បេក្ខជន ឬ ភ្នាក់ងារគណបក្សមិនកាន់អំណាច ជាពិសេសគណបក្សឆ្លើងទៀន ដែលបានសរសេរលិខិតស្នើសុំឈប់ពី គណបក្សដោយមូលហេតុមិនច្បាស់លាស់ ដូចករណីនៅក្នុងខេត្តប៉ៃលិន។ (៦) **ការប្រើប្រាស់សារក្នុងពេល ឃោសនារបស់គណបក្ស។** សារក្នុងការប្រើប្រាស់សម្រាប់ឃោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សមួយ បានធ្វើ ឱ្យគណបក្សមួយទៀតមិនសូវសប្បាយចិត្តដោយលើកមូលហេតុប៉ះពាល់ផ្លូវច្បាប់ និងមានលក្ខណៈ រើសអើង ឬញុះញង់។ ករណីនេះ បានកើតឡើងជាច្រើនកន្លែង ដូចករណីនៅខាងប៉ៃលិន សមាជិកគណ បក្សប្រជាជនឃុំបានបណ្តឹង ៤ករណីទៅលើសមាជិកគណបក្សឆ្លើងទៀន ដោយចោទប្រកាន់ថា បានប្រើ ពាក្យញុះញង់ ឱ្យមានការកាន់ច្រឡំ ដែលមានខ្លឹមសារថា «មេឃុំចៅសង្កាត់បច្ចុប្បន្ន គឺជាមេឃុំបម្រើបក្ស ពុករលួយ ជាមេឃុំដើរគម្រាមគំហែង...» សារនេះដើមបណ្តឹងចាត់ទុកថា មានចេតនាញុះញង់ឱ្យមានការ កាន់ច្រឡំប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់រៀបរៀបរយ និងខូចរៀបរៀបរយសង្គម និងមានចេតនាការក្រក់ បំភ្លៃការពិតផ្ទុយពីច្បាប់។ បណ្តឹងនេះ គណៈកម្មការឃុំសង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត ចេញសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យ បញ្ឈប់សកម្មភាពប្រើប្រាស់ខ្លឹមសារនេះ រហូតបណ្តឹងនេះក៏ត្រូវបានគណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោតខេត្ត ចេញសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យបញ្ឈប់ផងដែរ។ (៧) **ការចូលរួមដង្ហែគណបក្សពីអាជ្ញាធរ កងកំលាំង និងមន្ត្រីតុលាការ។** ករណីនេះ បានកើតមានជាច្រើនកន្លែងចេញពីមន្ត្រីរាជការ កងកំលាំង និងមន្ត្រីតុលាការចូលរួមដង្ហែ ក្បួន ឬសកម្មភាពឃោសនាឱ្យគណបក្សកាន់អំណាច។ (៨) **ការប្រើប្រាស់ធនធានឃោសនាមិនស្មើ និងមិន សមាមាត្រគ្នានៃគណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ភាពយុត្តិធម៌នៅក្នុងដំណើរការបោះ ឆ្នោត។

ដោយយោងលើការសង្កេតឃើញនូវបញ្ហាមួយចំនួនដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ និងដើម្បីធានាឱ្យការ បោះឆ្នោតមានភាពសេរី និងយុត្តិធម៌ ខុមហ្វ្រែល សូមស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌអប្បបរមា ៦ ចំណុចសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដែលក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលបានស្នើ ឡើង។ ម្យ៉ាងទៀត ភ្ជាប់ជាមួយលក្ខខណ្ឌនេះ ស្នើឱ្យពិនិត្យ និងការកំណត់លើនីតិវិធីសម្រាប់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីតុលាការ ដោយមិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតច្បាប់ឱ្យទៅចូលរួមការឃោសនា បោះឆ្នោតនោះទេ ព្រោះពេលបោះឆ្នោត កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីរាជការត្រូវមានតួនាទីដោះស្រាយ បញ្ហា និងការពារសន្តិសុខជូនអ្នកបោះឆ្នោត តាមការស្នើសុំរបស់គណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោត។ រីឯ

មន្ត្រីតុលាការមានតួនាទីក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងផ្សេងៗ តាមរយៈពាក្យបណ្តឹងពីប្រជាពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះដោយប្រការណាមួយដែលត្រូវការស្នើសុំជួយដោះស្រាយ ដូច្នេះបើមន្ត្រីតុលាការអវត្តមាន នោះនាំឱ្យដំណើរការនៃការដោះស្រាយបញ្ហាជូនប្រជាពលរដ្ឋ ជួបនូវបញ្ហាកកស្ទះ។

ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទំនាក់ទំនង

លោក **កន សាវាឡ** អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេត និងតស៊ូមតិ ០១១ ៨៨៤ ៨៤០

ខុមហ្វ្រែល

ទំព័រ 3 នៃ 3

២. របាយការណ៍សង្ខេបបឋមស្តីពី ស្ថានភាពនៃដំណើរការថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត

ថ្ងៃអង្គារ ៨កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស ២៥៦៦

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

របាយការណ៍សង្ខេបបឋម

ស្តីពី

«ស្ថានភាពនៃដំណើរការថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត»

អង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលបានសហការគ្នាដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ ដើម្បីមើលស្ថានភាពនៃដំណើរការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ កន្លងមកនេះ បានរកឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីក្នុងដំណើរការនៅថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោតដូចខាងក្រោម៖

លទ្ធផលនៃការសង្កេតនៅក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត បានសង្កេតឃើញពីភាពមិនប្រក្រតី មួយចំនួន គឺ (១) វត្តមានអាជ្ញាធរ មានដូចជា សមាជិកភូមិ មេភូមិ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ មន្ត្រីនគរបាល បេក្ខជនឈរឈ្មោះ មានវត្តមានឈរនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត និងពួកគេត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បានរង់ចាំកត់ឈ្មោះអ្នកចូលទៅបោះឆ្នោតនៅខាងមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬតាមភូមិនានានៅក្នុងឃុំ សង្កាត់។ (២) ប្រជាពលរដ្ឋមិនបានបោះឆ្នោត ដោយសារមូលហេតុដូចជា ការរកឈ្មោះមិនឃើញ និងទិន្នន័យក្នុងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ខុសពីទិន្នន័យក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងមិនមានឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណបម្រើឲ្យការបោះឆ្នោត (ឯ.អ) ខណៈដែលអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរហួសសុពលភាពប្រើប្រាស់ ឬបាត់បង់។

ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត យើងសង្កេតឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីដូចជា៖ (១) អ្នកសង្កេតការណ៍ត្រូវបានរារាំងមិនឲ្យចូលសង្កេត ឬ/និងមិនឱ្យចងដំណើររាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅតាមការិយាល័យមួយចំនួន ដូចជាការិយាល័យ ១៣០៤ នៃឃុំត្រពាំងព្រីង និងការិយាល័យ០០៦៥ នៃឃុំសេដា ក្នុងខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងការិយាល័យនៅទីតាំងផ្សេងៗទៀត។ (២) ដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅការិយាល័យមួយចំនួន ត្រូវបានសង្កេតឃើញថាបានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងស្ថានភាពបិទបាំង និងខ្វះតម្លាភាព ដូចជាការបិទច្រកទីតាំងការិយាល័យ ព្រមទាំងបិទទ្វារបង្អួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ឬ/និងមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមើលការរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ (៣) មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោតមួយចំនួន មិនបានបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) នៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោតក្រោយដំណើរការបោះឆ្នោតបានបញ្ចប់។ (៤) ការិយាល័យមួយចំនួន មិនបានបំពេញព័ត៌មាន ដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធី អំពីលទ្ធផលនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត សម្រាប់គណបក្សនយោបាយនីមួយៗ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទ.១១០២) ដែលត្រូវបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត។

ដូចដែលអង្គការសង្គមស៊ីវិលធ្លាប់បានប្រកាសជាសាធារណៈថា ការសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោតរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល គឺមិនធ្វើការវាយតម្លៃលើលទ្ធផល នៃដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតនោះទេ ដោយយោងលើលទ្ធផលនៃ

ការសង្កេតចំពោះការឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាទាំង ៦ចំណុច ដែលជាគោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ដែលដកស្រង់ចេញពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ច្បាប់ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស អនុសាសន៍ដែលផ្តល់ដោយស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិ និងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត រួមមានស្តង់ដារអាយភីយូ (IPU) ស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។

យោងតាមលទ្ធផលនៃភាពមិនប្រក្រតីដែលបានរកឃើញខាងលើ អង្គការសង្គមស៊ីវិល នៅតែបន្តស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ ពិនិត្យមើលការបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាទាំង ៦ចំណុច ដែលបានលើកឡើងដោយអង្គការសង្គមស៊ីវិល ជាពិសេសពង្រឹងការអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោត អព្យាក្រឹត្យភាពរបស់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ព្រមទាំងពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងការបោះឆ្នោត របស់ស្ថាប័នគ.ជ.ប និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និងតួនាទីរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

- ១. លោកស្រី **ចាន់ វ៉ាមី** នាយិកាប្រតិបត្តិនៃអង្គការកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន ០១២ ៦៦៣ ៩៣៧
- ២. លោក **គឹម ឈន** នាយកប្រតិបត្តិអង្គការឌុមហ្វែល ០១២ ៩៤២ ០១៩
- ៣. លោក **នី សុខា** ប្រធានសមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្សអាដហុក ០៨៦ ៣៧៤ ៦៦៦
- ៤. លោក **យ៉ង គឹមអេង** នាយកមជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីសន្តិភាពនិងការអភិវឌ្ឍ ០១៦ ៨២៨ ២១១
- ៥. លោក **ឡឿង គុណ** នាយកប្រតិបត្តិមជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស ០១២ ៩២១ ៩៦១

៣. លក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា

សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌

ក្នុងឆ្នាំ២០២២

អង្គការសង្គមស៊ីវិលកម្ពុជាបង្កើតនូវអនុសាសន៍អំពីលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ភាពស្របច្បាប់នៃការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ ដែលអនុលោមតាមគោលការណ៍សំខាន់ៗនៃការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ គោលការណ៍ទាំងនេះត្រូវបានដកស្រង់ចេញពីវដ្តធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ច្បាប់ និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស អនុសាសន៍ជាច្រើនដែលផ្តល់ដោយស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិ និងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតរួមមាន ស្តង់ដារ IPU ស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ លក្ខខណ្ឌទាំងនោះឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពនយោបាយបច្ចុប្បន្នសម្រាប់ដំណោះស្រាយរួមផ្នែកនយោបាយ។

១- បរិយាកាសនយោបាយសេរី

ការស្តារឡើងវិញនូវសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ ការជួបជុំដោយសន្តិវិធី សមាគម និងសារព័ត៌មាន និងសិទ្ធិនយោបាយយ៉ាងហោចណាស់ចាប់ពីពេលនេះតទៅ និងក្រោយការបោះឆ្នោត៖

- ១.១ រដ្ឋាភិបាល និងតួអង្គនយោបាយដទៃទៀតរួមទាំងគណបក្សទើបតែបង្កើតថ្មី ឬគណបក្សបង្កើតឡើងវិញ ត្រូវបើកការសន្ទនាការផ្សះផ្សានយោបាយ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការជជែកជែកញែកជាសាធារណៈឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ។
- ១.២ រដ្ឋាភិបាលធានានូវសេរីភាពពីការភ័យខ្លាចដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាជនអនុវត្តសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេមុនពេល អំឡុងពេល និងក្រោយពេលបោះឆ្នោត។

២- សិទ្ធិនយោបាយ និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត

ការស្តារឡើងវិញនូវសិទ្ធិនយោបាយដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងជីវិតនយោបាយនិងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត៖

- ២.១ ដោះលែង និងទម្លាក់បទចោទប្រកាន់ក្រោមហេតុផលនយោបាយ ចំពោះអ្នកនយោបាយ និងសកម្មជនក្នុងសង្គម និងផ្តល់សិទ្ធិនយោបាយឱ្យអ្នកនយោបាយប្រឆាំងវិញដោយមិនមានការរើសអើង។
- ២.២ លើកលែងទោសឱ្យអ្នកនយោបាយដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយហេតុផលនយោបាយ។
- ២.៣ ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យគ្រប់គណបក្សនយោបាយក្នុងការចូលរួមដោយសេរីក្នុងដំណើរការនយោបាយឡើងវិញ។

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងឆ្នាំ២០២២

៣. ឆន្ទៈអ្នកបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិបោះឆ្នោត

ការការពារនូវការឆន្ទៈរបស់អ្នកបោះឆ្នោតដែលបានផ្តល់ឱ្យអ្នកតំណាងដែលត្រូវបានជ្រើសរើសតាមរយៈការបោះឆ្នោត។ អ្នកតំណាងទាំងនោះប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួនស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ និងទទួលបានភាពស្របច្បាប់តាមរយៈការបោះឆ្នោត ដើម្បីអនុវត្តអំណាចនោះ។

អ្នកតំណាងជាប់ឆ្នោត ដែលទទួលបានអាសនៈរបស់ខ្លួនដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាងដោយអាណត្តិនៃគណបក្សនយោបាយ មិនអាចបាត់បង់អាសនៈ ដោយសារការរំលាយគណបក្សនយោបាយរបស់ពួកគេនោះទេ។ រាល់បទប្បញ្ញត្តិ ឬមាត្រាច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ និងការបោះឆ្នោតដែលបានវិសោធនកម្មជាឯកភាពដោយគណបក្សកាន់អំណាច ចាំបាច់ត្រូវធ្វើវិសោធនកម្មសាជាថ្មី ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីនីតិវិធីកាលមុនឆ្នាំ២០១៧ ហើយធានានូវការអនុវត្តនៃការសម្រេចចិត្តបែបទ្វេភាគីដោយគោរពនូវវិធាននៃការបោះឆ្នោត។

៤. សមាសភាពគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

យោងតាមជំពូក១៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) មានសមាជិក គណៈកម្មការចំនួន៤រូប ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគណបក្សកាន់អំណាច និង ៤រូបទៀតត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគណបក្សប្រឆាំងដែលមានអាសនៈនៅក្នុងរដ្ឋសភា និង ១រូបបានពីការទទួលយកដោយគណបក្សទាំងពីរ។ គណបក្សប្រឆាំងសំខាន់ចាំបាច់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យ និងជ្រើសរើសសមាជិក ៤រូប។

៥- កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនិងតុលាការឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត

ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់គណបក្សនយោបាយ ច្បាប់លក្ខន្តិកៈនៃមន្ត្រីយោធា នៃកងយុទ្ធពលខេមរភូមិន្ទ និងច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោត ដើម្បីធានាថា យោធា ប៉ូលីស និងតុលាការ មិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ។ សមាជិកមន្ត្រីយោធា ប៉ូលីស និងមន្ត្រីតុលាការ មិនត្រូវទទួលបានការតែងតាំងជាមន្ត្រីនៃគណបក្សនយោបាយណាមួយឡើយ រួមទាំងការតែងតាំងក្នុងមុខដំណែង ឬផ្តល់សិទ្ធិអំណាចចាត់ចែងការងារនៅគ្រប់រចនាសម្ព័ន្ធគណបក្សនយោបាយ។ ពួកគេមិនត្រូវអនុវត្តសកម្មភាពដែលគាំទ្រគណបក្សនយោបាយ ឬប្រឆាំងនឹងគណបក្សនយោបាយមួយផ្សេងទៀតឡើយ។

៦. តួនាទីរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល អាចអនុវត្តសិទ្ធិ និងតួនាទីរបស់ពួកគេដោយសេរីនៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ៖

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងឆ្នាំ២០២២

៦.១ អង្គការសង្គមស៊ីវិលអាចសហការគ្នាដោយគ្មានឧបសគ្គផ្នែកច្បាប់ ក្នុងការរៀបចំសកម្មភាព ឬសម្ព័ន្ធរួមគ្នា សហការគ្នាក្នុងការឃ្លាំមើល និងបង្ហាញរបាយការណ៍ការបោះឆ្នោត និងបង្ហាញចេញនូវទស្សនៈរបស់ខ្លួនចំពោះសកម្មភាព ឬសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដោយគ្មានការយឺត។

៦.២ ការវាយតម្លៃ ដ៏សំខាន់មួយអំពីដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតដែលមានលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ គឺត្រូវពិនិត្យមើលលំហសម្រាប់អ្នកសារព័ត៌មាន និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស ដែលបានបំពេញការងារស្របច្បាប់របស់ពួកគេដោយគ្មានការយឺត និងការបំភិតបំភ័យពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល និងអាជ្ញាធរ។

៦.៣ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ អាចទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណបើកការិយាល័យ និងស្ថានីយរបស់ពួកគេ។

ស្ថាប័នដែលគាំទ្រលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាខាងលើមានដូចជា៖

1. មជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស (សង់ត្រាល់)
2. សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (អាដហុក)
3. សមាគមសម្ព័ន្ធសហគមន៍កសិករកម្ពុជា (CCFC-Association)
4. សមាគមប្រជាធិបតេយ្យឯករាជ្យនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (IDEA)
5. អង្គការសម្ព័ន្ធភាពការពារសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា(CHRAC)
6. សម្ព័ន្ធគណនេយ្យភាពសង្គម កម្ពុជា (ANSA)
7. សម្ព័ន្ធដើម្បីសុចរិតភាព និងគណនេយ្យភាពសង្គម (CISA)
8. មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯក (CCIM)
9. មជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ និងសន្តិភាព (PDP-CENTER)
10. បណ្តាញយុវជនកម្ពុជា (CYN)
11. អង្គការតម្លាភាពកម្ពុជា (TIC)
12. សមាគមធាងត្នោត (STT)
13. អង្គការក្រុមការងារដើម្បីដោះស្រាយ (ACT)
14. វិទ្យាស្ថានប្រជាធិបតេយ្យកម្ពុជា (CID)
15. កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន (YRDP)
16. គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា (ឧបហ្វែល)
17. សម្ព័ន្ធយុវជនដើម្បីឯកភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ (YCUD)
18. អង្គការយេនឌ័រនិងអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីកម្ពុជា (GADC)
19. បណ្តាញពហុវិស័យនៃប្រជាជនមូលដ្ឋាន (CGCN)
20. សហជីពកម្មករចំណីអាហារ និងសេវាកម្ម (CFSWF)
21. គណៈកម្មាធិការអព្យាក្រឹត និងយុត្តិធម៌ ដើម្បីការបោះឆ្នោត ដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវនៅកម្ពុជា (NICFEC)
22. សមាគមមន្ត្រីរាជការឯករាជ្យកម្ពុជា (CICA)

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងឆ្នាំ២០២២

23. អង្គការស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីសង្គម (CVS)
24. ក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា (YCC)
25. សមាគមសម្ព័ន្ធនិស្សិតបញ្ញាវន្តខ្មែរ (KILA)
26. "អង្គការស្ថានសន្តិភាព (PBO)
27. សម្ព័ន្ធជំរឿនខ្មែរ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (លីកាដូ)
28. អង្គការគណៈកម្មាធិការសហប្រតិបត្តិការដើម្បីកម្ពុជា (គ.ស.ក)
29. សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ដើម្បីសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍ (KKKHRDA)
30. សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីអភិរក្សធនធានជលផល (FACT)
31. សមាគមយុវជនខ្មែរ (KYA)
32. អង្គការសហគមន៍អភិវឌ្ឍន៍មិត្តជនបទ
33. អង្គការស្ដារកម្ពុជា
34. អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សំលេងសហគមន៍ (BCV)
35. អង្គការគាំទ្របច្ចេកវិទ្យានៅជនបទក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (RCTSO)
36. សមាគមសម្ព័ន្ធយុវជនជនបទ (CYRA)
37. មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីការពារសិទ្ធិកុមារ (CCPCR)
38. មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សម្រាប់សហគមន៍ (CLEC)
39. សមាគមសម្ព័ន្ធអ្នកសារព័ត៌មានកម្ពុជា (CamboJa)
40. អង្គការយុវសន្តិភាព (YFP)
41. សម្ព័ន្ធសហជីពប្រជាធិបតេយ្យកម្មករកាត់ដេរកម្ពុជា(CCAWDU)
42. សហភាពការងារកម្ពុជា (CLC)
43. សហជីពទ្រទ្រង់សិទ្ធិការងារបុគ្គលិកកម្មករខ្មែរនៃក្រុមហ៊ុនកាស៊ីណូណាហ្គា វើលដ៍ (LRSU)
44. សម្ព័ន្ធសហជីពកម្ពុជា (CATU)
45. សហព័ន្ធសហជីពឯករាជ្យ
46. សហព័ន្ធសហជីពកម្មករនិយោជិតវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជា (C.T.W.U.F)
47. សហព័ន្ធសហជីពកម្មករសំណង់និងព្រៃឈើកម្ពុជា (BWTUC)
48. សហព័ន្ធសហជីពជាតិនៃឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌកាត់ (NIFTUC)
49. សម្ព័ន្ធសហជីពសេរីស្ម័គ្រកាត់ដេរ (CFTUWT)
50. សហព័ន្ធសហជីពសេរីឯករាជ្យ (FUFI)
51. សមាគមកម្មករកម្ពុជាសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (CIWA)
52. សមាគមជំរុញកម្មករសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (CIERA)
53. សហគមន៍ដីធ្លី ១៩៧ (កោះកុង)
54. សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ចាវ៉ាយ (រតនគិរី)
55. សហគមន៍ដីធ្លីជីខក្រោម
56. សហគមន៍ទ្រទ្រង់ធម្មជាតិ (ពោធិ៍សាត់)

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងឆ្នាំ២០២២

57. សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចគួយ (ព្រះវិហារ)
58. សហគមន៍ឃ្លាំងទឹក៧៨ (សៀមរាប)
59. សហគមន៍ដីធ្លីខេត្តប៉ៃលិន
60. សហគមន៍ទួលពាង (កំពង់ឆ្នាំង)
61. សហគមន៍អូរវល្លិព្រៃង (បាត់ដំបង)
62. សហគមន៍ភ្នំក្រោម (សៀមរាប)
63. សហគមន៍ដីធ្លីភូមិសិលាខ្មែរ (បន្ទាយមានជ័យ)

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ក្នុងឆ្នាំ២០២២